

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Oversigt

over

Selskabets Virksomhed

1986-1987

Annual Report

With an English Summary

Kommissionær: Munksgaard

København 1987

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab udgiver følgende publikationsrækker:

The Royal Danish Academy of Sciences and Letters issues the following series of publications:

	<i>Biographical Abbreviation:</i>
Oversigt over Selskabets Virksomhed (8°) <i>(Annual Report in Danish)</i>	Overs. Dan. Vid. Selsk.
Historisk-filosofiske Meddelelser (8°) Historisk-filosofiske Skrifter (4°) <i>(History, Philology, Philosophy, Archaeology, Art History)</i>	Hist. Filos. Medd. Dan. Vid. Selsk. Hist. Filos. Skr. Dan. Vid. Selsk.
Matematisk-fysiske Meddelelser (8°) <i>(Mathematics, Physics, Chemistry, Astronomy, Geology)</i>	Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk.
Biologiske Skrifter (4°) <i>(Botany, Zoology, General Biology)</i>	Biol. Skr. Dan. Vid. Selsk.

Adresse/*The address is:*

*Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab/
The Royal Danish Academy of Sciences and Letters
H. C. Andersens Boulevard 35
DK-1553 Copenhagen V
Denmark*

Selskabets kommissionær/*The publications are sold by the agent of the Academy:*

MUNKSGAARD BOOK EKSPORT- OG TIDSSKRIFTSERVICE/
MUNKSGAARD EXPORT AND SUBSCRIPTION SERVICE
*Nørre Søgade 35
DK-1370 Copenhagen K
Denmark*

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Oversigt

over

Selskabets Virksomhed

1986-1987

Annual Report

With an English Summary

Kommissionær: Munksgaard

København 1987

Redaktionen sluttet den 30. juni 1987
Færdig fra trykkeriet oktober 1987

INDHOLDSFORTEGNELSE

Selskabets medlemmer	5
Tillidshverv	37
Medlemsmøder i Selskabet	61
Behandlede sager	70
Debatmøde vedr. forskerrekuttering 8.1.87	70
150 års samarbejde med Bianco Luno	72
Legatuddeling	74
Symposier, møder o.l. i Selskabets lokaler	76
International repræsentation	78
Udgivne og optagne publikationer 1986-87	79
Regnskaber	
Selskabet	80
Selskabets Bidragsfond	83
Beretninger	
Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark	85
European Science Foundation (ESF)	86
Udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie	86
Forskningsarealer	89
Udforskning af Danmarks ældste landbrug og de samtidige naturforhold	92
Acta Zoologica	93
Danmarks Akvarium	93
Dansk Bilharziose Laboratorium	94
Registrering af litt. Kilder til Dansk Historie	95
Undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie + regnskab	96
Corpus Lexicographorum Graecorum, CLG	97
Etymologicum Genuinum	97
Thesaurus Linguae Latinae, TLL	97
Union Académique Internationale (UAI)	97
Corpus Vasorum Antiquorum, CVA	98
Novum Glossarium Mediae Latinitatis, NGML	99
Monumenta Musicae Byzantinae, MMB	99
A Critical Pāli Dictionary, CPD	100
Corpus Antiquitatum Americanensium, CAA	101
Fontes Historiae Africanae, FHA	101
Sylloge Nummorum Graecorum, SNG	101

Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae, LIMC	102
Atlas Linguarum Europae, ALE	102
Jewish Art Index, JAI	104
Kommissionen for Carlsbergfondets syriske ekspeditioner	104
International Council for Scientific Unions (ICSU)	105
International Astronomical Union, IAU	106
International Geographical Union, IGU	106
International Mathematical Union, IMU	107
International Union of Biochemistry, IUB	107
International Union of Biological Sciences, IUBS	108
International Union of Crystallography, IUCr	109
International Union of Geodesy and Geophysics, IUGG	109
International Union of Geological Sciences, IUGS	110
International Union for the History and Philosophy of Science, IUHPS	110
International Union of Immunological Societies, IUIS	111
International Union of Microbiological Societies, IUMS	111
International Union of Nutritional Sciences, IUNS	112
International Union of Pure and Applied Biophysics, IUPAB	112
International Union of Pure and Applied Chemistry, IUPAC	112
International Union of Pure and Applied Physics, IUPAP	113
International Union of Physiological Sciences, IUPS	113
International Union of Psychological Sciences, IUPsyS	113
International Union of Theoretical and Applied Mechanics, IUTAM	114
Union Radio Scientifique, URSI	114
International Association of Engineering Geology, IAEG	114
International Mineralogical Association, IMA	115
International Union for Quaternary Research, INQUA	116
Inter-Union Commission on the Lithosphere, ICL	116
Committee on Space Research, COSPAR/Scientific Committee on Solar Terrestrial Physics, SCOSTEP	117
Scientific Committee on Oceanic Research, SCOR	118
World Climate Programme, WCRP	118
Council for Intern. Organisations of Medical Sciences, CIOMS	119
Fundats for Lillian og Dan Finks Fond	120
Personalia	123
Mindeord	
Jón Helgason af Gillian Fellows-Jensen	126
Mogens Pihl af Olaf Pedersen	138
Tove Birkelund af Arne Noe-Nygaard	162
Summary	170
Henvisninger	175

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Protector: HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

PRÆSIDIUM

Præsident: Professor Jens Lindhard

Vicepræsident og formand for den humanistiske klasse:

Rigsantikvar, professor, dr. phil. Olaf Olsen

Vicepræsident og formand for den naturvidenskabelige klasse:

Professor, dr. phil. Gert Kjærgård Pedersen

Sekretær: Professor, dr. phil. Thor A. Bak

Redaktør og arkivar: Administrator, dr. phil. Erik Dal

Kasserer: Professor, dr. phil. Aage Winther

Formand for kassekommissionen:

Professor, dr. phil. H. Spang-Hanssen

Formand for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark:

Fhv. professor, dr. phil. Mogens Blegvad

Fhv. præsident: Fhv. professor, dr. phil. P.J. Riis

INDENLANDSKE MEDLEMMER HUMANISTISKE KLASSE

Andersen, Ellen (f. 1.3.1937), dr. polit., professor i økonomi ved Kbh.s
Universitet. Buddingevej 26A, 2800 Lyngby (1984)

Asmussen, Jes Peter (f. 2.11.1928), dr. phil., professor i iransk filologi ved
Kbh.s Universitet. *R^l*. – Selskabets bibliotekar. – Bredgade 77, 1260
Kbh. K (1973)

Bagge, Povl (f. 30.11.1902), dr. phil., fhv. professor i historie ved Kbh.s
Universitet. Sortedam Dossering 69, 2100 Kbh. Ø (1962)

Becker, Carl Johan (f. 3.9.1915), dr. phil., fhv. professor i nordisk arkæo-

- logi og europæisk forhistorie ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Egernvej 23, 2000 Frederiksberg (1961)
- Bergsagel, John Dagfinn (f. 19.4.1928), dr., professor i musikvidenskab ved Kbh.s Universitet. Strandvejen 63, 2100 Kbh. Ø (udenl. medl. 1978, indenl. medl. 1985)
- Blegvad, Mogens (f. 25.6.1917), dr. phil., fhv. professor i filosofi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. – Formand for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark. – Soldalen 7, 2100 Kbh. Ø (1973)
- Bredsdorff, Elias Lunn (f. 15.1.1912), dr. phil., fhv. Reader in Scandinavian Studies ved universitetet i Cambridge, England. Kronprinsesse Sofies Vej 28, 2000 Frederiksberg (udenl. medl. 1975, indenl. medl. 1980)
- Brøndsted, Mogens Holger (f. 12.11.1918), dr. phil., professor i nordisk litteratur ved Odense Universitet. Åløkken 50, 5250 Odense SV (1978)
- Bukdahl, Else Marie (f. 12.6.1937), dr. phil., rektor ved Det kongelige danske Kunstakademis billedkunstskoler. Puggaardsgade 10, 1573 Kbh. V (1985)
- Christensen, Bent (f. 20.11.1921), dr. jur., professor i retsvidenskab ved Kbh.s Universitet. Soldalen 3, 2100 Kbh. Ø (1982)
- Christensen, Johnny Carl (f. 5.3.1930), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Kbh.s Universitet. Kristianiagade 6, 2100 Kbh. Ø (1979)
- Christiansen, Sofus Emil (f. 23.6.1930), dr. phil., professor i geografi (med særligt henblik på landbrugsgeografi og økologisk kulturgeografi) ved Kbh.s Universitet. Hummeltoften 16, 2830 Virum (1979)
- Dahlerup, Troels (f. 3.12.1925), dr. theol., professor i nyere historie ved Aarhus Universitet. *R*. Bøgebjergvej 10, 8270 Højbjerg (1983)
- Dal, Per Johan Erik (f. 20.12.1922), dr. phil., administrator ved Det danske Sprog- og Litteraturselskab. *R^l*. – Selskabets redaktør. – Forchammersvej 1, 1920 Frederiksberg C (1971)
- Dalgård, Sune Bysted (f. 9.5.1922), dr. phil., fhv. landsarkivar ved Landsarkivet for Sjælland. *R*. Italiensvej 56, 2300 Kbh. S (1974)
- Danø, Sven (f. 22.2.1922), dr. polit., professor i driftsøkonomi ved Kbh.s Universitet. Helsingvej 41, 2830 Virum (1983)
- Egerod, Søren Christian (f. 8.7.1923), dr. phil., professor i østasiatiske sprog (med særligt henblik på kinesisk) ved Kbh.s Universitet. *K*. Rågevej 10, 2900 Hellerup (1971)
- Ejskjær, Inger Jensen (f. 20.5.1926), dr. phil., professor i dansk dialektologi ved Kbh.s Universitet. *R*. C. F. Richsvej 101A, 2000 Frederiksberg (1981)

- Ellehøj, Svend Aage Jensen (f. 8.9.1924), dr. phil., professor i historie ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Otto Mønstedts Gade 1, 1571 Kbh. V (1970)
- Eller, Povl Henrik (f. 8.11.1925), dr. phil., museumsdirektør ved Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg. R. Frederiksborg Slot 4, 3400 Hillerød (1982)
- Estrup, Hector (f. 16.1.1934), dr. polit., professor i nationaløkonomi ved Kbh.s Universitet. Skaføgård, 8544 Mørke (1980)
- Favrholdt, David Cornaby (f. 24.4.1931), dr. phil., professor i filosofi ved Odense Universitet. Oehlenschlägersvej 57, 5000 Odense C (1976)
- Feldbæk, Ole (f. 22.7.1936), dr. phil., professor i økonomisk historie ved Kbh.s Universitet. Efterårsvej 15, 2920 Charlottenlund (1987)
- Fenger, Ole (f. 22.1.1931), dr. jur., professor i retshistorie ved Aarhus Universitet. R. Kildegården 15, 8000 Århus C (1986)
- Fink, Troels Marstrand Trier (f. 18.4.1912), dr. phil., fhv. professor i historie ved Aarhus Universitet. K. Vægterpladsen 1, 6200 Åbenrå (udenl. medl. 1974, indennl. medl. 1977)
- Fischer, Erik (f. 8.10.1920), mag. art., overinspektør, lektor i kunsthistorie ved Kbh.s Universitet. R. Den kgl. Kobberstiksamlng, Statens Museum for Kunst, Sølvgade 48-50, 1307 Kbh. K (1977)
- Fischer-Jørgensen, Eli (f. 11.2.1911), dr. phil., fhv. professor i fonetik ved Kbh.s Universitet. Kongestien 45, 2830 Virum (1968)
- From, Franz Gustav (f. 14.2.1914), dr. phil., fhv. professor i psykologi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Azaleavej 28, 2000 Frederiksberg (1974)
- Gelting, Jørgen Henrik (f. 19.12.1912), dr. polit., fhv. professor i nationaløkonomi ved Aarhus Universitet. Krathusvej 6, 8240 Risskov (1975)
- Gjødese, Mogens (f. 15.7.1915), mag. art., fhv. direktør for Ny Carlsberg Glyptotek. Store Kongensgade 77, 1264 Kbh. K (1978)
- Glahn, Henrik (f. 29.5.1919), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Asgårdsvej 13, 1811 Frederiksberg C (1972)
- Glamann, Kristof (f. 26.8.1923), dr. phil., fil. dr., fhv. professor i historie ved Kbh.s Universitet, formand for Carlsbergfondets direktion og for De forenede Bryggeriers bestyrelse. *R^l*. Bjerregårdsvej 6, 2500 Valby (1968)
- Gomard, Bernhard (f. 9.1.1926), dr. jur., jur. dr., professor i retsvidenskab ved Kbh.s Universitet. *K^l*. Hyldegårds Tværvvej 10A, 2920 Charlottenlund (1975)
- Grane, Leif Henning (f. 1.11.1928), dr. theol., professor i teologi (kirke- og dogmehistorie, særligt Nordens Kirkehistorie) ved Kbh.s Universi-

- tet. Store Kannikestræde 2, 1169 Kbh. K (1981)
- Hammershaimb, Erling (f. 3.3.1904), dr. theol. & phil., fhv. professor i semitisk filologi ved Aarhus Universitet. K. Jens Munks Vej 25, 8200 Århus N (1966)
- Hansen, Mogens Herman (f. 20.8.1940), dr. phil., lektor i klassisk filologi ved Kbh.s Universitet. Wilhelm Marstrandsgade 15, 2100 København Ø (1987)
- Hansen, Svend Aage (f. 4.4.1919), dr. polit., professor i dansk samfundsbeskrivelse og dansk økonomisk historie. R^l. Byvej 42, 5892 Gudbjerg (1981)
- Hendriksen, Hans (f. 6.6.1913), dr. phil., fhv. professor i indisk-østerlandsk filologi ved Kbh.s Universitet. R^l. Søllerød Park 9/1, 2840 Holte (1977)
- Hjorth, Poul Valdemar Lindegård (f. 24.7.1927), dr. phil., professor i nordiske sprog ved Kbh.s Universitet. R. Anemonevej 25, 2970 Hørsholm (1974)
- Hvidtfeldt, Anton Poul Arild Peter (f. 26.6.1915), dr. phil., fhv. professor i religionssociologi ved Kbh.s Universitet. R^l. Dommergården, 4243 Rude (1975)
- Jacobsen, Eric August (f. 5.4.1923), dr. phil., professor i engelsk sprog og litteratur ved Kbh.s Universitet. Schweizerdalstien 51, 2610 Rødovre (1971)
- Jansen, Frederik Julius Billeskov (f. 30.9.1907), dr. phil., fhv. professor i dansk litteratur ved Kbh.s Universitet. K. Frydendalsvej 20, 1809 Frederiksberg C (1957)
- Johansen, Hans Christian (f. 27.6.1935), dr. oecon., professor i økonomisk historie ved Odense Universitet. Anne Maries Allé 4A, 5250 Odense SV (1984)
- Johansen, Holger Friis (f. 29.4.1927), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Aarhus Universitet. R^l. Fortebakken 38, 8240 Risskov (1977)
- Johansen, Karsten Friis (f. 5.12.1930), dr. phil., professor i antik og middelalderlig filosofi ved Kbh.s Universitet. R. Hjortekærvej 177B, 2800 Lyngby (1978)
- Jørgensen, Sven-Aage (f. 22.7.1929), professor i tysk filologi ved Kbh.s Universitet. R^l. Nyvej 20, 1851 Frederiksberg C (1986)
- Kaarsted, Tage Holst (f. 27.5.1928), dr. phil., professor i moderne historie ved Odense Universitet, de kongelige ordeners historiograf. K. Rosenvænget 7A, 5250 Odense SV (1986)
- Larsen, Jens Peter (f. 14.6.1902), dr. phil., fhv. professor i musikviden-

- skab ved Kbh.s Universitet. *R'*. Bernstorffsvej 244, 2920 Charlottenlund (1960)
- Lidin, Olof Gustav (f. 3.2.1926), dr. phil., professor i japansk ved Kbh.s Universitet. *R*. Øverødvej 67B, 2840 Holte (1980)
- Læssøe, Jørgen (f. 2.6.1924), dr. phil., fhv. (1957-87) ekstraordinær professor i assyriologi ved Kbh.s Universitet. *R'*. Bredgade 77, 1260 Kbh. K (1970)
- Maegaard, Jan Carl Christian (f. 14.4.1926), dr. phil., professor i musik ved Kbh.s Universitet. *R*. Duevej 14, 2000 Frederiksberg (1986)
- Matthiessen, Poul Chr. (f. 1.2.1933), dr. polit., professor i demografi ved Kbh.s Universitet. Prs. Alexandrines Allé 14, 2920 Charlottenlund (1982)
- Monberg, Torben (f. 25.7.1929), dr. phil., fhv. professor i kultursociologi ved Kbh.s Universitet. Veksebo, 3480 Fredensborg (1975)
- Moustgaard, Ib Kristian (f. 10.1.1926), dr. phil., professor i psykologi ved Kbh.s Universitet. *R*. Høyrups Allé 23, 2900 Hellerup (1979)
- Nielsen, Eduard Mikael Vandborg (f. 8.5.1923), dr. theol., professor i teologi ved Kbh.s Universitet. Vasehøjvej 4, 2920 Charlottenlund (1981)
- Nøjgaard, Morten (f. 28.7.1934), dr. phil., professor i romansk sprog og litteratur ved Odense Universitet. Åløkken 48, 5250 Odense SV (1982)
- Olsen, Birger Munk (f. 26.6.1935), dr. litt., professor i romansk sprog og litteratur ved Kbh.s Universitet. Godthåbsvej 127, 2.th., 2000 Frederiksberg (1985)
- Olsen, Olaf Heymann (f. 7.6.1928), dr. phil., rigsantikvar, fhv. professor i middelalder-arkæologi ved Aarhus Universitet. – Vicepræsident og formand for den humanistiske klasse. – Nationalmuseet, Frederiksholms Kanal 12, 1220 Kbh. K (1979)
- Petersen, Erling Ladewig (f. 1.4.1929), dr. phil., professor i historie ved Odense Universitet. Løkkevej 82, 5250 Odense SV (1978)
- Rasmussen, Holger (f. 8.4.1915), dr. phil., fhv. overinspektør ved Nationalmuseet, Brede. *R*. Fuglsangvej 30, 2830 Virum (1978)
- Rasmussen, Poul Nørregaard (f. 9.5.1922), dr. polit., professor i nationaløkonomi ved Kbh.s Universitet. Strandboulevarden 32, 2100 Kbh. Ø (1974)
- Riis, Poul Jørgen (f. 26.5.1910), dr. phil., fhv. professor i klassisk arkæologi ved Kbh.s Universitet. – Selskabets præsident 1975-1981. – Roskildevej 102, 2000 Frederiksberg (1953)
- Rischel, Jørgen (f. 10.8.1934), dr. phil., professor i lingvistik ved Kbh.s

- Universitet. Stenhøjgårdsvej 57, 3460 Birkerød (1978)
- Raasted, Jørgen Juul (f. 19.3.1927), dr. phil., docent i klassisk filologi ved Kbh.s Universitet. Svanevej 12, 4000 Roskilde (1980)
- Sass, Else Kai (f. 6.1.1912), mag. art., fhv. professor i kunsthistorie ved Kbh.s Universitet. Brolæggerstræde 5, 1211 Kbh. K (1975)
- Schiørring, Nils (f. 8.4.1910), dr. phil., fhv. professor i musikvidenskab ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Forchhammersvej 2, 1920 Frederiksberg C (1962)
- Skrubbeltrang, Fridlev Sørensen (f. 5.8.1900), dr. phil., fhv. lektor i landbohistorie ved Kbh.s Universitet. Hulsøvang 18, 2960 Rungsted Kyst (1965)
- Skydsgaard, Jens Erik (f. 16.4.1932), dr. phil., professor i antikkens historie ved Kbh.s Universitet. Kastelsvej 1, 2100 Kbh. Ø (1984)
- Spang-Hanssen, Ebbe Cato (f. 14.9.1928), professor i romansk filologi ved Kbh.s Universitet. Lindevej 29, Hareskov, 3500 Værløse (1982)
- Spang-Hanssen, Henning (f. 22.1.1920), dr. phil., professor i anvendt og matematisk lingvistik ved Kbh.s Universitet. – Formand for kassekommissionen. – Moltkesvej 40, 2000 Frederiksberg (1977)
- Stensberg, Axel (f. 1.6.1906), dr. phil., fhv. professor i materiel folkekultur (med særligt henblik på Norden) ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Cæcilievej 30, 2500 Valby (1954)
- Stensgaard, Niels (f. 7.3.1932), dr. phil., professor i historie ved Kbh.s Universitet. Lemnosvej 19, 2300 Kbh. S (1982)
- Stief, Carl (f. 11.8.1914), dr. phil., fhv. professor i slavisk filologi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Vespervej 34, 2900 Hellerup (1971)
- Svane, Gunnar (f. 25.9.1927), dr. phil., professor i slavisk filologi ved Aarhus Universitet. Enebakken 4, 8520 Lystrup (1979)
- Sørensen, Bengt Algot (f. 24.11.1927), dr. phil., professor i germansk filologi ved Odense Universitet, Campusvej 55, 5230 Odense M (1978)
- Sørensen, John Kousgård (f. 6.12.1925), dr. phil., professor i dansk sprog ved Kbh.s Universitet. Nivåvænge 12, 2990 Nivå (1980)
- Sørensen, Knud Oscar (f. 2.2.1928), dr. phil., professor i engelsk filologi ved Aarhus Universitet. Råhøj Allé 12, 8270 Højbjerg (1986)
- Sørensen, Søren (f. 29.9.1920), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Aarhus Universitet. K. Lindevangsvej 4, 8240 Risskov (1977)
- Tamm, Ditlev (f. 7.3.1946), dr. jur. & phil., professor i retshistorie ved Kbh.s Universitet. Svanemøllevej 13, 2100 København Ø (1987)
- Thodberg, Christian (f. 7.2.1929), dr. phil., professor i teologi ved

- Aarhus Universitet, kgl. konfessionarius, *K. P.P.* Thunøgade 16, 8000 Århus C (1987)
- Thomsen, Niels Jørgen (f. 21.4.1930), dr. phil., professor i historie ved Kbh.s Universitet. Christianholms Parallevej 1, 2930 Klampenborg (1976)
- Thomsen, Rudi (f. 21.7.1918), dr. phil., fhv. professor i oldtidens historie ved Aarhus Universitet. Funch Thomsens Gade 4, 8200 Århus N (1967)
- Thyssen, Anders Pontoppidan (f. 17.7.1921), dr. theol., professor i kirkehistorie ved Aarhus Universitet. Æblehegnet 7, 8320 Mårslet (1984)
- Waaben, Knud (f. 6.6.1921), dr. jur., professor i retsvidenskab ved Kbh.s Universitet. Åmosebakken 8, 2830 Virum (1977)
- Ørsnes, Mogens (f. 7.3.1925), dr. phil., fhv. overinspektør ved Nationalmuseet. Kampstrupvej 101A, 2610 Rødovre (1985)

INDENLANDSKE MEDLEMMER NATURVIDENSKABELIGE KLASSE

fys betegner den matematisk-fysiske gruppe, biol den biologiske gruppe

- Als-Nielsen, Jens Aage (f. 21.1.1939), dr. phil., leder af sektionen for faststoffysik, Fysikafdelingen, Forsøgsanlæg Risø. Fuglebakkevej 57, 2000 Frederiksberg (1981 – fys)
- †Andersen, Einar Anton (f. 16.9.1905, d. 20.7.1987), dr. phil., fhv. professor i geodæsi ved Kbh.s Universitet, fhv. direktør for Geodætisk Institut. *K^l*. FHT. Kildeskovsvej 81, 2820 Gentofte (1958 – fys)
- Andersen, Erik Albrecht Sparre (f. 29.12.1919), dr. phil., fhv. professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Høeghsmindeparken 15, 2900 Hellerup (1962 – fys)
- Andersen, Jens Ulrik (f. 2.9.1941), professor i eksperimentalfysik ved Aarhus Universitet. Saralystvej 29, 8270 Højbjerg (1982 – fys)
- Andersen, Svend Olav (f. 9.10.1929), dr. phil., professor i biokemi ved Kbh.s Universitet. Platanvej 24, 1810 Frederiksberg C (1977 – biol)
- Andersen, Svend Thorkild (f. 12.9.1926), dr. phil., statsgeolog ved Danmarks geologiske Undersøgelse. Nordvangsparken 35, 3460 Birkerød (1974 – biol)
- Andersen, Torkild (f. 19.6.1934), dr. phil., professor i fysik ved Aarhus Universitet. Klokkerbakken 37, 8210 Århus V (1979 – fys)

- Asmussen, Erling (f. 6.8.1907), dr. phil., fhv. professor i gymnastikteori ved Kbh.s Universitet. Kollegievej 17, 2920 Charlottenlund (1962 – biol)
- Bak, Børge Nielsen (f. 31.12.1912), dr. phil., fhv. professor i molekylspektroskopi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Søager 18, 2820 Gentofte (1958 – fys)
- Bak, Thor Anders (f. 28.4.1929), dr. phil., professor i kemi ved Kbh.s Universitet. *R*. – Selskabets sekretær. – Gruts Allé 8, 2900 Hellerup (1965 – fys)
- Ballhausen, Carl Johan (f. 4.4.1926), dr. phil., professor i kemi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Holmegårdsvej 31, 2920 Charlottenlund (1965 – fys)
- Bang, Thøger Sophus Vilhelm (f. 27.6.1917), dr. phil., fhv. professor i matematik ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Vagtelvej 8, 2000 Frederiksberg (1955 – fys)
- Barndorff-Nielsen, Ole Eiler (f. 18.3.1935), dr. phil., professor i matematik (med særligt henblik på matematisk statistik) ved Aarhus Universitet. *R*. Dalvangen 48, 8270 Højbjerg (1980 – fys)
- Bechgaard, Klaus (f. 5.3.1945), lic. scient., professor i organisk kemi ved Kbh.s Universitet. Åbovænge 4, 2610 Rødovre. (1984 – fys)
- Behnke, Olav (f. 3.5.1929), dr. med., professor i cytologi ved Kbh.s Universitet. Frederikkevej 19, 2900 Hellerup (1974 – biol)
- Berg, Christian (2.6.1944), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Kaningårdsvej 23. 2830 Virum (1982 – fys)
- Berthelsen, Asger (f. 30.4.1928), dr. phil., professor i geologi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. St. Regnegade 19A, 1110 Kbh. K (1977 – fys)
- Berthelsen, Ole (f. 24.3.1919), dr. phil., fhv. direktør for Danmarks geologiske Undersøgelse. *R^l*. Granhøjvej 18, 2800 Lyngby (1979 – biol)
- Bjerrum, Jannik (f. 5.4.1909), dr. phil., fhv. professor i kemi ved Kbh.s Universitet. *K*. Reersøgade 2, 2100 Kbh. Ø (1948 – fys)
- Bjørnholm, Sven (f. 8.9.1927), dr. phil., docent i fysik ved Kbh.s Universitet. Frederiksberg Allé 45, 1820 Frederiksberg C (1977 – fys)
- Bohr, Aage Niels (f. 19.6.1922), dr. phil. & scient., professor i fysik ved Kbh.s Universitet. *K*. Strandgade 34, 1401 Kbh. K (1955 – fys)
- Bræstrup, Claus Tycho (f. 18.1.1945), dr. med., forskningsdirektør i Novo Industri A/S. Frederiksborgvej 78, 4000 Roskilde (1984 – biol)
- Buchwald, Vagn Fabritius (f. 23.6.1929), dr. scient., lektor i metallære ved Danmarks tekniske Højskole. Ingeborgvej 4, 2920 Charlottenlund (1979 – fys)
- Christensen, Bent (f. 22.8.1930), dr. phil., professor i systematisk zoologi

- ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Rypevej 19, 2970 Hørsholm (1971 – biol)
- Cotterill, Rodney Michael John (f. 27.9.1933), dr. phil. & scient., professor i fysisk materiallære ved Danmarks tekniske Højskole. *R*. Vibevangen 9, 3520 Farum (1984 – fys)
- Crone, Ulrik Christian (f. 1.2.1926), dr. med., professor i fysiologi ved Kbh.s Universitet. Toldbodgade 79, 1253 Kbh. K (1968 – biol)
- Dahl, Jens Peder (f. 30.7.1934), dr. phil., professor i kemisk fysik ved Danmarks tekniske Højskole. *R*. Digevænget 5, 2730 Herlev (1978 – fys)
- Dansgaard, Willi (f. 30.8.1922), dr. phil., professor i massespektrometri ved Kbh.s Universitet. Trørødvej 55, 2950 Vedbæk (1977 – fys)
- Eliassen, Erik (f. 8.9.1922), dr. phil., professor i teoretisk meteorologi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Dronningeengen 5, 2950 Vedbæk (1981 – fys)
- Ellitsgaard-Rasmussen, Knud (f. 23.6.1923), D.Sc.h.c., fhv. direktør for Grønlands geologiske Undersøgelse. *R^l*. *FM*. 2*. Dammegade 22, Damme, 4792 Askeby (1974 – fys)
- Engberg, Ingemar (f. 1.3.1935), med. dr., professor i fysiologi ved Aarhus Universitet. Stokrosevej 93, 8330 Beder (1977 – biol)
- Fenchel, Moritz Werner (f. 3.5.1905), dr. phil., fhv. professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Sønderengen 110, 2860 Søborg (udenl. medl. 1946, indenl. medl. 1948 – fys)
- Fenchel, Tom Michael (f. 19.3.1940), dr. phil., professor i marinbiologi ved Københavns Universitet. Masten 76, 3070 Snekkersten (1977 – biol)
- Fiil, Niels Peter (f. 8.2.1941), lic. scient., fhv. lektor ved Mikrobiologisk Institut, Kbh.s Universitet, forskningsdirektør i Novo Industri A/S. Fuglebakkevej 5, 2000 Frederiksberg (1982 – biol)
- Forchhammer, Jes (f. 5.4.1934), dr. phil., afdelingsleder ved Fibiger-Laboratoriet. Krogmosevej 25, 2880 Bagsværd (1980 – biol)
- Fuglede, Bent (f. 8.10.1925), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Trongårdsparken 67, 2800 Lyngby (1968 – fys)
- Hald, Anders Hjorth (f. 3.6.1913), dr. phil., fhv. professor i matematisk statistik ved Kbh.s Universitet. Furesøvej 87 A, 2830 Virum (1961 – fys)
- Hansen, Hans Jørgen Steen (f. 6.8.1939), dr. phil., docent i geologi ved Kbh.s Universitet. Mølleåparken 28, 2800 Lyngby (1978 – biol)
- Hansen, Peder Gregers (f. 11.1.1933), dr. phil., professor i fysik ved Aarhus Universitet. *R*. Det fysiske Inst., Ny Munkegade, 8000 Århus C (1986 – fys)

- Holmsgaard, Erik (f. 21.6.1921), dr. agro., forstander ved Statens forstlige Forsøgsvæsen. *R^l*. Springforbi, 2930 Klampenborg (1977 – biol)
- Holstener-Jørgensen, Helge (f. 10.12.1924), dr. agro., afdelingsleder ved Statens forstlige Forsøgsvæsen. *R*. Solbjerget 44, 3460 Birkerød (1980 – biol)
- Holter, Heinz Alois Alfred Friedrich (f. 5.6.1904), dr. med. & phil., fhv. professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets fysiologiske afdeling. *R^l*. Farendløse Enghave 37, 4100 Ringsted (1944 – biol)
- Huus, Torben (f. 5.12.1919), dr. phil., professor i fysik ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Vordingborggade 11, 2100 Kbh. Ø (1961 – fys)
- Haagerup, Uffe Valentin (f. 19.12.1949), professor i matematik ved Odense Universitet. Vestervangen 8, 5260 Odense S (1986 – fys)
- Jensen, Henning Højgaard (f. 21.11.1918), dr. techn., professor i fysik ved Kbh.s Universitet. Rødtjørnevej 18 A, 2720 Vanløse (1974 – fys)
- Jensen, Kai Arne (f. 27.3.1908), dr. phil., fhv. professor i kemi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Bøgehøj 64, 2900 Hellerup (1948 – fys)
- Jessen, Børge Christian (f. 19.6.1907), dr. phil., fhv. professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Dantes Plads 3, 1556 Kbh. V (1939 – fys)
- Johansen, Peter (f. 29.1.1938), dr. phil., professor i datalogi ved Kbh.s Universitet. Ørnebakken 72, 2840 Holte (1984 – fys)
- Jónasson, Pétur Mikkell (f. 18.6.1920), dr. phil., professor i ferskvandsbiologi ved Kbh.s Universitet. Ferskvandsbiologisk Laboratorium, Helsingørsgade 51, 3400 Hillerød (1980 – biol)
- Jørgensen, Bo Barker (f. 22.9.1946), dr. scient., forskningsprofessor i mikrobiel økologi ved Aarhus Universitet. Tranebærkæret 3, 8220 Brand (1984 – biol)
- Jørgensen, Carl Christian Barker (f. 11.8.1915), dr. phil., fhv. professor i zoofysiologi (med særligt henblik på sammenlignende fysiologi) ved Kbh.s Universitet. Slettevej 8, 2860 Søborg (1965 – biol)
- Kjeldgaard, Niels Ole (f. 2.6.1926), dr. phil., professor i molekylær biologi ved Aarhus Universitet. Høegh Guldbergsgade 57, 8000 Århus C (1971 – biol)
- Kjær, Anders Clausen (f. 10.8.1919), dr. phil., professor i organisk kemi ved Danmarks tekniske Højskole. *R^l*. Opnæsgård 45, 2970 Hørsholm (1962 – fys)
- Klenow, Hans (f. 7.2.1923), dr. phil., professor i biokemi ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Skovmindevej 21, 2840 Holte (1975 – biol)
- Kofoed-Hansen, Otto Mogens (f. 25.4.1921), dr. phil., professor i reak-

- torfysik ved Forsøgsanlæg Risø. Forelvej 12, 3450 Allerød (1965 – fys)
- Kristensen, Leif (f. 4.1.1934), dr. phil., professor i matematik ved Aarhus Universitet. Vesttoften 2, 8250 Egå (1971 – fys)
- Krogsgaard-Larsen, Povl (f. 17.5.1941), dr. pharm., forskningsprofessor ved Danmarks farmaceutiske Højskole. Elmevej 25, Blovstrød, 3450 Allerød (1986 – fys)
- Kruhøffer, Poul Weber (f. 15.11.1914), dr. med., fhv. professor i fysiologi ved Kbh.s Universitet. Livjærggade 12, 2100 Kbh. Ø (1971 – biol)
- Kullenberg, Gunnar Erik Börje (f. 1.7.1938), dr. phil., professor i fysisk oceanografi ved Kbh.s Universitet. Institut for fysisk Oceanografi, Haraldsgade 6, 2200 Kbh. N (1980 – fys)
- Larsen, Kai (f. 15.11.1926), professor i botanik ved Aarhus Universitet. R^l. Gråstenvej 6, Søften, 8382 Hinnerup (1979 – biol)
- Larsen, Peder Olesen (f. 7.9.1934), dr. phil., professor i organisk kemi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. R^l. Marievej 10A, 2900 Hellerup (1976 – biol)
- Lassen, Niels Alexander (f. 7.12.1926), med. dr., dr. med. h. c., professor i neurovidenskab ved Bispebjerg Hospitals klinisk-fysiologiske laboratorium. R. Ole Olsens Allé 9, 2900 Hellerup (1978 – biol)
- Lassen, Niels Ove (f. 18.5.1914), dr. phil., fhv. professor i eksperimental-fysik ved Kbh.s Universitet. R^l. Søndervej 43, 2830 Virum (1958 – fys)
- Lassen, Ulrik Vilhelm (f. 17.4.1930), dr. med., fhv. professor i zoofysiologi ved Kbh.s Universitet. Forskningsdirektør i Novo Industri A/S. Skovmindevej 26, 2840 Holte (1974 – biol)
- Linderberg, Jan Erik (f. 27.10.1934), fil. dr., professor i teoretisk kemi ved Aarhus Universitet. Janus La Cours Gade 20, 8000 Århus C (1982 – fys)
- Lindhard, Jens (f. 26.2.1922), professor i teoretisk fysik ved Aarhus Universitet. – Selskabets præsident. – J. F. Willumsens Vej 4, 8270 Højbjerg (1962 – fys)
- Lund, Bodil Jerslev (f. 30.4.1919), dr. phil., professor i kemi ved Danmarks farmaceutiske Højskole. R^l. Heslegårdsvej 39, 2900 Hellerup (1971 – fys)
- Lund, Ebba (f. 22.9.1923), dr. scient., professor i veterinær virologi og immunologi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. R^l. Dronningensgade 9, 1420 Kbh. K (1978 – biol)
- Lund, Henning (f. 15.9.1929), dr. phil., lektor i kemi ved Aarhus Universitet. Vinkelvej 8A, 8240 Risskov (1979 – fys)

- Lundquist, Frank (f. 31.5.1916), dr. phil., fhv. professor i biokemi ved Kbh.s Universitet. Kastanievej 46, 2840 Holte (1977 – biol)
- Mackintosh, Allan Roy (f. 22.1.1936), dr. phil., fil. dr., professor i eksperimentel faststoffysik ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Henrik Thomsens Vej 4, 3460 Birkerød (1977 – fys)
- Madsen, Ib Henning (f. 12.4.1942), Ph. D., professor i matematik ved Aarhus Universitet. Vestervang 2, 8000 Århus C (1978 – fys)
- Marcker, Kjeld Adrian (f. 27.12.1932), professor i biologisk kemi ved Aarhus Universitet. Toftevej 1, 8250 Egå (1976 – biol)
- Maunsbach, Arvid B. (f. 9.5.1937), med. dr., professor i anatomi ved Aarhus Universitet. *R*. Agrivej 1, 8240 Risskov (1977 – biol)
- Michelsen, Axel Albert (f. 1.3.1940), dr. phil., professor i biologi ved Odense Universitet. *R*. Læssøegade 204, 5230 Odense M (1979 – biol)
- Mohr, Jan Gunnar Faye (f. 10.1.1921), dr. med., professor i medicinsk genetik ved Kbh.s Universitet. *R^l*. Skodsborgparken 62, 2942 Skodsborg (1968 – biol)
- Molin, Søren (f. 29.11.1947), professor i mikrobiologi ved Danmarks tekniske Højskole. Mothsvej 70, 2840 Holte (1986 – biol)
- Mottelson, Ben Roy (f. 9.7.1926), dr., professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik. Abildgaardsgade 32, 2100 Kbh. Ø (udenl. medl. 1958, indenl. medl. 1974 – fys)
- Munch-Petersen, Inger Agnete (f. 8.9.1917), dr. phil., professor i biologisk kemi ved Kbh.s Universitet. Prins Valdemarsvej 26, 2820 Gentofte (1978 – biol)
- Møller, Christian Knakkergård (f. 4.7.1920), dr. phil., professor i kemi ved Odense Universitet. Bødtchersvej 8, 5230 Odense M (1968 – fys)
- Møller, Hans Bjerrum (f. 11.5.1932), dr. phil., adm. direktør ved Forskningscenter Risø. *R*. Kirsebærhaven 12, 4000 Roskilde (1978 – fys)
- Maaløe, Ole Urban (f. 15.8.1914), dr. med., fhv. professor i mikrobiologi ved Kbh.s Universitet. Ahlmanns Allé 38, 2900 Hellerup (1960 – biol)
- Nathan, Ove Heymann Wandall (f. 12.1.1926), dr. phil., professor i fysik. Rektor ved Kbh.s Universitet. Svanevænget 4, 2100 Kbh. Ø (1976 – fys)
- Nielsen, Aksel Christopher Wiin (f. 17.12.1924), fil. dr., meteorolog, Solbakken 6, 3230 Græsted (1986 – fys)
- Nielsen, Christian Overgaard (f. 16.1.1918), dr. phil., fhv. professor i zoologi (med særligt henblik på almen zoologi) ved Kbh.s Universitet. Ravnsnæsvej 72, 3460 Birkerød (1961 – biol)
- Nielsen, Halfdan Einer Steemann (f. 13.6.1907), dr. phil., fhv. professor i

- ferskvandsbiologi ved Kbh.s Universitet. *R¹*, *FM. 2**. Vejlesøparken 9, 2840 Holte (1958 – biol)
- Nilsson, Jytte Reichstein (f. 27.4.1932), dr. phil., lektor i protozoologi ved Kbh.s Universitet. Gåsebæksvej 9, 2500 Valby (1984 – biol)
- Nissen, Poul Erik (f. 2.9.1939), lic. scient., lektor i astronomi ved Aarhus Universitet. Januarvej 39, 8210 Århus V (1979 – fys)
- Noe-Nygaard, Arne (f. 30.7.1908), dr. phil., fhv. professor i geologi, (med særligt henblik på dynamisk geologi) ved Kbh.s Universitet. *K.*, *FM. 2**. Lundehave, Nordre Strandvej 26 C, 3000 Helsingør (1954 – fys)
- Olesen, Poul (f. 28.4.1939), mag. scient., lektor i teoretisk fysik ved Kbh.s Universitet. Malmosevej 1, 2840 Holte (1980 – fys)
- Olsson, Lennart (f. 18.9.1949), dr. med., ekstraord. professor i cellebiologi ved Rigshospitalet. Ibstrupvej 20 A, 2820 Gentofte (1982 – biol)
- Ottesen, Martin (f. 14.12.1920), dr. phil., professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets kemiske afdeling. Gl. Carlsberg Vej 10, 2500 Valby (1960 – biol)
- Pedersen, Gert Kjærgård (f. 13.4.1940), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. – Vicepræsident og formand for den naturvidenskabelige klasse. – Grants Allé 11, 2900 Hellerup (1977 – fys)
- Pedersen, Olaf (f. 8.4.1920), dr. phil., professor i de eksakte videnskabers historie ved Aarhus Universitet. Elbækvej 16, 8240 Risskov (1978 – fys)
- Peters, Bernard (f. 22.12.1910), dr. phil., fhv. professor, fhv. bestyrer af Dansk Rumforskningsinstitut. Lundtoftevej 155 A, 2800 Lyngby (udenl. medl. 1961, indenl. medl. 1968 – fys)
- Poulsen, Valdemar Jules (f. 28.11.1929), dr. phil., professor i geologi (med særligt henblik på biostratigrafi), ved Kbh.s Universitet. *R.* Solsiden 7, 3540 Lyngby (1981 – biol)
- Rasmussen, Svend Erik (f. 19.11.1925), dr. phil., professor i uorganisk kemi ved Aarhus Universitet. Højkolvej 39, 8210 Århus V (1981 – fys)
- Rehberg, Poul Kristian Brandt (f. 29.3.1895), dr. med., phil. & med. vet., fhv. professor i zoofysiologi ved Kbh.s Universitet. Bernstorffsvej 144, 2900 Hellerup (1944 – biol)
- Rehfeld, Jens Frederik (f. 11.10.1941), dr. med., professor i klinisk kemi ved Kbh.s Universitet. J. A. Schwartzgade 37, 2100 Kbh. Ø (1981 – biol)
- Reiz, Sven Anders Torsten (f. 7.6.1915), fil. dr., fhv. professor i astronomi ved Kbh.s Universitet. Løvspringsvej 3 B, 2920 Charlottenlund (1959 – fys)

- Rudkjøbing, Mogens Hegelund (f. 6.9.1915), dr. phil., fhv. professor i astronomi ved Aarhus Universitet. Hejrebakken 22, 8220 Brabrand (1961 – fys)
- Schäffer, Claus Erik (f. 31.1.1930), professor i uorganisk kemi ved Kbh.s Universitet. Rønnebærvej 136 B, 2840 Holte (1977 – fys)
- Seidenfaden, Gunnar (f. 24.2.1908), dr. phil. & scient., botaniker, ambassadør og udenrigsråd. *K^l. FM. 2**. Borsholmgård, 3100 Hornbæk (1974 – biol)
- Siim, Jørgen Christian (f. 1.10.1915), dr. med., fhv. direktør for Statens Seruminstitut. Rosenørns Allé 10, 1634 Kbh. V (1974 – biol)
- Simonsen, Morten (f. 31.3.1921), dr. med., professor i transplantations- og immunbiologi ved Kbh.s Universitet. St. Kannikestræde 11, 1169 Kbh. K (udenl. medl. 1965, indenl. medl. 1968 – biol)
- Skou, Jens Christian (f. 8.10.1918), dr. med., professor i biofysik ved Aarhus Universitet. Rislundvej 9, 8240 Risskov (1965 – biol)
- Sten-Knudsen, Ove (f. 14.3.1919), dr. med., professor i biofysik ved Kbh.s Universitet. Smakkegårdsvej 8, 2820 Gentofte (1968 – biol)
- Strid, Arne Krister (f. 7.3.1943), fil. dr., professor i systematisk botanik ved Kbh.s Universitet. *R.* Tulipanvej 4, 3450 Allerød (1976 – biol)
- †Strömngren, Bengt Georg Daniel (f. 21.1.1908, d. 4.7.1987), dr. phil. & scient., fhv. professor i astronomi (astrofysik) ved Kbh.s Universitet. *K^l.* – Selskabets præsident 1969-1975. – Æresboligen. Gl. Carlsbergvej 15, 2500 Valby (indenl. medl. 1939, udenl. medl. 1959, indenl. medl. 1968 – fys)
- Surlyk, Finn Christian (f. 17.3.1943), dr. scient., forskningsprofessor ved Grønlands geologiske Undersøgelse. Islandsvej 11, 2800 Lyngby (1986 – biol)
- Svejgaard, Arne (f. 13.3.1937), dr. med., overlæge ved Vævstypelaboratoriet, Rigshospitalet. Skovvang 67, 3450 Allerød (1980 – biol)
- Sørensen, Henning (f. 20.4.1926), dr. phil., professor i petrologi ved Kbh.s Universitet. Fuglsangvej 64 B, 2830 Virum (1978 – fys)
- Thaysen, Jørn Hess (f. 19.10.1921), dr. med., professor i intern medicin ved Kbh.s Universitet. *R^l.* Frederik V's Vej 21, 2100 Kbh. Ø (1977 – biol)
- Thorn, Niels Anker (f. 1.8.1924), dr. med., professor i fysiologi ved Kbh.s Universitet. Tonysvej 17, 2920 Charlottenlund (1982 – biol)
- Torndal, Hans Marius Nielsen (f. 24.4.1915), dr. phil., fhv. professor i

- matematik ved Kbh.s Universitet. Tornebakken 45, 2830 Virum (1960 – fys)
- Troels-Smith, Jørgen Andreas (f. 7.6.1916), dr. phil., fhv. overinspektør ved Nationalmuseet, fhv. lektor i mosegeologi ved Kbh.s Universitet. Grønnemose Allé 103, 2860 Søborg (1961 – biol)
- Tygstrup, Niels (f. 26.5.1926), dr. med., professor i intern medicin ved Kbh.s Universitet. Wiedeweltsgade 6, 2100 Kbh. Ø (1981 – biol)
- Ussing, Hans Henriksen (f. 30.12.1911), dr. med., phil. & scient., fhv. professor i biokemi ved Kbh.s Universitet. K. Carl Blochs Allé 17, 2860 Søborg (1955 – biol)
- Wettstein Ritter von Westersheim, Diter Holger (f. 20.9.1929), fil. dr., dr. rer. nat., professor ved Carlsberglaboratoriet og forstander for dets fysiologiske afd. R. Åsevej 13, 3500 Værløse (1965 – biol)
- Wingstrand, Karl Georg (f. 2.3.1919), fil. dr., professor i sammenlignende anatomi og morfologi ved Kbh.s Universitet. R'. Dyssegårdsvej 55, 2860 Søborg (1959 – biol)
- Winther, Aage (f. 8.5.1926), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved Kbh.s Universitet. – Selskabets kasserer. – Dyssegårdsvej 39, 2860 Søborg (1968 – fys)

UDENLANDSKE MEDLEMMER HUMANISTISKE KLASSE

- Akurgal, Ekrem (f. 30.3.1911), dr., professor i klassisk arkæologi ved universitetet i Ankara (1977)
- Alpers, Klaus (f. 27.9.1935), dr. phil., professor i klassisk filologi ved universitetet i Hamborg (1985)
- †Amundsen, Leiv (f. 30.5.1898, d. 25.7.1987), dr., professor i klassisk filologi ved universitetet i Oslo (1965)
- Andersson, Karl Thorsten Gunnar (f. 23.2.1929), fil. dr., professor i nordisk stednavneforskning ved Uppsala Universitetet (1986)
- Attman, Artur (f. 31.10.1910), professor i økonomisk historie ved universitetet i Göteborg (1977)
- Ayer, Sir Alfred Jules (f. 29.10.1910), professor i logik ved universitetet i Oxford, England (London) (1976)
- Bailey, Sir Harold Walter (f. 16.12.1899), dr., professor i sanskrit ved universitetet i Cambridge, England (1946)

- Balassa, Iván (f. 5.10.1917), dr., direktør for det ungarske landbrugsmuseum i Budapest (1975)
- Baldwin, John Wesley (f. 13.7.1929), professor i historie ved The Johns Hopkins University, Baltimore, Md. (1978)
- Barth, Thomas Fredrik Weybye (f. 22.12.1928), professor i socialantropologi og etnografi ved universitetet i Oslo (1976)
- Benediktsson, Sigurður Jakob (f. 20.7.1907), dr., hovedredaktør af Den Islandske Ordbog, Reykjavik (1961)
- Bengtsson, Lars Ingmar Olof (f. 2.3.1920), professor i musikvidenskab ved Institutionen för Musikvetenskap i Uppsala (1978)
- Berg, Gösta (f. 31.7.1903), fil. dr., professor, fhv. direktør for Nordiska Museet och Skansen i Stockholm. *K.* (1980)
- Bergsland, Knut (f. 7.3.1914), dr., professor i finsk-ugriske sprog ved universitetet i Oslo (1964)
- Bischoff, Bernhard (f. 20.12.1906), dr., professor i latinsk middelalderfilologi ved universitetet i München (1969)
- Bjøl, Erling (f. 11.12.1918), dr. scient., pol., fhv. professor i statskundskab ved Aarhus Universitet. Saint-Germain-en-Laye, Frankrig (indenl. medl. 1974, udenl. medl. 1984)
- Boardman, John (f. 20.8.1927), Lincoln professor i klassisk kunst og arkæologi ved universitetet i Oxford, England (1979)
- Bottéro, Jean (f. 30.8.1914), professor i assyriologi ved l'École Pratique des Hautes Etudes, la Sorbonne, Paris (1978)
- Boyce, Norah Elizabeth Mary (f. 2.8.1920), professor i iranske studier ved universitetet i London (1978)
- Brems, Hans Julius (f. 16.10.1915), professor i økonomi ved University of Illinois at Urbana-Champaign, Urbana, Ill. (1979)
- Carlsson, Sten Carl Oscar (f. 14.12.1917), fil. dr., professor i historie ved Uppsala Universitet (1986)
- Chéhab, Emir Maurice (f. 27.12.1904), fhv. generaldirektør for antikvitetsvæsenet ved Nationalmuseet i Beirut, Paris (1980)
- Clark, John Grahame Douglas (f. 28.7.1907), dr., professor i arkæologi ved universitetet i Cambridge, England. *K.* (1964)
- †Daniel, Glyn Edmund (f. 23.4.1914, d. 13.12.1986), Litt.D., F.S.A., F.B.A., emeritus professor i arkæologi ved universitetet i Cambridge, Fellow of St. John's College, Cambridge, England. *R^l*. (1984)
- Duschesne-Guillemin, Jacques-Alfred-Maurice (f. 21.4.1910), professor i iransk sprog og kultur ved universitetet i Liège (1975)

- Erdmann, Karl Dietrich (f. 29.4.1910), dr., professor i historie ved universitetet i Kiel (1968)
- Fehrman, Carl Abraham Daniel (f. 3.2.1915), dr., professor i litteraturhistorie ved universitetet i Lund (1969)
- Fellows-Jensen, Gillian (f. 5.7.1936), lektor i navneforskning ved Kbh.s Universitet (1982)
- Fenton, Alexander (f. 26.6.1929), dr., research director, National Museums of Scotland, Edinburgh (1979)
- †Finley, Sir Moses I. (f. 20.5.1912, d. 23.6.1986), professor i oldtidshistorie ved universitetet i Cambridge, England (1975)
- Firth, Sir Raymond William (f. 25.3.1901), dr., professor i antropologi ved universitetet i London (1966)
- Føllesdal, Dagfinn Kåre (f. 22.6.1932), professor i filosofi ved Oslo Universitet (1986)
- Gershevitch, Ilya (f. 24.10.1914), dr. i iransk filologi ved universitetet i Cambridge, England (1982)
- Giorgi, Amadeo Peter (f. 9.7.1931), Ph.D., professor i almen psykologi ved Duquesne University, Pittsburgh, Penna. (1985)
- Gjerstad, Erik Paul Einar (f. 30.10.1897), dr., professor i klassisk arkæologi og antikkens historie ved universitetet i Lund (1953)
- Górski, Karol (f. 30.4.1903), professor i middelalderhistorie ved Nicholas Copernicus universitetet i Toruń, Polen (1979)
- Grabar, André (f. 26.7.1896), dr., professor i byzantinsk arkæologi ved Collège de France, Paris (1951)
- Grøtvedt, Per Nyquist (f. 24.3.1891), dr. philos, fhv. lektor, Oslo (1977)
- Gurney, Oliver Robert (f. 28.1.1911), professor i assyriologi ved universitetet i Oxford, England (1976)
- Haugen, Einar Ingvald (f. 19.4.1906), dr., professor i nordisk og almen sprogvidenskab ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1970)
- Henne, Henry (f. 21.10.1918), professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Bergen (1979)
- Hoffmann, Erich (f. 16.7.1926), dr., professor i Slesvig-Holstens historie ved universitetet i Kiel (1982)
- Hunger, Herbert (f. 9.12.1914), dr. phil., professor i byzantinistik ved universitetet i Wien (1981)
- Haavelmo, Trygve Magnus (f. 13.12.1911), dr., professor i nationaløkonomi ved universitetet i Oslo (1975)
- Jacobsen, Thorkild Peter Rudolph (f. 7.6.1904), dr., professor i assyriolo-

- gi ved Harvard University (Bradford, N.H.) (1952)
- Jansson, Erik Valter (f. 22.5.1907), dr., professor i svensk sprog ved universitetet i Uppsala (1969)
- Jeannin, Pierre (f. 8.12.1924), studievejleder ved Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Paris (1979)
- Kellenbenz, Hermann (f. 27.8.1913), dr., professor i historie ved universitetet i Nürnberg (1972)
- Kuhn, Johann (Hans) Christoph Bernhard Theodor (f. 13.7.1899), dr., professor i germansk og nordisk filologi ved universitetet i Kiel (1974)
- Kuiper, Franciscus Bernardus Jacobus (f. 7.7.1907), dr., professor i sanskrit og indisk oldtidskundskab ved universitetet i Leiden (1968)
- Kunze, Emil (f. 18.12.1901), dr., professor, førstedirektør ved Deutsches Archäologisches Institut i Athen (München) (1963)
- Leclant, Jean (f. 8.8.1920), dr., professor i ægyptologi ved Collège de France, Secrétaire perpétuel i Académie des Inscriptions et Belles Lettres, Paris (1986)
- †Lefèvre, Yves Pierre Hugues (f. 9.3.1919, d. 23.5.1987), dr., professor i middelalderlitteratur ved universitetet i Bordeaux (1983)
- Lehmann, Winfred Philipp (f. 23.6.1916), professor i lingvistik og tysk sprog ved University of Texas, Austin (1975)
- Lienhard, Siegfried (f. 29.8.1924), dr.phil., professor i indologi ved Stockholms Universitet (1986)
- Lindbeck, Assar Carl Eugen (f. 26.1.1930), dr., professor ved Institut for International Økonomi, Stockholm (1977)
- Lombard, Alf (f. 8.7.1902), dr., professor i romanske sprog ved universitetet i Lund (1951)
- Lönnroth, Nils Erik Magnus (f. 1.8.1910), dr., professor i historie ved universitetet i Göteborg (1966)
- Mączak, Antoni (f. 30.3.1928), professor i historie ved Warszawa Universitet (1987)
- Malmberg, Bertil (f. 22.4.1913), dr., professor i almindelig sprogvidenskab ved universitetet i Lund (1974)
- Malmqvist, Nils Göran David (f. 6.6.1924), fil.dr., professor i sinologi ved Stockholms Universitet (1976)
- Martinet, André (f. 12.4.1908), dr., professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Paris (1954)
- Masson, Vadim Michailovitch (f. 3.5.1929), professor i arkæologi, Leningrad (1987)

- Mathias, Peter (f. 10.1.1928), M.A., F.B.A., professor i økonomisk historie ved universitetet i Oxford, England (1982)
- Maybury-Lewis, David H. P. (f. 9.5.1929), professor i antropologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1978)
- Mayrhofer, Manfred (f. 26.9.1926), dr., ordinær professor i almen og indogermansk sprogvidenskab ved universitetet i Wien (1980)
- McFarlane, James Walter (f. 12.12.1920), professorial fellow, University of East Anglia, Norwich, England (1983)
- Meier, Harri Ernst Hinrich Friedrich (f. 8.1.1905), dr., professor i romansk filologi ved universitetet i Bonn (1968)
- Mitchell, Philip Marshall (f. 23.9.1916), dr., professor i germanske sprog ved University of Illinois, Urbana, Ill. (1971)
- Monfrin, Jacques (f. 26.4.1931), direktør for École des Chartes, Paris (1987)
- Needham, Joseph (f. 9.12.1900), dr., sinolog, Reader i biokemi ved universitetet i Cambridge, England (1975)
- Nielsen, Thøger Harald (f. 30.10.1919), dr.jur., fhv. professor i retsvidenskab ved Kbh.s Universitet. Valsolda, Italien. *R^l*. (indenl. medl. 1980, udenl. medl. 1984)
- Norberg, Dag Ludvig (f. 31.7.1909), professor i latinsk sprog og litteratur ved universitetet i Stockholm (1964)
- Nordenfalk, Carl Adam Johan (f. 13.12.1907), fil. dr., professor i kunsthistorie, fhv. dir. for Stockholms Nationalmuseum (1977)
- Norman, Kenneth Roy (f. 21.7.1925), Reader i indisk filologi ved universitetet i Cambridge, England (1983)
- Nykrog, Per (f. 1.11.1925), dr.phil., professor i romansk filologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. *R*. (indenl. medl. 1975, udenl. medl. 1982)
- Odén, Agnes Birgitta (f. 11.8.1921), professor i historie ved universitetet i Lund (1977)
- Passmore, John Arthur (f. 9.9.1914), professor i filosofi ved Australian National University, Canberra (1979)
- Polotsky, Hans Jakob (f. 13.9.1905), dr., professor i ægyptologi ved universitetet i Jerusalem (1967)
- Romilly, Jacqueline de (f. 26.3.1913), dr., professor i græsk ved universitetet i Paris (1961)
- Rudolph, Kurt (f. 3.4.1929), professor i religionshistorie ved University of California, Santa Barbara, Cal. (1976)

- Schaar, Claes Göran Gustav Viktor (f. 18.5.1920), professor i engelsk ved Lund Universitet (1987)
- Schmitt, Rüdiger (f. 1.6.1939), dr.phil., professor i sammenlignende indogermansk sprogvidenskab og indoiranistik ved Saarlands Universitet, Saarbrücken (1985)
- Seip, Jens Laurits Arup (f. 11.10.1905), dr., professor i politisk idéhistorie ved universitetet i Oslo (1974)
- Sjöblom, Bengt Gunnar Olof (f. 28.10.1933), fil.dr., professor i statskundskab ved Kbh.s Universitet (1984)
- †Snell, Bruno Karl Johannes Richard (f. 18.6.1896, d. 31.10.1986), dr., professor i klassisk filologi ved universitetet i Hamborg (1951)
- Stenström, Thure Oscar (f. 12.4.1927), professor i litteraturvidenskab ved universitetet i Uppsala (1982)
- Svendsen, Paulus (f. 17.4.1904), dr., professor i europæisk litteratur og idéhistorie ved universitetet i Oslo (1978)
- Syme, Sir Ronald (f. 11.3.1903), professor i antikkens historie ved universitetet i Oxford, England (1951)
- Säflund, Lars Gösta (f. 1.3.1903), dr., professor i klassisk sprogvidenskab og kulturforskning ved universitetet i Stockholm (1969)
- Säve-Söderbergh, Torgny (f. 29.6.1914), dr., professor i ægyptologi ved universitetet i Uppsala (1975)
- Thesleff, Berndt Holger (f. 4.12.1924), dr.fil., professor ved Institutum Classicum, Helsingfors Universitet (1987)
- Thompson, Homer Armstrong (f. 7.9.1906), dr., professor i klassisk arkæologi ved Institute for Advanced Study, Princeton, N.J. (1971)
- †Vogt, Hans Kamstrup (f. 1.6.1903, d. 25.9.1986), dr., professor i almindelig sprogvidenskab ved universitetet i Oslo (1957)
- Waszink, Jan Hendrik (f. 27.10.1908), professor i klassisk arkæologi og filologi ved universitetet i Leiden (1976)
- Weibull, Curt Hugo Johannes (f. 19.8.1886), dr., professor i historie ved universitetet i Göteborg (1957)
- Wilson, Charles Henry (f. 16.4.1914), professor i moderne historie ved Istituto Universitario Europeo, Firenze (1970)
- Winner, Matthias (f. 11.3.1931), dr., direktør ved Max-Planck-Institut, Biblioteca Herziana, Rom (1987)
- Wistrand, Erik Karl Hilding (f. 24.1.1907), dr., professor i klassiske sprog ved universitetet i Göteborg (1971)
- von Wright, Georg Henrik (f. 14.6.1916), dr. i filosofi, forskerprofessor ved Finlands Akademi, Helsingfors (1974)

- Wyller, Egil Anders (f. 24.4.1925), dr., professor i antik åndshistorie ved universitetet i Oslo (1972)
- Zilliacus, Johan Henrik (f. 23.1.1908), dr., professor i græsk litteratur ved universitetet i Helsingfors (1972)
- Aarsleff, Hans Christian (f. 19.7.1925), Ph.D., professor i engelsk ved Princeton University, N.J. (1984)

UDENLANDSKE MEDLEMMER NATURVIDENSKABELIGE KLASSE

fys betegner den matematisk-fysiske gruppe, biol den biologiske gruppe

- Ahlfors, Lars Valerian (f. 18.4.1907), dr., professor i matematik ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1977 – fys)
- Ahrland, Sten Harald (f. 4.8.1921), dr., professor i uorganisk opløsningskemi ved universitetet i Lund (1975 – fys)
- Alfsen, Erik Magnus (f. 13.5.1930), dr., professor i matematik ved universitetet i Oslo (1978 – fys)
- Alfvén, Hannes Olof Gösta (f. 30.5.1908), professor i plasmafysik ved Stockholms tekniska Högskola (1968 – fys)
- Ambartsumian, Viktor Amazaspovich (f. 18.9.1908), professor og direktør for Astrophysical Observatory i Erevan, Armenien, USSR (1971 – fys)
- Andersen, Ole Krogh (f. 11.5.1942), direktør, professor ved Max Planck Institutet for faststofforskning i Stuttgart (1982 – fys)
- Andersson, Bengt Erik (f. 12.1.1923), vet.med.dr., professor i fysiologi ved veterinæruniversitetet i Uppsala (1977 – biol)
- Anfinsen, Christian Boehmer (f. 26.3.1916), dr., professor i biologi ved Nat. Inst. of Health, Bethesda, Md. (1965 – biol)
- Auerbach, Charlotte (f. 14.5.1899), dr., professor i genetik ved universitetet i Edinburgh (1968 – biol)
- Avery, John Scales (f. 26.5.1933), Ph.D., lektor i kemi ved Kbh.s Universitet (1986 – fys)
- Barton, Sir Derek Harold Richard (f. 8.9.1918), dr., professor i organisk kemi ved C.N.R.S., Gif-sur-Yvette (1972 – fys)
- Bastiansen, Otto Christian Astrup (f. 5.9.1918), dr., professor i teoretisk kemi ved universitetet i Oslo (1967 – fys)
- Bauer, Heinz (f. 31.1.1928), dr., professor i matematik ved Erlangen-Nürnberg Universitet (1982 – fys)

- Beadle, George Wells (f. 22.10.1903), dr., professor i biologi ved og præsident for University of Chicago, Ill. (1952 – biol)
- Bell, Ronald Percy (f. 24.11.1907), professor i kemi ved universitetet i Stirling, Skotland (1962 – fys)
- Bénard, Jacques (f. 21.12.1912), dr., professor i fysisk kemi ved universitetet i Paris (Bourg-la-Reine) (1968 – fys)
- Bergsten, Karl Erik (f. 27.7.1909), dr., professor i geografi ved universitetet i Lund (1968 – fys)
- Bergström, Lars Ingmar Valeson (f. 6.9.1921), professor, bestyrer for Forskningsinstitutet för Atomfysik, Stockholm (1974 – fys)
- Bernhard, Carl Gustav (f. 28.4. 1910), dr., professor i fysiologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1975 – biol)
- Berry, R. Stephen (f. 9.4.1931), Ph.D., professor i kemi ved University of Chicago, Ill. (1980 – fys)
- †Beurling, Arne Karl-August (f. 3.2.1905, d. 20.11.1986), dr., professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N.J. (1951 – fys)
- Blaauw, Adriaan (f. 12.4.1914), professor ved Det astronomiske Institut, universitetet i Groningen (1982 – fys)
- Blackburn, Thomas Henry (f. 8.8.1933), professor i mikrobiel økologi ved Aarhus Universitet (1983 – biol)
- Bogorad, Lawrence (f. 29.8.1921), dr., professor i biologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1977 – biol)
- Boström, Kurt Georg Verner (f. 25.3.1932), professor i mineralogi, petrologi og geokemi ved universitetet i Stockholm (1983 – fys)
- Brachet, Jean-Louis-Auguste (f. 19.3.1909), dr., professor i almindelig biologi ved Université Libre, Bruxelles (1956 – biol)
- Bridgwater, David (f. 5.7.1934), dr. phil., professor i dynamisk geologi ved Kbh.s Universitet (1977 – fys)
- Brinck, Per Simon Valdemar (f. 4.9.1919), dr., professor i zoologi ved universitetet i Lund (1972 – biol)
- †de Broglie, Prins Louis-Victor-Pierre-Raymond (f. 15.8.1892, d. 19.3.1987), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Paris (1946 – fys)
- Brooks, Charles Kent (f. 16.10.1939), d. phil., lektor i petrologi ved Kbh.s Universitet (1986 – biol)
- Brown, Gerald Edward (f. 22.7.1926), dr., professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, Kbh., og ved State University of New York, Stony Brook, N.Y. (1967 – fys)

- Buchthal, Fritz (f. 19.8.1907), dr. med., Consultant ved National Inst. of Health, Bethesda, Md. *R'*. (udenl. medl. 1946, indenl. medl. 1947, udenl. medl. 1986 – biol)
- †Burström, Hans Georg (f. 27.5.1906, d. 11.1.1987), dr., professor i plantefysiologi ved universitetet i Lund (1968 – biol)
- Busemann, Herbert (f. 12.5.1905), dr., fhv. professor i matematik ved University of Southern California, Los Angeles, Cal. (1964 – fys)
- Carleson, Lennart Axel Edvard (f. 18.3.1928), dr., professor i matematik ved universitetet i Uppsala og ved University of California, Los Angeles, Cal. (1970 – fys)
- Cartan, Henri-Paul (f. 8.7.1904), professor i matematik ved universitetet i Paris (1962 – fys)
- Casimir, Hendrik Brugt Gerhard (f. 15.7.1909), dr., fhv. direktør for Philips' Gloeilampenfabriken, Eindhoven (Heeze) (1975 – fys)
- Celis, Julio Enrique (f. 21.5.1941), Ph.D., professor i medicinsk biokemi ved Aarhus Universitet (1984 – biol)
- Chanock, Robert M. (f. 8.7.1924), dr., chef for Laboratoriet for infektionssygdomme, National Institutes of Health, Bethesda, Md. (1980 – biol)
- Clark, Brian Frederic Carl (f. 26.7.1936), D. Sc., professor i biostrukturkemi ved Aarhus Universitet (1980 – biol)
- Connes, Alain (f. 1.9.1947), dr., professor i matematik ved universitetet i Paris (1980 – fys)
- Cotton, Frank Albert (f. 9.4.1930), dr., professor i kemi ved Texas A & M University, Tex. (1975 – fys)
- Coulomb, Jean-Marie-François-Joseph (f. 7.11.1904), dr., professor i geofysik ved universitetet i Paris (1969 – fys)
- Cox, David Roxbee (f. 15.7.1924), professor i statistik ved Imperial College of Science and Technology, London (1983 – fys)
- †Dahlgren, Rolf Martin Teodor (f. 7.7.1932, d. 14.2.1987), fil. dr., professor i systematisk botanik ved Kbh.s Universitet (Lund) (1976 – biol)
- Davies, John Arthur (f. 28.3.1927), dr., professor i fysik ved Chalk River Nuclear Laboratories, Ontario (1970 – fys)
- Edlén, Bengt (f. 2.11.1906), dr., professor i fysik ved universitetet i Lund (1956 – fys)
- Edsall, John Tileston (f. 3.11.1902), professor i biokemi ved Harvard University, Boston, Mass. (1969 – biol)
- Eigen, Manfred (f. 9.5.1927), dr., professor, Max-Planck-Institut für Phys. Chemie, Göttingen (1971 – biol)

- Emerson, Sterling Howard (f. 29.10.1900), dr., professor i genetik ved California Institute of Technology, Pasadena, Cal. (1974 – biol)
- Fey, Hans (f. 30.12.1921), dr., professor, direktør for Veterinär-Bakteriologisches Institut der Universität, Bern (1971 – biol)
- Fischer-Hjalmars, Inga Margrete (f. 16.1.1918), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Stockholm (1982 – fys)
- Flerov, Georgii Nikolaevitch (f. 2.3.1913), dr., professor, direktør for laboratoriet for kernereaktioner i Dubna (Moskva) (1969 – fys)
- Flood, Håkon (f. 25.9.1905), dr., professor i kemi ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim (1964 – fys)
- Folkow, Bjørn Uno Gottfrid (f. 13.10.1921), dr., professor i fysiologi ved universitetet i Göteborg (1968 – biol)
- Frey, David Grover (f. 10.10.1915), professor i biologi ved Indiana University, Bloomington, Ind. (1982 – biol)
- Fredga, Arne (f. 18.7.1902), dr., professor i organisk kemi ved universitetet i Uppsala (1965 – fys)
- Fronæus, Sture Adolf (f. 5.10.1916), dr., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Lund (1978 – fys)
- Gard, Sven (f. 3.11.1905), dr., professor i virologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1964 – biol)
- Garnham, Percy Cyril Claude (f. 15.1.1901), professor i med. protozoologi ved universitetet i London (1976 – biol)
- Giles, Norman Henry (f. 6.8.1915), professor i genetik ved University of Georgia, Athens, Ga. (1982 – fys)
- Ginzburg, Vitaly Lazarevich (f. 4.10.1916), professor, leder af afd. for teoretisk fysik ved akademiet i Moskva (1977 – fys)
- Glick, David (f. 3.5.1908), dr., professor ved Department of Pathology, forstander for Division of Histochemistry ved Stanford University, Stanford, Cal. (1965 – biol)
- Goldanskii, Vitalii Iosifovich (f. 18.6.1923), professor, leder af inst. for kemisk fysik ved akademiet i Moskva (1977 – fys)
- Granit, Ragnar Arthur (f. 30.10.1900), dr., professor i neurofysiologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1956 – biol)
- Gray, Harry Barkus (f. 14.11.1935), dr., professor i kemi ved California Institute of Technology, Pasadena, Cal. (1974 – fys)
- Groshev, Leonid Vasilievitch (f. 18.3.1907), professor, Institut for Atomenergi, Moskva (1965 – fys)
- †Gustafson, Torsten Valdemar (f. 8.5.1904, d. 27.5.1987), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Lund (1956 – fys)

- Gustafsson, Carl Åke Torsten (f. 8.4.1908), dr., professor i genetik ved universitetet i Lund (1967 – biol)
- Gårding, Lars Jakob (f. 7.3.1919), dr., professor i matematik ved universitetet i Lund (1963 – fys)
- Hamilton, James (f. 29.1.1918), fhv. professor i fysik ved University College, London, fhv. professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, Kbh. (1967 – fys)
- Hammen, Thomas van der (f. 27.9.1924), dr., professor i palynologi ved universitetet i Amsterdam (1976 – biol)
- Haraldsen, Haakon Kristian (f. 24.4.1904), dr., professor i kemi ved universitetet i Oslo (1972 – fys)
- Hastings, Albert Baird (f. 20.11.1895), dr., professor i biokemi ved Scripps Clinic and Research Foundation, La Jolla, Cal. (1951 – biol)
- Hedberg, Hollis Dow (f. 29.5.1903), dr., professor i geologi ved Princeton University, N.J. (1970 – biol)
- Heidelberger, Michael (f. 29.4.1888), dr., adjungeret professor i patologi (immunologi), New York University, N.Y. (1957 – biol)
- Helgason, Sigurður (f. 30.9.1927), dr., professor i matematik ved Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Mass. (1972 – fys)
- Hodgkin, Sir Alan Lloyd (f. 5.2.1914), Foulerton Research Professor of the Royal Society, Physiological Laboratory, Cambridge, England (1964 – biol)
- Hohwü-Christensen, Erik (f. 25.9.1904), dr., fhv. professor i gymnastikteori ved Kbh.s Universitet, professor i kropsøvelsernes fysiologi og hygiejne ved Kungl., gymnastika Centralinstitutet i Stockholm. (indenl. medl. 1940, udenl. medl. 1965 – biol)
- Hoppe, Ernst Gunnar (f. 24.12.1914), dr., professor i geografi ved Stockholms Universitet (1972 – fys)
- Hotchkiss, Rollin Douglas (f. 8.9.1911), Ph.D., forskningsprofessor ved State University of New York, Albany, N.Y. (1986 – biol)
- Howard, Richard Alden (f. 1.7.1917), dr., professor i botanik og dendrologi ved Harvard University, Jamaica Plain, Mass. (1968 – biol)
- Hulthén, Lamek (f. 14.12.1909), professor i teoretisk fysik ved Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm (1976 – fys)
- Huxley, Sir Andrew Fielding (f. 22.11.1917), Master of Trinity College, Cambridge, England (1964 – biol)
- Huxley, Hugh Exmor (f. 25.2.1924), dr., afdelingsleder ved Medical Research Council (molekylær biologi) i Cambridge, England (1971 – biol)

- Hörmander, Lars Valter (f. 24.1.1931), professor i matematik ved universitetet i Lund (1969 – fys)
- Hörstadius, Sven Otto (f. 18.2.1898), dr., professor i zoologi ved universitetet i Uppsala (1951 – biol)
- Jacob, François (f. 17.6.1920), dr., professor i genetik ved Institut Pasteur, Paris (1962 – biol)
- Jakobsson, Sveinn Peter (f. 20.7.1939), dr.scient., direktør for Naturhistorisk Museum, Reykjavik (1975 – fys)
- Jerne, Niels Kaj (f. 23.12.1911), dr., professor i eksperimentel terapi, direktør for Basel Institut für Immunologie (Gard, Frankrig) (1968 – biol)
- †Johansen, Kjell (f. 30.9.1932, d. 4.3.1987), dr.phil., professor i zoofysiologi ved Aarhus Universitet (1976 – biol)
- Jørgensen, Axel Christian Klixbüll (f. 18.4.1931), dr., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Genève (1965 – fys)
- Kadison, Richard Vincent (f. 25.7.1925), Ph.D., professor i matematik ved University of Pennsylvania, Philadelphia, Penna. (1974 – fys)
- Kalckar, Herman Moritz (f. 26.3.1908), dr.scient., professor i biologisk kemi ved Harvard University, Medical School, Boston, Mass. (indentl. medl. 1948, udenl. medl. 1959 – biol)
- Katz, Bernhard (f. 26.3.1911), dr., professor i biofysik ved University College, London (1968 – biol)
- Keynes, Richard Darwin (f. 14.8.1919), dr., professor i fysiologi ved universitetet i Cambridge, England (1971 – biol)
- Kitaigorodskii, Sergei Alexandrovich (f. 13.9.1934), D.Sc., professor i fysisk oceanografi, The Johns Hopkins University, Baltimore, Md. (1984 – fys)
- Kurland, Charles Gabriel (f. 14.1.1936), dr., professor i molekylær biologi ved Uppsala Universitet (1986 – biol)
- †Landis, Eugene Markley (f. 4.4.1901, d. 10.2.1987), professor i fysiologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1974 – biol)
- Leaf, Alexander (f. 10.4.1920), professor i gerontologi ved Massachusetts General Hospital, Boston, Mass. (1982 – biol)
- Levan, Johan Albert (f. 8.3.1905), dr., professor i cytologi ved universitetet i Lund (1962 – biol)
- †Lipmann, Fritz Albert (f. 12.6.1899, d. 24.7.1986), dr., professor i biokemi ved Rockefeller University, N.Y. (1949 – biol)
- Lowry, Oliver Howe (f. 18.7.1910), dr., professor, forstander for Department of Pharmacology, Washington University, St. Louis, Mo. (1968 – biol)

- Lundberg, Paul Anders (f. 10.9.1920), professor i neurofysiologi ved universitetet i Göteborg (1976 – biol)
- Lundquist, Arne John Axel (f. 6.6.1920), dr., professor i genetik ved universitetet i Lund (1971 – biol)
- Löwdin, Per-Olov (f. 28.10.1916), dr., professor i kvantekemi ved universitetet i Uppsala (1973 – fys)
- Låg, Jul (f. 13.11.1915), dr. agric., professor i jordbundslære ved Norges Landbrukshøgskole, Ås (1982 – biol)
- MacLane, Saunders (f. 4.8.1909), dr., professor i matematik ved universitetet i Chicago, Ill. (1968 – fys)
- Magnusson, Staffan Einar Magnus (f. 29.6.1933), afdelingsleder ved Institut for molekylær biologi, Aarhus Universitet (1983 – biol)
- Manton, Irene (f. 17.4.1904), dr., professor i botanik ved universitetet i Leeds (1953 – biol)
- Mayr, Ernst (f. 5.7.1904), dr., professor i zoologi ved Harvard College, direktør ved Museum of Comparative Zoology, Cambridge, Mass. (1956 – biol)
- Merxmüller, Hermann (f. 30.8.1920), dr.rer.nat., professor i systematisk botanik, direktør for Botanisk Have i München (1984 – biol)
- von Meyenburg, Hans Kaspar (f. 9.12.1941), dr.sc.nat., professor i mikrobiologi ved Danmarks tekniske Højskole (1979 – biol)
- Morgan, William Wilson (f. 3.1.1906), dr., professor i astronomi ved universitetet i Chicago, Ill. (1967 – fys)
- Moscowitz, Albert (f. 20.8.1929), dr., professor i kemi ved University of Minnesota, Minneapolis, Minn. (1977 – fys)
- Munck af Rosenschöld, Lars Mortimer (f. 19.7.1935), dr., docent i genetik ved universitetet i Lund og forskningsleder ved Carlsberg Forsøgs-laboratorium, Kbh. (1978 – biol)
- Maak, Wilhelm (f. 13.8.1912), dr., professor i matematik ved universitetet i Göttingen (1973 – fys)
- Neugebauer, Otto Eduard Hermann (f. 26.5.1899), dr., professor i matematikkens historie, Institute for Advanced Study, Princeton, N.J. (1934 – fys)
- van Niel, Cornelius Bernardus (f. 4.11.1897), professor i mikrobiologi ved Stanford University, Stanford, Cal. (1968 – biol)
- Nilan, Robert A. (f. 23.12.1926), professor i genetik ved Washington State University, Dean, Pullman, Wash. (1986 – biol)
- Nomura, Masayasu (f. 27.4.1927), dr., professor i genetik og biokemi ved Department of Biological Chemistry ved University of California, Irvi-

- ne, California College of Medicine, Irvine, Cal. (1977 – biol)
- North, John David (f. 19.5.1934), dr., professor i de eksakte videnskabers historie og filosofi, Universitetet i Groningen (1984 – fys)
- Oort, Jan Hendrik (f. 28.4. 1900), dr., professor, fhv. direktør for observatoriet i Leiden (1947 – fys)
- Ourisson, Guy Henri (f. 26.3.1926), dr., professor i kemi ved Louis Pasteur Universitetet, Strasbourg (1974 – fys)
- Peierls, Sir Rudolf Ernst (f. 5.6.1907), Emeritus Wykeham Professor i fysik ved universitetet i Oxford, England (1980 – fys)
- Perlman, Isadore (f. 12.4.1915), professor i kemi ved University of California, Berkeley, Cal. (1972 – fys)
- Pethick, Christopher John (f. 22.2.1942), dr., professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, Kbh. (1977 – fys)
- Pontecorvo, Guido Pellegrino Arrigo (f. 29.11.1907), professor, Imperial Cancer Research Fund, London (1966 – biol)
- Prelog, Vladimir (f. 23.7.1906), dr., professor i organisk kemi ved Eidgenössische Technische Hochschule, Zürich (1971 – fys)
- Ramberg, Hans (f. 15.3.1917), dr., professor i geologi (petrografi) og mineralogi ved universitetet i Uppsala (1964 – fys)
- Raven, Peter Hamilton (f. 13.6.1936), Ph.D., direktør for Missouri Botanical Garden, St. Louis, Mo. (1980 – biol)
- Rechinger, Karl Heinz (f. 16.10.1906), dr., professor i systematisk botanik og plantegeografi ved universitetet i Wien (1971 – biol)
- Regnéll, Otto Gerhard (f. 19.6.1915), dr., professor i geologi ved universitetet i Lund (1969 – biol)
- Reynoldson, Thomas Braban (f. 21.3.1914), Ph.D., D.Sc., professor i økologi ved University of Wales, Bangor (1984 – biol)
- Rhoades, Marcus Morton (f. 24.7.1903), dr., professor i genetik ved Indiana University, Bloomington, Ind. (1977 – biol)
- Rice, Stuart Alan (f. 6.1.1932), professor i fysisk kemi ved University of Chicago, Ill. (1976 – fys)
- Riste, Tormod (f. 14.5.1925), dr. philos., professor i fysik ved universitetet i Oslo (1986 – fys)
- Roche, Jean-Casimir-Henri-Hilaire (f. 14.1.1901), dr., professor i almen og sammenlignende biokemi ved Collège de France, Paris (1970 – biol)
- Saltin, Bengt (f. 3.6.1935), med.dr., professor i legemsøvelsernes teori ved Kbh.s Universitet. R. (1984 – biol)
- Sargeson, Alan McLeod (f. 13.10.1930), professor i uorganisk kemi ved Australian National University, Canberra (1976 – fys)

- Schmidt-Nielsen, Knut (f. 24.9.1915), dr., professor i zoologi ved Duke University, Durham, N.C. (1975 – biol)
- Schnopper, Herbert William (f. 13.3.1933), dr., direktør for Dansk Rumforskningsinstitut, Kbh. (1982 – fys)
- Schrieffer, John Robert (f. 31.5.1931), professor i fysik ved University of California, Santa Barbara, Cal. (1979 – fys)
- Schwarzschild, Martin (f. 31.5.1912), professor i astronomi ved Princeton University, N.J. (1969 – fys)
- Segal, Irving Ezra (f. 13.9.1918), Ph.D., professor i matematik ved Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Mass. (1977 – fys)
- Selberg, Atle (f. 14.6.1917), dr., professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N.J. (1967 – fys)
- Sheline, Raymond Kay (f. 31.3.1922), dr., professor i kemi og fysik ved Florida University i Tallahassee, Fla. (1974 – fys)
- Stern, Herbert (f. 22.12.1918), professor i biologi ved University of California, La Jolla, Cal. (1976 – biol)
- Strand, Kaj Aage Gunnar (f. 27.2.1907), dr. phil., professor, videnskabelig direktør for U.S. Naval Observatory, Washington, DC. *R¹*. (1965 – fys)
- Stumpf, Paul Karl (f. 23.2.1919), dr., professor i biokemi ved University of California, Davis, Cal. (1975 – biol)
- Størmer, Erling (f. 2.11.1937), Ph.D., professor i matematik ved universitetet i Oslo (1986 – fys)
- Suomalainen, Esko (f. 11.6.1910), dr., professor i genetik ved universitetet i Helsingfors (1968 – biol)
- Swiatecki, Wladyslaw Jerzy (f. 22.4.1926), dr., kernefysiker, Lawrence Radiation Laboratory, Berkeley, Cal. (1973 – fys)
- †Sørensen, Niels Andreas (f. 8.12.1909, d. 8.6.1987), dr., professor i organisk kemi ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim (1973 – fys)
- Taube, Henry (f. 30.11.1915), dr., professor i kemi ved Stanford University, Stanford, Cal. (1984 – fys)
- Teichert, Curt (f. 8.5.1905), dr., professor i geologi ved University of Rochester, N.Y. (1973 – fys)
- Thorne, Robert Folger (f. 13.7.1920), professor i botanik ved Rancho Santa Ana Botanic Garden, Claremont, Cal. (1986 – biol)
- Tosteson, Daniel Charles (f. 5.2.1925), dr., Dean of Medical Studies, Harvard University, Boston, Mass. (1973 – biol)
- Tutin, Winifred (f. 8.10.1915), dr., Honorary Reader in Botany, University of Leicester (1975 – biol)

- Vallee, Bert Lester (f. 1.6.1919), professor i biokemi ved Harvard Medical School, Boston, Mass. (1977 – biol)
- Voigt, Ehrhard (f. 28.7.1905), dr., professor i geologi og palæontologi ved universitet i Hamborg (1972 – biol)
- Watson, James Dewey (f. 6.4.1928), dr., professor i biologi, dir. for Cold Spring Harbor Laboratory, Long Island, N.Y. (1962 – biol)
- Weisskopf, Victor Frederick (f. 19.9.1908), professor i fysik ved Institute of Technology, Cambridge, Mass., fhv. generaldirektør for CERN (European Center for Nuclear Research), Genève (1962 – fys)
- †Wergeland, Harald Nicolai Storm (f. 14.3.1912, d. 25.1.1987), dr., professor i fysik ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim (1963 – fys)
- Wetzel, Robert G. (f. 16.8.1936), professor i biologi ved University of Michigan, Ann Arbor, Mich. (1986 – biol)
- Wheeler, John Archibald (f. 9.7.1911), dr., professor i fysik ved University of Texas, Austin, Tex. (1971 – fys)
- Wickman, Frans Erik (f. 21.3.1915), dr., professor i mineralogi, petrologi og geokemi ved universitetet i Stockholm (1971 – fys)
- Wigglesworth, Sir Vincent Brian (f. 17.4.1899), dr., professor i biologi ved universitetet i Cambridge, England (1951 – biol)
- Wigzell, Hans Lennart Rudolf (f. 28.10.1938), dr. med., professor i immunologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1986 – biol)
- Wildman, Samuel Goodnow (f. 26.5.1912), dr., professor i biologi ved University of California, Los Angeles, Cal. (1977 – biol)
- Wilkinson, Sir Geoffrey (f. 14.7.1921), professor i uorganisk kemi ved Imperial College, London (1968 – fys)
- Wilson, Douglas Patrick (f. 7.8.1902), dr., fhv. Associate, Marine Biological Laboratory, Plymouth (1965 – biol)
- Wright, Sewall (f. 21.12.1889), dr., fhv. professor i genetik ved University of Wisconsin, Madison, Wis. (1970 – biol)
- †Yonge, Sir Charles Maurice (f. 9.12.1899, d. 17.3.1986), dr., professor i zoologi ved universitetet i Glasgow (Edinburgh) (1956 – biol)
- Zamecnik, Paul Charles (f. 22.11.1912), dr., professor i onkologi ved Worcester Foundation for Experimental Biology, Shrewsbury, Mass. (1978 – biol)
- Öhrn, Nils Yngve (f. 11.6.1934), fil.dr., professor i kemi og fysik ved University of Florida, Gainesville, Fla. (1986 – fys)
- Aaboe, Asger Hartvig (f. 26.4.1922), dr., professor i matematik og naturvidenskabernes historie, og i det nære Østens sprog og litteraturer, Yale University, New Haven, Conn. (1975 – fys)

INDENLANDSKE MEDLEMMER
EFTER ANCIENNITET

Humanistiske klasse: kursiv

Jessen	Skou, J. C.	Siim	Lassen, Niels A.
Holter	<i>Skrubbeltrang</i>	<i>Bredsdorff</i>	Lund, Ebba
Rehberg, Brandt	v. Wettstein	<i>Gelting</i>	Madsen, Ib
Fenchel, W.	<i>Hammershaimb</i>	<i>Gomard</i>	Munch-Petersen
Bjerrum, J.	<i>Thomsen, Rudi</i>	<i>Hvidtfeldt</i>	Møller, Bjerrum
Jensen, K. A.	Crone,	Klenow	Pedersen, Olaf
<i>Riis</i>	<i>Fischer-Jørgensen</i>	<i>Monberg</i>	<i>Petersen, Ladewig</i>
Noe-Nygaard	Fuglede	<i>Sass</i>	<i>Rasmussen, Holger</i>
<i>Steensberg</i>	<i>Glamann</i>	<i>Favrholdt</i>	<i>Rischel</i>
Bang	Mohr	Larsen, Olesen	<i>Sørensen, Algot</i>
Bohr	Møller	Marcker	Sørensen, Henn.
Ussing	Knakkegård	Nathan	Andersen, Torkild
<i>Jansen, Billeskov</i>	Peters	Strid	Berthelsen, Ole
Bak, Børge	Sten-Knudsen	<i>Thomsen, Niels</i>	Buchwald
Lassen, N. O.	Winther	Andersen, Sv. O.	<i>Christensen, Johnny</i>
Mottelson	<i>Ellehøj</i>	Berthelsen, A.	<i>Christiansen, S.</i>
Nielsen, Steemann	<i>Lessøe</i>	Bjørnholm	Larsen, Kai
Reiz	Christensen, Bent	Dansgaard	Lund, Henning
Wingstrand	<i>Dal</i>	Engberg	Michelsen
<i>Larsen, J. P.</i>	<i>Egerod</i>	Fenchel, Tom	<i>Moustgaard</i>
Maaløe	<i>Jacobsen, E.</i>	<i>Fink</i>	Nissen
Ottesen	Kjeldgaard	<i>Fischer</i>	<i>Olsen, Olaf</i>
Tornehave	Kristensen, Leif	<i>Hendriksen</i>	<i>Svane</i>
<i>Becker</i>	Kruhøffer	Holmsgaard	Barndorff-Nielsen
Hald, A.	Lund, Bodil Jerslev	<i>Johansen, H. Friis</i>	<i>Estrup</i>
Huus	<i>Stief</i>	Lundquist	Forchhammer
Nielsen, Overgaard	<i>Glahn</i>	Mackintosh	Holstener-Jørgensen
Rudkjøbing	<i>Asmussen, Jes</i>	Maunsbach	Jónasson
Troels-Smith	<i>Blegvad</i>	Pedersen, Kjærgård	Kullenberg
Andersen, Sparre	Andersen, Sv. Th.	Schäffer	<i>Lidin</i>
Asmussen, E.	Behnke	<i>Spang-Hanssen, Henn.</i>	Olesen, Poul
<i>Bagge</i>	<i>Dalgård</i>	<i>Sørensen, Søren</i>	<i>Raasted</i>
Kjær	Elitsgaard-	Thaysen, Hess	Svejgaard
Lindhard	Rasmussen	<i>Waaben</i>	<i>Sørensen, Kousgård</i>
<i>Schiørring</i>	<i>From</i>	<i>Bergsagel</i>	Als-Nielsen
Bak, Thor A.	<i>Hjorth, Lindegård</i>	<i>Brøndsted</i>	<i>Ejskjær</i>
Ballhausen	Jensen, Højgaard	Dahl, J. P.	Eliassen
Jørgensen, C.	Lassen, Ulrik	<i>Gjødesen</i>	<i>Grane</i>
Barker	<i>Rasmussen, Nørregaard</i>	Hansen, Hans J.	<i>Hansen, Sv. Aa.</i>
Kofoed-Hansen	Seidenfaden	<i>Johansen, K. Friis</i>	<i>Nielsen, Eduard</i>
Simonsen			

Poulsen, Vald.	Olsson	Jørgensen, Bo	Krogsgaard-Larsen
Rasmussen, Sv. E.	<i>Spang-Hansen, Ebbe</i>	Barker	<i>Kaarsted</i>
Rehfeld	<i>Steensgaard</i>	Nilsson, Jytte	<i>Maegaard</i>
Tygstrup	Thorn	<i>Skydsgaard</i>	Molin
Andersen, J. U.	<i>Dahlerup</i>	<i>Thyssen</i>	Surlyk
Berg, Christian	<i>Danø</i>	<i>Bukdahl</i>	<i>Sørensen, Knud</i>
<i>Christensen, Bent</i>	<i>Andersen, Ellen</i>	<i>Olsen, Munk</i>	Nielsen, Wiin
<i>Eller</i>	Bechgaard	<i>Ørnes</i>	<i>Feldbæk, Ole</i>
Fiil	Bræstrup	<i>Fenger</i>	<i>Hansen, Mogens</i>
Linderberg	Cotterill	Hansen, P. G.	<i>Herman</i>
<i>Matthiessen</i>	<i>Johansen, Hans Chr.</i>	Haagerup	<i>Tamm, Ditlev</i>
<i>Nøjgaard</i>	Johansen, Peter	<i>Jørgensen, Sv.-Aa.</i>	<i>Thodberg, Christian</i>

MEDLEMSANTAL

Indenlandske medlemmer	204	Udenlandske medlemmer	263
Humanistiske klasse	85	Humanistiske klasse	97
Naturvidenskabelige klasse	119	Naturvidenskabelige klasse	166
Mat.-fys. gruppe	61	Mat.-fys. gruppe	84
Biol. gruppe	58	Biol. gruppe	82

Tillidshverv

Årstallet til højre angiver valgperiodens udløb (normalt i april).

INTERNE HVERV

	valgt	til
<i>Præsident:</i> Jens Lindhard	1981	1988
<i>Klasseformænd og vicepræsidenter:</i>		
Olaf Olsen	1983	1989
Gert Kjærgård Pedersen	1987	1990
<i>Sekretær:</i> Thor A. Bak	1985	1989
<i>Redaktør og arkivar:</i> Erik Dal	1975	1990
<i>Kasserer:</i> Aage Winther	1984	1991
<i>Kassekommissionen:</i>		
C. J. Ballhausen	1976	1989
P. Nørregaard Rasmussen	1980	1988
Bent Fuglede	1987	1991
Henning Spang-Hanssen, fm.	1986	1990
<i>Revisorer:</i>		
Hector Estrup	1986	1990
Christian Berg	1987	1988
<i>Revisorsuppleanter:</i>		
Jes Asmussen	1978	1990
Gert Kjærgård Pedersen	1978	1988
<i>Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark:</i>		
Mogens Blegvad, fm.	1976	1991
Rodney M. Cotterill	1986	1988
Jes Forchhammer	1982	1990
Niels Thomsen	1977	1989

<i>Bibliotekar:</i> Jes Asmussen	1978	1990
<i>Carlsbergfondets direktion:</i>	valgt til 30.9.	
C. J. Ballhausen	1972	1996
Henrik Glahn	1977	1992
Kristof Glamann, fm.	1969	1988
Ebba Lund	1980	1994
Axel Michelsen	1986	1990
<i>Frederiksborg-Museets bestyrelse</i>		
Valgt af Selskabet: Kristof Glamann	1969	1988
<i>Bestyrelsen for Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen</i>		
Valgt af Selskabets præsident: Erik Dal	1985	1988
<i>Tilforordnede til Carlsberg Laboratoriets bestyrelse:</i>		
Valgt af Selskabet:		
E. Bjerl Nielsen, teknisk direktør	1980	1990
Poul J. Svanholm, administrerende direktør	1980	1990
<i>Beboer af Gl. Carlsbergs Hovedbygning (Æresboligen):</i>		
Bengt Strömgreen	1966	1987
<i>Bestyrelsen for Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk Videnskabsmand, Lundehave:</i>		1991
Thor A. Bak, fm.	1985	
Jon Palle Buhl, højesteretssagfører	1985	
Sune Dalgård	1977	
Gert Kjærgård Pedersen	1985	
<i>Beboer af Lundehave:</i>		
Arne Noe-Nyegaard	1963	
<i>Bestyrelsen for Lægen, Professor ved Københavns Universitet, dr. med. & chir. Knud Sand's Legat:</i>		1988
Michael Lassen Jordan, advokat	1982	
Gert Kjærgård Pedersen	1981	
Nils Schiørring	1970	
<i>Suppleanter:</i>		
Bent Christensen, (jur.)	1982	
Bernhard Gomard	1976	
Jens Jordan, advokat	1970	
<i>Beboer af professor Knud Sands bolig:</i>		
Einar Andersen	1970	1987

<i>Bestyrelsen for Selskabets Bidragsfond:</i>	1988
C. J. Ballhausen	1985
C. J. Becker, fm.	1975
J. Chr. Siim	1975

Bestyrelsen for Niels Bohr Arkivet:

Valgt af Selskabet: Olaf Pedersen	okt. 1985	1989
---	-----------	------

Bestyrelsen for Niels Bohr Legatet:

Thor A. Bak	1985
Olaf Olsen	1985
Jens Lindhard, fm.	1981
Henning Spang-Hanssen	1986
Henning Sørensen	1981

Cäix Legatet:

Selskabet indstiller mulige kandidater til Dronning
Margrethes og Prins Henriks Fond

Bestyrelsen for Grundforskningsfonden: 1986

Jens Ulrik Andersen	1990
Bent Christensen (jur.)	1988
Jens Peder Dahl	1988
David Favrholt	1990
Tom Fenchel	1988
Lennart Olsson, fm., livsvarigt medlem	
Jens Rehfeld	1990

*Bestyrelsen for Emil Herborgs Legat til unge, danske,
mandlige, ubemidlede Naturvidenskabsmænd:*

Bent Christensen	1973	1989
Jens Peder Dahl	1987	1990
Bent Fuglede	1980	1988
Torben Huus	1980	1992
Jytte R. Nilsson	1986	1991

Bestyrelsen for Aksel Touborg Jensens Legat: okt. 1983 1988

 Thor A. Bak, fm.
 C. J. Ballhausen
 Erik Dal
 Karsten Friis Johansen
 Aage Winther

- Bestyrelsen for Inge Lehmann's Legat af 1983:* okt. 1986 1988
 Elvin Kejlsø, chefgeodæt, fm.
 Ib K. Moustgaard
 Sven Saxov, professor
 Suppleanter:
 O. Bedsted Andersen, statsgeodæt
 Willi Dansgaard
 Rolf Willanger, professor, dr. phil.
- Bestyrelsen for Mag. art. Marcus Lorenzens Legat:* 1989
 Thor A. Bak, fm. 1985
 Poul Lindegård Hjorth 1983
 Kai Larsen 1980
- Bestyrelsen for Julie von Müllens Fond* 30.9.1988
 Valgt af præsidenten:
 E. Sparre Andersen
 Knud Waaben
- Bestyrelsen for Arne og Doris Truelsens Legat:*
 Poul Erik Nissen 1983
 Anders Reiz 1981
 Knud Waaben, fm. 1983
- Bestyrelsen for Kaj Linderstrøm-Lang's Guldmedaillefond*
 Valgt af Selskabet: Diter v. Wettstein 1986 1996
- Bestyrelsen for Det danske Institut i Rom*
 Valgt af Selskabet: Karsten Friis Johansen 31.3.1988
- Bestyrelsen for legatet Ole Rømer Medaillen* 31.10
 Valgt af Selskabet: Poul Erik Nissen 1986 1992
- Niels Skyum-Nielsens Mindefond til støtte af middelalderhistorisk forskning*
 Godkendelse af beretning og regnskab: Præsidenten . 24.1.1985
- Forskerberetningerne* er til sommeren 1989 udlånt til følgende:
 Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum
 Mogens Blegvad
 Søren Egerød
 F. Billeskov Jansen
 Anders Reiz
 J. Chr. Siim

FÆLLES FOR BEGGE KLASSER

Følgende medlemmer er for tiden indvalgt i

Planlægningsrådet for Forskningen, PRF

Peder Olesen Larsen, fm.

Arvid B. Maunsbach

Olaf Olsen

Niels Steensgaard

Statens humanistiske Forskningsråd, SHF

Johnny Christensen

David Favrholt

Tage Holst Kaarsted

Birger Munk Olsen, fm.

Niels Steensgaard

Statens jordbrugs- og veterinærvidenskabelige Forskningsråd, SJVF

Erik Holmsgaard

Statens lægevidenskabelige Forskningsråd, SLF

Claus Bræstrup

Ebba Lund

Arvid B. Maunsbach, fm.

Statens naturvidenskabelige Forskningsråd, SNF

Torkild Andersen

Christian Berg

Kjeld Marcker

Agnete Munch-Petersen

Jytte R. Nilsson

European Science Foundation-udvalget

Jes Asmussen

Peder Olesen Larsen

Bengt Algot Sørensen

Henning Sørensen

Unesco Nationalkommissionens tværfaglige videnskabsudvalg

Valgt af Selskabet: Peder Olesen Larsen

Kommissionen til udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie

Sofus Christiansen

Grith Lerche, museumsinspektør, mag. art.

Holger Rasmussen

Axel Steensberg, fm.

J. Troels-Smith

*Kommissionen til udforskning af Danmarks ældste landbrug
og de samtidige naturforhold*

Svend Th. Andersen

Peder Mortensen, museumsdirektør

Olaf Olsen

Axel Steensberg

J. Troels-Smith, fm.

HUMANISTISKE KLASSE

*Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder
til dansk historie*

Troels Dahlerup, fm.

Sune Dalgård

Troels Fink

Svend Gissel, førstebibliotekar, dr. phil.

Kommissionen for registrering af litterære kilder til dansk historie

Valgt af Selskabet:

Povl Bagge

Erik Dal

Svend Gissel, førstebibl., dr. phil., fm.

Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum, CLG

Klaus Alpers

Johnny Christensen, fm.

1990

okt. 1989

Holger Friis Johansen 1990
 Fritz Saabye Pedersen, lektor, lic. phil. 1990

Kommissionen for Thesaurus Linguae Latinae, TLL

Johnny Christensen 1989
 Holger Friis Johansen, fm. 1987
 Palle W. Nielsen, lektor okt. 1989

Kommissionen for Carlsbergfondets syriske ekspeditioner

Peder Mortensen, museumsdirektør, fm. og redaktør 1990
 Eduard Nielsen 1990
 Olaf Olsen 1990
 Ingolf Thuesen, kandidatstipendiat, mag. art. 1990

Ad hoc-udvalg vedr. indstillinger til internationale priser 1987

Arild Hvidtfeldt
 Olaf Olsen, fm.
 P. J. Riis

*Udvalget til forberedelse af indstilling til ESF vedr. evt. udgivelse af
 prismaterialet i Øresundstoldregnskaberne 1557-1646*

Sune Dalgård
 Svend Ellehøj
 Hans Chr. Johansen
 E. Ladewig Petersen, fm.
 Niels Steensgaard
 Bengt Algot Sørensen, observatør

NATURVIDENSKABELIGE KLASSE

Udvalg til forberedelse af medlemsvalg nov. 1988

Willi Dansgaard
 Tom Fenchel
 Bodil Jerslev Lund
 Lennart Olsson, fm.
 Gert Kjærgård Pedersen
 Henning Sørensen

Ad hoc-udvalg vedr. indstillinger til internationale priser

1987

Thor A. Bak
 Ebba Lund
 Henning Sørensen, fm.

Kommissionen for forskningsarealer

Svend Th. Andersen
 C. Overgaard Nielsen
 A. Noe-Nygaard
 Peter Rasmussen, cand. phil.
 J. Troels-Smith, fm.

Interimstyrelsen for Physica Scripta

dec. 1987

Valgt af Selskabet:
 Thorkild Andersen
 P. Gregers Hansen, suppleant

Acta Zoologica

Valgt af Selskabet:
 Regional Editor:
 Claus Nielsen, lektor, dr. phil., Zoologisk Museum
 Medlemmer af Advisory Council:
 C. C. Barker Jørgensen
 K. G. Wingstrand

Styringsgruppe vedr. Niels Bohr Stipendierne

Erik Dal
 Jes Forchhammer, sekretær
 Jens Lindhard, fm.
 Ove Sten-Knudsen
 Henning Sørensen
 Aage Winther

Nationalkomiteen for International Foundation for Science, IFS

Lars Munck
 C. Overgaard Nielsen
 Martin Ottesen
 Thor A. Bak, fm.

- Bestyrelsen for Danmarks Akvarium* 31.12.1991
Valgt af Selskabet: Torben Wolff, docent, dr. phil.
- Bestyrelsen for Dansk Bilharziose Laboratorium* 1988
Valgt af Selskabet: Bent Christensen

UNION ACADEMIQUE INTERNATIONALE, UAI

Nationalkomiteen

Asmussen, Jes	1989
Fischer, Erik	1990
Raasted, Jørgen, delegeret suppl. til UAI til 1.7.1991	nov. 1987
Sørensen, Bengt Algot, delegeret til UAI til 1.7.1991	okt. 1989
Thomsen, Rudi, delegeret til UAI til 1.7.1991, fm.	juli 1990

Nationalkomiteer for foretagender under UAI

Romertallet angiver den pågældende UAI-kommissions nummer

- I. *Corpus Vasorum Antiquorum, CVA* 1989
Buhl, Marie-Louise, museumsoverinspektør, dr. phil.,
Antiksamlingen, Nationalmuseet
Dal, Erik, Videnskabernes Selskab
Helsted, Dyveke, direktør, Thorvaldsens Museum
Jensen, Søren Skovgaard, professor, dr. phil., OU
Johansen, Flemming, direktør, Ny Carlsberg Glyptotek, fm.
Melander, Torben, museumsinspektør, Thorvaldsens Museum
Thomsen, Rudi, Videnskabernes Selskab
- V. *Novum Glossarium Mediae Latinitatis, NGML* (Den ny Ducange) 1990
Johansen, Holger Friis, Institut for klassisk filologi, AaU, fm.
Olsen, Birger Munk, Institut for græsk og latinsk middelalder-
filologi, KU
- XII. *Monumenta Musicae Byzantinae, MMB*
Bergsagel, John, Musikvidenskabeligt Institut, KU okt. 1989
Glahn, Henrik, Musikvidenskabeligt Institut, KU,
fm. og hovedredaktør 1990
Raasted, Jørgen,
Institut for græsk og latinsk Middelalderfilologi okt. 1989

- XVIII. *A Critical Pāli Dictionary, CPD*
- Asmussen, Jes, Institut for iransk filologi, KU 1990
 Lidin, Olof, Østasiatisk Institut, KU 1989
 Lindtner, Christian, dr., leder af CPD-kontoret i Kbh. 1989
 Læssøe, Jørgen, Institut for Assyriologi, KU, fm. 1990
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU 1989
- XX. *Corpus Antiquitatum Americanensium, CAA*
- Hvidtfeldt, Arild, Institut for Religionssociologi, KU, fm. apr. 1989
 Lundbæk, Torben, museumsoverinspektør,
 Etnografisk Samling, Nationalmuseet 1991
 Monberg, Torben, Videnskabernes Selskab 1989
 Schjellerup, Inge, mag. scient., Internationalt sekretariat
 for udforskning af landbrugsredskabernes historie, Brede 1989
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU 1989
- XXII. *Fontes Historiae Africanae, FHA* okt. 1989
- Dalgård, Sune, Landsarkivet for Sjælland
 Hansen, Holger Bernth, lektor, dr. theol.,
 Institut for Samfundsfag, KU
 Justesen, Ole, lektor, Institut for økonomisk Historie, KU
 Steensgaard, Niels, Historisk Institut, KU
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU, fm.
- XXVI. *Sylloge Nummorum Graecorum, SNG* 1989
- Hannestad, Niels, universitetslektor,
 Institut for klassisk og nærorientalsk arkæologi, AaU
 Kromann, Anne, museumsinspektør,
 Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, Nationalmuseet
 Melander, Torben, museumsinspektør,
 Thorvaldsens Museum
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU, fm.
- XXVIII. *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae, LIMC* 1989
- Fischer, Erik, Den kgl. Kobberstiksamling
 Johansen, Flemming, museumsdirektør,
 Ny Carlsberg Glyptotek, fm. og regionalredaktør
 Johansen, Karsten Friis, Filosofisk Institut, KU
 Thomsen, Rudi, Historisk Institut, AaU

- XXXI. *Atlas Linguarum Europae, ALE* 1990
 Asmussen, Jes, Institut for iransk filologi, KU
 Ejskjær, Inger, Institut for dansk dialektforskning, KU, fm.
 Ringgaard, Kr., professor, dr. phil.,
 Institut for nordisk sprog- og litteraturforskning, AaU
 Spang-Hanssen, Henning,
 Institut for anvendt og matematisk lingvistik, KU
- XXXV. *Jewish Art Index, JAI* okt. 1989
 Asmussen, Jes, Videnskabernes Selskab
 Fischer, Erik, Den kgl. Kobberstiksamling
 Gelfer-Jørgensen, Mirjam, lektor,
 Institut for kunsthistorie, KU
 Haxen, Ulf, førstebibliotekar,
 Judaistisk afdeling, Det kgl. Bibliotek, fm.

INTERNATIONAL COUNCIL OF
 SCIENTIFIC UNIONS, ICSU

Nationalkomiteen

- Andersen, O. Bedsted, statsgeodæt, IUGG
 Berg, Lene, klinisk psykolog, cand.psych., JUPsyS
 Berthelsen, Asger, ICL
 Blegvad, Mogens, IUHPS
 Eliassen, Erik, WCRP
 Frederiksen, W., overlæge, IUMS
 Hansen, Erik B., professor, dr. techn., IUTAM
 Harnung, Sv., lektor, IUPAC
 Hoch, Ella, lektor, IUGS
 Jacobsen, N. Kingo, professor, dr. phil., IGU
 Jensen, Jørgen Højmark, underdirektør, civilingeniør, IUNS
 Jørgensen, T. Stockflet, civilingeniør, dr. phil., URSI
 Knude, Jens, dr. scient., IAU
 Larsen, P. Olesen, IUB
 Lindegaard-Andersen, Asger, professor, dr. techn., IUCr
 Michelsen, Axel, IUPAB, fm.
 Nielsen, Gunnar Gissel, dr. agro., IUBS
 Pedersen, Gert Kjærgård, IMU
 Sjørring, Sten, lektor, INQUA

Smith, Henrik, professor, IUPAP
 Svejgaard, Arne, IUIS
 Thorn, Niels A., IUPS
 Ungstrup, Eigil A., lektor, lic. techn., COSPAR/SCOSTEP
 Wolff, Torben, docent, dr. phil., SCOR

Nationalkomiteens forretningsudvalg marts 1980

Andersen, Ole Bedsted, statsgeodæt
 Harnung, Sv., lektor
 Michelsen, Axel, fm.
 Nielsen, Gunnar Gissel, dr. agro.
 Ungstrup, Eigil A., lektor, lic. techn.

Nationalkomiteer for unioner under ICSU
 Medlemmerne vælges af de anførte institutioner

International Astronomical Union, IAU nov. 1989

Christensen, Per Rex, lektor, lic. scient.,
 Niels Bohr Institutet
 Christensen-Dalsgaard, Jørgen, lektor, Ph.D.,
 Astronomisk Institut, AaU
 Clausen, Jens Viggo, lektor,
 Observatoriet i Brorfelde, KU
 Knude, Jens, dr. scient.,
 Observatoriet i København, KU, sekr. og ICSU-repræsentant
 Kristensen, Leif Kahl, lektor,
 Det fysiske Institut, AaU
 Moesgaard, Peder, lektor, dr. scient.,
 Institut for de eksakte videnskabers historie, AaU
 Nissen, Poul Erik, Videnskabernes Selskab, fm.
 Schnopper, H. W., Dansk Rumforskningsinstitut

International Geographical Union, IGU okt. 1990

Biilman, O., professor,
 Geografisk Institut, Danmarks Lærerhøjskole
 Brandt, Jesper, lektor, cand. scient.,
 Geografisk Institut, RUC
 Christiansen, Chr., lektor, lic. scient.,

Geologisk Institut, AaU
 Christiansen, Sofus,
 Geografisk Institut, KU og Videnskabernes Selskab
 Folving, Sten, lic. scient., Kartografisk Selskab
 Framke, W., lektor, dr. phil., Geografisk Institut, AaU
 Illeris, Sven, forskningsleder,
 Amtskommuners og Kommunernes Forskningsinstitut
 Jacobsen, N. Kingo, professor, dr. phil.,
 Geografisk Selskab, fm. og ICSU-repræsentant
 Kejlbo, Ib, førstebibliotekar, Forskningsbibliotekernes Fællesråd
 Kongstad, Per, lektor, mag. scient.,
 Geografisk Institut, RUC
 Magnussen, Jan, lektor, Sydjysk Universitetscenter
 Maskell, Peter, lektor, cand. scient., lic. merc.,
 Handelshøjskolen i Kbh.
 Matthiessen, Chr. Wichmann, lektor, dr. phil.,
 Geografisk Selskab, sekr.
 Rasmussen, Kjeld, professor, dr. agro.,
 Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole
 Svensson, Harald, professor, fil. dr., Geografisk Institut, KU

<i>International Mathematical Union, IMU</i>	nov.
Barndorff-Nielsen, Ole, Dansk Selskab for teoretisk Statistik	1988
Fuglede, Bent, Dansk matematisk Forening, fm.	1988
Hansen, Erik B., professor, dr. techn., Dansk Center for anvendt Matematik og Mekanik	1990
Johansen, Peter, Dansk Matematisk Forening	1990
Munkholm, Hans J., lektor, lic. scient., Videnskabernes Selskab	1990
Pedersen, Gert Kjærgård, Videnskabernes Selskab, sekr. og ICSU-repræsentant	1988
Poulsen, Ebbe T., professor, Matematisk Institut, AaU	1990

<i>International Union of Biochemistry, IUB</i>	marts
Bjerrum, Ole, lektor, Proteinlaboratoriet	1988
Clark, Brian F. C., Jydsk biologisk Selskab, fm.	1989
Hammer, Karin, lektor, Biokemisk Forening	1989
Larsen, Peder Olesen, Videnskabernes Selskab, ICSU-repræsentant	1989

- Magid, Erik, overlæge, dr. med.,
 Dansk Selskab for klinisk Kemi 1989
 Sjöström, Hans, lektor, dr. med., Biokemisk Institut, KU 1988
- International Union of Biological Sciences, IUBS* marts
- Andersen, Svend Olav, Videnskabernes Selskab 1990
 Frederiksen, W., overlæge, Statens Seruminst.,
 Mikrobiologisk Selskab 1990
 Hoffmann, Else K., lektor, Biologisk Selskab 1990
 Kirkegaard, Jørgen B., lektor, dr. scient.,
 Dansk naturhistorisk Forening i København, fm. 1988
 Kristensen, Niels Peder, museumsbestyrer, lektor, dr. scient.,
 Entomologisk Forening 1988
 Nielsen, Gunnar Gissel, dr. agro.,
 Foreningen af Licentiat, sekr. og ICSU-repræsentant 1989
 Nielsen, Mogens Gissel, lektor, mag. scient.,
 Jydsk biologisk Selskab 1989
 Warncke, Esbern, lektor, Dansk Botanisk Forening 1989
- International Union of Crystallography, IUCr* september 1988
- Brosby-Olsen, F., kemiker, Danfoss A/S
 Carneiro, Kim, lektor, lic. scient., KU
 Danielsen, Jacob, lektor, dr. phil., Kemisk Institut, AaU
 Jensen, Birthe, lektor, lic. pharm.,
 Kemisk Institut BC, Danmarks farmaceutiske Højskole, sekr.
 Larsen, Stine, lektor, cand. scient., Kemisk Laboratorium, KU
 Lebech, Bente, civilingeniør,
 Fysikafdelingen, Forsøgsanlæg Risø, fm.
 Lindegaard-Andersen, Asger, professor, dr. techn.,
 Laboratoriet for teknisk Fysik III, DtH, ICSU-repræsentant
 Makovicky, E., lektor, dr., Institut for Mineralogi, KU
 Norrestam, Rolf, professor, fil. dr., Kemisk Laboratorium B, DtH
 Rasmussen, Sv. E., Videnskabernes Selskab
 Simonsen, Ole, lektor, Kemisk Institut, OU
- International Union of Geodesy and Geophysics, IUGG* sept.
- Andersen, O. Bedsted, statsgeodæt
 Geodætisk Institut, fm. og ICSU-repræsentant 1991
 Brooks, C. K., Petrologisk Institut 1989

Dansgaard, Willi, Videnskabernes Selskab	1991
Eliassen, Erik, Institut for teoretisk Meteorologi, KU	1989
Friis-Christensen, E., mag. scient., Meteorologisk Institut	1991
Hjelme, Jørgen, statsseismolog, Geodætisk Institut, Seismisk Afdeling	1989
Højerslev, Niels Kr., lektor, lic. scient., Institut for fysisk Oceanografi, KU	1989
Jensen, J. Lundager, civilingeniør, Det danske Hedeselskab	1991
Tscherning, C. C., lektor, Geodætisk Institut, sekretær	1991
Tværfaglige medlemmer:	
Balling, Niels, lektor, lic. scient., Lab. f. Geofysik, AaU	1991
Kejlsø, Elvin, chefgeodæt, Geodætisk Institut	1991
Sharma, P. V., professor, dr. scient., nat., Institut for Geofysik, KU	1989
<i>International Union of Geological Sciences, IUGS</i>	nov.
Andersen, O. Bedsted, statsgeodæt, Geodætisk Institut	
Christensen, Charlie, museumsinspektør, Nationalmuseets naturvidenskabelige Afdeling	1989
Ellitsgaard-Rasmussen, Knud, Videnskabernes Selskab	1987
Ghisler, Martin, direktør, dr. phil., Grønlands geologiske Undersøgelse	1987
Hald, Niels, lektor, Geologisk Museum	1988
Hoch, Ella, lektor, Dansk geologisk Forening, sekr. og ICSU-repræsentant	1987
Jørgart, T., lektor, Det naturvidenskabelige Hovedområde, RUC	1989
Koch, B. Eske, lektor, Geologisk Institut, AaU, næstfm.	1988
Larsen, Birger, lektor, Institut for teknisk Geologi, DtH	1989
Larsen, G., professor, Statens naturvidenskabelige Forskningsråd	1989
Michelsen, O., statsgeolog, dr. scient., Danmarks geologiske Undersøgelse	1987
Nielsen, Bjarne Leth, cand. scient. Dansk Olie og Naturgas, Hørsholm	1989
Sørensen, Henning, Geologisk Centralinstitut, KU, fm.	1988
<i>International Union for the History and Philosophy of Science, IUHPS</i>	1990
Andersen, Kirsti, lektor, Institut for de eksakte videnskabers historie, AaU	
Bak, Thor A., Videnskabernes Selskab	

Blegvad, Mogens, Videnskabernes Selskab, fm.
 og ICSU-repræsentant
 Favrholdt, David, Filosofisk Institut, OU
 Knudsen, Ole, lektor,
 Institut for de eksakte videnskabers historie, AaU
 Koch, C. H., lektor, Filosofisk Institut, KU
 Kruse, Poul Reinhardt, lektor, Danmarks farmaceutiske Højskole
 Lützen, Jesper, lektor, Matematisk Institut, KU
 Møller, K. Max, afdelingsleder, mag. scient.
 Pedersen, Fritz Saaby, lektor, Institut for klassiske studier, OU
 Pedersen, Olaf,
 Institut for de eksakte videnskabers historie, AaU
 Pedersen, Stig Andur, professor, RUC
 Taisbak, C. M., docent, dr. phil.,
 Institut for klassisk filologi, KU, sekr.

International Union of Immunological Societies, IUIS

februar 1989

Andersen, Vagn, overlæge,
 Rigshospitalets Epidemifdeling
 Dabelsteen, Erik, professor, dr. odont.,
 Kbh.s Tandlægehøjskole
 Jensenius, Jens Chr., lektor, dr. med., OU
 Kissmeyer-Nielsen, Flemming, professor, dr. med., AaU
 Koch, Claus, overlæge, dr. med., Statens Seruminstitut
 Morling, Niels, seniorstipendiat, dr. med.,
 Dansk Selskab for Klinisk Immunologi
 Olsson, Lennart, Medicinsk afd. A, Rigshospitalet
 Svejgaard, Arne, Videnskabernes Selskab,
 fm. og ICSU-repræsentant
 Svendsen, Ulrik Gerner, l. reservelæge, dr. med.,
 Dansk Selskab for Allergologi og Immunologi
 Sørensen, Henning, overlæge, dr. med.,
 Dansk Selskab for Klinisk Immunologi
 Weeke, Bent, overlæge, dr. med.,
 Dansk Selskab for Allergologi og Immunologi

International Union of Microbiological Societies, IUMS

sept. 1987

Bestyrelsen for Danmarks Mikrobiologiske Selskab
 er nationalkomité

Bech-Andersen, J., afdelingsleder, Teknologisk Institut
 Frederiksen, W., overlæge, Statens Serum Institut, fm.
 og ICSU-repræsentant
 Freundt, E. A., professor,
 Institut for medicinsk Mikrobiologi, AaU
 Helweg, A., videnskabelig assistent,
 Statens Planteværnscenter, sekr.
 Keiding, J., lic. scient., Løvens kemiske Fabrik
 Kjøller, Annelise, lektor, Afd. for General Microbiology, KU
 von Meyenburg, K., Laboratoriet for Mikrobiologi, DtH
 Petersen, K. B., direktør,
 Statens veterinære Serumlaboratorium
 Siboni, K. E., professor, overlæge, dr. med.,
 Klinisk mikrobiologisk Afd., Odense Sygehus

International Union of Nutritional Sciences, IUNS

1990

Albertsen, Bruno, overdyrlæge, dr. med. vet., ATV
 Brenøe, Claus, laboratorieleder, Statens Husholdningsråd
 Crone, Christian, Videnskabernes Selskab
 Hessov, Ib, overlæge, dr. med.,
 Statens lægevidenskabelige Forskningsråd, næstfm.
 Jacobsen, Kirsten, lektor, lic. agro.,
 Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, sekr.
 Jensen, Jørgen Højmark, underdirektør, civilingeniør,
 Levnedsmiddelstyrelsen, Miljøministeriet, fm.
 og ICSU-repræsentant
 Michaelsen, Kim Fleischer, læge,
 Selskabet for Ernæringsforskning
 Olesen, Erling S., overlæge, dr. med.,
 Statens lægevidenskabelige Forskningsråd
 Ovesen, Lars, læge, Selskabet for Ernæringsforskning
 Rosdahl, Nils, overlæge, Sundhedsstyrelsen
 Skovgaard, Ib, kontorchef, Landbrugets Samråd
 Tygstrup, Niels, Videnskabernes Selskab

Den almindelige danske Lægeforening har ved redaktionens slutning ikke udpeget noget medlem.

International Union of Pure and Applied Biophysics, IUPAB

marts 1989

Clark, Brian F. C., Kemisk Institut, AaU

Cotterill, Rodney M.J.,
 Institut for fysisk metallære, DtH
 Foltmann, Bent, professor, dr. phil.,
 Genetisk Institut B, KU
 Kristensen, Poul, lektor, Institut for biologisk Kemi, KU
 Michelsen, Axel, Biologisk Institut, OU,
 fm. og ICSU-repræsentant
 Rosenfalck, Annelise, professor,
 Institut for elektroniske Systemer, AUC
 Skou, J. C., Biofysisk Institut, AaU
 Sten-Knudsen, Ove, Institut for Biofysik, KU

<i>International Union of Pure and Applied Chemistry, IUPAC</i>	maj
Harnung, Sven, lektor, Kemisk Forening, sekr. og ICSU-repræsentant	1990
Kjær, Anders, Videnskabernes Selskab, fm.	1990
Kjærgaard, Leif, laboratorieførstander, lic. techn., Dansk Ingeniørforening	1990
Nielsen, Hilmer, dr. techn., Novo Industri A/S, Company Associate	1990
Pedersen, Carl Th., rektor, dr. phil., Kemisk Forening	1988
Petersen, H. J. Styhr, lektor, Dansk Ingeniørforening	1988

<i>International Union of Pure and Applied Physics, IUPAP</i>	febr. 1988
Andersen, Torkild, Videnskabernes Selskab	
Besenbacher, Flemming, lektor, Det fysiske Institut, AaU	
Bondorf, Jakob P., lektor, lic. scient., Niels Bohr Institutet	
Kjems, Jørgen, civilingeniør, lic. scient., Fysikafdelingen, Forsøgsanlæg Risø	
Michelsen, P., dr. scient., Fysikafdelingen, Forsøgsanlæg Risø	
Mørup, Steen, lektor, Laboratoriet for teknisk fysik II, DtH	
Rasmussen, Ib Lundgaard, cand. scient., Dansk Rumforskningsinstitut	
Sigmund, Peter, professor, dr. rer. nat., Fysisk Inst., OU	
Smith, Henrik, professor, Fysisk Laboratorium, H. C. Ørsted Institutet, fm. og ICSU-repræsentant	

International Union of Physiological Sciences, IUPS

feb. 1990

- Crone, Christian, Medicinsk-fysiologisk Institut A, KU,
og Videnskabernes Selskab, fm.
- Engberg, Ingemar, Fysiologisk Institut, AaU
- Garby, Lars, professor, dr. med., Fysiologisk Institut, OU
- Giese, Jørn, overlæge, dr. med.,
Klinisk-fysiologisk afdeling, Kbh.s Amts Sygehus, Glostrup
- Johansen, Kjell, Zoofysiologisk Laboratorium, AaU
- Larsen, Erik Hviid, lic. scient.,
Zoofysiologisk Laboratorium A, KU
- Thorn, Niels A.,
Medicinsk-fysiologisk Institut C, KU, ICSU-repræsentant
- Weber, Roy, professor, dr. scient.,
Biologisk Institut, OU

International Union of Psychological Sciences, IUPsyS

1987

- Dansk Psykologforenings uddannelses- og forskningsudvalg
er nationalkomité
- Bakdal, Bjørn, uddannelsessekretær, cand. psych.,
Dansk Psykologforening, sekr.
- Berg, Lene, klinisk psykolog, cand. psych.,
Skolepsykologisk Rådgivning, Dianalund Kommune, fm.
- Dreier, Ole, lektor, mag. art.,
Psykologisk Laboratorium, KU
- Hougaard, Esben, lektor, mag.art.,
Psykologisk Institut, AaU
- Iversen, Thomas, klinisk psykolog, cand. psych.,
Psykiatrisk Hospital, Risskov
- Jacobsen, Helle, fuldmægtig, cand. psych.,
Dansk Psykologforening
- Jørgensen, Per Kirk, psykolog, cand. psych.,
Dansk Psykologforening
- Mortensen, Inger, psykolog, cand. psych.,
Dansk Psykologforening
- Pedersen, Hans Henrik, Klinisk psykolog, cand. psych.,
Børnerådgivningscentret, Århus Amt
- Sørensen, Kuno, støttepsykolog, cand. psych.,
Københavns Kommune

Toustrup, Jørn, klinisk psykolog, cand. psych.,
Dansk Psykologforening

International Union of Theoretical and Applied Mechanics, IUTAM

Hansen, Erik B., professor, dr. techn., Videnskabernes Selskab, fm. og ICSU-repræsentant	1989
Larsen, P. Scheel, Ph.D., lektor, civilingeniør, Dansk Center for anvendt Matematik og Mekanik, sekr.	1991
Madsen, Per, civilingeniør, ATV	1991
Pedersen, P. Terndrup, professor, lic. techn., Institut for Skibs- og Havteknik, DtH	1991
Reeh, Niels, civilingeniør, Videnskabernes Selskab	1989
Sørensen, Kaj Aagaard, civilingeniør, lic. techn., ATV	1989
Tryde, Per, lektor, Institut for Strømningsmekanik og Vandbygning, DtH	1989
Widell, Karl Erik, professor, Institut for industriel konstruktion og energiteknik, AaU	1989

Union Radio Scientifique Internationale, URSI

sept.

Bach, Henning, lektor, lic. techn., Elektromagnetisk Institut, DtH	1990
Gudmandsen, P., civilingeniør, Elektromagnetisk Institut, DtH	1988
Guldbrandsen, Tom, civilingeniør, lic. techn., Fysisk Laboratorium III, DtH	1988
Jørgensen, T. Stockflet, civilingeniør, dr. phil., Geofysisk Afdeling, Meteorologisk Institut, fm. og ISCU repræsentant	1990
Knude, Jens, dr. scient., Astronomisk Observatorium, KU, og Videnskabernes Selskab	1990
Mortensen, E., lektor, civilingeniør, Institut for Teleteknik, DtH	1989
Nissen, H. G., civilingeniør, Elektronikcentralen	1989
Stubkjær, Kristian, lektor, lic. techn., Elektromagnetisk Institut, DtH	1989
Ungstrup, E., civilingeniør, lic. techn., Dansk Rumforskningsinstitut	1988

Komiteer for andre ICSU-foretagender

- International Association of Engineering Geology, IAEG,* feb.
 affilieret IUGS
- Frederiksen, John, mag. scient.,
 Dansk geoteknisk Forening, sekr., 1989
- Gravesen, Peter, geolog, cand. scient., Dansk geologisk Forening 1989
- Knudsen, Børge, civilingeniør, Dansk geoteknisk Forening 1991
- Larsen, Birger, lektor,
 nationalkomiteen for IUGS og Videnskabernes Selskab 1991
- Larsen, Gunnar, professor, dr. phil.,
 Dansk geoteknisk Forening, fm. 1991
- Schrøder, Niels, lektor, afdelingsgeolog,
 Dansk geologisk Forening 1989
- Thamdrup, Kjeld, amtsgeolog, Dansk geologisk Forening 1991
- Willumsen, Arne, professor, Institut for teknisk geologi, DtH 1989
- International Mineralogical Association, IMA,*
 affilieret IUGS
- Petersen, Ole Valdemar, afdelingsleder,
 Mineralogisk Klub, Dansk geologisk Forening
- International Association for Quaternary Research, INQUA,* maj 1991
 affilieret IUGS
- Andersen, Svend Th., Videnskabernes Selskab
- Bondesen, Erling, professor, RUC
- Christensen, Charlie, cand. mag., museumsinspektør,
 Nationalmuseets naturvidenskabelige afd.
- Fredskild, Bent, lektor, dr. phil., Botanisk Centralinstitut, KU
- Hammer, Claus, lektor, lic. techn.,
 Geofysisk Institut, KU
- Krüger, Johs., lektor, Geografisk Centralinstitut, KU, sekr.
- Larsen, Gunnar, professor, dr. phil., Geologisk Institut, AaU
- Rasmussen, Leif Aabo, statsgeolog,
 Danmarks geologiske Undersøgelse
- Sjørring, Sten, lektor, Geologisk Centralinstitut, KU,
 fm. og ICSU-repræsentant
- Weidick, Anker, statsgeolog, dr. phil.,

Grønlands geologiske Undersøgelse
Aaris-Sørensen, Kim, cand. scient., Zoologisk Centralinstitut, KU

Inter-Union Commission on the Lithosphere, ICL 1990

Andersen, Claus, statsgeolog, Danmarks geologiske Undersøgelse
Berthelsen, Asger, Geologisk Centralinstitut, KU,
og Videnskabernes Selskab, fm. og ICSU-repræsentant
Bridgwater, David, Geologisk Museum, KU
Brooks, C. K., Institut for Petrologi, KU
Hjelme, Jørgen, statsseismolog,
Geodætisk Institut, Seismisk Afdeling, sekr.
Saxov, Svend, professor, Laboratoriet for Geofysik, AaU

Committee on Space Research, COSPAR

Scientific Committee on Solar Terrestrial Physics, SCOSTEP 1987

Bahnsen, A., dr., Dansk Rumforskningsinstitut, sekr.
Bonde-Petersen, Fl., lektor, dr. med.,
August Krogh Instituttet
Christensen-Dalsgaard, Jørgen, lektor, Astronomisk Institut, AaU
Galster, J. G., lektor, civilingeniør,
Fysisk Laboratorium III, DtH
Gudmandsen, P., professor, civilingeniør,
Elektromagnetisk Institut, DtH
Høg, E., lektor, Astronomisk Observatorium i Brorfelde, KU
Kejlsø, Elvin, chefgeodæt, Videnskabernes Selskab
Madsen, Frede, afdelingsgeodæt, Geodætisk Institut
Mikkelsen, I. S., mag. scient., Meteorologisk Institut
Olesen, J. K., civilingeniør, Meteorologisk Institut
Ungstrup, E., lektor, lic. techn.,
Dansk Rumforskningsinstitut, fm. og ICSU-repræsentant

Scientific Committee on Oceanographic Research, SCOR febr.

Dansk Nationalråd for Oceanologi er nationalkomité
Asmund, Gert, civilingeniør, Grønlands geologiske Undersøgelse 1989
Boysen, Bjarne, civilingeniør, juridisk afdeling, DONG 1988
Broberg, Peter, kommandør,
Videnskabernes Selskab 1991
Buch, Erik, cand. scient.,
Grønlands Fiskeri- og Miljøundersøgelser 1991

Christiansen, Christian, lektor, lic. scient., Geologisk Institut, AaU	1991
Duun-Christensen, T., afdelingsmeteorolog, civilingeniør, Meteorologisk Institut	1989
Ellittsgaard-Rasmussen, K., Videnskabernes Selskab	1989
Gudmandsen, P., professor, civilingeniør, Elektromagnetisk Institut, DtH	1989
Hansen, Aksel Walløe, lektor, Geofysisk Institut	1989
Hansen, Vagn, afdelingsleder, Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser	1989
Heller, Erik, statsgeolog, Danmarks geologiske Undersøgelse	1989
Hylleberg, Jørgen, lektor, Institut for Genetik og Økologi, AaU	1989
Kullenberg, Gunnar, Institut for fysisk Oceanografi, KU	1989
Larsen, Birger, lektor, Institut for teknisk Geologi, DtH	1991
Malmgren-Hansen, Anders, afdelingsleder, civilingeniør, Økologisk afdeling, Vandkvalitetsinstituttet	1989
Nielsen, Arne, forstander, Miljøstyrelsens Havforureningslaboratorium, sekr.	1991
Nielsen, Arne Hasle, overingeniør, Dansk hydraulisk Institut	1991
Nielsen, Jørgen, lektor, Geografisk Centralinstitut, KU	1991
Niilonen, Tonny, cand. scient., Miljøstyrelsens Vandkvalitetskontor	1988
Ockelmann, Kurt W., lektor, Marinbiologisk Laboratorium, KU	1991
Pedersen, Flemming Bo, lektor, dr. techn., Institut for Strømningsmekanik af Vandbygning, DtH	1989
Postma, Dieka, lektor, Institut for almen Geologi	1989
Thamsborg, Milan, afdelingschef, Farvandsdirektoratet	1991
Wolff, Torben, docent, dr. phil., Zoologisk Museum, KU, fm. og ICSU-repræsentant	1991
Aarkrog, Asker, civilingeniør, Forsøgsanlæg Risø	1991
<i>World Climate Research Programme, WCRP</i>	maj
Andersen, Sv. Th., Danmarks geologiske Undersøgelse	1990
Busch, Niels E., direktør, Forsøgsanlæg Risø, sekr.	1990
Dansgaard, Willi, Geofysisk Isotoplaboratorium, KU, og Videnskabernes Selskab	1990
Eliassen, Erik, Institut for teoretisk Meteorologi, KU, fm. og ICSU-repræsentant	1988

Gudmandsen, P., professor, civilingeniør, Elektromagnetisk Institut, DtH	1988
Jacobsen, N. Kingo, professor, dr. phil., Geografisk Institut, KU	1988
Kullenberg, Gunnar, Institut for fysisk Oceanografi, KU	1990
Nielsen, Aksel Wiin, Meteorologisk Institut	1988

*Interunion Commission on the Application of Science to Agriculture,
Forestry and Aquaculture, CASAF* dec. 1987
Korrespondent for Danmark: E. Holmsgaard

Committee on Data for Science and Technology, CODATA
Korrespondent for Danmark: H. Højgaard Jensen

Committee on Science and Technology in Developing Countries, COSTED
Korrespondent for Danmark: P. Olesen Larsen

Committee on the Teaching of Science, CTS juli 1990
Korrespondent for Danmark: professor Bent Christiansen,
Matematisk Institut, Danmarks Lærerhøjskole

COUNCIL FOR INTERNATIONAL ORGANIZATION OF MEDICAL SCIENCES, CIOMS

Nationalkomiteen

Valgt af Selskabet:

Christian Crone

Jan Mohr

J. C. Skou

Valgt af Dansk Medicinsk Selskab:

Rafaelsen, Ole J., professor, overlæge, dr. med.

Povl Riis, professor, overlæge, dr. med.

J. Chr. Siim, fm.

Vejlsgaard, René, overlæge, dr. med.

Møder

Torsdag den 16. oktober 1986

Til stede var 79 medlemmer. Fg. præsident Henning Sørensen, sekretær Thor A. Bak. Udenlandsk medlem: Gillian Fellows-Jensen, Kbh. Gæster: Cand.mag. Merete Dahlerup, Lise Fremm.

Gillian Fellows-Jensen: Mindeord over Jon Helgason (se s. 126)

Troels Dahlerup: Kunsten at reformere Danmark

Det store spørgsmål, hvorfor reformationen 1536 så hurtigt og effektivt sejrede i Danmark, er naturligvis fortsat stærkt omdebatteret af forskningen. Til gengæld har dette i nogen grad overskygget spørgsmålet om, hvorledes de mange teknisk-administrative forandringer rent praktisk gennemførtes, og det skønt selve »reformationsteknikken« muligvis giver stærke antydninger af, hvorfor bruddet med det gamle system alt i alt gik så forholdsvis smertefrit.

Torsdag den 30. oktober 1986

Tilstede var 67 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: David Bridgwater, Gillian Fellows-Jensen, Lars Munck, alle Kbh. og Harald Wergeland, Trondheim. Gæst: Socialrådgiver Inga Barker Jørgensen.

Ib Kristian Moustgaard: Alfred Lehmann og Carlsbergfondet

I perioden fra grundlæggelsen af »Psykofysisk Laboratorium« i 1886 til året 1914 måtte grundlæggeren Alfred Lehmann søge økonomisk støtte til sin virksomhed i Carlsbergfondet.

Den søgte støtte angik indkøb af apparatur, udgivelse af videnskabelige hovedværker samt supplerende midler til familiens og hans eget udkomme.

Ansøgningerne – 13 i alt – som alle på nær en blev imødekommet, beløber sig til en samlet sum på ca. 25.000 kr. De er ret udførlige og er oftest holdt i et jævnt og klart sprog.

Meddelelsen tager sigte på at vise, at disse ansøgninger udgør en faghistorisk kilde af betydelig værdi, som fortjener at blive udnyttet i faget.

Hele hændelsesforløbet, som det tegner sig gennem serien af ansøgninger, kan tillige ses som et smukt eksempel på, at passende økonomiske tilskud på rette tid og sted er af uvurderlig betydning for videnskabelige nydannelser.

Bo Barker Jørgensen: Primitive bakteriesamfunds evolution og økologi

En rigdom af bakterielignende mikrofossiler er fundet i stromatoliter, som er lagdelte

strukturer i sedimentære bjergarter. Disse bakteriesamfund, som udgør de første synlige livstegn på vores planet, groede vidt udbredt i lavvandede miljøer igennem størstedelen af Jordens historie. I dag findes lignende bakteriesamfund kun i enkelte saltsøer og vulkanske varme kilder. De studeres her ved hjælp af nyudviklede mikroteknikker.

Torsdag den 13. november 1986

Til stede var 78 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: David Bridgwater, Gillian Fellows-Jensen, begge Kbh. Gæst: Lise Fremm.

Arne Noe-Nygaard: »Niels Steensen«

Udgivelsen af *De solido* i 1669 markerer en afgørende kursændring i Stenos videnskabelige arbejde. Indtil da havde hans aktivitet overvejende været anvendt på medico-biologiske temaer; nu skriver han, som det synes uden overgang, en afhandling om et rent geologisk emne. Det er blevet min overbevisning, at afhandlingen fra 1667 (hvis forkortede titel lyder: *Canis carchariae dissectum caput*) direkte fortæller om dette interesseskifte. Som den første videnskabsmand nogensinde tager han et geologisk profil op.

Jens Erik Skydsgaard: Træk af oliventræets historie

Foredraget vil søge at demonstrere en række ejendommeligheder ved dyrkningen af det forædlede oliventræ, der kan iagttages i det mediterrane område i dag og formentlig føres tilbage til bronzealderen. Træet formeres vegetativt, og dette i forbindelse med træets evne til at opnå en meget høj alder gør det rimeligt at antage, at dyrkningen ikke har ændret sig meget gennem årtusinderne.

Torsdag den 27. november 1986

Til stede var 78 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, fg. sekretær Aage Winther. Udenlandske medlemmer: John S. Avery, Gillian Fellows-Jensen, begge Kbh., Tormod Riste, Oslo og Gunnar Sjöblom, Kbh. Gæst: Lise Fremm.

Niels Thomsen: Professorvældets sidste dage

Foredraget vil fremlægge en række iagttagelser af strukturen og udviklingen på de danske universiteter i årene mellem 1936 og 1966, bl.a. til belysning af ressourcesituationen og virksomhedens resultater, og på dette grundlag vil der blive givet en forklaring på de omvæltninger, der fulgte omkring 1970.

Klaus Bechgaard: Molekylære elektriske ledere og superledere

God elektrisk ledningsevne er en egenskab, man forbinder med de typiske metaller. Det kan imidlertid lade sig gøre at opnå god elektrisk ledningsevne og endog superledning i specielle grupper af organiske molekykrystaller. Normalt er molekykrystaller elektriske isolatorer, men ved at anvende specielle molekyletyper som byggesten kan man opnå den eftertragtede egenskab. Samtidig får man ganske stor fleksibilitet. Organiske molekylers struktur varieres i det uendelige, og man kan derfor fremstille et stort antal nye materialer. Prisen, der betales, er, at de anvendelige molekyler ofte giver anledning til stærkt retningsbestemte

(anisotrope) faststofegenskaber i de resulterende materialer. Anisotropien af krystallerne giver dog samtidig adgang til eksperimentelt at undersøge en række ellers lidet kendte fysiske fænomener. Der vil i meddelelsen blive redegjort for en række af problemerne ved fremstilling og undersøgelse af »organiske metaller«.

Formanden for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark Mogens Blegvad, fik godkendt programmet for forårssemestrets foredragsrække.

Torsdag den 11. december 1986

Til stede var 77 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: Klaus Alpers, Hamburg, Gillian Fellows-Jensen, Kbh. Gæst: Lise Fremm.

K. A. Jensen: Niels Bohrs Periodiske System

I sin fortolkning af Det Periodiske System (1922) benyttede Niels Bohr den af Julius Thomsen foreslåede opstilling af grundstofferne. Selv om denne kun har fundet begrænset anvendelse, er den utvivlsomt den eneste korrekte form for Det Periodiske System. Den af IUPAC (International Union of Pure and Applied Chemistry) for nylig anbefalede opstilling har alvorlige mangler og bør ikke benyttes.

Hans Chr. Johansen: Befolkningsforhold i det 18. århundredes Danmark

En detaljeret befolkningsstatistik findes i den vestlige verden først fra sidste halvdel af det 19. århundrede.

Vil man have viden om de europæiske befolkningers demografiske udvikling i førindustriell tid, må man derfor opbygge en statistik på grundlag af oplysninger om enkeltpersoners forhold.

Det er ad denne vej muligt at belyse bl.a. fødselshyppighed og dødelighed samt vandringer og familiestruktur.

Torsdag den 15. januar 1987

Til stede var 51 medlemmer. Fg. præsident Olaf Olsen, fg. sekretær Erik Dal. Udenlandske medlemmer: John S. Avery, David Bridgwater, Gillian Fellows-Jensen, Kasper von Meyenburg og Lars Munk, alle Kbh. Gæster: Lise Fremm og arkivar, cand. mag. Ebba Waaben.

Knud Waaben: Strafferet og retspsykiatri

Forbindelsen mellem strafferet og retspsykiatri, herunder brugen af mentalerklæringer i straffesager, har sin baggrund i reglerne om straffrihed på grund af utilregnelighed. På det teoretiske plan kan en debat mellem fagene føres tilbage til 1824, da F. G. Howitz skrev to afhandlinger om ansvarsproblemet set fra lægeligt synspunkt. Viljesfrihedens problem og andre træk af forholdet mellem jura og psykiatri vil blive fulgt op til vore dage.

Rodney Cotterill: To sleep! Perchance to dream

Der er for nylig sket en opblomstring af videnskabelig interesse for drømmetilstanden takket være to artikler offentliggjort i tidsskriftet Nature i juli 1983. Den ene, af Crick og Mitchi-

son, foreslog, at vi drømmer for at komme af med »falske erindringer«. Den idé fik opbakning af den anden artikel, på grundlag af computersimuleringer af Hopfield, Feinstein og Palmer. Men er modellen pålidelig, og er teorien i overensstemmelse med kendsgerningerne? Et alternativt billede af drømmetilstanden vil blive præsenteret.

Torsdag den 29. januar 1987

Til stede var 67 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: Gillian Fellows-Jensen, Kaspar von Meyenburg, begge Kbh. Gæster: Lise Fremm og hjemmesygeplejerske M. Riisberg Sørensen.

Niels A. Thorn: Studier af neurosekretoriske systemers funktion

Signalpeptider, frigjort fra nervecellesystemer, er påvist i stort tal i de senere år. De nerveceller, der fra hypofysen frigør det antidiuretiske hormon, er velegnet som modelsystem. Ved studier af dem er en række sider ved sådanne systemers funktion belyst, bl.a. vedrørende systemets aktivering, peptidernes syntese og mekanismen ved frigørelsen fra oplagringskornene.

Knud Sørensen: Om ordklasseskift i engelsk med særligt henblik på substantivtypen verbum + partikel (comeback).

Det engelske sprogs velbekendte ordrigdom skyldes dels en udstrakt åbenhed m.h.t. optagelse af lån fra andre sprog, dels, at sproget siden den middelengelske periode, da de fleste oprindelige bøjningsendelser gik i forfald, med forkærlighed har betjent sig af en proces, hvorved fx verber omdannes til substantiver uden nogen formel ændring. Denne proces finder også sted, hvor det drejer sig om verbum + partikel. Der gives en oversigt over udviklingen og anvendelsen af de derved opståede substantiver.

Klassemøde i den humanistiske klasse med dagsorden:

- 1) Forslag om indstilling til beskikkelse til forskningsrådene.
- 2) Mundtlige forslag om nye medlemmer. Klassen har pr. 23.1.87:
 - 81 indenlandske medlemmer, 4 ledige pladser.
 - 93 udenlandske medlemmer, 7 ledige pladser.
- NB. Der erindres især om Vedtægternes § 6 samt Forretningsordenens § 2, stk. 2: »Forslag om nye medlemmer skal anmeldes i dette møde for at kunne viderebehandles«.
- 3) Eventuelt.

Klassemøde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

- 1) Forslag om indstilling til beskikkelse af forskningsrådene.
- 2) Valgudvalgets forslag fremlægges til diskussion og evt. godkendelse.
 - 121 indenlandske medlemmer (63 fys, 58 biol) 4 ledige pladser.
 - 175 udenlandske medlemmer (88 fys, 87 biol) 5 ledige pladser.
- 3) Eventuelt.

Torsdag den 12. februar 1987

Til stede var 75 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: John Avery, Gillian Fellows-Jensen, begge Kbh. Gæst: Lise Fremm.

Poul Krosgaard-Larsen: Neurodegenerative sygdomme i medicinalkemisk belysning

Udvikling af lægemidler til effektiv behandling af neurodegenerative sygdomme repræsenterer et af de mest komplicerede problemstillinger inden for lægemiddelforskningen. Disse sygdomme, hvoraf de mest kendte er Parkinson's syge, senilitet af Alzheimer typen og Huntington's chorea, er karakteriseret ved irreversibelt og ubønhørligt fremadskridende henfald og død af visse typer af hjerneceller. Den medicinalkemiske forskning på Danmarks farmaceutiske Højskole er primært fokuseret på de signalprocesser i hjernen, hvor GABA, acetylcholin og glutaminsyre virker som neurotransmittere. Netop disse mekanismer spiller en central rolle i de nævnte sygdomme.

Ole Fenger: Anakronismer i middelalderforskningen

Mange af vore samfundsinstitutioner kan føre deres historie tilbage til tidlig middelalder: kirke, skole, kongemagt, krigsmagt og mange andre. Administrationsapparat og retsvæsen rummer ligeledes en træg inert. Hermed følger for forskeren en fare for ubevidst at operere ud fra nutidens institutioner, begreber og hele tankegang ved undersøgelsen af middelalderens samfundsforhold. Med vægten på begreberne frihed, ejendomsret og stat gennemgås eksempler på anakronistisk anvendelse af et moderne system og dets elementer af begreber, hvis indhold synes os indlysende.

Torsdag den 26. februar

Til stede var 70 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, fg. sekretær Erik Dal. Udenlandske medlemmer: Ole Krogh Andersen, Stuttgart. Klaus Alpers, Hamburg, Charles Kent Brooks, Kbh. Gæster: Civiling. Sanne Krogh Andersen, professor, dr.phil. Otto Steen Due, lektor, Bente Friis Johansen.

Holger Friis Johansen: Ordbog over dansk middelalderlatin (Lexicon Mediae Latinitatis Danicae)

Af ovennævnte ordbogsværk publiceres I. fascikel, som omfatter bogstavet a, i marts måned. Ordbogens i alt 9 fascikler påregnes færdigpublicerede ca. 1995. I meddelelsen vil blive givet en oversigt over værkets lange og komplicerede tilblivelseshistorie (som begynder i 1930'erne), og de for opstillingen ledende principper vil blive belyst med eksempler.

Ole Krogh Andersen: Kvantemekaniske beregninger af faste stoffers egenskaber

I løbet af de sidste 10 år er det lykkedes ud fra grundlæggende kvantemekaniske principper at beregne stofegenskaber ved lave temperaturer såsom tryk-volumen relationer, krystalstrukturer, magnetiske strukturer og urenhedsniveauer i halvledere.

Begge klasser havde møde med dagsorden:

- 1) Forslag om indstilling til beskikkelse til forskningsrådene.
- 2) Eventuelt.

Torsdag den 12. marts 1987

Til stede var 79 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: David Bridgwater, Charles Kent Brooks, Gillian Fellows-Jensen, alle Kbh. Gæster: Lise Fremm, lektor Vibeke Winge

Sven-Aage Jørgensen: Myter og Muser

I løbet af sidste halvdel af det 18. århundrede gik det poetologisk dengang højt estimerede epos under. Datidens digtere og teoretikere betragtede manglen på en mytologi som en vigtig årsag til denne udvikling. Samtidigt voksede interessen for myteforskning, som kulminerede i romantikken. Meddelelsen søger at belyse nogle aspekter af denne proces.

Charles Kent Brooks: Kontinentalrande – et led i forståelsen af kontinenternes udvikling

Oceanernes geologiske opbygning er relativ enkel. De er unge, har en tynd skorpe og består hovedsagelig af basaltiske bjergarter. Kontinenterne derimod er gamle, har en tyk skorpe og består væsentligst af gneis. Begge skorpetyper er oprindeligt dannet ved vulkanske processer. I de senere år er der opnået en meget dybtgående forståelse af de geologiske processer i oceanerne, hvorimod sammenhængene mellem vulkanismen i oceanområderne og deres sammenspil med den kontinentale skorpe stadig er mangelfuldt belyst.

Vulkanske bjergarter, dannet langs Grønlands Østkyst under åbningen af Atlanterhavet for 60 millioner år siden, eksemplificerer på bedste vis overgangen fra kontinental til oceanisk skorpe.

Formanden for Carlsbergfondets direktion Kristof Glamann aflægger regnskab for tiden 1. oktober 1985-30. september 1986.

Klassemøde i den humanistiske klasse med dagsorden:

- 1) Afstemning om forslag til medlemsindvalg.
- 2) Eventuelt.

Torsdag den 26 marts 1987

Til stede var 80 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, fg. sekretær Erik Dal. Udenlandske medlemmer: John S. Avery, Charles Kent Brooks, begge Kbh. Gæster: Civiling. Gerda Fischer-Jørgensen, Lise Fremm, lektor, lic. scient. Nanna Noe-Nygaard.

Eli Fischer-Jørgensen: En fonetisk analyse af det danske stød

Det danske stød er en speciel akcentuation, som kendetegner ord som *mand* (over for *man*),

kæler (over for *kæle*) *han læser* (over for *en læser* eller *at læse*). Stødets oprindelse er omstridt. Dette problem vil blive kort berørt. Meddelelsen vil blive koncentreret om en fonetisk (akustisk og fysiologisk) analyse af stødet og en diskussion af årsagssammenhængen mellem de forskellige træk, hvorved stavelser med stød adskiller sig fra stavelser uden stød. Der vil herunder blive taget kritisk stilling til Svend Smiths teori.

Finn Surlyk: Et 570 millioner år gammelt oceans fødsel og død – Nordgrønlands geologiske historie

Nordgrønland er klassisk dansk ekspeditionsområde. Meget er imidlertid sket siden Knud Rasmussen og Peter Freuchens dage. I perioden 1978-85 gennemførte Grønlands Geologiske Undersøgelse (GGU) et stort anlagt Hercules, TWIN-OTTER og helikopter støttet systematisk udforskningsprojekt.

Speciel vægt blev lagt på det dynamiske samspil mellem åbningen af det Ø-V gående Franklinske havbassin for 570 millioner år siden, og lukningen af det N-S gående proto-Atlantiske hav for 420 millioner år siden. De to have mødtes i det nordøstligste hjørne af Grønland. Den definitive lukning af det Franklinske bassin fandt sted for 380 millioner år siden. Lukningen af de to have blev i begge tilfælde ledsaget af bjergkædefoldninger, der overlapper NØ Grønland. Foredraget vil belyse Nordgrønlands udforskningshistorie, planlægning og gennemførelse af moderne »højteknologi ekspeditioner«, plante- og dyreliv, samt storskala pladetektoniske processer.

Klassemøde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

1. Valg af klasseformand.
2. Drøftelse af indvalgsprocedure.
3. Eventuelt.

Torsdag den 9. april 1987

Til stede var 77 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, fg. sekretær Erik Dal. Udenlandske medlemmer: Gillian Fellows-Jensen, Lars Munck, begge Kbh. Gæster: Lise Fremm, fru Hjørdis Pihl, Dayo Pihl, Jesper Pihl, Susanne Pihl, Jytte Wallin.

Olaf Pedersen: Mindeord om Mogens Pihl. (se s. 138)

Erik Fischer: N. A. Abildgaards malerier til riddersalen på Christiansborg Slot

N. A. Abildgaard udsmykkede 1778-1790 riddersalen på Christiansborg Slot med 10 malerier med emner fra det oldenborgske kongehus' historie. Ved slotsbranden 1794 gik 7 af malerierne til grunde. Olieskitserne til samtlige malerier findes dog bevaret på Statens Museum for Kunst. Abildgaards udsmykning er sandsynligvis den sidste dynastiske billedserie i Europas kunst. Den har været påfaldende negligeret i den kunsthistoriske forskning: ingen har hidtil beskæftiget sig, med hvordan den var placeret i den mægtige sal, og ikke blot har ingen interesseret sig for det til grund liggende program, som ikke findes overleveret i nogen publiceret tekst eller noget aktsykke, men selv i vore dage udtrykkes den formodning, at der overhovedet ikke har eksisteret noget detaljeret program. I meddelelsen demonstreres billedernes anbringelse i salen, og det påvises, at et konsistent, gennemstruk-

tureret billedproram uden vanskelighed lader sig udlede af serien, endda delvis baseret på en ganske radikal opfattelse af kongens rolle.

Ved den skriftlige afstemning om indvalgsforslag blev følgende indenlandske medlemmer indvalgt:

Professor, dr.phil. Ole Feldbæk, lektor, dr.phil. Mogens Herman Hansen, professor, dr.jur. & phil. Ditlev Tamm, professor, dr.phil. Christian Thodberg.

Torsdag den 23. april 1987

Til stede var 88 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: Heinz Bauer, Erlangen-Nürnberg Universitetet, Siegfried Lienhard, Stockholms Universitet. Chr. Klixbüll Jørgensen. Gæster: Mag.art. Peter Birkelund Andersen, rektor Svend Andersen, fru Lois Egerod, Vagn Lundsgaard Hansen.

Arne Noe-Nygaard: Mindeord om Tove Birkelund. (se s. 162)

Werner Fenchel fremlægger Jakob Nielsen »Collected Mathematical Papers«

Søren Egerod: Det kinesiske begreb TAO

TAO er et nyere kinesisk låneord i vestlige sprog. I den senere tid er man begyndt at tale om sådanne fænomener som 'The Tao of Pooh'. Allerede i forrige århundrede begyndte sinologer at fremhæve, at begrebet ikke kan oversættes entydigt til vore sprog, og enten må forblive uoversat eller gengives omtrentligt ved ord som 'vej', 'ord' eller på tysk som 'Sinn', der i sig selv er svært oversætteligt til andre sprog. Det vil i meddelelsen blive undersøgt, om TAO også er flertydigt på kinesisk, og en oversigt gives over ordets brug hos forskellige filosoffer og skoler.

Torsdag den 7. maj 1987

Til stede var 68 medlemmer. Præsident Jens Lindhard, sekretær Thor A. Bak. Udenlandske medlemmer: John S. Avery, Gillian Fellows-Jensen, begge Kbh. Gæster: Organist Inge Bønnerup, fru Estrid Dal, adm. direktør Jørgen Helsberg, forretningsfører Jørgen Heede Sørensen.

Henrik Glahn: To musikudgivelser fra det 16. århundredes Danmark.

1. *Niels Jespersøns Graduale*, trykt af Lorentz Benedict i København 1573, genudgivet i facsimile med efterskrifter af Erik Dal og Henrik Glahn, 1986. Gradualet er et hovedværk i dansk bog- og kirkemusikhistorie; indtil 1699 gjaldt det som normgivende for dansk liturgi og kirkesang. Ud fra en kort fremstilling af baggrunden for værket tilkomst, funktion, indhold og udbredelse belyses dets betydning og historiske placering som kirkemusikalsk kilde.

2. »Musik fra Christian III's tid«, 2. og 3. del (Dania sonans V, 1986) danner afslutning på et

omfattende udgivelsesprojekt, som forelagdes ved en meddelelse i Selskabet 9. marts 1978. Af det samlede repertoire på 164 værker, som er indført i hofkappellets stemmebøger, rummer nyudgivelsen ialt 95 (stort set) unikke værker for fra 5 til 12 stemmer. Den fortsatte undersøgelse af de delvis anonyme værker søger at kaste nyt lys over samlingens musikalske beskaffenhed og proveniens. Bl.a. tyder afdækningen af aritmetiske proportioner i en række af satsene på stærk indflydelse fra senmiddelalderlig centraleuropæisk musiktradition.

Søren Molin: Differentiering og evolution hos bakterier

Bakterien *E. coli* er den bedst beskrevne organisme, hvad angår molekylære biologiske aspekter. Der findes en række andre bakterier, som er nært beslægtede med *E. coli*, heriblandt *Serratia marcescens*. I en række studier af *S. marcescens* har vi specielt beskæftiget os med et kompleks af gener, som på samme tid kan anskues som et primitivt modelsystem for celledifferentiering, og i forhold til *E. coli* som et ekstra evolutionært potential.

Erik Dal fremlægger: 150 års samarbejde. Videnskabernes Selskabs publikationer 1745-1837-1987. Et boghistorisk tilbageblik udgivet af Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S og Videnskabernes Selskab

Præsidenten overrakte Hans Gram-medaljen i sølv med randindskription til direktør Jørgen Helsberg.

Kassekommissionens formand Henning Spang-Hanssen forelagde vedtaget og decideret regnskab for 1986, revideret budget for 1987 og foreløbigt budget for 1987 til godkendelse og fik décharge.

Formanden for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark fik godkendt planerne for efterårssemestret.

Behandlede sager

Debatmødet om forskerrekutteringssituationen den 8. januar 1987

Videnskabernes Selskab udsendte i juli 1986 »Forskerrekutteringen – et debatoplæg«, hvori de erfaringer Selskabet har gjort i forbindelse med administrationen af Niels Bohr stipendierne og synspunkter, fremsat ved et debatmøde i Selskabet i november 1985, blev fremlagt.

Debatoplægget dannede grundlag for et møde i Selskabet den 8. januar 1987 med følgende program:

1. Præsidenten bød velkommen med udgangspunkt i Niels Bohr stipendierne.
2. Præsentation af debatoplæggets hovedsynspunkter og forslag ved Henning Sørensen.
3. Præsentation af forskerrekutteringssituationen inden for humaniora og naturvidenskaberne ved Karsten Friis Johansen og Jes Forchhammer.
4. Kommentarer og synspunkter ved:
 - Formanden for Planlægningsrådet for Forskningen, Peder Olesen Larsen.
 - Formanden for Rektorkollegiet, Ove Nathan.
 - Direktøren for Direktoratet for de videregående Uddannelser, Knud Larsen.
 - Adm. direktør for Risø, Niels E. Busch, som repræsentant for Akademiet for de tekniske Videnskaber.
 - Rektor for Forskerakademiet, mag.scient. Lauritz B. Holm-Nielsen.
- 4a. Diskussion.
5. Afslutning ved Undervisningsminister Bertel Haarder.

Resumé af debatoplæggets hovedsynspunkter

I juni 1984 igangsattes undervisningsministeriets forskerrekutterings-

plan, hvis formål er at sikre en rimelig rekruttering ved alle hovedområder og opbygningen af en harmonisk stillingsstruktur ved universiteter og læreanstalter, samt at bidrage til at skabe bedre balance i forskerstabens alderssammensætning.

Videnskabernes Selskab hilser denne ordning velkommen som et betydningsfuldt bidrag til at styrke forskningen i Danmark over et bredt felt.

Videnskabernes Selskab har, med anledning i at Selskabet i 1982 fik overdraget at administrere Niels Bohr stipendierne, og på baggrund af medlemmernes faglige kontakter, opmærksomt fulgt udviklingen på forskerrekrutteringsområdet igennem de seneste år.

Niels Bohr stipendierne blev oprettet som tre-årige stipendier for lovende yngre naturvidenskabelige forskere ved hjælp af midler tilvejebragt af en række danske erhvervsvirksomheder, fonde og pengeinstitutter i anledning af Niels Bohrs 100 års fødselsdag den 7. oktober 1985. Der indkom 132 ansøgninger og 16 stipendier blev uddelt. Stipendierne udløber i løbet af 1985-1987. Af de 16 stipendiat har, i oktober 1986, kun fem fået tilbudt varige forskerstillinger, to har fået tildelt adjunktstillinger under forskerrekrutteringsplanen, stillinger der er fire-årige og beregnet til yngre og mindre erfarne forskere. En forventes at blive ansat i et professorat i udlandet, og fire har fået tildelt midlertidige stillinger, deraf en som er blevet forskningsprofessor for fem år.

Der er således kun ca. 30% af stipendiaterne, der har fundet varig ansættelse. En analyse af situationen i 1985 blandt de ansøgere, der ikke fik tildelt stipendier, og som talte en række højt kvalificerede forskere, viste, at kun ca. 30% af disse havde opnået varig ansættelse i forskerstillinger.

Disse tal understreger, at der i det danske forskningssystem findes et antal højt kvalificerede forskere, som vil få svært ved at finde varig ansættelse i forskerstillinger inden for de felter, hvor de repræsenterer den højeste og i en række tilfælde den eneste sagkundskab i Danmark.

De her omtalte analyser omfatter kun naturvidenskaberne, hvor beskæftigelsessituationen er bedre end inden for f.eks. de humanistiske fag. Selskabet mener på dette grundlag at kunne konstatere, at der refter et forskerrekrutteringsproblem, som forskerrekrutteringsplanen ikke vil kunne løse i sin nuværende form.

Videnskabernes Selskab har derefter kortlagt forholdene inden for fagområderne fysik, kemi, geologi, molekylær biologi, eksperimentel biologi, filosofi, klassisk filologi og de østasiatiske sprog, fagområder der repræ-

senterer et bredt spektrum af rekrutteringsproblemer og -muligheder.

Resultaterne af undersøgelsen er sammen med en analyse af forskerrekru-
tteringssituationen og resultaterne af analyserne af ansøgningerne
vedr. Niels Bohr stipendierne fremlagt i debatoplægget.

Konklusionen af disse undersøgelser er, at der i dag findes et stort
antal forskere, som er højt kvalificerede og til dels de eneste, der repræ-
senterer vigtige forskningsfelter i Danmark, men som har meget lille
mulighed for at finde varig ansættelse i forskerstillinger. Dette skyldes
blandt andet, at mange af dem aldersmæssigt er placeret således, at de
vanskeligt vil kunne blive tilgodeset af forskerrekru-
tteringsplanen.

Videnskabernes Selskab, der som et hovedformål har at støtte grundvi-
denskaben i Danmark, ønsker at pege på det foruroligende, og uforsvarlige
i denne situation.

På dette grundlag fremsætter Selskabet i debatoplægget en række for-
slag, som efter Selskabets mening vil kunne bidrage til at løse de konstaterede
problemer. Det anbefales, at hele forskerrekru-
tteringssituationen inddrages i den nu igangsatte forskningsplanlægning, og at fordelingen af
forskerrekru-
tteringsstillingerne sker under hensyntagen til de enkelte fags
behov set i landsperspektiv, og med hensyntagen til de enkelte fags re-
krutteringsbehov og til antallet af særligt højt kvalificerede forskere. Det
foreslås endvidere, at det overdrages forskningsrådene at fordele et antal
af rekrutteringstillinger med sigte på de højt kvalificerede forskeres og de
små fags særlige behov. I en del forskningsområder er det meget vanske-
ligt at trække ansøgere til rekrutteringstillinger. Disse må derfor gøres
mere attraktive ved forbedring af arbejdsforhold og tilførsel af driftsmid-
ler. Endelig foreslås, at ledigblevne professorater genopslås i større om-
fang, end det har været tilfældet i de seneste år.

Henning Sørensen

150 år med Bianco Lunos Bogtrykkeri

Den 7. maj fejrede Videnskabernes Selskab og Bianco Lunos Bogtrykkeri
150 års samarbejde. Selskabets redaktør holdt den her gengivne tale og
præsenterede bogen *150 års samarbejde*. Selskabets præsident, professor
Jens Lindhard, overrakte til minde om samarbejdet Hans Gram-medal-
jen i sølv til trykkeriets direktør Jørgen Helsberg.

150 år er et anseligt tidsspand for en institution, en smuk alder for en
erhvervsvirksomhed og et rekordagtigt åremål for samarbejde mellem et
bogtrykkeri og en kunde, omend et enkelt københavnsk firma har udført

statstryksager noget længere. Imidlertid skriver Selskabets sekretær H. C. Ørsted i mødeprotokollen for 24. februar 1837 med hentydning til botanikeren og politikeren J. F. Schouw: »Professor Schouw forespurgte, om Besidderen af det forrige Poppeske Officin skal vedblive at trykke Selskabets Skrifter, eller om en ny Bogtrykker skulde antages.« Og ved siden af i beslutningsspalten: »Luno overdrages det, herefter at trykke Selskabets Skrifter, indtil videre. Han erholder derfor 7 Rigsbankdaler for Arket, og noget mere for matematiske Skrifter«.

Christian Peter Bianco Luno var trods navnet af dansk afstamning, født i Randers, udlært i Ålborg, i ti år på valsen, indtil han slog sig ned som typograf i København og opnåede et af de sjældne bogtrykkerprivilegier. Han begyndte i 1831, indtil 1837 sammen med en kollega Schneider, og vandt flere store forlag og institutioner som kunder. Selskabet var dengang som bekendt næsten 100 år gammelt, og dets skriferækker og særpublikationer havde skiftet bogtrykker en række gange. Hvad der henledte opmærksomheden på det gode nye firma, var muligvis personlige kontakter, men snarere dets nye, systematisk udbyggede materiale. Nok er det – man skiftede, og der er ingen planer om at sætte noget åremål på udtrykket »indtil videre«, trods en og anden utroskab gennem tiderne.

Dagens publikation *150 års samarbejde* er ikke den første markering af de indbyrdes jubilæer. Således udgav Luno for 25 år siden Asger Lomholts bog *Lærdomsmosaik*, en sammenfatning af hans kæmpeværk *Samlinger til Selskabets historie*. Dette har selvfølgelig været uundværligt ved beskrivelsen af den fælles historie, men den lille ny bogs sigte er specielt. Med en boghistoriker som redaktør har Selskabet foreslået at skitsere publikationernes historie ikke blot fra 1837, men siden 1745 ud fra teknisk-æstetiske synspunkter. Det viser sig da, at 1837 danner skel i skrifternes udstyr på mere end en måde.

Det første skel sættes år 1800, da man overraskende tidligt skifter fra fraktur til antikvaskrift, dengang yderlig sjælden i skrifter på dansk. I 1837 skiftes skrift og format ved Bianco Lunos tiltræden. Men medens de talrige tavler i flere kobberstikteknikker fortsætter fra begyndelsen til c. 1900, så grundlægges i 1837 ikke det første, men det første gode danske etablerment for den ny billedteknik litografien, og samtidig melder sig tekstfigurer i den gamle, men netop fornyede træsnitteknik. Sidst i århundredet følger så den forgæves kamp mod den nye fotografiske, ætsede kliché.

På lignende måde danner 1900 et naturligt skel på mere end en måde.

Carl Aller købte trykkeriet af Lunos medarbejder, og hans og hans enkes efterfølger, Ferdinand Dreyer for at aflaste sit trykkeri med dets vældige ugebladssuccesser. Carl Aller var oprindeligt en fattig, men idérig litograf, og han og hans kone Laura Aller havde i 1870'erne grundlagt Nordisk Mønster-Tidende og Illustreret Familie-Journal. Nu købte han som sagt Bianco Luno, som til dato hører til Aller-koncernen.

I 1900 sættes også et ikke-teknisk skel, idet man opgav kravet om dansk sprog i Skrifterne og gav plads for de tre hovedsprog. Og få år efter skiftede man til den skrift, Fransk Antikva, som levede i håndsats eller Monotype, indtil vi for ti år siden uden klingende spil, men ikke uden held overgav os til den revolutionerende fotosats.

Et lille velillustreret skrift om disse emner gennem 150 år er dagens publikation. Men sammenhængen i vort Selskabs historie kommer også til udtryk ved, at der udover resteksemplarer af bøger findes forbløffende aflejringer af originale tavler og tilmed af de kobberplader og træstokke, hvormed nogen af dem er trykt. En del af dette materiale er nu nyttiggjort efter møjsommeligt sorteringsarbejde i trykkeriet: 160 mapper er forsynet med et dusin typografiske og en snes grafiske blade fra kort efter 1800 til nu. Jeg må tilstå, at jeg nok har set fornemme udenlandske mapper med gamle kostbare originalblade, men ingen tilsvarende fra nyere og nyeste tid. Og til en halv snes museer, biblioteker og grafiske uddannelsesinstitutioner har vi forberedt foliomapper med godt 70 bilag samt en kobberplade og en xylografisk stok.

Ikke alle aspekter af det kulturhistoriske støttefag boghistorie har kunne anlægges på det givne materiale indenfor en rimelig tid og plads. Vi håber dog med bogen og mappen at have belyst faget, som det er kommet til udtryk i Selskabet, hos Bianco Luno, hos arbejdsfællen F. Hendriksens Eftf. Reproduktions-Atelier o.fl.st. Ordet *vi* er ikke et almindeligt forfatter-vi, men jeg tillader mig deri at sammenfatte trykkeriet og akademiet, mellem hvilke jeg i 12 år har været kontaktperson. Begge står nemlig som sideordnede udgivere af publikationen, begge har ydet deres til den, og begge har grund til at takke for 150 års samarbejde. De gode videnskabelige bogtrykkerier tilhører visselig den akademiske verden og har ikke i 150, men i over 500 år ikke kunnet tænkes bort fra den.

Erik Dal

Legater

Selskabets Prislegat blev sidste år tildelt lic.scient. Carsten Poulsen, Carlsberg Laboratoriets fysiologiske afd., men medaljeoverrækkelsen har end-

nu ikke fundet sted, da legatmodtageren har været bortrejst. Dette vil imidlertid finde sted ved et af Selskabets møder i efteråret 1987.

Bestyrelsen for *Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk Videnskabsmand, Lundehave*, har gennemført den tidligere omtalte omfattende reparation af boligen.

Emil Herborgs Legat. Bestyrelsen besluttede på bestyrelsesmødet i marts at tildele cand.scient. John Nielsen og stud.scient. Jens Havskov hver sin portion af legatet i 24 måneder. Der var i bestyrelsen enighed om, at legatet for fremtiden skulle uddeles kvartalsvis forud med 1.800 kr.

Pastor emer. F.J. Ørnborgs Legat på 2.000 kr. blev i år tildelt F.J. Bille-skov Jansen til bogindkøb i forbindelse med hans arbejde.

Mag.art. Marcus Lorenzens Legat. Til studiet af dansk sprog har lektor, dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen fået tildelt 800 kr. og lektor, mag. art. Hanne Ruus 18.700 kr. Til studiet af dansk flora har stud.scient. Jette Teilmann Knudsen fået tildelt 3.000 kr., stud.scient. Svend Erik Nielsen 5.000 kr., seminarielektor Arnfred Pedersen 7.000 kr. og stud. scient. Helle Utoft Thomsen 3.500 kr.

Bestyrelsen for *Niels Bohr Legatet* har tildelt lektor Klaus Ferdinand, Moesgård og lektor Jesper Lützen, Dansk Matematisk Forening hver en legatportion på 10.000 kr.

Bestyrelsen for *Arne og Doris Truelsens Legat* har tildelt lektor, dr.scient. Jørgen Otzen Petersen en legatportion på 10.000 kr., som en anerkendelse af hans værdifulde studier inden for den teoretiske astrofysik.

Af den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelses overskud for 1985 har Selskabet modtaget sin andel, 51.924 kr.

Arkitekt Dan Fink har indstiftet en fond ved navn »*Lillian og Dan Finks Fond*« med det formål at fremme formidling af forsknings- og udviklingsresultater med henblik på, at videnskabelige landvindinger udnyttes i erhvervs- og kulturliv. Ifølge statutterne skal bestyrelsesmedlemmer, ud over Dan Fink selv vælges af Selskabet. Fundatsen er trykt i sin helhed s. 120.

Grundforskningsfonden har ved sin første uddeling tildelt lektor, dr.scient. Gert Due Billing 205.000 kr., lektorerne Bernhard Deutch og Preben Hvelplund 295.451 kr., lektor, dr.phil. Sten Ebbesen 73.438 kr. og cand.scient. Mogens Nielsen 43.264 kr.

Af de to kandidater til *Caix Legatet*, som blev bragt i forslag over for Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond blandt 11 ansøgninger fik afdelingsleder, cand.mag. Jørgen Hansen tildelt 30.000 kr. til videreførsel af arkæologiske undersøgelser i egnen omkring Vienne (Isère) vedrøren-

de romerske vandforsyningsanlæg, især med hensyn til udforskning af det romerske blystøberhåndværk.

Generalmajor F. Classens Legat. Der blev ikke inden årets udgang foreslået kandidater til dette legat.

Fra *Selskabets Bidragsfond*, hvis midler hovedsageligt hidrører fra gaver fra medlemmerne, bevilgedes i 1986 80.000 kr. som tilskud til Selskabets møder.

Aksel Tovborg Jensens Legat har bevilget midler til afholdelse af den tredje af Bjerrum-Brønsted-Lang forelæsningerne, som afholdtes den 9. februar. Martin Ottesen talte om Linderstrøm-Langs histokemiske og proteinkemiske forskningsindsats. Desuden har legatet støttet et symposium om Antikkens moralætning, som afholdtes på Schæffergården den 30. maj-2. juni, arrangeret af Platonselskabet.

Inge Lehmanns Legat af 1983 har i maj 1987 uddelt en legatportion på 70.000 kr. til cand.scient. Dorthe Dahl-Jensen, Geofysisk Institut, KU. Legatet skal anvendes til en seks måneders studierejse til universitetet i Melbourne, Australien, hvor legatmodtageren vil studere iskerner fra Antarktis med henblik på at bestemme isens flydeegenskaber og foretage sammenligninger med flydeegenskaberne for iskerner fra Grønlands indlandsis.

Julie von Müllens Fond har i 1986 uddelt et beløb på i alt 295.500 kr. til følgende legatmodtagere: Lektor, cand.scient. Henning Adersen og lektor, cand.pharm. Anne Adersen 100.000 kr. til et studieophold på Galapagosøerne med henblik på studier over øernes vegetation og sekundære indholdsstoffer i planter, Gunnar Seidenfaden 34.000 kr. til et studieophold ved Oakes Ames herbariet, Harvard University, Arne Strid 60.000 kr. til studierejser i forbindelse med afslutning af et arbejde om græsk bjergflora, seniorstipendiat, lic.scient. Finn Ulff-Møller 46.500 kr. til et studieophold i USA med henblik på studier over de fysisk-kemiske dannelsesvilkår for metallisk jern m.v. og seniorstipendiat, cand.mag. Donald B. Wagner 55.000 kr. til et studieophold i Kina med henblik på studier over jern og stål i Kinas historie.

Læge, Professor ved Københavns Universitet, dr.med & chir. Knud Sands Legat. Der er ikke foretaget væsentlige vedligeholdelsesarbejder på ejendommen Kildeskovsvej 81 i 1986.

Møder i Selskabets lokaler

I anledning af 175-års dagen for Carlsbergfondets stifter, kaptajn, bryg-

ger J. C. Jacobsens fødsel, afholdtes der i Selskabets lokaler en aftensammenkomst med efterfølgende middag. Hendes Majestæt Dronning Ingrid havde givet tilsagn om at deltage.

Carlsbergs Kunstforening fik den 6. oktober tilladelse til at bese Selskabets lokaler og benytte dem til et foredrag om husets kunstinventar.

450-året for Reformationens indførelse i Danmark blev markeret ved et symposium, afholdt i Videnskabernes Selskab fra den 7-10 oktober.

Den 11. november fik Virksomhedsledergruppe 3 (under Carlsbergfondets auspicer) tilladelse til at afholde møde med efterfølgende middag i Selskabets lokaler.

Den danske komite for historikernes internationale samarbejde fik i dagene 24.-26. november tilladelse til at benytte Selskabets lokaler til afholdelse af et kollokvium under titlen: Byhistorisk forskning i Sovjetunionen og Danmark.

Forskningsbiblioteksforeningen holdt den 12. december foredrag ved Erik Dal og fik en rundvisning i huset.

Den 8. januar blev der afholdt Forskerrekrutteringsmøde med deltagelse af bl.a. undervisningsminister Bertel Haarder (se side 70).

Carlsbergfondet afholdt frokost den 28. januar (Carlsberg Welcome stipendierne), den 6. marts (Danmarks Kirker) og den 21. maj (Nomaerne).

På foranledning af Willi Dansgaard blev der den 9.-11. marts afholdt ESF-møde med emnet: planlægning af et fælles-europæisk glaciologisk program.

Den 19. marts blev der afholdt en høring vedrørende gasifikation af Energiministeriets Styregruppe for biomasse.

Akademiet for de tekniske Videnskaber lånte den 25. marts Selskabets lokaler til et møde om »Nye plantekulturer i Danmark«, I.

I anledning af Bente Gads fratreden fra Carlsbergfondet pr. 31.3. afholdtes der reception i Selskabets lokaler.

Det kgl. Danske Landhusholdningsselskab afholdt den 27. april et seminar om »Informatik, et hjælpemiddel«.

Akademiet for de tekniske Videnskaber afholdt den 29. april endnu et møde om »Nye plantekulturer i Danmark«, II.

Forskningssekretariatet fik tilladelse til at afholde en middag i forbindelse med en landehøring af dansk forsknings- og teknologipolitik (OECD Review) den 19. maj.

I forbindelse med udgivelsen af Niels Stensens Korrespondance i dansk oversættelse i maj måned blev publikationen præsenteret ved en

sammenkomst foranlediget af Det danske Sprog- og Litteraturselskab den 21. maj.

Platonselskabet afholdt den 1. juni et arrangement i Selskabets lokaler. Foredragsholder var Stig Strömholm, Uppsala, der talte om Ciceros: De legibus i deras idehistoriska sammanhang.

Dansk Science Center lånte den 15. juni Selskabets lokaler til et møde med foredrag.

Den 16. juni uddelte Erik Dal og direktør Jørgen Helsberg, Bianco Lunos bogtrykkeri a-s, særeksemplarer af publikationen, der markerede 150-året for samarbejdet mellem trykkeriet og Videnskabernes Selskab.

Den 19. juni blev der afholdt en reception i anledning af overrækkelsen af The Samuel Friedman Rescue Award. Prisen blev i år givet til C.J. Ballhausen og godsejer Flemming Juncker.

Alfred Benzon Fonden holdt i dagene 20.-25. juni sit 25. symposium »Molecular Mechanisms in Secretion« i Selskabets lokaler.

Den 26. juni afholdtes i Selskabets lokaler en arbejdsfrokost med den kinesiske ambassadør og videnskabsmænd, der samarbejder med kinesiske videnskabelige institutioner.

Fra den 29. juni til den 1. juli afholdt Carlsbergfondet sammen med Det humanistiske Forskningsråd symposium inden for området dansk industris historie fra 1870 under titlen »Danish Reconstruction Policy and the Marshall Plan«.

Den 30. juni afholdtes et videnskabeligt møde vedrørende maskinoversættelse i Selskabets lokaler.

I løbet af året har der i øvrigt været afholdt en del mindre møder foranlediget af Selskabets medlemmer og en del nationalkomiteer møder under ICSU og UAI.

Fortsat lægger vi lokaler til, når Selskabet for Fædrelandets Historie afholder deres ca. 4 årlige aftenmøder, en aftale som er fundatsbestemt.

International repræsentation

Thor A. Bak har i løbet af 1986 og 1987 repræsenteret Selskabet ved l'Académie des Sciences i Paris, The Royal Academy i London, The National Academy of Science i Washington D.C., Det Norske Videnskabsakademi i Oslo og Kungliga Vetenskapsakademien i Stockholm.

Rudi Thomsen og Jørgen Raasted deltog i UAI's generalforsamling i Barcelona (14.-21. juni 1987) jf. beretningen p. 97.

Eigil Ungstrup deltog i ICSU's 21. generalforsamling, der fandt sted i Bern i september 1986 jf. beretningen p. 105.

Udgivne og optagne publikationer 1986-87

	DDK excl. moms
Oversigt over Selskabets Virksomhed 1985-86. Annual Report with an English Summary. 278 s., 8 portrætter	100,-
<i>Historisk-filosofiske Meddelelser</i>	
Bind 53	
<i>Lene Andersen</i> : Studies in Oracular Verses. A Concordance to Delphic Responses in Hexameter. 274 s.	300,-
Bind 54	
<i>Torben Christensen</i> : Rufinus of Acquileia and the Historia Ecclesiastica, lib. VIII-X, of Rufinus	
<i>Biologiske Skrifter</i>	
Bind 28	
<i>Richard Wunderlin, Kai Larsen & Supee Saksuwan Larsen</i> : Reorganization of the Cercideae (Fabaceae: Caesalpinioideae). 1987, 40 s.	80,-
Bind 29	
<i>Jan Dyck</i> : Structure and light reflection of green feathers of fruit doves (<i>Ptilinopus spp.</i>) and an imperial pigeon (<i>Ducula concinna</i>)	
Bind 30	
<i>Hans Arne Jensen</i> : Macrofossils and their contribution to the history of the Spermatophyte flora in Southern Scandinavia from 13.000 BC to 1536 AD. .	
<i>Særpublikationer:</i>	
<i>Erik Dal</i> : 150 års samarbejde. Videnskabernes Selskabs publikationer 1745·1837·1987. Et boghistorisk tilbageblik udg. af Bianco Luno A/S og Selskabet. 1987. 96 s. ill. (Til denne publikation findes et antal mapper med typografiske og grafiske prøver fra publikationer c. 1800-1986. Disse mapper er ikke i handelen).	90,-

Regnskaber

Videnskabernes Selskab

<i>Indtægter</i>	kr.	kr.
1. Beholdning pr. 1.1.1986	375.133,68	
Legatkontoen	<u>1.573,31</u>	376.706,99
2. Renteindtægter og aktieudbytter		111.013,40
3. Statstilskud		564.000,00
4. Carlsbergfondet:		
a. Ordinært tilskud	1.120.000,00	
b. Særligt løntilskud	89.000,00	
c. Oldrussisk-nedertysk ordbog	<u>150.000,00</u>	1.359.000,00
5. Andre tilskud:		
a. Forskningsrådene (Unionerne)	418.498,70	
b. SNF (til nationalkomiteerne)	20.113,89	
c. Bidragsfonden	80.000,00	
d. Andre tilskud	<u>27.150,00</u>	545.762,59
6. Salg af publikationer (herunder særtryk)		34.896,96
7. Salg af tegningsretter/DDB		1.432,00
8. Udtrukne obligationer		29.000,00
9. Legatkontoen (inkl. udtræk)		<u>69.362,77</u>
I alt		<u>3.091.174,71</u>

<i>Udgifter</i>	kr.	kr.
1. Administration:		
a1. Løn, embedsmænd	25.000,00	
a2. Løn, funktionærer og medhjælp	822.584,13	
b. Kontorhold	78.156,89	
c. Telefon, porto etc.	54.546,60	
d. Forsikringer	18.562,11	
e. Repræsentation	6.767,95	
f. Mødeudgifter, administration (inkl. præsidentens rejseudgift)	36.848,19	
g. Rengøring	221.711,88	
h. Rejser – adm.	2.177,00	
i. Diverse	15.983,40	
j. Udlæg (symposier m.m.)	<u>23.488,74</u>	1.305.826,89

2. Publikationer:		
a. Oversigten (a conto)	50.000,00	
b. Særlige publikationer	268.059,53	
c. Meddelelser og Skrifter	359.366,18	
d. Moms	34.832,37	
e. Diverse	<u>12.569,20</u>	724.827,28
3. Offentlige foredrag:		
a. Foredragshonorar	15.000,00	
b. Rejser, fortæring	1.050,00	
c. Annoncer, plakater	37.526,66	
d. Garderobevagt	2.434,57	
e. Rengøring, ommøblering	<u>7.542,65</u>	63.553,88
4. Medlemsmøder:		
a. Mødeudgifter	82.051,35	
b. Rejser	<u>64.700,00</u>	146.751,35
5. Internationale kontingenter		
		419.397,30
6. International repræsentation		
		2.299,28
7. Nationalkomiteerne		
		20.113,89
8. Diverse		
a. Istandsættelser og nyanskaffelser	141.803,39	
b. Håndbiblioteket	6.169,97	
c. Køb af obligationer og aktier	27.060,00	
d. Købsrenter	<u>793,33</u>	175.826,69
9. Legatkontoen (inkl. obligationskøb)		
		<u>58.799,90</u>
Udgifter i alt		2.917.396,46
Beholdning pr. 31.12.86		
		<u>173.778,25</u>
I alt		<u>3.091.174,71</u>

27. marts 1987

Aage Winther
kasserer

Regnskabet er revideret af undertegnede revisorer i Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Beholdningerne er eftersat og ligesom regnskabet fundet i orden.

København, den 27. april 1987

Hector Estrup
revisor

Bent Fuglede
revisor

Bevilget af Statens humanistiske Forskningsråd

			kr.
Union Académique Internationale (UAI)	BEF	60.000	10.915,00
Thesaurus Linguae Latinae (TLL)	DEM	2.000	7.546,80

Bevilget af Statens lægevidenskabelige Forskningsråd

Council of Intl. Organisation of Medical Sciences (CIOMS)	USD	375	2.632,94
Intl. Union of Immunological Sciences (IUIS)	USD	500	3.506,25

Bevilget af Statens naturvidenskabelige Forskningsråd

Intl. Council of Scientific Unions (ICSU)	USD	14.440	99.433,84
Intl. Astronomical Union (IAU)	CHF	3.890	17.631,04
Intl. Geographical Union (IGU)	USD	825	5680,95
Intl. Mathematical Union (IMU)	CHF	2.000	9.064,80
Intl. Union of Biochemistry (IUB)	USD	1.980	13.634,28
Intl. Un. of Biological Sciences (IUBS)	USD	2.400	16.526,40
Intl. Trust for Zoological Nomenclature	USD	160	1.101,76
Intl. Un. of Crystallography (IUCr)	CHF	890	4.033,84
Intl. Un. of Geodesy and Geophysics (IUGG)	USD	4.500	31.500,00
Intl. Un. of Geological Sciences (IUGS)	USD	1.200	8.263,20
Intl. Un. of the History and Phil. of Sci.			
Div. of Logic (IUHPS)	USD	200	1.377,20
Div. of History	USD	250	1.721,50
Intl. Un. of Microbiological Societies (IUMS)	USD	146,25	1.007,08
Intl. Un. of Nutritional Sciences (IUNS)	USD	375	2.582,25
Intl. Un. of Pure and Applied Biophysics (IUPAB)	USD	700	4.820,20
European Biophysical Societies Association (EBSA)	USD	20	137,72
Intl. Un. of Pure and Applied Chemistry (IUPAC)	USD	3.200	22.035,20
Intl. Un. of Pure and Applied Physics (IUPAP)	USD	3.150	21.690,90
Intl. Un. of Physiological Sciences (IUPS)	USD	800	5.508,80
World Climate Research Program (WCRP)	USD	2.500	17.215,00
Intl. Association of Quaternary Research (INQUA)	CHF	550	2.492,82
Scientific Committee on Oceanic Research (SCOR)	USD	2.497	17.194,34
Committee on Space Research (COSPAR)	FFR	12.400	14.080,20
Scientific Committee on Solar Terrestrial Physics (SCOSTEP)	USD	500	3.443,00
International Mineralogical Association (IMA)	USD	60	413,16
24 gebyrer à 13 kr.			312,00

Bevilget af Statens teknisk-videnskabelige Forskningsråd

Intl. Union of Theoretical and Applied Mechanics (IUTAM)	USD	1.158	8.102,79
Intl. Union of Radio Sciences (URSI)	USD	610	4.274,46

Selskabets Bidragsfond

Resultatopgørelse

	kr.	kr.
<i>Indtægter</i>		
Obligationsrente		45.518,50
Renter af bank og giro		3.840,42
<i>Bidrag</i>		
Fra Selskabets medlemmer	42.550,00	
Andre	<u>13.000,00</u>	<u>55.550,00</u>
		104.908,92
<i>Udgifter</i>		
Årsafgift til Fondsregisteret	770,00	
Revision 1985	610,00	
Depotgebyr m.v.	368,00	
Renter ved køb af obligationer	<u>1.011,11</u>	<u>2.759,11</u>
		102.149,81
Overført til Selskabet		<u>80.000,00</u>
Overskud overført til disponibel kapital		<u>22.149,81</u>

Balance 31/12 1986

<i>Aktiver</i>		
Disponibelt bankindestående	28.343,19	
Disponibelt giroindestående	<u>17.239,40</u>	45.582,59
Bundet bankindestående		0
Obligationer til kursværdi (nominelt 535.100)		<u>460.209,00</u>
Aktiver i alt		<u>505.791,59</u>
<i>Passiver</i>		
Disponibel kapital:		
Saldo 1/1 1986	545.542,48	
Obligationer til kursværdi 1/1 1986 overført til konto for bunden kapital	<u>499.954,50</u>	
	45.587,98	
Årets overskud	<u>22.149,81</u>	67.737,79
<i>Bunden kapital</i>		
Saldo 1/1 1986	0	
Obligationer til kursværdi 1/1 1986 overført fra konto for disponibel kapital	499.954,50	
Kursavance på udtrukne obligationer	<u>433,00</u>	
	500.387,50	
Kursregulering af obligationer	<u>62.333,70</u>	438.053,80
Passiver i alt		<u>505.791,59</u>

Foranstående regnskab, som er i overensstemmelse med Bidragsfondets bogholderi, har jeg revideret. Jeg har konstateret beholdningernes tilstedeværelse, og anser regnskabet for aflagt i overensstemmelse med fondslovgivningen og fondets fundats.

Revisionsfirmaet H. E. Noiesen

H. C. Gejlsbjerg
statsaut. revisor

København, den 1. juni 1987

C. J. Becker
for bestyrelsen

Beretninger

Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark

De offentlige foredrag er fortsat med en ny serie »Aktuelt fra forskningen«, som har omfattet følgende foredrag:

- 13.10.86 Lektor, dr.phil. Jens Martin Knudsen: Kometer og solsystemets oprindelse
- 27.10.86 F.J. Billeskov Jansen: Træk af Søren Kierkegaard – Forskningen verden rundt
- 10.11.86 Lennart Olsson: Cancercellens og immunsystemets mangfoldighed
- 24.11.86 Mogens Ørsnes: Nogle våbenofre fra Danmarks jernalder (2.-5. årh.e.Kr.)
- 8.12.86 Niels Thorn: Peptidhormoner – Nogle nyopdagede signalstoffer i nervesystemet
- 26.01.87 Axel Michelsen: Lydenes rolle i Biernes sprog
- 9.02.87 Erik Eliassen: Klimamodeller
- 23.02.87 Poul Chr. Matthiessen: Befolkningsudviklingen i Danmark – Årsager og konsekvenser
- 9.03.87 Rodney Cotterill: Materialer – I går, i dag og i morgen
- 23.03.87 Ebbe Spang-Hansen: Maskinoversættelse

Af fællesmøder med faglige foreninger har der den 19. november 1986 været afholdt et med Historisk-filologisk Samfund, hvor Selskabets udenlandske medlem John Boardman talte om »The Classical Sea-Monster – from Copenhagen to India«

En ny (tredie) udgave af fortegnelsen over de medlemmer af Selskabet, som har stillet sig til rådighed for massemediernes medarbejdere med henblik på vurdering og evt. kommentering af videnskabeligt nyhedsstof, er under udarbejdelse.

Mogens Blegvad

European Science Foundation (ESF)

Ud over de igangværende store europæiske projekter, der alle løber over en 5-årig periode og som på grund af deres særlige finansieringsform betegnes som Additional Activities (det drejer sig om: European Geotrace, Forest Ecosystem, Taxonomy, Chemistry and Physics of Polymer Surfaces and Interfaces samt Comparative Studies on Governments and Non-dominant Ethnic Groups in Europe), viste ESFs netværksprogram sig i beretningsperioden at spille en stadig større rolle som en nyttig arbejdsform for europæisk forskningssamarbejde. Der blev i beretningsperioden igangsat tre nye netværksprogrammer over følgende emner: History of European Expansion, Crystallography of Biologically Important Molecules samt Molecular Neurobiology of Mental Illness. Antallet af netværksprogrammer er dermed oppe på syv. I så godt som alle disse aktiviteter er danske forskere involveret.

Derudover blev der afholdt talrige symposier dels som led i de igangværende større projekter, dels af en mere forberedende eller orienterende karakter. Således blev der på Moesgaard i maj 1987 afholdt et symposium med titlen: The Reconstruction of Wooden Buildings from the Prehistoric and Early Historic Period. Med henblik på et kommende europæisk projekt blev der i samarbejde med den franske forskningsorganisation CNRS afholdt to symposier over The Origin of the Modern State. ESF har ligeledes igangsat indledende undersøgelser med henblik på koordineret grundforskning inden for området Miljø-toksikologi (Environmental Toxicology).

Generalsekretæren John Goormaghtigh blev i efteråret 1987 afløst af englænderen Michael Posner.

Bengt Algot Sørensen

Kommissionen til Udforskning af Landbrugsredskabernes og Agerstrukturernes Historie 1986-1987

Eksperimentel arkæologi har i de senere årtier vundet en betydelig udbredelse ikke blot i de vesteuropæiske lande, hvor Danmark har været førende, men også flere steder i Amerika og Australien. I denne sammenhæng har tre af Kommissionens medlemmer, Grith Lerche, Axel Steensberg og J. Troels-Smith deltaget i en række seminarer, der er blevet arrangeret på skift siden det første møde på Sorbonne i Paris 1982. Og i sommeren 1986 havde Grith Lerche, bistået af de to nævnte medlemmer,

arrangeret et seminar med titlen: »Means of Control in Experimental Archaeology. Marks and Traces as Indicators of Prehistoric Working Processes.« Det foregik i dagene 8.-11. juli i Historisk-Arkæologisk Forsøgscenter i Lejre, af hvis bestyrelse hun er medlem, med bistand af centrets fungerende leder, Dorte Hubert Nielsen. Blandt de deltagende ca. 30 forskere var der repræsentanter for Storbritannien, Holland, Frankrig, Tyskland og Sverige. Gruppen består af en fast kerne, der kan udvides efter behov. Det næste seminar skal afholdes i Baune-området i Frankrig i 1988.

I denne sammenhæng kan nævnes, at Grith Lerche i TOOLS AND TILLAGE 1986 har offentliggjort første del af resultatet af fem års eksperimenter med en kopi af en dansk middelalder-hjulplov på Ravnshøjgårds jord ved Lejre: »Ridged Fields and Profiles of Plough-Furrows. Ploughing Practices in Medieval and Post-Medieval Times. A Study in Experimental Archaeology«. I samme nummer af T&T har professor Béla Gunda, Debrecen, publiceret: »Observations on the Beginning of Plant Cultivation«, hvori han inddrager et botanisk aspekt i studiet af landbrugets ældre praksis. Et andet aspekt vedrørende landbrugets brug af okser som trækraft i middelalderen belyses i John Langdon's artikel om »Ox-Shoeing on English Demesnes, 1200-1500«. Overinspektør Peter Michelsen fra Frilandsmuseet behandler et forsømt emne i international sammenhæng: »Irrigation in the Alps«, hvori han viser nogle traditionelle teknikker i brugen af vand til forbedring af høudbyttet, der viser, at begrebet »kunstvanding« dækker over vidt forskellige anvendelsesmetoder fra Asiens rismarker over de ældgamle metoder til vanding af kornafgrøder i det nære Østen til Nordeuropas bjergdale i Alperne og Norge, en metode, der også praktiseredes i Nordboernes Grønland. Endelig har etnografen Inge Schjellerup atter bidraget med en instruktiv analyse af pløjning og plovtyper i det af hende specielt undersøgte nordøst-hjørne af Peru. Her publiceres for første gang præcise opmålingstegninger af peruvianske ardplove, som hun har udført, sammen med en detaljeret beskrivelse af dyrkningsmetoderne.

Efter at Nationalmuseets forlag er blevet nedlagt, udgives TOOLS AND TILLAGE hos Kgl. Hofbogtrykker Poul Kristensen i Herning, ved hvem den også hidtil har været trykt. Det sker uden ændring i tidsskriftets funktion som meddelelsesorgan for Selskabets Kommission og Internationalt Sekretariat i Brede.

I et kommissionsmøde i Brede i slutningen af september deltog professor Jack Golson fra Canberra, idet man fortsatte diskussionen fra konfe-

rencen i juni om de hårde kornsorters betydning for skriftens opståen i de første højere civilisationer. Golson lovede at skrive en første beretning om det sensationelle fund af fossile dyrkningsterrasser i New Guineas bjergland samt at opmuntre kolleger til at beskrive dyrkningen og opbevaringen af »tubers« som taro, yams og batater i det sydlige Stillehavs-område og publicere resultaterne i T&T.

Stensberg publicerede i oktober-nummeret af »Naturens Verden« en foreløbig oversigt over »De hårde kornsorter og de første civilisationer«. Og da reaktionerne fra fag-kolleger var positive, har han i løbet af vinteren udarbejdet manuskriptet til en kommende bog i Kommissionens serie med titlen: »Hard Grains, Irrigation, Numerals and Script in the Rise of Civilizations«. Til udgivelse i serien er ligeledes antaget Inge Schjellerup's »Children of the Stones«, en detaljeret rapport om hendes undersøgelser i Chuquibamba i NØ Peru. Grith Lerche har i forbindelse med udgivelsen af »Bøndergårde i Danmark 1789-90. Byggeskik på Landbo-reformernes Tid«, der udgives af Landbohistorisk Selskab, foretaget omfattende undersøgelser af forskellige metoder til fremstilling af malt i Danmark, en vigtig side af bygges anvendelse gennem tiderne. Hun fremlægger de vigtigste resultater til diskussion ved den »7th International Food Research Conference« i Sogndal, Norge, først i juni 1987.

Grith Lerche deltog i september 1986 i en konference, der afholdtes i Skjern, om Marginaljords-områders fremtidige anvendelse, et aspekt der får betydning for arbejdet med den kommende Brede-udstilling i forbindelse med jubilæet for Stavnsbåndets ophævelse 1988. I forarbejdet til denne udstilling har hun navnlig beskæftiget sig med demonstration af kulturlandskabets forvandling siden 1700-årene, og hun forestår opmålingen og fremstillingen af en kopi af en jysk hjulplov fra Randers museum, som skal bruges til pløjnings-demonstration i anledning af jubilæet.

Medlem af Kommissionen, professor Sofus Christiansen, foreviste sidst på vinteren for en indbudt kreds i Geografisk Institut sin nye film om den traditionelle færøske korndyrkning, »Kornvelting i Gásadali«. Han havde fået den lokale befolkning til at medvirke med den nu forlængst opgivne metode, at spade agrene op med en speciel færøsk spade, »Hakin«, i den proces, der kaldes »reinavelting«. Der har i mange år været tale om, at denne tradition burde beskrives. Nu er det gjort i den ellefte time.

Kommissionen kom i den forgangne sæson også til at yde sin bistand til de gammelnorske dyrkningsmetoders udforskning på en anden måde, idet Grith Lerche i august blev tilkaldt af Tromsø museum for at stille sin

ekspertise til rådighed for udgraverne af et vikingetids storgårdsanlæg på Vest-Vågøy i Lofoten. Man var her stødt på nogle muldfyldte furer, hvis funktion man ikke kunne tyde. De fleste viste sig at være plovfurer, idet deres bredde og asymmetriske profil mindede om de ved Ravnshøjgård-eksperimentet frembragte furer. Vikinge-ploven på Vest-Vågøy har dog næppe været forsynet med hjulforstel, men vi ved fra høvdingen Ottars rejse, beskrevet i Alfred den Stores verdenshistorie, at det lidet, man »ærjede« i Halogaland, Vest-Norge, pløjede man med heste. Der er således nok tale om sporene efter en lille hestetrukken muldfjælsplø. – Grith Lerche har også været tilkaldt til gravningerne i Ribe, hvor man fandt et ejendommeligt tildannet træstykke, der på grund af slidsporene kunne bestemmes som et pileformet (ard?)-skær af en hidtil ukendt form.

Foruden deltagerne i de ovennævnte symposier og konferencer har Kommissionen i det forløbne år haft studiebesøg af bl.a. Pablo Wiking-Faria fra Sverige og professor Robert Theodoratus fra Colorado State University. En af det Internationale Sekretariats stiftende medlemmer og virksomme støtter, professor Heinz Kothe, Øst-Berlin, er i fjor afgået ved døden.

I foråret 1987 er Grith Lerche indtrådt i styrelsen for »Borupris' Venner«, idet materialet fra opmålingerne og undersøgelserne af landsbyen Borups agre fra vikingetiden og middelalderen opbevares i Sekretariatets og Kommissionens arkiv i Brede.

Juni 1987

Sofus Christiansen

Holger Rasmussen

Axel Steensberg

Grith Lerche

J. Troels-Smith

Kommissionen for forskningsarealer

Forskningsområdet Stavns Fjord 1986

Fugle: Landbrugsministeriets Vildtforvaltning på Kalø har under ledelse af reservatinspektør Palle Uhd Jepsen fortsat tidligere års ynglefugleoptællinger, med henblik på at belyse langtids bestandssvingninger.

Arkæologi: Ordningen af det arkæologiske materiale fra udgravningen af køkkenmøddingen på Hjortholm er fortsat af overassistent Marie-Louise Larsson og Troels-Smith.

Overtopograf Mogens Nilausen har afsluttet rentegninger af et 30 m langt profil gennem køkkenmøddingen, der blev opmålt i 1985 af cand. phil. Peter Rasmussen.

Botanik: Kirsten S. Kerrigan, Landbohøjskolen, har udfærdiget en hovedopgave (»Vegetation og jordbundsforhold på tuer af den gule engmyre, *Lasius flavus*«), i forbindelse med sin nu afsluttede kandidateksamen. Opgaven omhandler botaniske undersøgelser af bevoksningen på den gule engmyres tuer på overdrevet på Hjortholm, sammenholdt ved bevoksningen på selve overdrevet. Resultaterne af undersøgelsen kan kort sammenfattes i fem punkter: 1) På myretuerne vokser udprægede tørketålende arter. 2) I modsætning til overdrevet vokser der enårige arter på tuerne. 3) De for overdrevet karakteristiske langsomt voksende og strengt stedbundne rosetarter forekommer kun sjældent på tuerne. 4) Arter med en livlig vegetativ vækst og forgrening kan dominere tuerne betydeligt. 5) På tuerne vokser ofte arter, der er sjældne eller helt manglende på overdrevet.

Kreaturenes fødevalg og indvirkning på den træagtige vegetation: Forskningsbibliotekar, stud.lic.agro. Hanne H. Hansen, Landbohøjskolen, har fortsat sine undersøgelser over kreaturerne og fårenes fødevalg og indvirkning på vegetationen på Hjortholm. Med støtte fra Statens Veterinær- og Jordbrugsvidenskabelige Forskningsråd er der endvidere påbegyndt en EDB-bearbejdning af de gennem tidligere år indsamlede vegetationsdata.

Forhandlinger: Med henblik på at få standset den eksplosionsagtige opvækst af træagtige planter (tjørn, slåen, rose m.fl.) på Hjortholm, er der atter i 1986 ført en række forhandlinger for at få øget antallet af kreaturer, og introduceret geder på Hjortholm, men endnu er der ikke blevet opnået en endelig afklaring.

Feltstationen på Gammelholm er pr. 1. januar 1987 blevet overdraget til Landbrugsministeriets Vildtforvaltning ved reservatinspektør Palle Uhd Jepsen, der af »Naturfredningsnævnet for Århus Amts sydlige Fredningskreds« har fået dispensation, så husene fortsat kan forblive inden for strandbyggelinien. Endvidere har Vildtforvaltningen opnået et rimeligt lejemål med ejeren af Gammelholm; dog først efter at ejeren havde fået forelagt en skrivelse fra Carlsbergfondets Direktion, hvori det gøres klart, at fondets støtte til sikring af Forskningsområdet Stavns Fjord definitivt er ophørt med lejemålets udløb pr. 1. januar 1987.

Den kontrakt, der er indgået mellem Vildtforvaltningen og Kommissionen for Forskningsarealer medfører, at forskere og deres medarbejdere, der har fået godkendt forskningsprojekter inden for Stavns Fjordområdet af Kommissionen, fortsat kan gøre brug af husene på Gammel-

holm efter Vildforvaltningens koordination, såvel som af både, udgravningsmateriel m.m. – Det er et glædeligt resultat af de mange forhandlinger, at forskning og kursusvirksomhed på højt plan nu kan fortsætte som hidtil.

Cand.phil. Peter Rasmussen er indtrådt som nyt medlem af Kommissionen for Forskningsarealer, efter vedtagelse i Videnskabernes Selskab på mødet d. 23/4-1987.

Besøg: Samsø Museums bestyrelse har besøgt Hjortholm under ledelse af J. Troels-Smith.

J. Troels-Smith

Peter Rasmussen

Forskningsområdet Draved

Nedbørsmålinger og grundvandspejlinger er blevet fortsat af den lokale skovløber, og den årlige registrering af pollenedfald er blevet fortsat. Der er opmålt jordbundsprofiler ved alle enkelttræer i Carlsbergstykket til brug for en klassificering af træarternes vækstforhold. Rutinemæssige træbeskrivelser og opvæksttælling er udført (afd. 368).

Cand.scient. Gösta Kjellson, Institut for økologisk botanik ved Københavns Universitet, har indsamlet jordbundsprøver til belysning af skovbundens frøbank i forbindelse med et licentiatprojekt. Cand.mag. Kjeld Christensen, Nationalmuseets naturvidenskabelige afdeling, har indsamlet boreprøver fra egetræstammer til en undersøgelse af indvirkningen af målerlarveangreb 1979-84 på årringsbredden. En arbejdsgruppe fra Det forstlige forsøgsvesen i Niedersachsen har udført en undersøgelse af lindefrøets fertilitet. Resultatet var negativt, idet alle lindefrø fra 1986 var gølge.

Prøver fra jordbundsprofiler i Draved Skov og Draved Mose er blevet analyseret for blyindhold til belysning af blynedfaldet 1975-1985. Resultaterne viser et markant fald i blydeponeringen siden 1975 (Bent Aaby). Der er endvidere indsamlet prøver fra Draved Mose i forbindelse med et internationalt projekt til undersøgelse af Cæsium-137 nedfaldet efter Tjernobyl-katastrofen.

Publikationer. Svend Th. Andersen: Draved skov – natur og forskning: Carlsbergfondet, Frederiksborgmuseet, Ny Carlsbergfondet, Årsskrift 1986, side 16-21.

Svend Th. Andersen

Forskningsområdet Løvenholm

De årlige registreringer af pollenedfald er blevet fortsat.

Svend Th. Andersen

**Kommissionen til udforskning af Danmarks ældste landbrug og de
samtidige naturforhold 1/6-1986-1/6-1987**

Muldbjerg I, Åmosen, Sjælland: En stor del af bopladsens flintoldsager er tidligere blevet vejet (cfr. beretningen 1985/86). Arbejdet er nu afsluttet, således at alt tilhugget flint d.v.s. oldsager, flækker, spåner, afslag, fliser m.m., ialt ca. 8000 stk., er blevet målt og vejet. Arbejdet er udført af stud.mag. Merete Christensen lønnet af Statens humanistiske Forskningsråd. Hun har tillige afsluttet en større rapport over de tidligere nævnte (1985/86) målinger af flækkebredder, og sammenlignet resultaterne med forholdene på andre bopladser.

Sammen med overassistent Marie-Louise Larsson og laborant Ida Boldsen har Troels-Smith gennemgået ca. 4000 små knogler og knoglestumper (mindre end $4 \times 1,5$ cm) og foretaget foreløbige bestemmelser.

Arbejdet med indkodning af data for genstande på en mikrocomputer (bevillet af Statens humanistiske Forskningsråd, cfr. 1985/86) er blevet fortsat af Troels-Smith.

Dyrholmen, Djursland: Alle delprofiler, hvorfra der foreligger kulstof-14 dateringer, er blevet rentegnet i koncept af cand.phil. Peter Rasmussen, med henblik på publicering. Endvidere er samtlige profilopmålinger blevet rentegnet af overtopograf Mogens Nilausen.

Thayngen-Weier, Schweiz: Materiale fra Weier-bopladsen, der hører under kommissionens arbejdsområde, er overdraget til bearbejdning af Peter Rasmussen i forbindelse med hans licentiatprojekt: »Løvfodring af husdyr i stenalderen«. Materialet omfatter prøver af husdyrgødning fra en staldbygning på bopladsen, indsamlet i 1956 med støtte fra Carlsbergfondet. Gennem undersøgelser af makro- og mikrofossil-indholdet i de ca. 5000 år gamle staldgødningslag er det målet at belyse, hvad dyrene er blevet fodret med. De foreløbige undersøgelser af gødningslagene viser, at de har et stort indhold af små-kviste og løvbladsfragmenter, hvilket vidner om, at der er bragt store mængder af løvhø ind til dyrene. Ved bestemmelser af ca. 1000 af kvistene viser, at flg. træsorter er brugt til løvfoder: ask, lind, pil, el, clematis, hassel, eg, vedbend, elm og mistelten. Årringtællinger på kviste af ask og eg, der udgør en væsentlig del af

løvfoder materialet, viser, at de primært er taget i en alder af henholdsvis 3-4 år (ask) og 2-3 år (eg). Denne aldersfordeling tyder på, at de pågældende træer er blevet stynet med regelmæssige mellemrum.

Peter Rasmussens igangværende undersøgelser foretages med støtte fra Carlsbergfondet.

Møder: Efter indbydelse af Dr. John P. Zeitler har Troels-Smith d. 21/5-87 holdt et foredrag: »Beiträge zur Umwelt und Landwirtschaft der Pfahlbauten der Schweiz« i Naturhistorische Gesellschaft, Nürnberg.

Svend Th. Andersen Peder Mortensen Olaf Olsen

Axel Steensberg J. Troels-Smith

Acta Zoologica

I kalenderåret 1986 er udgivet vol. 67 omfattende 29 afhandlinger, i alt 254 sider. De fleste manuskripter til vol. 68 (1987) er færdigredigeret og sendt til Pergamon Press.

Forhandlinger mellem de to udgivende akademier, Pergamon Press og den nuværende redaktion om overførsel af hovedredaktionen til København og ændringer i redaktionen, tidsskriftets format og udstyr og redaktionens arbejdsprocedurer er i gang.

Claus Nielsen, Danish regional editor

Danmarks Akvarium, Charlottenlund

Bestyrelsen for Danmarks Akvarium har i 1986 fortrinsvis beskæftiget sig med regnskabs- og budgetmæssige problemer, konsekvenser af loven om erhvervsdrivende fonde, aktiviteter i forbindelse med 50-års jubilæet i 1989 og Fysiologisk laboratoriums fremtidige forhold.

Danmarks Akvarium er en selvejende institution, som ikke modtager offentlige tilskud af nogen art, idet det hverken er omfattet af Museumsloven eller Loven om tilskud til zoologiske haver. Et næsten 50 år gammelt kompleks med korroderende saltvand, kondens, pumpeanlæg og stort publikumsbesøg kræver omfattende vedligeholdelse. Tilskud og gaver fra Knud Højgaards Fond har bevirket, at Akvariet har kunnet overleve kritiske situationer, og i det forløbne år har bestyrelsen taget stilling til den langtidspan for strengt nødvendige vedligeholdelser, som er udarbejdet i samråd med Fondet.

Fiskeriministeriet har meddelt, at Danmarks Akvarium ikke har kunnet undtages fra loven om erhvervsdrivende fonde. Da dette kan rejse problemer m.h.t. skattepligt af donationer til Akvariet, arbejdes der i bestyrelsen på at få Akvariet anerkendt som et fond, der driver et offentligt tilgængeligt museum.

Bestyrelsen overvejer at markere 50-års jubilæet med en åbning af en spændende ny udstillingssektion, som kan vække forøget publikumsinteresse om Akvariet. Et delvis fritstående bassin til store fisk, inkl. hajer, savnes, og bestyrelsen har diskuteret planer og budget for et sådant anlæg.

Torben Wolff

Dansk Bilharziose Laboratorium

Dansk Bilharziose Laboratorium (DBL) er en selvejende institution, der fungerer som forsknings-, undervisnings- og servicecenter inden for parasitiske sygdomme hos mennesker og husdyr med specielt henblik på schistosomiasis (bilharziose). Det finansielle grundlag er bevillinger fra DANIDA, videnskabelige fonde samt internationale organisationer (WHO). Den faste stab omfatter 5 videnskabelige og 6 tekniske medarbejdere. Desuden har der i de senere år i gennemsnit været tilknyttet 1 videnskabelig og 1 teknisk medarbejder på midlertidige bevillinger.

Forskningsaktiviteterne omfatter et bredt spektrum af problemer vedr. schistosomiasis såsom taksonomiske, økologiske, immunologiske, epidemiologiske og patologiske aspekter. Siden 1983 er der fra laboratoriet udgået 119 publikationer, de fleste publiceret i internationale tidsskrifter. Der er et meget aktivt samarbejde med forskningsgrupper ved KU og KVL samt med Statens Seruminstitut.

Undervisningen omfatter: »Certificate Course in Epidemiology and Control of Schistosomiasis«. Dette kursus er af 4 mdrs. varighed og foregår på DBL. Der afholdes 2 sådanne kurser årligt for studerende fra hhv. engelsk- og fransktalende afrikanske lande. »Training Course in Schistosomiasis Control«. Feltkursus af 1 måneds varighed i et afrikansk land. Der afholdes årligt 2 sådanne kurser ligeledes i hhv. engelsk- og fransktalende lande. Desuden tilbydes individuelle kursusforløb af varierende længde i specielle emner, ca. 10 personer udnytter årligt dette tilbud. Endelig fungerer DBL som vejleder i forb. m. Ph.D. programmer ved afrikanske universiteter (ca. 3 studerende årligt) og som arbejdsplads for danske speciale- og licentiatstuderende (2-3 studerende årligt).

DBL har status som »WHO Collaborating Centre for Applied Malacology« hvilket indebærer forpligtelse til at identificere mellemvårtsnegle fra hele verden. Desuden opretholdes permanent et stort antal stammer af både parasiter og mellemvårtsnegle, der primært benyttes til egen forskning, men som på anmodning kan sendes til andre institutioner. Endelig fungerer de videnskabelige medarbejdere flere gange årligt som konsulenter i forb. m. midlertidige opgaver i afrikanske udviklingslande, ligesom de har sæde i forskellige internationale kommissioner vedr. tropesygdomme. Tidligere beretninger findes i oversigterne 1976/77 og 1981/82.

Bent Christensen

Kommissionen for Registrering af Litterære Kilder til Dansk Historie

Kommissionen for Registrering af Litterære Kilder til Dansk Historie har i 1986-87 fortsat sin registrering af N. F. S. Grundtvig-breve i udlandet og har desuden ladet foretage en supplerende registrering af H. C. Andersen-papirer i Odense.

Registreringen af Grundtvig-breve i United Kingdom, der blev varetaget af Dr. Ann Ridler, Oxford, er nu afsluttet med en udførlig rapport til kommissionen. Der er blevet rettet henvendelse til 234 biblioteker og arkiver i Storbritannien og Nordirland, af hvilke 53 svarede, samt indrykket en annonce i Times' Literary Supplement. Endvidere foretog Dr. Ridler en personlig undersøgelse i British Museum og Bodleian Library.

Der blev opsporet Grundtvig-breve hos British & Foreign Bible Society og British Museum, London; Trinity College Library, Cambridge; samt Pusey House, Oxford. De interessanteste af brevene er fundet i Egerton-samlingen i British Museum. Det drejer sig om fire breve til Sir Frederick Madden fra årene 1832-39 – dertil også to anbefalingskrivelser for Grundtvig fra H. C. Ørsted.

De fundne breve er kopieret og transkriberet til kommissionen af Dr. Ridler.

En tilsvarende registrering af Grundtvig-breve i Norge er under arbejde under ledelse af førstelektor, dr. philos. Sigurd Aa. Aarnes i Bergen.

I slutningen af året 1986 har kommissionen genoptaget sin registrering af H. C.-Andersen-papirer i H. C. Andersens Hus i Odense, der måtte standses i 1950. Indtil da havde afdøde overbibliotekar, dr. phil. Helge Topsøe-Jensen foretaget en fuldstændig registrering af disse papirer.

P.g.a. omkostniveauet besluttede kommissionen, at registreringerne skulle foretages af lokale kræfter, hvorfor der gennem Odense Bys Museer blev truffet aftale med cand. mag. Jørgen Larsen, Odense, som derefter fuldførte registreringen.

Til de omtalte registreringer har kommissionen modtaget støtte fra tipsmidlerne, samt fra Carlsen-Langes legatstiftelse.

Fra National Library of Scotland har kommissionen modtaget fortegnelser over dette biblioteks manuskripter vedrørende Skandinavien, deriblandt over den britiske diplomat Hugh Elliot's papirer. Disse lister opbevares ligesom kommissionens øvrige samlinger på Det kongelige Bibliotek.

Kommissionens medlemmer: Professor, dr. phil. Povl Bagge, administrator, dr. phil. Erik Dal, professor, dr. phil. Svend Ellehøj, førstebibliotekar, dr. phil. Svend Gissel (formand) og overarkivar, dr. phil. Vello Helk.

Svend Gissel

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie 1986

Ved et besøg på Alslevgård (Fakse km., Storstrøms a.) har universitetslektor Claus Bjørn gennemgået godsejer Chr. Selchau-Hansens (d. 1986) efterladte papirer vedrørende godsejerens organisatoriske virksomhed. Det drejer sig om ca. 7 hyldemeter, der formentlig vil blive afleveret til Erhvervsarkivet. Med godsejer Peter Andersen, Overgård (Mariager km., Århus a.) er der ved et møde i oktober (formanden og førstebibliotekar Svend Gissel) truffet aftale om en fortsat bevaring af gårdens værdifulde bibliotek. Ved et årligt besøg skal en repræsentant for Det kongelige Bibliotek, der samtidig er medlem af kommissionen (foreløbig Svend Gissel), retablere den af Carl Damreicher gennemførte systematiske opstilling af bøgerne samt tegne en ny, systematisk plan over samlingen.

Kommissionens udgifter har beløbet sig til 10.833,74 kr., der fordeler sig med 1.233,74 kr. til rejser og 9.600 kr. til kontorassistance, honorar m.v. Året sluttede med kasse- og bankbeholdninger på 22.868,92 kr.

København, Åbenrå og Århus i juni 1986.

Troels Dahlerup

Svend Gissel

Sune Dalgaard

Finn H. Lauridsen

Troels Fink

Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum, CLG

Kommissionen har holdt møder vedrørende den fortsatte udgivelse af »Hesychius« og påregner at arbejdet med udgivelsen af de resterende bind kan genoptages i 1988.

Johnny Christensen

Etymologicum Genuinum

Ekscerperingen og tekstkonstitutionen af gloser, der stilles til rådighed for udgaven af Kassel – Austin, »Poeta Comici Graeci« er fortsat.

Den systematiske bibliografi over alle arbejder om Et.Gen., som var påbegyndt i fjor, er afsluttet. Fagbibliografierne over græsk litteratur for tidsrummet fra 1700 til og med 1984 (det sidste år, der indtil nu er dokumenteret i l'Année Philologique) og derudover indholdsfortegnelserne og registrene i de vigtigste tidsskrifter i klassisk filologi blev gennemgået (der mangler endnu Byz. Zeitschrift). Et udvalg af de mere betydelige afhandlinger, der omhandler Et.Gen. eller dets enkelte gloser, blev ekscerperet. Fra april måned 1987 er udgiveren fritaget for undervisningsforpligtelserne for et års tid for at arbejde på Et.Gen. Det planlægges at færdiggøre manuskriptet af omtrent A – i denne tid.

Klaus Alpers

Thesaurus Linguae Latinae

I løbet af 1986 er publiceret Vol. X,1 fasc. 3 (paratura – pars). I 1987 følger Vol. X,2 fasc. 5 (praefiguro – praerogo).

Cand.phil. Niels W. Bruun tiltrådte som Carlsbergfondets stipendiat sit medarbejderskab ved ordbogen 1. september 1986.

Holger Friis Johansen

UNION ACADÉMIQUE INTERNATIONALE, UAI

61. generalforsamling i Barcelona 14.-20. juni 1987

I denne generalforsamling deltog 50 delegerede fra 29 medlemslande, herunder, ud over den europæisk-nordamerikanske verden, Marokko, Ægypten, Ghana, Mexico, Indien, Kina, Korea, Japan og Australien. Underrettede, der repræsenterede Videnskabernes Selskab, deltog i møder-

ne i de 36 kommissioner, på hvilke Unionens publikationsforetagender blev drøftet, deriblandt kommissionerne for de to nye projekter: corpus over byzantinske monumentalmalerier og corpus over byzantinske astronomiske tekster. I otte af de i alt ni foretagender, Danmark er direkte tilknyttet: I. Corpus Vasorum Antiquorum, V. Novum Glossarium Mediae Latinitatis, XII. Monumenta Musicae Byzantinae, XVIII. A Critical Páli Dictionary, XXII. Fontes Historiae Africanae, XXVI. Sylloge Nummorum Graecorum, XXVIII. Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae, XXXI. Atlas Linguarum Europae og XXXV. Jewish Art Index, blev der konstateret god fremgang. Eneste undtagelse er Atlas Linguarum Europae, der truer med at bryde sammen som projekt under Unionens auspicer, da det nederlandske akademi er sprunget fra som ansvarshavende, og der ikke er fundet noget andet akademi til at træde i dets sted. Med det formål at bevare dette vigtige projekt, hvori Danmark er stærkt engageret, inden for Unionens rammer, blev det besluttet at stille mod dannelsen af en ekspertkomite fra interesserede lande, som om muligt skal fremlægge et løsningsforslag på næste generalforsamling. Denne vil finde sted i Bruxelles 12.-18. juni 1988.

Jørgen Raasted var sekretær for kommission XII, som fik bevilget det ansøgte beløb 150.000 BEF. Rudi Thomsen fungerede som sekretær for kommission XVIII og XXVI, og desuden blev han på åbningsmødet valgt til medlem af generalforsamlingens finans- og regnskabskomité, hvorunder han virkede som intern revisor for Unionens regnskab.

På afslutningsmødet blev det vedtaget at udvide Unionens aktiviteter med de to projekter, som sidste år blev foreslået af de italienske akademier: »Édition critique de textes juridiques de l'Inde ancienne« og »Corpus des papyrus philosophiques grecs et latins«.

Jørgen Raasted

Rudi Thomsen

I. Corpus Vasorum Antiquorum, CVA

Manuskript og oversættelse af *Thorvaldsens Museums* vaser er færdig.

Arbejdet med *Ny Carlsberg Glyptoteks* vaser videreføres i den udstrækning, andet arbejde muliggør det.

Nationalmuseet har for tiden ingen arbejdsmæssig mulighed for at gå videre.

Lone Wriedt Sørensen og Anne Marie Nielsens manuskript og oversættelse er færdig.

Arbejdet med vasernes profiltegninger er ikke påbegyndt.

Flemming Johansen

Novum Glossarium Mediae Latinitatis, NGML

I løbet af 1986 er ikke publiceret nye fascikler af NGML. Redaktionen af værket er overgået fra prof. Yves Lefèvre, Bordeaux, til prof. Jacques Monfrin, Paris.

Peter Terkelsen og Otto Steen Due, Aarhus Universitet, har tilendebragt forberedelserne til trykning af 1. fascikel af Ordbog over Dansk Middelalderlatin, *Lexicon Mediae Latinitatis Danicae*. Fasciklen, som foruden indledning og lister over forkortelser og excerperede tekster omfatter bogstavet a, udkom i foråret 1987.

Holger Friis Johansen

Birger Munk Olsen

XXI. Monumenta Musicae Byzantinae, MMB

En faksimile-udgave af det palæobyzantinske *Sticherarion cod. Cindobonensis theol gr. 136* (ved Gerda Wolfram, se Oversigt 1984-85, s. 107) er under trykning og kan forventes udsendt i kalenderåret 1987, som bd. X i hovedserien.

På samme series bd. XI, en faksimile-udgave af *Milano Sticherarieret Ambrosianus gr. 44* (= A 139 sup) arbejdes der fortfarende: Professor Lidia Perrias kodikologiske beskrivelse foreligger nu fuldt udarbejdet (men endnu ikke oversat til engelsk), Jørgen Raasteds sammenlignende repertoireundersøgelser er afsluttet, og Bjarne Schartau har udarbejdet et indeks over indholdet. Desværre er det i håndskriftet anvendte røde blæk så lyst, at det kun kan reproducere på basis af specialoptagelser. Forhandlingen om finansiering af denne del af projekter vil blive indledt, så snart ajourførte pristilbud fra *Biblioteca Ambrosiana* foreligger.

Arbejdet på færdiggørelse af de i sidste beretning nævnte bind i under-serien *CORPUS SCRIPTORUM DE RE MUSICA* (se Oversigt 1985-86, s. 132-33) skrider planmæssigt frem bortset fra Jørgen Raasteds arbejde med musiktraktaten fra håndskriftet *Jerusalem 332*, der p.t. har måttet stilles i bero. Takket være en bevilling fra Carlsbergfondet har Bjarne Schartau kunnet afslutte arbejdet med sin udgave af *Hieronymos Tragodistes* og har sendt den til endelig revision og sproglig afpuddning hos underseriens tysksprogede redaktionskomiteemedlemmer (H. Hunger

og C. Hannick). Også J. Zannos's udgave af en Anonymus fra håndskriftet Athen 899 vil snart være færdigrevideret.

Ved den internationale byzantinistkongres i Washington (august 1986) deltog følgende af MMBs medarbejdere med foredrag: Sysse Engberg, Jørgen Raasted, Nina Konstantinova Ulf-Møller og Peter Weincke. Jørgen Raasted og Peter Weincke deltog i november 1986 i et symposium om rytmisk fortolkning af middelalderlig byzantinsk nodeskrift, arrangeret af A. A. Brediusstichting, Kasteel Hernen, Holland. Et bind studier over rytmikken i byzantinsk musik vil blive publiceret af deltagerne, under redaktion af Christian Hannick.

John Bergsagel

Henrik Glahn

Jørgen Raasted

XVIII. A critical Pāli Dictionary, CPD

Som allerede meddelt (se Oversigt 1985-1986, s. 133) udkom CPD II 13 (pp. 553-592) i december 1985. Der er i 1986 blevet arbejdet på korrekturerne til fasc. 14, som stadig forventes at udkomme i 1987.

Med virkning fra 1. august blev cand.mag. Ole Holten Pind ansat som videnskabelig medarbejder på halv tid. Chr. Lindtner, siden 1. marts lektor i old- og middelindisk ved KU, er fortsat dansk redaktør og leder af ordbogskontoret i Købmagergade.

I lighed med tidligere har Lindtner opholdt sig en kortere periode i Nordamerika (Calgary, Seattle, Harvard) og Vesttyskland, bl.a. for at holde de internationale kontakter i live.

Værkets chefredaktør, K. R. Norman (Cambridge) besøgte kontoret i august, navnlig for at drøfte forskellige problemer i forbindelse med udarbejdelsen af artikler til de følgende hæfter.

I årets løb har kontoret haft besøg af bl.a. prof. Malcolm D. Eckel (Harvard Univ.), prof. Karen Lang (Univ. of Virginia), prof. M. Hattori (Kyoto), og H. og Y. Matsumura, begge p.t. Göttingen. Fra Kina modtoges besøg af dr. Jiang Zhongxin (Beijing) og Hu Haiyan (p.t. Göttingen).

I oktober aflagde Ananda W. P. Guruge, Sri Lankas ambassadør ved UNESCO, officielt besøg for på sit lands vegne at sondere mulighederne for – med evt. økonomisk og videnskabelig støtte fra Sri Lanka – at videreføre ordbogsprojektet efter afslutningen af vokalbindene. Vi afventer stadig reaktionen på Hans Excellences rapport til Sri Lankas regering. UAI bevilgede – som tidligere – 60.000 BEF til honorering af dr. H. Kopp (Heidelberg) for udarbejdelse af ordlister til kommentartekster.

15.000 BEF bevilgedes dr. E. Grinstead i forbindelse med edb-registrering af pāli-ord under konsonantgruppen.

Til arbejdet i 1987 har Carlsbergfondet og Statens humanistiske Forskningsråd bidraget med foreløbig 107.450 kr. hver.

Jes Asmussen Olof Lidin Chr. Lindtner Jørgen Læssøe Rudi Thomsen

XX. Corpus Antiquitatum Americanensium, CAA

Første bind i den danske serie af Corpus Antiquitatum Americanensium Chimu Pottery in the Department of Ethnography, Fascicule 1 udkom i juli måned 1986 i to bind. Første bind er et tekstbind med stregtegninger 89 pp., det andet bind er et planchebind på 43 pp.

Arbejdet med Corpus er indtil videre stillet i bero, da mag.scient. Inge Schjellerup p.t. er igang med andet videnskabeligt arbejde.

Arild Hvidtfeldt

XXII. Fontes Historiae Africanae, FHA

Takket være bevillinger fra Carlsbergfondet og Statens humanistiske Forskningsråd har arbejdet med at udskrive de danske kilder til Guldkystens historie i perioden 1683-1751 været i gang siden januar 1986 efter de af nationalkomiteen udstukne retningslinier. To historikere, cand. philol. Per Hernäs og stud. mag. Jens Ulf Møller, har under vejledning af projektlederen, universitetslektor Ole Justesen, arbejdet på det danske Rigsarkiv med at udskrive de såkaldte generalbreve fra guvernementet på Guldkysten, og dette arbejde er næsten blevet afsluttet. Endvidere er udskriften af de såkaldte specialbreve blevet påbegyndt, og efter planen skal der slutes af med udskrift af de mest relevante breve i brevbøger og dagsjournaler. Hele udskrivningsarbejdet forventes afsluttet ved udgangen af 1987.

Ole Justesen

Rudi Thomsen

XXVI. Sylloge Nummorum Graecorum, SNG

Som bebudet i sidste årsberetning, udkom fascikel I af *Aarhus Universitets* græske møntsamling (den generelle samling på 1111 mønter), udarbejdet af mag.art. Hans Erik Mathiesen, i maj måned 1986. Fascikel II (profes-

sor *Knud Fabricius*' specialsamling på 492 mønter), der ligeledes er udarbejdet af H. E. Mathiesen, befinder sig nu i trykken og ventes at udkomme i efteråret 1987.

Dr. phil. Jan Zahle har takket være bevillingen fra Carlsbergfondet kunnet fortsætte arbejdet med at forberede de to supplementfascikler (omfattende ca. 1600 mønter) til *Den kongelige Mønt- og Medaillesamlings* store Sylloge-publikation, og afsnittene om Italien, Sicilien og Karien foreligger nu i en første redaktion. Endvidere er hele møntmaterialet til de to nævnte fascikler nu blevet fotograferet.

Rudi Thomsen

XXVII. Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae, LIMC

Registrering af materialet i Ny Carlsberg Glyptotek og i Antiksamlingen, Nationalmuseet er tilendebragt.

Ny Carlsberg Glyptotek:

A-Z 468 nos. afsluttet.

Antiksamlingen, Nationalmuseet:

A-Z 1240 nos. afsluttet (de sidste 200 kort vil blive ekspederet, når fotografier foreligger).

Thorvaldsens Museum:

A-H 599 nos. afsluttet (ca. 100 fotografier mangler).

I-Z ca. 240 nos. mangler (registrering blev afsluttet i foråret 1987).

Flemming Johansen

XXXI. Atlas Linguarum Europae, ALE

I 1986 er udkommet ALE I,2.

I maj 1986 afholdtes hovedredaktionsmøde i Edinburgh. Forud herfor var arrangeret en ekstraordinær samling af tilstedeværende medlemmer af det »germanske departement«. For Danmark deltog Inger Ejsskjær i begge møderækker, hvis væsentligste indhold var en diskussion af et germansk rekonstruktionsforslag for atlasarbejdet (jf. rapport 1986 for kommission XXXI). Dette forslag vandt ikke tilstrækkelig tilslutning, men man nåede et kompromis, hvorefter man på anden vis ville søge

publikationstakten fremmet, hvilket ville være en betingelse for økonomisk støtte fra KNAW (det kongelige nederlandske akademi for kunst og videnskab) ud over januar 1987. På et direktionmøde i Pécs/Ungarn i eftersommeren 1986 blev kompromis'et fulgt op med en skitse til en kompetencefordeling mellem præsidiet i Utrecht og generalsekretariatet i Nijmegen. Ved senere drøftelser i Holland kunne dog ikke opnås enighed om en sådan kompetencefordeling mellem præsidiet og generalsekretariatet, der har arbejdet ved subsidier fra KNAW. I konsekvens heraf standsede KNAW sine bevillinger. Man havde ellers været villig til ud fra et tilbud fra universitetet i Nijmegen om at yde økonomisk støtte til generalsekretariatet at forlænge de løbende bevillinger udover januar 1987. Men nu blev resultatet, at såvel KNAW som universitetet i Nijmegen afstod fra at yde økonomisk støtte. Sekretariatet blev nedlagt, og generalsekretæren, drs. Joep Kruijsen, blev overført til andet arbejde i akademiets regi først på året 1987.

DFG (Deutsche Forschungsgesellschaft) har standset sine bevillinger til computercentralen i Marburg, hvor den automatiske korttegning har fundet sted. – I præsidiet i Utrecht arbejdes med trykningsforberedelser til ALE's næstsidste leksikografiske bind (hvertil de økonomiske midler tidligere er sikret). Ifølge skriftlig meddelelse (af 2.2. 1987) fra præsidenten, prof., dr. Mario Alinei, er der skaffet midler til hånd tegnede kort »in case we have to resort to that during a transitional period«.

Der tilbagesår dog (siges det i meddelelsen) visse tekniske og juridiske problemer ved det fortsatte arbejde. Der vil – stadig ifølge præsidenten i den nævnte meddelelse – snarest blive indkaldt til et (tidligere planlagt) hovedredaktionsmøde i Moskva 8.-12. juni.

Den danske nationalkomite har i årets løb kontrolleret dataudskrifter fra computercentralen i Marburg af eget fonetisk primærmateriale (med henblik på en af DFG ønsket ALE-udgivelse af det råmateriale, der ligger bag kildeudnyttelsen i ALE-publikationerne I,1 og I,2). Desuden har Inger Ejskjær færdiggjort et par legender vedrørende germansk materiale i samarbejde med stud.mag. Karl-Erich Brink, der står som medforfatter i »Aspects of Language. Studies in Honor of Mario Alinei«.

Inger Ejskjær har forud for et nordisk dialektologmøde i Norge i august 1986 gennemarbejdet ALE's »Second Questionnaire« med morfologiske og syntaktiske spørgsmål og har for skandinaviske kolleger givet et kritisk résumé af »Second Questionnaire« som arbejdsredskab. Den danske nationalkomite's århusianske medlem, prof. dr. Kristian Ring-

gaard, var til stede ved dette møde og deltog i diskussionen, derimod var han ikke i Edinburgh, hvortil kun hovedredaktionsmedlemmer var indbudt.

Inger Ejskjær

XXXV. Jewish Art Index, JAI

Nationalkomiteen for Jewish Art Index (JAI) har følgende medlemmer: Professor, dr.phil. Jes P. Asmussen, museumsinspektør Erik Fischer, overbibliotekar Mirjam Gelfer Jørgensen og førstebibliotekar Ulf Haxen (fm.).

Professor Bezalel Narkiss, Center for Jewish Art ved Jerusalems Universitet, er projektleder og museumsinspektør ved Israel Museum, Jerusalem, Iris Fishof har forestået tilrettelæggelsen af beskrivelse og registrering af de illuminerede hebraiske manuskripter på Det Kongelige Bibliotek.

Den endelige redaktion og edb-behandling af det indsamlede materiale samt fotografering af illuminationerne er i øjeblikket under udførelse. For den redaktionelle dels vedkommende og for edb-behandlingen står Center for Jewish Art, Jerusalem, medens fotograferingen forestås af Det kongelige Biblioteks fotografiske atelier.

To forhold har forsinket projektet, som man anslog til at være fuldført medio 1986. (1) de stigende papirpriser og trykkeomkostninger og (2) en opstået fejl i edb-programmet. Endvidere har man besluttet at lade »The Copenhagen Volume« udkomme i to dele.

Hvad prisstigningerne angår synes den anslåede merudgift nu at være dækket og Center for Jewish Art har i år etableret et nyt »computer programme« til Jewish Art Index. Første del af værket omhandlende de illuminerede hebraiske håndskrifter i København skulle således kunne udkomme i 1988.

Ulf Haxen

Kommissionen for Carlsbergfondets syriske ekspeditioner

I det forløbne år er der udsendt to publikationer:

Publications of the Carlsberg Expedition to Phoenicia 10. Sūkās VIII. The Habitation Quarters, by *John Lund*. Hist. Filos. Skr. Dan. Vid. Selsk. 12, 1986.

Hama. Fouilles et Recherches de la Fondation Carlsberg, 1931-1938,

III.3: The graeco-Roman Objects of Clay, the Coins and the Necropolis, by *Aristea Papanicolaou Christensen, Rudi Thomsen* and *Gunhild Ploug*. Nationalmuseets Skrifter, Større Beretninger X, 1986.

Hama-publikationens bd. I, The Pre- and Protohistoric Periods, af Ingolf Thuesen er i trykken, og manuskriptet til bd. II,2, som omfatter det store syro-hittitiske fundmateriale, skrevet af P. J. Riis og M.-L. Buhl, er nu efter sproglig korrektion klart til at gå i trykken. Det sidste resterende bind (IV:1), om den middelalderlige arkitektur på citadelhøjen, af P. Pentz, er under udarbejdelse.

Manuskript og billedforlæg til *Fønikien*-publikationernes bd. 11: Sūkās IX, The Chalcolithic and Early Bronze Age Periods, af Evelyn Oldenburg, forventes færdigt inden udgangen af 1987.

Peder Mortensen Eduard Nielsen Olaf Olsen Ingolf Thuesen

International Council of Scientific Unions, ICSU

ICSU's medlemmer er dels de interntionale unioner, dels nationale akademier eller lignende organisationer. ICSU's formål er at fremme internationalt samarbejde om forskning, og organisationen tager sig dels af generelle problemer, dels af interdisciplinære forskningsprogrammer.

Videnskabernes Selskab er det danske medlem af ICSU, og Danmark er medlem af samtlige unioner under ICSU. For hver union er der en dansk nationalkomite, hvis beretninger findes på de følgende sider. Hver nationalkomite har et medlem i Den danske ICSU-nationalkomite, der varetager den danske tilknytning til ICSU og tillige tager sig af de problemer og forskningsprogrammer, som behandles af ICSU.

I beretningen for 1985-86 blev der givet en udførlig oversigt over IBGP (International Geosphere-Biosphere Programme on Global Change) og over de danske initiativer i denne forbindelse. Desværre viste det sig umuligt at opnå et dansk medlemsskab af den planlægningsgruppe, der forberedte IBGP. Efter ICSU's generalforsamling blev der nedsat en styringsgruppe. Til denne blev fra dansk side indstillet lektor Claus Hammer, der imidlertid ikke blev medlem. De nordiske lande er herefter repræsenteret af to svenske medlemmer, men det hidtidige sagsforløb har ikke givet anledning til megen optimisme med hensyn til styringsgruppens vilje til at tilgodese interesser og ideer udefra. Der er i Danmark især interesse for at få igangsat aktiviteter i det arktiske område i IBGP regi, men det er tvivlsomt, om det vil lykkes.

Ved ICSU's generalforsamling i Bern i september 1986, hvor Den danske ICSU-nationalkomite var repræsenteret af Eigil Ungstrup, blev der desuden drøftet flg. emner:

- konsekvenserne af en eventuel kernekrig
- ICSU's stilling i fremtiden (især problemer vedrørende U-landenes forskning samt vedrørende (den for høje) gennemsnitsalder for de forskere, der deltager i det internationale unions-arbejde)
- bioteknologi, hvor der blev oprettet en videnskabelig komite med såvel nationale medlemmer som repræsentanter for industrien
- valg af præsident (inderen M. G. K. Menon afløser J. C. Kendrew)

I beretningen for 1985-86 blev omtalt problemerne ved sikring af et frit internationalt samarbejde om forskning. Danmark og de øvrige nordiske lande har i princippet varmt støttet bestræbelserne for at sikre alle forskere fri adgang til kongresser og møder, til samarbejde med andre forskere, samt til at publicere i og erhverve de internationale tidsskrifter. I praksis har den danske og norske boycott af Sydafrika imidlertid modarbejdet denne linie. Det må desværre konstateres, at den dansk-norske politik ikke har fundet forståelse i andre lande. Der er desuden tegn på, at Danmark og Norge i de kommende år vil blive mere og mere isolerede i videnskabelig henseende. Der vil f.eks. ikke kunne afholdes internationale videnskabelige kongresser i de to lande, så længe vi ikke kan garantere fri deltagelse af alle forskere, uafhængig af nationalt tilhørsforhold.

Axel Michelsen

International Astronomical Union, IAU

Nationalkomiteens medlemmer orienterer danske astronomer og interesserede fysikere om deres eget og unionens arbejde ved personlige kontakter. Komiteen har i 1986 medvirket til arrangement af et heldagsmøde på Københavns Observatorium vedrørende dansk deltagelse i et meget stort teleskopprojekt, der planlægges gennemført af European Southern Observatory i 1990'erne. Ca. 40 astronomer og fysikere deltog i mødet.

Poul Erik Nissen

International Geographical Union, IGU

Der er i 1986 afholdt 3 møder i nationalkomiteen. Der blev i 1986 foretaget nyvalg, hvorved Sydjysk Universitetscenter (SUC), Amtskommunerne og Kommunernes Forskningsinstitut (AKF) og RUC blev repræsenteret.

IGU Bulletin og andet materiale er udsendt til de geografiske institutioner ved højere læreanstalter og til en række videnskabeligt arbejdende geografer. Nationalkomiteens medlemmer formidler kontakten på diverse store institutioner.

Danske geografer deltager aktivt i nordisk samarbejde og i en række kommissioner, working groups og study groups inden for IGU: Geographical Education, Urban Systems in Transition, Coastal Environment, the Significance of Periglacial Phenomena, Imperative Research on the Food Systems of the World, samt Geographical Datasensing and Processing.

N. Kingo Jacobsen

International Mathematical Union

Nationalkomiteen for IMU informerer danske matematikere om IMU's arbejde gennem Dansk Matematisk Forenings ugeskrift Mat-Nyt.

Lektor Mogens Niss, RUC blev på IMU's generalforsamling valgt til medlem af eksekutivkomiteen for ICMI (International Commission on Mathematical Instruction). Lektor, lic. scient. Bent Hirsberg, Rosborg Gymnasium, Vejle er fast dansk delegeret til ICMI.

Den internationale matematiske union (IMU) holdt generalforsamling 30. juli-2. august i Oakland, Californien. Som danske delegerede deltog professor Christian Berg, KU og professor Leif Kristensen, AU. Det længe udestående problem om Kinas medlemskab blev løst således, at Den kinesiske matematiske forening sammen med Den matematiske forening i Taipei udgør medlemsorganisationen for Kina. Som nyt medlem af unionen optoges Elfenbenskysten. Som ny præsident for unionens eksekutivkomite valgtes L. D. Faddeev (USSR), og for eksekutivkomiteen for ICMI J. P. Kahane (Frankrig).

Den internationale matematikerkongres afholdtes i Berkeley, 3.-11. august 1986. Næste internationale matematikerkongres afholdes i Kyoto, Japan i 1990.

B. Fuglede

International Union of Biochemistry, IUB

Nationalkomiteen modtager løbende informationer fra IUB, såsom IUB Circulars og IUB News Letters, der videreformidles. I lighed med tidligere år foregår hovedparten af aktiviteterne (møder m.m.) fortrinsvis i de enkelte foreninger og selskaber, som nationalkomiteen repræsenterer.

Disse er Dansk Biokemisk Forening, Dansk Biologisk Selskab, Dansk Klinisk Kemi og Jydsk Biologisk Selskab. Nationalkomiteen har via Dansk Biokemisk Forening prøvet at informere en bredere kreds af danske biokemikere om internationale aktiviteter, som for eksempel the European Molecular Biology Organization og the European Molecular Biology Laboratory (EMBL), og stimuleret danske forskere til at besøge EMBL for kortere eller længere perioder. Med dette formål holdt Dr. David Meyer fra EMBL foredrag i København og Århus.

Forskningsrådenes rådgivende udvalg vedrørende dansk deltagelse i international molekylærbiologisk forskning er blevet udvidet til også at omfatte et medlem fra Biokemisk Forenings bestyrelse, for at forbedre kommunikationen vedrørende aktiviteter for biokemikere. 15 lande (heriblandt Danmark) har besluttet at forlænge støtten til the European Molecular Biology Organization (EMBO) med 8 år.

Staffan Magnusson var Danmarks delegeret ved FEBS Council mødet i Berlin i august 1986. Brian Clark er udpeget som formand for IUB interessegruppen »Gene Organization and Expression« med henblik på at stimulere til afholdelse af internationale symposier og workshops inden for dette forskningsområde.

Førstkommende IUB kongres afholdes i Prag i juli 1988.

Brian Clark

International Union of Biological Sciences, IUBS

Nationalkomiteen er af videnskabsudvalget for den danske UNESCO nationalkomite blevet anmodet om at være kontaktorgan for eventuelle danske MAB (Man and Biosphere) projekter. Formanden har deltaget i et nordisk symposium i Bergen vedrørende kystforvaltning, et nordisk samarbejde af MAB-projekter, og foreslået UNESCOs danske nationalkomite, at Danmark indgår i dette nordiske samarbejde og nedsætter en MAB-komite.

Den 8. og 9. august deltog dr. scient. Esbern Warncke i et eksekutivkomitemøde i Syracuse, New York, som repræsentant for den danske nationalkomite.

I august var formanden arrangør af 2nd International Polychaete Conference i København, hvor man oprettede International Polychaetology Association som en ny kommission under IUBS. Formanden blev valgt til præsident for denne kommission.

J. B. Kirkegaard

International Union of Crystallography, IUCr

Nationalkomiteen har holdt et møde i 1986. Komiteens daglige aktiviteter er blevet varetaget af formanden og sekretæren. Nationalkomiteen har to arbejdsgrupper, der undersøger mulighederne for at implementere krystallografiske databaser i Danmark, og hvorledes de faktiske anvendelser af krystallografien kan fremmes.

Som resultat af den første gruppes arbejde er »Cambridge Crystallographic Database« blevet implementeret på NEUCC, hvor den har kørt rutinemæssigt i to år. En Vax-version af databasen er implementeret på Danmarks farmaceutiske Højskole. Tilladelse til at benytte databasen kan tildeles krystallografer og andre interesserede fra danske forskningsinstitutter, ved henvendelse til Nationalkomiteen.

Nationalkomiteen udsender meddelelser til den kreds af personer (ca. 150), der er optaget på Nationalkomiteens adresseliste.

European Crystallographic Meeting (ECM-10) blev afholdt i Wroclow, Polen fra den 5.-9. august 1986. Lektor Niels Thorup deltog som repræsentant i European Crystallographic Committee's møde. IUCr's 14. internationale kongres vil blive afholdt i Perth, Australien 12.-20. august 1987.

Nationalkomiteen tilstræber, at danske krystallografer så vidt muligt er repræsenteret i nogle af IUCr's underudvalg, idet man herved får mulighed for information og indflydelse.

IUCr udgiver to tidsskrifter: »Acta Crystallologica« og »Journal of Applied Crystallography«, der begge har danske medredaktører.

Bente Lebech

International Union of Geodesy and Geophysics, IUGG

Nationalkomiteen for IUGG har i beretningsåret afholdt sit ordinære møde d. 19. februar i Videnskabernes Selskab.

Det må konstateres, at associationerne er velfungerende i unionen, men at dansk deltagelse i internationalt samarbejde specielt inden for meteorologi og oceanografi og delvis seismologi i væsentligt omfang også finder sted i andet regi.

Danmark deltager gennem sine faglige repræsentanter i unionens aktiviteter og er tilsluttet adskillige videnskabelige projekter, som følges af nationalkomiteens associationsrepræsentanter. Nationalkomiteen følger således fortsat projektet EGT (European Geo-Traversal) gennem sine

repræsentanter i den Danske Lithosfærekomite. Projektets dataindsamling er stort set afsluttet, og arbejdet fortsættes nu i evalueringen af resultaterne.

Information om nationalkomiteen og IUGG's aktiviteter formidles gennem komiteens associationsrepræsentanter og de øvrige medlemmer til danske forskere i de berørte institutioner.

Ole Bedsted Andersen

International Union of Geological Sciences, IUGS

Nationalkomiteen har i 1986 afholdt ét møde, hvor man tog stilling til foreliggende opgaver og gennemgik indkomne rapporter og andre skrivelser.

I 1985 nedsattes en arbejdsgruppe bestående af 14 repræsentanter for moderne geologisk aktivitet inden for forskning, undervisning, museer, administration og industri. Under ledelse af nationalkomiteens formand havde gruppen til opgave at udarbejde et debatoplæg om geologiens aktuelle stilling i Danmark. Udvalget har holdt et antal møder i løbet af 1986 og er fremkommet med udkast.

I 1986 indtrådte Danmark som medlem af det europæiske ODP (Ocean Drilling Project) konsortium af små lande og er dermed deltager i det internationale oceanboreprogram.

Ella Hoch

International Union for the History and Philosophy of Science, IUHPS

I beretningsåret er udkommet to numre af »Orientering fra den danske nationalkomite for videnskabshistorie og videnskabsfilosofi« under redaktion af David Favrholt. Pjecen udsendes til en bred kreds af danske naturvidenskabsmænd og filosoffer.

Der har ikke været dansk deltagelse i internationale møder støttet af IUHPS.

Årsmødet afholdtes den 14.-15. november på Roskilde Universitetscenter med 35 deltagere. Første dags tema var »Tid og kompleksitet i fysik og kemi«. Anden dags tema »Den eksperimentelle psykologis historie omkring århundredeskiftet« var valgt under hensyntagen til Psykologisk Laboratoriums 100-års jubilæum.

Der er nedsat et udvalg til forberedelse af det symposium for nordiske idé- og videnskabshistorikere, som nationalkomiteen har påtaget sig at forsøge arrangeret i foråret 1988. I udvalget er foruden komiteen selv – Institut for idéhistorie samt Institut for de eksakte videnskabers historie, Aarhus Universitet, samt Filosofisk Institut, Københavns Universitet repræsenteret. Udvalget har holdt 2 møder og vedtaget at søge symposiet afholdt den 22.-24.4. på Sandbjerg Slot.

Mogens Blegvad

International Union of Immunological Societies, IUIS

Nationalkomiteen fortsatte i 1986 sine ugentlige og offentligt tilgængelige møder på Rigshospitalet, Tagensvej. På disse møder har danske immunologer per invitation fremlagt egne forskningsresultater til diskussion, eller har på basis af den nyeste litteratur fremlagt aktuelle og kontroversielle videnskabelige problemer i immunologien til almindelig diskussion.

Arne Svejgaard

International Union of Microbiological Sciences, IUMS

I august 1986 afholdtes det 4. internationale symposium om mikrobiel økologi i Ljubljana, Jugoslavien. Dansk repræsentant ved generalforsamlingen i ICOME (International Committee on Microbial Ecology), der blev afholdt i tilslutning til symposiet, var lektor Annelise Kjøller, Københavns Universitet.

I september 1986 afholdtes den 14. internationale mikrobiologi kongres i Manchester, England. I forbindelse hermed blev IUMS' generalforsamling afholdt. Danmark var repræsenteret ved formanden for Danmarks Mikrobiologiske Selskab, lektor Annelise Kjøller. I tilslutning til kongressen blev der afholdt council møde i FEMS (Federation of the European Microbiological Societies) hvori formanden også deltog.

Dansk repræsentation i andre IUMS organer:

Overlæge W. Frederiksen, Statens Serum Institut, Bacteriology Division og International Committee on Systematic Bacteriology. Professor A. Stenderup, Aarhus Universitet, chairman for Mycology division, valgt for en fire års periode.

Annelise Kjøller

International Union of Nutritional Sciences, IUNS

Nationalkomiteen for ernæringsforskning har ikke afholdt møder i 1986.

E. Aaes-Jørgensen

International Union of Pure and Applied Biophysics, IUPAB

Den danske nationalkomite for Biofysik er i 1986 blevet udvidet med et medlem med arbejdsplads på Danmarks tekniske Højskole.

Den væsentligste aktivitet i IUPAB er afholdelsen af de internationale kongresser i biofysik. Næste kongres er den 9. og afholdes den 23.-29. august 1987 i Jerusalem. Der er planlagt symposier om molekylær og supramolekylær struktur, transmembran signalering, genmanipulation i biofysik, biologisk energiproduktion og -flow, og levende organismers biofysik, samt en række satellitmøder.

Gennem deltagelsen i European Biophysical Societies Association (EBSA- har danske biofysikere adgang til nationale møder på samme vilkår som biofysikere i de arrangerende foreninger. I de senere år er en række symposier blevet arrangeret som fællesmøder af flere nationale biofysiske foreninger. Meddelelser om sådanne arrangementer bekendtgøres ved rundskrivelser, som Nationalkomiteens medlemmer bringer til kollegernes kundskab. I juli 1986 afholdt EBSA sin første workshop (om biologiske molekylers struktur, dynamik og funktion). EBSA er desuden involveret i udgivelsen af European Biophysics Journal.

Axel Michelsen

International Union of Pure and Applied Chemistry, IUPAC

Offentlig orientering om nationalkomiteens og unionens arbejde sker ved meddelelser i Dansk Kemi. I 1986 (vol. 67) er der bragt 6 meddelelser fra IUPAC i nationalkomiteens faste rubrik, samt 11 meddelelser om kommende internationale møder, konferencer og symposier, støttet af IUPAC.

22 danske forskere deltager i IUPAC's arbejde. Unionen har ikke holdt generalforsamling i 1986. Nationalkomiteen har deltaget i planlægningen af 15 Euchemkonferencer.

Der blev i 1986 registreret 15 individuelle »affiliate« medlemmer, der betaler kontingent og modtager IUPAC's nyhedsmagasin Chem. Inter-

national seks gange årligt. Det praktiske arbejde med registrering og kontingentopkrævning varetages af Kemisk forening.

Sven E. Harnung

International Union of Pure and Applied Physics, IUPAP

Nationalkomiteen har afholdt møder i forbindelse med bestyrelsesmøder i Dansk Fysisk Selskab. Den 1.1. 1988 vil professor P. Sigmund, Fysisk Institut, Odense Universitet, som formand for Dansk Fysisk Selskab også blive formand og ICSU-repræsentant for IUPAP nationalkomiteen.

Generalforsamlingen i IUPAP finder sted i Washington, september 1987. Henrik Smith deltager på nationalkomiteens vegne.

Henrik Smith

International Union of Physiological Sciences, IUPS

Suppleant for de danske styrelsesrepræsentanter i Nordisk Forening for Fysiologi, professor Kjell Johansen, Aarhus Universitet, er afgået ved døden.

Medlemmer af nationalkomiteen har udført et meget stort arbejde forud for vedtagelsen den 26.5.1987 af en ny lov om dyreforsøg. Medlemmer af nationalkomiteen har også udført et meget stort arbejde i forbindelse med udarbejdelsen af den endelige udgave af den danske lærebog i fysiologi.

Niels Thorn

International Union of Psychological Sciences. IUPsyS

Nationalkomiteen har i 1986 afholdt 6 møder.

Komiteen har gennem en repræsentant – faglig sekretær, mag.art. Helle Jacobsen – deltaget i tilrettelæggelsen af en forskningsspalte i Psykolog Nyt. Komiteen har udpeget lektor, mag.art. Steen Folke Larsen til baggrundgruppen for det af unionen udgivne International Journal of Psychology.

IUPsyS afholdt møde den 15.07.86 i Jerusalem. Der deltog ingen danske repræsentanter. Mødet besluttede bl.a. at opstille en liste med internationale psykologeksperter til at repræsentere IUPsyS i internationale

udvalg og komiteer. Nationalkomiteen har bidraget til denne liste med 2 psykologer. Unionens næste kongres vil blive afholdt i Sydney i 1988.

Lene Berg

International Union of Theoretical and Applied Mechanics, IUTAM

Information om IUTAM's og nationalkomiteens arbejde formidles især gennem Dansk Center for Anvendt Matematik og Mekanik (DCAMM), som tæller i alt 111 danske medlemmer, der enten indgår via deres ansættelsessted (de 7 medlemsinstitutter ved Den Polytekniske Læreanstalt) eller som individuelle medlemmer.

Den væsentligste aktivitet inden for IUTAM i 1986 har været afholdelse af en række symposier dækkende et bredt spektrum af emner fra fast- og fluidmekanik.

IUTAM's generalforsamling afholdtes på University College, London, den 29. og 30. august 1986. Man besluttede emnerne for i alt 16 symposier, der planlægges afholdt i den kommende to-års periode. Endvidere godkendte man planerne for XVIIth International Congress of Theoretical and Applied Mechanics, der afholdes i Grenoble i 1988. Fra Danmark deltog F. Niordson og Erik B. Hansen.

Erik B. Hansen

Union Radio Scientifique Internationale, URSI

Nationalkomiteen har holdt eet møde (11. november). Danske forskere indenfor URSI's område informeres om Unionens aktiviteter gennem udsendelse af »URSI Bulletin«.

Nogle af nationalkomiteens medlemmer har sendt bidrag om dansk forskning i perioden 1983-86 til URSI's »Review of Radio Science«, der udkommer næste gang i 1987 i forbindelse med generalforsamlingen i Tel Aviv.

T. Stockflet Jørgensen

International Association of Engineering Geology, IAEG

Arbejdet har også i år været koncentreret omkring vejledningen i »Klassifikation og terminologi for jord- og bjergarter«. Tekstdelen er nu færdig og udsendt til kommentering i en foreløbig udgave, og der har været

afholdt høringer i Lyngby og Århus omkring den. Den færdige udgave af vejledningen forventes forelagt nationalkomiteen af arbejdsgruppen medio 1987 med publicering i slutningen af året som endemål.

IAEG's 5. verdenskongres blev afholdt i Buenos Aires i oktober 1986 uden dansk deltagelse. 4 nye nationalkomiteer blev her optaget, og der er nu IAEG- nationalkomiteer i 49 lande. En anden vigtig beslutning på mødet var, at samarbejdet med den internationale geotekniske forening og »rock mechanics« – foreningen skal søges fremmet.

Der er p.t. 24 danske medlemmer af IAEG under den danske nationalkomite, og de har alle i 1986 modtaget Bulletin 32, 33 og 34 fra den internationale forening.

Gunnar Larsen

John Frederiksen

International Mineralogical Association, IMA

1986 var præget af det 14. General Meeting i juli i Stanford, Californien. Mødet med mere end 600 deltagere var, ikke mindst, videnskabeligt, en stor succes.

Siden sidste møde er Israel optaget som medlem nr. 31 og på mødet optoges Sydkorea som medlem nr. 32. De foreslåede omfattende ændringer af IMA's vedtægter, bl.a. vedrørende etablering af nye kommissioner, disses varighed og valg af formænd og sekretærer til disse kommissioner, blev alle vedtaget. Følgende kommissioner skiftede navne: Commission on Ore Microscopy til Commission on Ore Mineralogy og Commission on Mineral Data and Classification til Commission on Classification of Minerals. En ny arbejdsgruppe vedrørende biogenic material blev dannet; under IMA arbejder nu 10 kommissioner og 5 arbejdsgrupper. De foreslåede officers – president, secretary, treasurer, past president og 1st and 2nd vice-president samt 5 councillors, der tilsammen udgør IMA's bestyrelse, blev efter afstemning valgt. Undertegnede blev valgt til councillor for perioden 1986-1990. IMA's 15. General Meeting afholdes i Beijing, Kina i 1990, det 16. General Meeting formentlig i Italien i 1992 eller 1994.

Følgende er valgt til danske medlemmer af IMA's kommissioner for det kommende år: lektor O. Jørgensen (Crystal Growth of Minerals), lektor, dr. E. Makovicky (Electron Microscopy Applied to Mineralogy and Physics of Minerals), lektor Aa. Jensen (Gem Material), professor, dr. phil. H. Micheelsen (History and Teaching of New Minerals and Mineral Names), lektor J. G. Rønsbo (Classification of Minerals), afdelingsle-

der, lic. scient. O. V. Petersen (Museums), professor, dr. phil. H. Pauly (Ore Mineralogy) og lektor, dr. scient. S. Karup-Møller (Applied Mineralogy). Følgende blev valgt til IMA's arbejdsgrupper: lektor O. Johnsen (Abstracts) og lektor, dr. phil. V. Buchwald (Cosmic Mineralogy). O. Johnsen fungerer endvidere som skandinavisk repræsentant i IMA's subkomite om amphiboler. O. V. Petersen er fortsat national repræsentative og voting delegate.

Ole V. Petersen

International Union for Quaternary Research, INQUA

Nationalkomiteen holdt årsmøde 14. marts 1986. Svend Th. Andersen redegjorde for internationale samarbejdsprojekter. Aabo Rasmussen udpegedes til nationalkomiteens repræsentant ved INQUA's kongres i Ottawa 1987. Svend Th. Andersen deltog i ICSU nationalkomiteens møde 12. marts 1986.

Meddelelser fra INQUAs sekretariat er udsendt til nationalkomiteens medlemmer. Commission on genesis and lithology of Quaternary deposits afholdt ekskursion i Danmark 25/9-1/10 1986 med dansk ledelse (25 deltagere). Working group on glacial tectonics afholdt symposium og ekskursion på Møn 2/10-5/10 1986 (22 deltagere). Subcommittee on Quaternary stratigraphy of Europe holdt møde i Hamborg 21/9-26/9 1986 (1 dansk deltager).

Svend Th. Andersen

Leif Aabo Rasmussen

Inter-Union commission on the Lithosphere, ICL

De danske bidrag til det internationale litosfære program (ILP), som overvåges af komiteen, falder inden for et af litosfæreprogrammets nøgleprojekter: Den Europæiske Geotravers (EGT). I løbet af 1986 var der følgende EGT aktiviteter: Præsentation af Eugeno-S projektet ved den 3. EGT workshop om »The Central Segment«, den 14.-16. april i Bad Honnef, Vesttyskland, publiceret i »The Workshop Proceedings« (ISBN 2-903148-50-3). Magnetotellurgiske målinger med Eugeno-S' seismiske profiler udført af Geofysisk Laboratorium, Aarhus Universitet i samarbejde med Geofysisk Institut, Uppsala Universitet. Dette EM-program vil fortsætte i 1987.

Seismisk feltarbejde om 'The Central Segment' (Kiel-Genua), september – november 1986, hvor gruppen fra Århus' og Københavns universi-

teter deltog. Deltagelse i den 2.' EGT International Study Centre', Espo (Finland) i november 1986, hvor en integreret geofysisk-geologisk fortolkning af skorpestrukturen langs Polar Profilet blev præsenteret. Resultaterne vil blive publiceret i »Tectonophysics«.

Publikationer om geologi og tektonik omkring Polar Profilet og om megashears i det Baltiske Skjold (Tectonophysics 126.1 og 128.3/4, og om seismiske undersøgelser i Skagerrak og Kattegat (Tectonophysics 128.3/4).

Formanden for ICL nationalkomiteen har fungeret som medlem af EGT Scientific Coordination Committee og som koordinator for det nordlige EGT Segment. En midtvejs-beretning om den danske ICL aktivitet kan læses i ILP Report no. 7, Newsletter 1986 (p. 79-81).

Committee on Space Research, COSPAR

Scientific Committee on Solar Terrestrial Physics, SCOSTEP

SCOSTEP holdt Council møde i Toulouse, Frankrig 26.-27. juni 1986 umiddelbart før COSPAR's 26. plenarmøde 30. juni til 11. juli. Ved Council mødet blev der aflagt rapport om MAP (Middle Atmosphere Program), MONSEE (Monitoring of the Sun-Earth Environment), SMA (Solar Maximum Analysis) STP-M (Solar-Terrestrial Physics and Meteorology). SMA afsluttede sit arbejde med et symposium i Toulouse medens MAP afsluttede sit arbejde med et symposium i Prag i 1985. STP-M og MONSEE planlægger at deltage i International Geosphere Biosphere Program (IGBP).

SCOSTEP planlægger flg. nye aktiviteter:

»Solar Terrestrial Energy Program« (STEP), der skal studere energioverførsel i sol-jord systemet i 90-erne.

»Polar and Auroral Dynamics« (PAD), der skal koordinere sol-jord fysikken på høje breddegrader med særligt henblik på dynamiske fænomener i magnetosfæren.

»Solar Interplanetary Variability« (SIV), der skal studere variabiliteten af processer i solen og det interplanetare medium.

»World Ionosphere and Thermosphere Study« (WITS), der skal koncentrere sig om globale undersøgelser af ionosfæren og termosfæren.

SCOSTEP og COSPAR afholdt det 6. symposium om sol-jord fysik (Solar Terrestrial Physics (STP)) 30. juni-5. juli. Der var 4 danske foredrag i dette symposium.

Nationalkomiteen har holdt et møde i 1986 og formidler information til

danske forskere gennem distribution af COSPAR Information Bulletin 3 gange om året samt diverse Newsletters fra SCOSTEP.

Eigil Ungstrup

Scientific Committee on Oceanic Research, SCOR

Den danske komite for SCOR udgøres af Dansk Nationalråd for Oceanologi. Dette har 25 medlemmer, som repræsenterer hovedparten af de institutioner der driver havforskning eller beslægtet virksomhed. De danske medlemmer af SCOR er docent, dr.phil. Torben Wolff, statsbiolog Vagn Hansen og forstander Arne Nielsen.

Det 4. Danske Havforsker møde fandt sted på August Krogh Institutet, Kbh.s Universitet, 23.-25. januar. Planlægningen af det 5. Danske Havforsker møde er påbegyndt. Det vil finde sted på Aalborg Universitets Center i januar 1988 og som hovedemne diskutere en fællesskandinavisk forskningsindsats i Skagerrak-Kattegat-området.

Der har været afholdt to møder, hvor man har diskuteret internationale samarbejdsprojekter, og der er blevet orienteret om anden national og international virksomhed, specielt inden for de organisationer for hvilke Nationalrådet fungerer som kontaktorgan: SCOR, Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC), International Council for the Exploration of the Sea (ICES), de internationale foreninger for fysisk og for biologisk oceanografi og de nordiske kollegier for marinbiologi og fysisk oceanografi. Disse informationer videregives gennem medlemmerne og via referat fra møderne, som udsendes til de repræsenterede institutioner.

SCOR afholdt eksekutivmøde og generalforsamling i Hobart, Tasmannien i november uden dansk repræsentation. SCORs væsentligste opgaver er nedsættelse og finansiering af arbejdsgrupper vedrørende centrale opgaver eller nye initiativer inden for global havforskning. 8 arbejdsgrupper vedtoges opløst efter endt arbejde, og status for de 11 eksisterende arbejdsgrupper diskuteredes. Det vedtoges at oprette 6 nye arbejdsgrupper.

Torben Wolff

World Climate Research Programme, WCRP

Nationalkomiteen har i beretningsåret kun holdt et møde, på hvilket man blandt andet drøftede mulighederne for fremtidige dybdeboringer i indlandsisen samt det igangværende klimamodelleringsprojekt.

Nationalkomiteen holdes fortsat underrettet om EF's klimaprogram. Komiteens sekretær, direktør Niels E. Busch er formand for EF's programforvaltningskomite (CGC) for miljø- og klimaforskning.

Information om World Climate Programme modtages af Nationalkomiteen i form af rapporter og andet skriftligt materiale, der videresendes til medlemmer og relevante institutioner.

Erik Eliassen

Council for International Organisations of Medical Sciences, CIOMS

Fra CIOMS er der kommet meddelelse om, at XIII General Assembly afholdtes mandag den 1. juni 1987 i Noordwijk, Holland.

Fra den 2-5. juni organiserede CIOMS sammesteds en konference om »Health Policy, Ethics and Human Values. European and North American Perspectives. Det foreløbige program findes i sekretariatet. P. Riis og B. Westphal-Christensen er inviterede talere.

J. Chr. Siim

FUNDATS

Undertegnede, arkitekt m.a.a. Dan Fink, stifter herved

»Lillian og Dan Finks Fond«.

For fonden, der er tilknyttet Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, skal gælde følgende

FUNDATS

§ 1.

Fondens navn er »Lillian og Dan Finks Fond«.

§ 2.

Fondens hjemsted er Københavns kommune.

§ 3.

Fondens formål er at fremme formidling af forsknings- og udviklingsresultater med henblik på, at videnskabelige landvindinger udnyttes i erhvervs- og kulturliv.

Fondens formål kan efter bestyrelsens skøn bl.a. opfyldes

ved støtte til nationale, nordiske og internationale tværfaglige organisationer, der tilstræber fælles retningslinier for intellektuel kommunikation, eksempelvis FID (International Federation for Documentation) og ISO (International Organization for Standardization),

ved støtte til udarbejdelse af og á jourføring af ordbøger og ordlister, herunder flersprogede,

ved støtte til en dansk terminologicalentral,

ved støtte til organiseret samarbejde mellem personer og/eller grupper, herunder til deltagelse i eller arrangement af møder,

ved uddeling af midler til personer eller mindre grupper i ind- og udland, som øver en aktiv indsats til fremme af fondens formål,

ved uddeling af hædersgaver, fortrinsvis til personer, som har trukket sig tilbage fra deres hidtidige aktive virksomhed,

ved støtte til udgivelse af publikationer – uanset emne – med høj informationsværdi og forbillig tilrettelæggelse og præsentation, også i æstetisk henseende, af indhold og form, herunder bibliografisk og grafisk udstyr.

Støtte kan ikke gives til teknisk udstyr eller til aktiviteter, der udelukkende udøves i statsligt eller kommunalt regi.

Fondens indtægter uddeles efter bestyrelsens nærmere bestemmelse. Bestyrelsen afgør, om det ved annoncering eller på anden måde skal bekendtgøres, at der kan ydes støtte af fondens midler.

§ 4.

Fondens egenkapital andrager kr. 3.500.000,00, skriver: tremillionerfemhundredetusinde kroner, skænket af stifteren, arkitekt m.a.a. Dan Fink, dels i kontanter, dels i værdipapirer, således at kontantbeløbet og kursværdien samlet udgør det ovennævnte beløb. Specifikation over egenkapitalen ved stiftelsen er vedhæftet nærværende fundats.

Egenkapitalen omfatter endvidere andre aktiver, som senere tilfalder fonden som arv eller gave, eller hvad der træder i stedet herfor, med mindre arveladeren eller giveren har bestemt, at aktiverne skal anvendes til uddeling.

Fondens egenkapital skal efter bestyrelsens bestemmelse anbringes i overensstemmelse med de til enhver tid af Justitsministeriet i henhold til Fondsloven fastsatte regler. Dette er dog ikke til hinder for, at aktiver, som ved stiftelsen eller senere overdrages fonden som gaver, vil kunne bevares i den form, hvori de foreligger ved overdragelsen.

Til konsolidering af fondens egenkapital kan henlægges indtil 25% af fondens årlige indtægter, efter at mulige skatter og afgifter er betalt.

§ 5.

Fondens bestyrelse består af tre medlemmer, der udpeges af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab.

Det bør tilstræbes, at to af bestyrelsesmedlemmerne har indsigt i IoD (Indformation og Dokumentation) samt at det tredje medlem er forretningskyndigt og har kendskab til kapitalforvaltning.

Bestyrelsens medlemmer fratræder ved udgangen af det regnskabsår, hvori de fylder 75 år, eller hvor hvervet som medlem af bestyrelsen har varet i 10 år.

Stifteren, arkitekt m.a.a. Dan Fink, er dog medlem af og formand for bestyrelsen, så længe han selv ønsker.

Alle beslutninger i bestyrelsen træffes ved enstemmighed.

Over forhandlingerne i bestyrelsen føres en protokol, der underskrives af medlemmerne.

Fonden tegnes af alle tre bestyrelsesmedlemmer i forening.

Bestyrelsen kan antage konsulentbistand samt sekretærhjælp og meddele bankfuldmagt til en enkelt person.

Bestyrelsens medlemmer kan oppebære honorar.

§ 6.

Fondens regnskabsår er kalenderåret. Første regnskabsår går dog fra stiftelsen til 31. december 1987.

Efter udløbet af hvert regnskabsår aflægges regnskab over fondens indtægter og udgifter samt dets kapital.

Regnskabet revideres af en statsautoriseret revisor, som vælges af bestyrelsen for et år ad gangen.

§ 7.

Ændringer i eller tillæg til fundatsen kan kun ske, når de vedtages på to bestyrelsesmøder med et tidsinterval på mindst to og højst fire uger.

Væsentlige ændringer af fondens karakter eller formål – ligesom beslutning om fondens opløsning – kan dog kun endeligt vedtages på et tredje bestyrelsesmøde, der skal afholdes mindst seks og højst tolv måneder efter det andet møde. Gennemførelse forudsætter fondsmyndighedens samtykke.

Såfremt fonden opløses, skal egenkapitalen af Videnskabernes Selskab uddeles i overensstemmelse med fondens formål.

København, den 19. november 1986

Dan Fink

Personalialia

C. J. Ballhausen fik i juni 1987 overrakt The Samuel Friedman Foundation Award.

V. F. Buchwald modtog i 1985 Antarctic Service Medal fra National Science Foundation, Washington, USA, som uddeles for videnskabeligt arbejde i antarktiske områder.

Else Marie Bukdahl har modtaget den franske orden for kunst og kultur »Les Palmes Académiques«, og er blevet valgt som medlem af »Société de l'Histoire de l'Art Français« samt »Société Diderot«.

Christian Crone har i 1986 modtaget Den Store Nordiske Forskerpris Fernström prisen, uddelt af universitetet i Lund.

Tom Fenchel modtog i 1986 »The A. G. Huntsman Award for Excellence in Marine Sciences«. Prisen er indstiftet og udeles af »Bedford Institute of Oceanography«, Dartmouth, N. S. Canada.

Bernhard Gørnard var i 1986/87 gæstprofessor i Kiel. Derudover modtog han under Det 31. nordiske Juristmøde i Helsingfors i august 1987 Den nordiske Juristpris. Prisen, der uddeles hvert 3. år, blev overrakt af Finlands præsident.

Leif Grane blev ved Oslo Universitets 175 års jubilæum den 2. september 1986 æresdoktor i teologi.

P. M. Jónasson blev i 1986 medlem af såvel Det Norske Videnskapsakademi som Det Islandske Videnskapsakademi og tildelt den internationale forskerpris »Naumann-Thienemann medaljen for fremragende ferskvandsbiologisk forskning af Soc. Int. limnologiae.

Anders Kjær blev udnævnt til Harold A. Iddles Award Lecturer 1987 ved University of New Hampshire, USA.

Niels A. Lassen blev den 2.4. 1987 udnævnt til æresdoktor ved universitetet i Lille-II (jf. Journal Officiel de la République Française, 9.4.87, p. 4064).

Eduard Nielsen blev i 1987 æresdoktor i teologi ved universitetet i Uppsala og medlem af Det Norske Videnskapsakademi.

Holger Rasmussen er i 1986 blevet korresponderende medlem af Verein für Volkskunde i Wien.

Jens Erik Skydsgaard er i 1987 blevet indvalgt som udenlandsk medlem af Finska Vetenskaps societeten.

H. H. Ussing har i 1987 modtaget NOVO-prisen.

Karl Georg Wingstrand modtog den 3.12.1986 Linnéprisen i Zoologi fra Det Kungl. Fysiografiska Sällskapet i Lund.

Jón Helgason

30.6.1899-19.1.1986

Af Gillian Fellows-Jensen

En sommereftermiddag i 1957 blev arbejdsfreden på den arnamagnæanske håndskriftsamling i Universitetsbiblioteket i Fiolstræde forstyrret – som så mange gange både før og senere – af en turist, der gerne ville se de islandske håndskrifter. Jón Helgason og hans amanuensis Agnete Loth tog venligt imod. Uden synlige tegn på irritation viste de et udvalg af samlingens klenodier frem, sammen med nogle ulæselige håndskriftfragmenter, der havde lidt den skæbne at blive genbrugt som indlæg i utætte sko eller som snitmønster til en barnetrøje. Det var en uforglemmelig oplevelse for mig, som ung student fra London, at møde den store islandske forsker i den samling, han havde været forstander for gennem tredive år. Her i levende live stod Árni Magnússons nærmest legendariske arvtager.

Jón Helgason blev født den 30. juni 1899 på gården Rauðsgil i Borgarfjörður i Island som søn af Helgi Sigurðsson og Valgerður Jónsdóttir. Jón talte tit om livet på landet på Island. Som dreng havde han lært en kunst, han var stolt af, og som han mente, ingen af hans københavnske profesorkolleger kunne gøre ham efter: han havde lært at malke får. Man fik dog alligevel en mistanke om, at bondelivet ikke rigtigt havde været noget for ham. Han har fortalt, at en artikel skrevet af filosofen Guðmundur Finnbogason om 'aktskrivning', det vil sige arbejde, som man søger at slippe så billigt fra som muligt, var hans åndelige føde hele sommeren 1915, mens han trent og ubehændigt slog hø med en sløv le.

Jóns far døde, da drengen var knap 10 år gammel, og familien flyttede fra gården til Hafnarfjörður, lidt syd for Reykjavík. Efter at have taget studentereksamen i Reykjavík i 1916, sejlede Jón om efteråret til Danmark for at studere nordisk filologi ved Københavns Universitet.

For Jón Helgason betød universitetsstudierne en måske smertefuld anerkendelse af visse provinsielle aspekter ved islandsk kultur eller åndsliv. I København åbnede de internationale horisonter sig for ham og han

har beskrevet, hvordan han først da opdagede, at heltene i Eddadigtene tilhørte en fællesgermansk fortid, og at de ikke stammede fra den fjerne nordlige egn, hvor deres bedrifter var blevet besunget så gribende. Han måtte da erkende, at de kulturelle strømninger i århundreder havde haft retning fra syd mod nord. Erkendelsen svækkede selvfølgelig ikke hans kærlighed til og respekt for det islandske sprog og for islandsk kultur.

Allerede i 1917 blev Jón Helgason inddraget i et større forskningsprojekt. Den norske historiker O. A. Johnsen havde planlagt en udgave af den store saga om Olaf den hellige med udnyttelse af alle håndskrifter. Da professor Johnsen ikke kunne afse tid til den nødvendige kollationering, rådførte han sig med professor Finnur Jónsson i København, og Finnur gjorde den norske professor opmærksom på Jón Helgason, hvem han gav sin bedste anbefaling for dygtighed og pålidelighed. I indledningen til udgaven beskriver professor O. A. Johnsen indgående, hvordan Jón Helgason fattede interesse for opgaven og hurtigt demonstrerede, at han havde både et godt greb om kollationeringen og evnen til at læse de gamle håndskrifter med sikkerhed. Efterhånden gled mere og mere af udgivelsesarbejdet over på Jóns hænder og i begyndelsen af 1921 blev han udnævnt til medudgiver af værket – endnu før han var blevet magister. Arbejdet med Olafs saga skulle fortsætte mange år endnu, for udgaven udkom hæftevis i årene 1930-41. Den blev et imponerende monument over den unge Jón Helgasons arbejdsevne. Teksten med varianter fylder over 800 sider og udgivelsen har krævet tålmodighed og udholdenhed langt ud over det sædvanlige. Det er svært at forestille sig, hvordan Jón har kunnet klare også dette arbejde, ved siden af hans mange andre publikationer fra disse år.

Han tog magistergraden i 1923, og samme år blev han gift med Þórunn Björnsdóttir. I 1924 publicerede han en kritisk udgave af *Heiðreks saga*, og i 1926 blev han dr.phil. ved universitetet i Reykjavík på en afhandling om Jón Ólafsson frá Grunnavíks liv og skrifter. Afhandlingen har været af stor betydning for udforskning af de islandske håndskrifers historie. Vinteren 1926-27 tilbragte Jón i Oslo, hvor han underviste i nordisk filologi og fortsatte sine studier i Olafs saga. Han blev derfra kaldet til København for at overtage posten som forstander for den arnamagnæanske håndskriftsamling og sekretær for den arnamagnæanske kommission. To år senere blev han udnævnt til professor i islandsk sprog og litteratur ved Københavns Universitet. Medlemmerne af udvalget, der bedømte ansøgningerne til professorstillingen, havde åbenbart følt sig en smule beklemt over hans unge alder. De undgik i hvert fald at nævne tallet 29 i

deres indstilling ved at skrive at Jón var 'henved 30 Aar gammel'. De var dog enige om at prise hans videnskabelige virksomhed meget højt.

I 1929 udgav Jón en dybtgående afhandling om sproget i den første islandske oversættelse af Det nye Testamente, foretaget i 1540 af Oddur Gottskálksson. Allerede i sine tidlige studieår var Jón blevet grebet af sproget i oversættelsen, og hans overbevisning om dens betydning for islandsk sproghistorie drev ham til indgående studier af denne første trykte bog på islandsk.

I det næste tiår fulgte flere vigtige bøger om forskellige aspekter af islandsk kultur: i 1934 en norrøn litteraturhistorie, i 1935 en kommenteret udgave af den store romantiske digter Bjarni Thorarensens digte, 1936-38 en udgave af islandske digte fra senmiddelalderen, i 1938 det første hæfte af en udgave af sagaerne om de islandske biskopper, samt en række mindre afhandlinger og artikler om islandske og færøske emner.

Kort før udbruddet af anden verdenskrig lykkedes det Jón Helgason at skaffe en statsbevilling til udgivelsen af serien *Bibliotheca Arnarnagæana*, som skulle bestå af monografier og artikelsamlinger med tilknytning til de arnamagnæanske håndskrifter. Jón Helgason var hovedredaktør, og det første bind, en udgave af Háttalykill enn forni ved Jón Helgason og Anne Holtsmark, udkom i 1941. Senere blev Jón hovedredaktør af andre serier. Tre af disse omfattede faksimileudgaver af islandske håndskrifter: *Corpus Codicum Islandicorum* (1949-56), *Manuscripta Islandica* (1954-66) og *Early Icelandic Manuscripts in Facsimile* (1958-). I 1956 fik Jón Helgason de nødvendige bevillinger til udgivelsen af serien *Editiones Arnarnagæanæ*, der skulle omfatte kritiske udgaver af tekster, der var overleverede i håndskrifterne i den arnamagnæanske samling og i samlinger andetsteds i verden. Jón tog sine pligter som hovedredaktør yderst alvorligt, og der er næppe eet af de ca. 90 bind i de fire serier, som ikke bærer præg af hans medvirken. Han fungerede også som redaktør af tidsskrifterne *Arkiv för nordisk filologi* fra 1934, *Acta Philologica Scandinavica* fra 1935-73, *Suml: Årsbok för vis- och folkmusikforskning* fra 1976, samt af en serie tekster for modersmålsstuderende ved de nordiske universiteter, der udkom under titlen *Nordisk Filologi A.* fra 1950.

Da Árni Magnússon i 1729 testamenterede det meste af sin formue samt sine samlinger af både trykte bøger og håndskrifter til Københavns Universitet, så at hans livsværk kunne bevares og fortsættes, var Københavns Universitet også Islands universitet. Det var derfor ikke unaturligt, at islændingene efter ophævelsen af personalunionen mellem Island og Danmark i 1944 ville fremsætte et ønske over for Danmark om afleve-

ring til Island af de islandske håndskrifter i den arnamagnæanske samling og Det kongelige Bibliotek. Der var mange betænkeligheder fra dansk side ved en sådan udlevering og megen diskussion i medierne. Jón Helgason tog ikke stor del i diskussionen men i et indlæg i *Politiken* i 1950 påpegede han, at de fleste af de udgaver af tekster, indeholdt i håndskrifter i den arnamagnæanske samling, som hidtil var udkommet, var udført af islændinge, og at udgivelsesarbejdet havde været vanskeliggjort af mangel på både arbejdskraft og penge. Derfor foreslog han oprettelsen af et institut til studier og udgivelse af håndskrifter med fastlønnet videnskabelige medarbejdere og tilstrækkelige bevillinger til publikation. Uanset hvordan man stiller sig til udleveringen af håndskrifterne, kan man ikke være andet end tilfreds med to af resultaterne af halvtredsernes hidsige debat. Den 1. april 1956 blev den arnamagnæanske samling i København omdannet til Det arnamagnæanske institut under Københavns Universitet og i 1962 vedtog det islandske Alting en lov der indebar oprettelsen af et institut for islandske studier og udgivervirksomhed – Handritastofnun Íslands i Reykjavík. Det arnamagnæanske institut i København fik tildelt særlig indrettede lokaler i Proviantgården, tæt ved Det kongelige Bibliotek, samt bevillinger til forskningsassistance, affotografering og konservering af håndskrifterne og køb af bøger og af fotografier af håndskrifter i udenlandske samlinger. Som det allervigtigste blev der oprettet et antal amanuensisstillinger ved instituttet. Indflytningen i de nye lokaler fandt sted den 15. oktober 1957. Ifølge en lov vedtaget i Folketinget den 26. maj 1965 skulle en del af de islandske håndskrifter afleveres til Island efter affotografering og, om nødvendigt, konservering. Takket være fotografierne af de afleverede håndskrifter har forskningen kunnet fortsætte uforstyrret i København, samtidigt med at forskningsaktiviteten i Reykjavík er vokset støt. Samtlige videnskabelige medarbejdere ved de to håndskriftinstitutter er direkte eller indirekte elever af Jón Helgason.

Anerkendelse af Jón Helgasons indsats for islandsk sprog og kultur har det aldrig skortet på. Han blev medlem af Vísindafélag Íslendinga i Reykjavík i 1930, af Vetenskaps societeten i Lund i 1938, af Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo i 1946, af Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab i 1954, af Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien i 1956, af Vetenskaps societeten i Uppsala i 1957, af Gustav Adolfs Akademien i 1960, og æresmedlem af Hið íslenska bókmenntafélag i 1951. Han var æresdoktor ved universiteterne i Oslo, Lund og København og dr. litt. Islandicarum ved universitetet i Reykjavík.

Det er først og fremmest som tekstudgiver, at Jón Helgason vil blive husket blandt nordiske filologer over hele verden. Hans indsats på det felt var banebrydende og den står i klar modsætning til den gamle traditions afvisning af papirhåndskrifter som stort set værdiløse. Han beskrev selv sit arbejde som det at sammenligne håndskrifter, finde ud af, hvad der er den originale tekst, og følge værkets historie. Det kan lyde enkelt, men opgaven er meget omstændelig. Det kræver tid, tålmodighed og udholdenhed og det er umuligt at skyde genveje til målet. Jón Helgason krævede, at samtlige håndskrifter af en tekst fra de ældste pergamenthåndskrifter til de yngste papirhåndskrifter skulle undersøges og deres plads i stemmaet så vidt muligt fastslås, før en kritisk udgave kunne se dagens lys. Han understregede, at et ungt papirhåndskrift muligvis kunne være en afskrift af et forsvundet håndskrift hvis tekst kunne vise sig at være ældre og mere original end teksten i nogle af de ældre overleverede håndskrifter. Jóns metoder har dannet skole og følges nu overalt, hvor der forskes i islandske tekster.

Jón Helgason var tilhænger af arbejdsdeling og mente, at håndskriftforskere skulle koncentrere sig om at etablere teksten og overlade til andre forskere at studere tekstens sprog og litterære forbindelser. Selvom han ikke følte, at sådanne studier hørte hjemme i en kritisk udgave, beskæftigede han sig meget med de pågældende emner i tidens løb. Det islandske sprogs udvikling havde interesseret ham lige fra hans første studieår. Jóns syn på sproget var konservativt, hvad han selv erkendte. Mens tidligere forskere havde lovprist Oddur Gottskálkssons sprog, kritiserede Jón det som urent, fordi Oddur benyttede sig kritikløst af fremmedord. En artikel tilegnet den færøske forsker Christian Matras gav han titlen 'Þriðju íhaldskar!' (En tredje konservativ) med sigte til en islandsk digter fra det 14. århundrede som tilsyneladende var ked af, at forskellen mellem omlyden af langt *a* og omlyden af langt *o* var ved at blive udvisket, og som så kunne regnes som forbundsfælle med Matras og Jón selv, som begge strittede indædt imod deres respektive sprogs fordærvelse både indholdsmæssigt og udtalemæssigt. Jón var stærkt kritisk med hensyn til yngre islandske kollegers sprog, både talt og skrevet, og jeg fik indtryk af, at det var ikke uden en vis nervøsitet, at de talte med ham eller bad ham læse noget, de havde skrevet. Fremmede brokker kunne han bandlyse fra deres sprogbrug, men han kunne ikke rigtigt stille noget op imod sammenfald i udtalen af *í* og *ý* eller udbredelsen af den 'skammelige' udtale af *hv* som *kv*. Hans stærke uvilje mod nyudviklinger i sproget forekom mig at være inkonsekvent, fordi han samtidig anerkendte spro-

genes kontinuerlige udvikling. Han har skrevet, at Snorri Sturlason i 1200-tallet ville være blevet lige så pinlig berørt af at skulle lytte til Egill Skallagrímssons 900-tals sprog som af at høre nutidens islandsk.

Det var ikke kun det islandske sprog, Jón havde respekt og fornemmelse for. Han talte et smukt dansk, dog med umiskendelig islandsk accent, og med de fleste gæster på instituttet talte han deres respektive modersmål: norsk, svensk, færøsk, engelsk eller tysk. Bidrag til festskrifterne blev gerne skrevet på fødselarens eget sprog. Jóns engelsk var elegant og hans engelske ordforråd imponerende stort. Jeg har tit måttet gribe til ordbogen for at slå nogle af de mere udsøgte af hans engelske gloser op. Den engelske professor Peter Foote har fortalt mig hvordan Jón, efter at have tilbragt en søndag på sit hotelværelse i London med at skrive et langt digt på engelsk, var fuld af beundring for Peters evne til formfuldent at bestille te og ristet brød på det samme sprog. For eventuelle forslag til rettelser i skriftlige indlæg på engelsk var Jón altid taknemmelig – sommetider endda ligefrem begejstret over hvor smukt engelsk kunne lyde.

Jón underviste i islandsk sprog og kultur for både hovedfags- og konferensstuderende i over fyre år, og hans publikationsliste afspejler hans alsidige kendskab til og beskæftigelse med flere discipliner inden for faget. Leksikografi var et emne han tog op til behandling flere gange. Hans tidlige monografi om Oddur Gottskálkssons bibeloversættelse afsluttes med en lang ordliste, der nu fungerer som et tillæg til Fritznerns store ordbog, og nogle af hans senere afhandlinger berører forskellige islandske ordsamlinger fra 18. og 19. århundrede. Jón bebrejder en af de tidlige leksikografer 'hans tendens til at hengive sig til etymologiske spekulationer'. Der er ikke noget spekulativt ved Jóns egne definitioner, men hans glæde ved at beskæftige sig med ord skinner igennem det lidt tørre stof. Han beskrev engang den glæde over sprogets rigdom på udtryksmidler, der fornemmes af enhver, som har lært at læse et leksikon.

Andre discipliner beskæftigede Jón sig med mere perifert men dog altid med skarpsindighed. Dialektologien kunne bidrage til at stedfæste håndskrifter hvis oprindelse ikke kendtes. Navneforskningen kunne afsløre den nationale baggrund for den nordiske heltedigtning. En tolkning af en runeindskrift førte ham til en formodning om, at klagesange som Egill Skallagrímssons 'Sonatorrek' også blev dyrket i forntidens Sverige.

Jón Helgason skrev to generelle værker om litteraturhistorie: *Norrøn litteraturhistorie* i 1934 og *Norges og Islands Digtning* i serien *Nordisk Kultur* i 1953. Desuden udgav han to bind med tekst og fyldige, eller snarere: udtømmende, kommentarer på islandsk til fem eddadigte i 1962 og 1967.

Under læsningen af de bind mærker man, at han var fuldstændig fortrolig med edda- og skjaldedigtningen og naturligvis var klar over den mangelfulde overleverings betydning for tolkningen. For at lette danske læsers forståelse for digtenes kvaliteter oversatte han prøver på dem til danske vers – med effektiv udnyttelse af bogstavrim og versfødder, der minder om originalens. Også Saxos latin oversatte han til vers på dansk. I hans islandsksprogede eddaudgaver findes der oversættelser fra latin, oldengelsk og oldhøjtysk til islandske vers.

Disse to eddaudgaver har fået en stor læserkreds i Island, men Jón Helgason er nok bedst kendt i sit hjemland som en af århundredets betydeligste islandske digtere. En digtsamling *Úr landsuðri* (Fra sydøst) udkom i 1939, og der har været flere reviderede udgaver siden da, mens to bind med oversættelser af udenlandske digte udkom i 1962 og 1976. En samlet udgave af Jóns digte udkom i november 1986. Digtene, der er fast forankret i den gamle, strengt klassiske islandske poetiske tradition, handler om land og folk, liv og død, kærlighed og frygt. Digtet 'På kattens fødselsdag' taler direkte til alle, der ligesom Jón elsker og beundrer kattens skønhed og respekterer dens selvstændige væsen, mens digtet 'I den arnamagnæanske samling' er en blændende beskrivelse af den følelse af samhørighed med de gamle skrivere, der rammer forskeren, der dag efter dag sidder bøjet over de brunede håndskrifter – en følelse, der deles af forskeren med baggrund i storbyernes larm og trængsel, men som må have været helt overvældende for en forsker som Jón, der er opvokset i islandske omgivelser, der ikke havde ændret sig meget siden middelalderen. Jeg vil aldrig glemme det indtryk som Jóns digt 'Vejstykker', der tager sit udgangspunkt i Islands stednavne og de dertil knyttede sagn, gjorde på mig, da jeg læste det første gang på en udstilling i Nordens Hus i Reykjavík, illustreret med Bragi Ásgeirssons stemningsfulde billeder.

Jón Helgason kunne virke noget reserveret. Han sagde engang, at 'danskere har lettere omgangsformer [end islændingene] og kan blive ved med at snakke om ingenting, medens islændingene kan tie sammen i dagevis'. Og der var dage, hvor han tav. Han kunne sommetider være noget skarp i sin kritik af studerende og yngre kolleger, og mange har følt sig slået helt ud af bemærkninger, der vistnok fra hans side var ment som milde bebrejdelser. Han kunne også være hård i sin kritik af forskellige forgængere. Torfæus og Hans Evertsson Wium kritiseres begge for ubetænksomt at have efterladt deres kragetæer på de gamle håndskrifter de benyttede, og Jón gjorde sig lystig over Guðbrandur Vigfússons tilbøjelighed på sine ældre dage til at henfalde til selvforherligelse. Samtidigt

anerkendte han dog værdien af Guðbrands indsats som udgiver i en tid uden ordentlige kataloger og mulighed for lån af håndskrifter eller adgang til fotografier. Det er et gennemgående træk ved hans bedømmelse af ældre udgivervirksomhed, at han har forståelse for de vanskeligheder, under hvilke arbejdet var blevet udført, og han prøver gerne at finde forsonende momenter i sine forgængeres værker. Han viste også storsind over for de mindre dygtige skrivere. De havde i det mindste været energiske. Og han tilgav de islandske bønder, der havde læst håndskrifterne uden først at have vasket hænder. Det var som om han satte større pris på de røgbrunede og fedtplettede håndskrifter, der var blevet læst igen og igen på Island gennem århundreder end på de liljehvide pragtværker, der var blevet ført ud af Island på et tidligt tidspunkt til en hensygnende tilværelse i ubemærkethed i en rigmands bibliotek. Skønheden ligger i indholdet og ikke i udstyret, mente han. Endelig vil jeg ikke glemme hans medfølelse med de talløse sorgfulde køer, hvis kalve måtte lade livet for at levere skind til de store pergamenthåndskrifter.

Når det drejede sig om at vejlede og rådgive ældre studerende eller yngre udenlandske videnskabsmænd, skyede Jón ingen anstrengelser. Han har tilbragt mange timer på sin foretrukne arbejdsplads i Proviantgården – en hård bænk på trappeafsatsen hvor der ikke var rygeforbud – fordybet i andre folks arbejde. Han var fantastisk tålmodig og udviste den samme udholdenhed og nidkærhed i sit rådgivningsarbejde som i sin forskning. Mange er de elever som han på denne måde har fået til at dele sin begejstring for – eller nærmest beruselse i – håndskrifter, en begejstring, der så har kunnet bære dem frelst igennem mange års træls slid. Jón holdt så godt som aldrig ferie. Han kunne finde på at gennemlæse en studenteropgave juleaftensdag, at undervise et lille hold konferensstuderende tredje juledag, og at benytte receptionen i anledning af sin 70-årsdag til at træffe en aftale om oversættelse til engelsk. Han var dog på ingen måde nogen lyseslukker. Han kunne fortælle morsomme historier uden at fortrække en mine så, at tilhørerne var ved at flække af grin. En festlig stemning bredte sig over instituttet hver gang, der var det mindste at fejre – udgivelse af en bog, ankomst af noget korrektur, en fødselsdag, en hjemkomst fra en rejse. Helt professionelt har han optrådt som entertainer i en populær nordisk TV-quiz produceret i Stockholm i 1964. For unge islændinge i København var Jóns hus åbent som et andet hjem. Under anden verdenskrig, hvor forbindelsen mellem Danmark og Island var afbrudt, betød Jón og Þórunns gæstfrihed umådelig meget for de unge islændinge, der var afskåret fra deres egne familier.

Jón koketterede med at være upraktisk, men den første undervisning, jeg fik af ham, var faktisk i at lave kaffe i instituttets diminutive troglodyt-køkken. Han skrev godt og hurtigt på skrivemaskine, og han var en sand kunstner med saks og lim, når det drejede sig om at opklæbe tekst og varianter til trykkeriet. Han klarede også tilværelsen i hjemmet alene i flere år efter at hans første kone Þórunn døde i 1966. I 1975 blev han gift med Agnete Loth, og de havde den store glæde at samarbejde om flere forskningsprojekter. Jón fortsatte med at komme regelmæssigt på Det arnamagnæanske institut efter sin pensionering i 1970. Flere bøger og artikler blev udgivet i denne periode, og Jón var i fuld gang med mange spændende projekter, da han rantes af et hjerteanfald i februar 1985. Han overvandt aldrig følgerne af dette anfald, og han døde den 19. januar 1986. Forhåbentlig vil flere af hans ufuldendte arbejder nå at blive gjort trykklare. Agnete Loth tager sig kærligt og kyndigt af hans efterladte papirer. I 1986 udkom det andet bind af Jóns udgave af Bjarni Thorarensens breve. Det første bind udkom i 1943, og Jón arbejdede videre med brevene i somrene 1945, 1948 og 1949, men hans mange andre opgaver levnedede ham ikke tid til at fuldende arbejdet, og det var først i de senere år, at han igen begyndte at beskæftige sig med Bjarnis breve. Udgaven var ikke helt færdig ved Jóns død, men Agnete Loth har lagt sidste hånd på den. Bogen blev udgivet af Hið íslenzka fræðafélag i København, som Jón var formand for fra 1930 til sin død, på Bjarnis 200-års fødselsdag den 30. december 1986. Samtidig kom der et fotografisk genoptryk af det udsolgte første bind.

Jóns digt 'I den arnamagnæanske samling' har en noget pessimistisk slutning. Hvis man spørger, siger han, hvad jeg har brugt min tid til, bliver svaret 'et fåtal af linier på gulnende blade'. Alt er forgængeligt – pergamentet mørknes, ordene udviskes og glemmes, gravstenen revner, skrifter blæses for vinden og selv de knuder, vi har bundet forsvarligt, opløses. Så længe, der forskes i islandske håndskrifter, vil Jóns livsværk dog ikke blive glemt. Ligesom hans åndsfælle Árni Magnússon huskes, fordi han som samler forstod, at også beskadigede og fragmentariske håndskrifter var værd at bevare for fremtiden, så vil Jón huskes som foregangsmanden, der har demonstreret, hvordan selv det yngste papirhåndskrift og det værst beskadigede membranfragment kan vise sig at være af uvurderlig betydning for etablering af en kritisk tekst. Hans erkendelse af nødvendigheden af at inddrage samtlige håndskrifter i undersøgelsen kombineret med hans aldrig svigtende stringens sikrer ham en hædersplads blandt hans berømte islandske forgængere.

Æret være hans minde.

Jón Helgason. Bibliografi 1919-1969 udarbejdet af Agnete Loth udkom i København i 1969. Et supplement 'Jón Helgason, Bibliografi 1969-1979' af Karen Thuesen og John Tietze udkom i *Opuscula VII*, Bibliotheca Arnamagnæana XXXIV, København, 1979.

*Supplerende bibliografi over Jón Helgasons skrifter, 1980-1986,
ved Agnete Loth*

- 1980 Athuganir Árna Magnússonar um fornsögur. – Gripla, Vol. IV: 33-64.
Early Icelandic Manuscripts in Facsimile, Vol. XII (The Sagas of Ywain and Tristan and other Tales. AM 489 4to, edited by Foster W. Blaisdell). Cph. 26 s. + 124 facs.
Early Icelandic Manuscripts in Facsimile, Vol. XIII (Catilina and Jugurtha by Sallust and Phalaris by Lucan in Old Norse: Rómverjasaga. AM 595a-b 4to, edited by Jakob Benediktsson). Cph. 24 s. + 78 facs.
- 1981 Íslensk Fornkvæði. Íslandske Folkeviser, VIII (Editiones Arnamagnæanæ, Series B, Vol. 17). Kbh. X + 280 s. [sidste bd. af udgaven]
Salfastar sveigar. – Specvlvm Norroenvm. Norse Studies in Memory of Gabriel Turville-Petre. Odense: 185-187.
- 1982 Greifi úr Svíþjóð og bragsmiðir af Íslandi. – Eldur er í norðri. Afmælisrit helgað Sigurði Þórarinssyni sjötugum 8. janúar 1982. Rvk: 187-192.
Ólafur Jónsson Balbir Gesell. – Gripla, Vol. V: 208-215.
Lagfæringar og viðaukar við áður prentuð rit. – Gripla, Vol. V: 315-317.
Early Icelandic Manuscripts in Facsimile, Vol. XIV (The Great Sagas of Olaf Tryggvason and Olaf the Saint. AM 61 fol., edited by Ólafur Halldórsson). Cph. 32 s. + 282 facs.
- 1983 Ansa mér móðir. 23ji pistill Fredmans. – Sigurður Þórarinsson, Bellmaniana. Rvk.: 79-83.
Svo endar hver sitt ævisvall. 21sti söngur Fredmans. Borðsöngur. – Sigurður Þórarinsson, Bellmaniana. Rvk.: 89-91.
- 1984 Et fragment av Kongspeilet. – Festskrift til Ludvig Holm-Olsen på hans 70-årsdag den 9. juni 1984. Øvre Ervik, 124-141, 1 facs.
Leiðréttingar. – Gripla, Vol. VI: 308.
- 1985 Bækur og handrit á tveimur húnvetnskum höfuðbólum á 18du öld. – Landsbókasafn Íslands. Árbók 1983. Rvk.: 5-46.

Sylloge Sagarum. Resenii Bibliotheca. Vatnsstyrna. – Opuscula, Vol. VIII (= Bibliotheca Arnarnagnæana, Vol. XXXVIII): 9-53.

Early Icelandic Manuscripts in Facsimile, Vol. XV (Codex Trajectinus. The Utrecht manuscript of the Prose Edda, edited by Anthony Faulkes). Cph. 22 s. + 116 facs.

1986 Kvæðabók. Rvk.: 248 s. [Samlede digte, posthum udg.; v. Agnete Loth]

Bjarni Thorarensen, Bréf. I-II. Safn Fræðafélagsins um Ísland og Íslendinga. Gefið út af Hinu íslenzku Fræðafélagi í Kaupmannahöfn. XIII-XIV. Bindi. Kpmh. VIII + 315 s., XXXII + 461 s. + 2 ill. [Bd. I fotogr. optryk af udg. 1943; bd. II posthum udg.; v. Agnete Loth]

Mogens Pihl

(22.4.1907-17.3.1986)

Af Olaf Pedersen

Når talen falder på Mogens Pihl, går mine tanker uvilkårligt tilbage til en varm augustdag i 1935, da en nyetableret første gymnasieklasse i Kolding sad og ventede på sin første fysiktime. Ind slentrede en høj, lidt leddeløs person i et sæt meget rummeligt brunt tweed og med kloge og venlige øjne bag store hornbriller. Han begyndte uden videre formaliteter på en undervisning, der forbavsede os meget og forskrækkede os lidt. Her var mellemskolens ringeapparater, cykelpumper og elektricermaskiner bandlyst til fordel for et i virkeligheden heroisk forsøg på at præsentere os for en fysik, som handlede om fundamentale relationer mellem naturens fænomener, udtrykt i en klart formuleret matematisk beskrivelse, som nok kunne tage pusten fra de femtenårige. Men inden længe begyndte i hvert fald nogle af dem at ane, at matematikken ikke var noget ydre, der var sat på for at »gøre det sværere« eller »mere eksakt«; den var et særligt sprog, der på forunderlig måde gjorde det muligt at erhverve og formulere en indsigt – et af Pihls yndlingsudtryk – som dagligsproget ikke magtede at formidle.

At præsentere fysikken i videste forstand som en matematisk beskrivelse af naturen var en vanskelig opgave, som ingen tidligere rigtigt havde haft blik for. Eksisterende lærebøger var her til ingen nytte, og jeg har endnu et klart billede for mig af Mogens Pihl vandrende op og ned i klassen dikterende noter til os i timevis. Det var en langsom og besværlig pædagogik, der nu i xerox-kopiernes tidsalder forekommer både fortidig og reaktionær. Dog lærte vi efterhånden at sætte pris på den, fordi den umiddelbart demonstrerede, hvordan en begavet lærers tankevirksomhed fungerede. Ind imellem fandt Pihl dog også tid til at fremdrage spændende træk fra fysikkens historie og indivi os i nogle af de problemer vedrørende L. V. Lorenz, som han netop i disse år var stærkt optaget af. En vis naturlig skyhed overfor ledninger og reagensglas bevirkede derimod, at den eksperimentelle side af undervisningen måtte træde noget i

baggrunden. Den blev for en del drevet ved udstrakt brug af (privat aflønnede) undervisningsassistenter i form af flinke elever, der fik nøgle til laboratoriet for efter skoletid at forberede næste dags demonstrationsforsøg, som undertiden også lykkedes.

Mogens Pihls stærke og originale engagement i skoleundervisningen havde sin baggrund i hans hjemlige forudsætninger. Han var født 1907 April 22 på Frederiksberg som søn af den senere meget kendte skolemand Hans Jensen Pihl (1880-1951), der kom fra en landmandsfamilie i Humble på Langeland og var gift med Elna Dorthea Kock (1880-1972), som var en købmandsdatter fra Ærøskøbing. Uden støtte hjemmefra havde H. J. Pihl gennemført en universitetsuddannelse i matematik, der betingede hans gymnasiekarriere som adjunkt i Horsens (1910-19), lektor ved Ordrup Gymnasium (1919-29) og rektor i Rønne. Det var ham, der sammen med lektor Sigurd Kristensen i 1920'erne udarbejdede det lærebogssystem i matematik, der bragte gymnasieundervisningen i dette fag på linie med de nye ideer, som Harald Bohr og Johannes Møllerup havde lagt til grund for undervisningen på Københavns Universitet og Den Polytekniske Lærestalt.

Mogens Pihl fik således sin første skolegang i Horsens, men kom i 1919 til Ordrup Gymnasium, hvor Højberg Christensen var rektor og astronomen Johannes Braae underviste i fysik. Herfra blev han matematisk student i 1925. Senere så han næppe tilbage på sin gymnasietid med større begejstring, idet han dog altid vedkendte sig et varigt udbytte i form af »den tro på tolerancens og fremskridtets muligheder, der allerede optog mig i gymnasietiden, da jeg fik kendskab til den franske oplysningsfilosofi og læste både dens forfattere og om deres virke«, med det resultat at »ved mine hyppige besøg i Genève forsømmer jeg nødig en lejlighed til en lidt sentimental pilgrimsfærd til Ferney-Voltaire på den franske side af grænsen«. Hvis man med nogen ret har kunnet betragte Pihl som en af oplysningstidens repræsentanter i det 20. århundrede, beror dette altså på hans selvstudier i de helt unge år. At han senere agtede Højskolesangbogen som en kær og ofte benyttet digtsamling, tyder dog også på en mere direkte påvirkning fra det overvejende grundtvigsk orienterede Ordrup Gymnasium.

Efter sin studentereksamen ønskede Mogens Pihl først at studere kemi, men opgav hurtigt dette fag til fordel for matematikken og fysikken; han fik snart sin gang på Københavns Universitets Institut for Theoretisk Fysik på Blegdamsvej, hvor han blandt de øvrige studerende især blev nært knyttet til Christian Møller og Bengt Strömgren. Allerede efter et

par års forløb forlod han dog København for at opholde sig i to år (1927-1929) ved universitetet i Göttingen, der endnu var et af de store internationale centre for de eksakte videnskaber. Her var Felix Klein og Carl Runge døde i 1925, men David Hilbert og Richard Courant var stadig aktive sammen med Max Born, der i Pihls sidste år i Göttingen havde hans jævnaldrende Leon Rosenfeld som assistent. I dette rige milieu blev Mogens Pihl for alvor fortrolig med den matematiske fysik, og i 1929 skrev han sit første arbejde herom, idet han besvarede universitetets prisopgave med en afhandling om analogien mellem mekanik og optik. Guldmedaljen gik dog til Chr. Møller, medens Pihl fik accessit for besvarelsens »utvivlsomme Fortjenester med Hensyn til Emnets Beherskelse og Fremstillingens Klarhed og Friskhed«, som Niels Bohr, Oskar Klein og H. M. Hansen skrev i bedømmelsen med ord, der meget præcist ramte netop de egenskaber, som siden prægede alt, hvad Mogens Pihl har skrevet. I oktober 1931 afsluttede han sin studietid med en magisterkonferens i matematik og teoretisk fysik, og efter et par år som lærerkandidat ved Ordrup Gymnasium og andre kortvarige ansættelser kom han 1933 August 1 til Kolding Højere Almenskole som konstitueret adjunkt. Året efter blev han fastansat, og i 1939 kom udnævnelsen til lektor. Skolearbejdet var dengang en virkelig belastning med et ugentligt timetal, som i dag forekommer utroligt. Alligevel fik Pihl fra første færd tid til at fortsætte sine studier med det resultat, at han i 1935 fik universitetets guldmedalje for en besvarelse af en prisopgave om termodynamikkens kvantemekaniske fortolkning.

Det er ikke let at sige, hvad der herefter førte Pihl ind på studiet af fysikkens historie. Måske var det en interesse vakt af prisopgaven i 1929, der udtrykkeligt havde ønsket en belysning af den måde, hvorpå den historiske udvikling af mekanikken og optikken var påvirket af analogien imellem dem, i forening med den rent praktiske umulighed af at deltage i den aktuelle fysiske forskning langt fra det eneste videnskabelige milieu, der dengang fandtes. Sikkert er det, at Pihl allerede i 1936 indsendte sine *Studier over L. V. Lorenz' lysteorier* til det matematisk-naturvidenskabelige fakultet med anmodning om at få dem bedømt for doktorgraden. Som medlem af bedømmelsesudvalget foreslog Niels Bohr ham imidlertid at lade afhandlingen trykke i en af Videnskabernes Selskabs serier som et første bidrag til en række studier, der så efter de nye regler under ét kunne »sikre Dem den Anerkendelse af Deres videnskabelige Bestræbelser, som vi alle ønsker Dem«.

Pihl valgte imidlertid at udvide sin fremstilling til en mere fuldstændig

monografi, som udkom på tysk med titlen *Der Physiker L. V. Lorenz, eine kritische Untersuchung* og 1939 juni 8 og blev forsvaret for doktorgraden med Niels Bohr og Christian Møller som de eneste opponenter. Der var på dette tidspunkt gået tredive år siden den sidste videnskabshistoriske disputats var fremkommet i form af Kirstine Meyers bog om *Temperaturbegrebets Udvikling gennem Tiderne* (1909); men også på anden måde var Pihls afhandling et bemærkelsesværdigt arbejde med sin indgående analyse af de svært tilgængelige afhandlinger, hvormed Lorenz i 1860'erne havde genoprettet den teoretiske fysik i Danmark efter dennes lange dvale under Ørstedes regering, der havde bragt landet langt bagefter i forhold til den internationale udvikling. Det viste sig nu, at Lorenz på sin noget isolerede post som lærer ved Officersskolen havde nået resultater af den allerstørste interesse. Blandt dem var den formel for sammenhæng mellem et stofs brydningsforhold og specifikke volumen, der senere blev genopdaget af den hollandske fysiker H. A. Lorentz og først knyttet til dennes navn. På samme måde havde Lord Rayleigh's bestemmelse af det såkaldte Loschmidt'ske tal (antallet af molekyler i en kubikcentimeter luft ved sædvanligt tryk og temperatur) fra 1899 overskygget Lorenz's første bestemmelse af denne vigtige konstant i 1890. Mest betydningsfuld var dog Pihls moderne matematiske analyse af de ligninger for lysets bevægelse, som Lorenz først havde opstillet på rent fænomenologisk grundlag og derefter givet en fysisk tolkning, i følge hvilken lyset fremtræder som elektromagnetiske bølger med en endelig udbredelseshastighed. Han anvendte her de såkaldte retarderede potentialer, som han allerede tidligere havde indført i teorien for elastiske mediers bevægelse. Pihl kunne vise, at Lorenz' ligninger er helt ækvivalente med de Maxwellske ligninger skrevet på relativistisk invariant form, og at de var udledt uden noget kendskab til Maxwells arbejde, der udkom to år før den danske fysikers.

Med denne bog havde Mogens Pihl således vist hen til eksistensen af skjulte skatte i den danske fysiks historie, og siden vendte han gang på gang tilbage til Lorenz for at supplere resultaterne i disputatsen, således også i sin allersidste videnskabelige publikation fra 1980. Men efter at Mogens Pihl havde erhvervet doktorgraden, så det en kort tid ud til, at han igen ville forlade videnskabshistorien til fordel for biofysiske emner, idet han i 1940-1941 udgav en række mindre oversigtsartikler om de biologiske virkninger af røntgen- og radioaktiv stråling. Imidlertid skrev han også en stor og grundig mindeartikel om Kirstine Meyer, der var død i 1941, og blev herunder opmærksom på hendes arbejder om Ole Rømer.

Dette førte til en plan om at skrive et samménfattende arbejde om Rømer til dennes 300 års fødselsdag i 1944. Niels Bohr tilsagde straks sin støtte hertil på forskellig måde ved at foreslå, at Videnskabernes Selskab skulle stå for udgivelsen, og at Carlsbergfondet betalte Pihls vikar under skriftets udarbejdelse, ligesom han henvendte sig til Louis de Broglie, der som sekretær for Académie des Sciences i Paris anmodedes om hjælp med at skaffe materiale om Rømers virksomhed i Paris fra akademiets arkiver. Først derefter blev det klart, at også Elis Strömngren omgikkes med lignende planer; men efter en del forhandlinger lykkedes det at etablere en arbejdsdeling mellem de to forfattere med det resultat, at Selskabet i 1944 kunne udsende to publikationer om Rømer, *Ole Rømers videnskabelige Liv* af Mogens Pihl, og *Ole Rømer som Astronom* af Elis Strömngren.

Uanset at det oprindelige sigte med Pihls arbejde var blevet væsentligt beskåret af sammenfaldet med Strömngrens projekt, blev det dog den første samlede skildring af Rømers videnskabelige indsats, der hidtil kun var blevet meget ufuldstændigt belyst i spredte artikler. Således bragte bogen nye biografiske oplysninger, fulgt af en grundig analyse af de nærmere omstændigheder ved Rømers opdagelse af »lysets tøven« i 1676, og hans mange andre optiske arbejder, blandt andet om lysets aberration, der først påvist af Bradley i 1728; hertil kom hans forsøg på at påvise fixstjernernes parallakser og hans indførelse af den gregorianske kalender i Danmark og Norge i året 1700. En svaghed ved værket kan ikke lægges forfatteren til last, idet han ikke fik adgang til Pariser-akademiets arkivalier, der på grund af krigen var bragt i sikkerhed uden for byen; det samme var også tilfældet med det utrykte manuskript til 4. bind af Horrebows *Basis Astronomiae*, som Pihl tidligere havde identificeret på det Kongelige Bibliotek, der også havde gemt det hen til bedre tider; dette vigtige *Adytum* er senere blevet analyseret af Niels Therkel Jørgensen. Alligevel fremtræder Mogens Pihls bog om Rømer stadig som det selvfølgeligste udgangspunkt for den fuldstændige videnskabelige biografi, der er et af den danske videnskabshistories største desiderata.

I det sidste år af besættelsestiden trængte andre problemer end de rent videnskabelige sig på. I maj 1945 dukkede Mogens Pihl således op som en af lederne af den største civile modstandsgruppe i Kolding, de såkaldte F-folk, der udgjorde op imod 200 mand, – en indsats som han senere bagatelliserede mere end rimeligt var. Samme år sagde han Kolding farvel for at blive lektor ved Vestre Borgerdyd-skolen, hvor han kom til at virke de følgende tolv år, jævnsides med en ansættelse ved Danmarks Lærerhøjskole (1945-1956) og en mere kortvarig virksomhed som lærer

ved Søofficersskolen (1946-1948) i en periode, hvor han også tog del i det af Harald Bohr ledede hjælpearbejde for polske videnskabsmænd og tillige blev kendt i offentligheden som en livlig deltager i alle debatter om skole- og undervisningsspørgsmål.

Alt dette bevirkede, at Pihls videnskabshistoriske arbejde først atter kom igang omkring 1948 med en række mindre artikler om Rømer, der snart efterfulgtes af mange lignende, hvori Pihl skildrede andre af dansk naturvidenskabs store navne såsom H. C. Ørsted, C. Christiansen og Martin Knudsen. Mange af disse skitser samledes i 1972 i bogen *Betydningsfulde danske bidrag til den klassiske fysik*, der udkom i Københavns Universitets festskrift for dette år. Det følgende år skrev han en dybtgående fremstilling af *Julius Hartmanns bidrag til magneto-hydrodynamikkens grundlæggelse*, hvori han påviste originaliteten i Hartmanns arbejde over kviksølvstrålers bevægelse i elektriske og magnetiske felter og dets aktuelle betydning i plasmafysikken. Blandt danske fysikere var det dog først og fremmest Niels Bohr, der optog Pihls tanker både hvad angår Bohrs indsats i selve fysikken og hans erkendelsesteoretiske overvejelser. Om begge dele foreligger der talrige større og mindre arbejder fra Pihls hånd. Blandt andre fysikere, som havde Pihls bevågenhed var Galileo, Boltzmann og ikke mindst Helmholtz. En meget smuk studie over *Hermann von Helmholtz og den klassiske fysiks fuldendelse* fra 1973 var baseret på Pihls første meddelelse i Videnskabernes Selskab (1972), hvori han var blevet indvalgt i 1971. Han talte her siden om Copernicus (1973), Lorenz (1974) og Rømer (1976). I Selskabets Matematisk-fysiske Meddelelser havde han iøvrigt allerede i 1955 udgivet sin afhandling *Den klassiske mekanik i geometrisk beskrivelse*, der i en solid historisk ramme viser, hvorledes adfærden af en meget omfattende klasse af mekaniske systemer kan beskrives som »inertialbevægelser« i et særligt ikke-euklidisk, såkaldt Finsler'sk rum, hvorved det filosofisk vanskelige kraftbegreb kan undgås.

Fra denne periode må man også erindre Pihls indsats for at give videnskabshistorien i Danmark et internationalt ansigt, idet han sammen med Jean Anker, A. G. Drachmann og E. Gotfredsen grundlagde tidsskriftet *Centaurus*, som gennem årene har erhvervet sig en smuk status som et af de mest ansete organer for denne disciplin. Det redigeredes først af Anker som chefredaktør og efter dennes død i 1957 af Pihl, som i 1964 overlod selve produktionen af tidsskriftet til den nye gruppe af videnskabshistorikere i Århus, men selv beholdt ledelsen indtil 1982. Man kan næppe overvurdere dette tidsskrifts betydning for udviklingen af Danmarks kontakter med andre lande på dette specielle fags område på grund af den

opbakning, det fra første færd fik fra fagets mest fremtrædende repræsentanter over hele verden.

På dette sted er det naturligt at standse op og spørge, hvad Mogens Pihl egentlig ville med en disciplin som de eksakte videnskabers historie, der ikke havde nogen plads i undervisningen og næsten alle vegne kun dyrkedes af private forskere? Herom har han ofte udtalt sig, og først og fremmest i tre artikler om henholdsvis *Studiet af de eksakte videnskabers historie* (1949), *Det historiske islæt i gymnasiets matematik- og fysikundervisning* (1953) og *Om den dialektiske materialisme* (1955). Den sidstnævnte artikel var et indlæg i den debat, der i 1954 havde rejst sig efter fremkomsten af Ib Nørlunds artikel *Videnskab i krise* med det bekendte angreb på »københavnerskolens« interpretation af kvantemekanikken, der af Nørlund stempledtes som uforenelig med den dialektiske materialisme.

I disse år mærkedes der overalt en stærk tendens til at søge at beskrive de eksakte videnskabers historie som en ideologisk afspejling af samfundets økonomiske og sociale udvikling, der nødvendiggjorde et stadig øget kendskab til naturfænomenerne som forudsætning for den tekniske udvikling, hvorigennem denne erkendelse alene blev nyttig i produktionen. Pihl var langtfra uberørt af denne bevægelse og sørgede blandt andet for, at næsten alle dens hovedmænd kom til orde i en samling *Essays on the social history of science*, der med støtte af UNESCO udkom som et særligt bind af *Centaurus* i 1953. Alligevel hævdede han – næsten som Leopold von Ranke kunne have gjort – at »hoveddrivkraften [bag et videnskabs-historisk studium] altid vil være det åbenbart fundamentale behov for at vide, hvad der egentlig hændte (...), den stærke og umiddelbare trang til at få oplysning om vejen til nutiden. En trang som i styrke og umiddelbarhed vel kan sammenlignes med menneskenes ønske om at begribe sammenhængen mellem naturfænomenerne, og som ikke behøver at begrundes med nyttehensyn«.

Medens han fuldt ud erkendte de resultater, som forskere som Gordon Childe og Benjamin Farrington havde nået ud fra en rent social betragtningsmåde, måtte han dog selv forholde sig »noget skeptisk m.h.t. værdien af de resultater, der hidtil er opnået ud fra (... denne...) indstilling, bortset fra enkelte lovende undersøgelser. Det kan ikke nægtes, at meget af det, der er sagt og skrevet om dette problem, ikke kan stå for en strengere kritik og ofte virker overfladisk og tåget, og tit er der tale om urigtige analyser af det faktiske hændelsesforløb. Vanskeligheden synes først og fremmest at være den, at det er så svært at gennemføre en sådan forskning objektivt, idet dens udgangspunkt ofte er forankret i en orto-

doks politisk overbevisning; dens talsmænd er enten udprægede liberalister eller marxister«. Specielt mente Pihl om den dialektiske materialisme at »denne verdensanskuelse – et af Ib Nørlund anvendt udtryk – nok rummer meget af interesse, men at den, i lighed med hvad der i historiens forløb har været tilfældet med andre til samfundsmagten knyttede filosofier, i sin omspændende karakter er i færd med at antage en for fast form (..... og) er mere optaget af at opstille rammer for forskningen end af at sprænge disse«. Dette indlæg gav i vinteren 1955 anledning til en betydelig offentlig debat om »Videnskab og livsanskuelse«. Året efter udkom Bernal's *Science in History*, som Pihl lod Rosenfeld anmelde i *Centaurus*; heraf fremgik det tydeligt, at den rent sociologiske videnskabshistories mest fremtrædende hjemlige repræsentant nu sagde klart fra over for de mange unøjagtigheder, simplifikationer og fordrejninger af det, der »egentlig hændte«, i dette ejendommelige værk af bevægelsens mest kendte talerør i udlandet, som i øvrigt efter Stalins død hurtigt så sig nødsaget til at udsende sin fremstilling i en stærkt revideret anden udgave.

Medens den rent eksternalistiske metode således blev vejret og fundet for let, slog Pihl stærkt til lyd for en mere internalistisk betragtning. I artiklen om videnskabshistorien i gymnasiet postulerede han således, at »Selvfølgelig er de eksakte videnskabers historie også betinget af ydre faktorer, men den indre udviklingshistorie er i den forstand et afsluttet system, at den kan fremstilles som en selvstændig understruktur af den langt mere omfattende og endnu slet ikke afklarede helhedsstruktur, hvor alle forhold, der betinger vor erkendelses udvikling, forsøges taget i betragtning«.

I denne »understruktur« lagde Pihl især vægt på »tilstedeværelsen af det logiske pres af ideerne på de følgende, som i hvert tilfælde muliggør beskrivelsen af de eksakte videnskabers historie som en idéhistorie; en udvikling, hvor den ene idé afføder den næste. Selvfølgelig er en sådan beskrivelse ikke fuldstændig – hvad er det? – men i en vis forstand kan den betragtes som afsluttet, som værende nok i sig selv, og det er et spørgsmål, om denne beskrivelse indtil videre ikke er den mest anstændige i videnskabelig henseende«. Dette var for Pihl nært forbundet med det krav om faglig kompetence, han aldrig blev træt af at understrege som videnskabshistoriens vigtigste forudsætning: »Man må dog først vide, hvori indholdet af erkendelsen til de forskellige tider består, førend man går i gang med den langt vanskeligere sociologiske analyse af de ydre forholds betydning«. Pihl udtalte sig aldrig nedsættende om nogen; men

han kunde stundom blive en anelse sarkastisk når han talte om dem, der prøvede at sætte Newton ind i en stor social eller økonomisk sammenhæng uden selv at kende den klassiske mekanik indefra. Hans eget arbejde om Lorenz havde vist, hvor store krav han stillede til sig selv i denne henseende.

I de to første af de her omtalte artikler kom Mogens Pihl ind på videnskabshistoriens betydning i undervisningen i gymnasiet og på universitetet, vel vidende at den endnu ikke var indført nogen af stederne. Han advarede her mod overdrevne forestillinger om, at en historisk fremstilling skulle være nogen genvej til faglige kundskaber; man bliver ikke en bedre fysiker af at kende fysikkens historie. Derimod betragtede han videnskabshistorien som en værdifuld tværvidenskabelig disciplin, der kunde knytte naturvidenskabelige og humanistiske betragtningsmåder sammen i et menneskeligt frugtbart perspektiv. Dertil fremhævede han den som et nødvendigt supplement til begge disse faggrupper noget ensidige selvtilstrækkelighed; det var lige så snævert og skævt at forholde »matematikerne« et vist kendskab til for eksempel Euklid eller Archimedes, som det var at dyrke »oldtidskundskab« uden at lade eleverne få noget som helst indblik i et så vigtigt element i den antikke kultur som netop den græske matematik.

Længe før C. P. Snow begyndte at tale om »de to kulturer« gav Mogens Pihl således udtryk for beslægtede tanker, og hans tre artikler kan på en måde betragtes som programskrifter for den virksomhed han kom til at udøve ved Københavns Universitet. Her var det matematisk-naturvidenskabelige fakultet fra midten af 1950'erne i færd med en gennemgribende reform af studierne ved den matematisk-fysiske faggruppe. Dels ønskede man at frigøre fysik- og matematikstudiet fra den tidligere tilknytning til Den polytekniske Lærestanstalt, dels søgte man at give det planlagte rene universitetspensum i disse fag en længe påkrævet modernisering. For fysikkens vedkommende forberedtes dette af en gruppe, der blandt andre omfattede Jens Lindhard, Morten Scharff, Aage Winther og Povl Kristensen; da man her ønskede at give den indledende fysikundervisning et vist historisk perspektiv, blev Mogens Pihl i 1955 ansat som ekstern lektor i fysikkens historie; året efter fik han orlov for helt at kunne hellige sig dette arbejde, og i 1957 sagde han Vestre Borgerdydskolen helt farvel for at overtage et nyoprettet professorat ved Københavns Universitet. Til manges forundring blev dette – vistnok efter Pihls eget ønske – normeret som et professorat i fysik, men ikke i videnskabshistorie; måske skal dette ses som en demonstration af hans forståelse for, at videnskabs-

historien først og fremmest kræver faglige kundskaber. Efter at docent Olaf Schmidt i 1965 havde fået et professorat i de eksakte videnskabers historie (ved Matematisk Institut), havde Københavns Universitet hele to lærestole besat med videnskabshistorikere, hvilket unægteligt var noget af et særsyn i Europa.

Mogens Pihls overgang til universitetet betød på ingen måde nogen afdæmpning af hans interesse for gymnasieskolens problemer. Tværtimod var meget af hans litterære produktion gennem de tyve år ved universitetet beregnet på at imødekomme skolens tarv. Dette kom tydeligt frem i det sæt af lærebøger i *Fysik for Gymnasiet* 1-3, som han i årene 1963-1965 udsendte i nært samarbejde med lektor Henning Storm i Nykøbing Mors i et af de mest markante forsøg på at give gymnasiefysikken en solid teoretisk fremstilling på et for eleverne tilgængeligt matematisk niveau. Et selvstændigt forsøg i samme retning var Pihls egen bog om *Kvantemekanikkens grundprincipper i algebraisk formulering* fra 1970. Men medens disse bøger alene var møntet på det matematiske gymnasium, blev Pihls navn kendt af alle gymnasiaster uden undtagelse gennem det værk om *De europæiske ideers historie*, som han i 1962 udsendte sammen med Hans Lund og Johannes Sløk, iøvrigt uden at de enkelte forfatteres individuelle bidrag på nogen måde blev markeret i bogen, der fremtræder som en meget gennemarbejdet helhed. Den gav mange en værdifuld nøgle til væsentlige elementer i Europas intellektuelle og åndelige historie fra Hellas til vore dage og virkeliggjorde for så vidt Mogens Pihls tidligere fremsatte tanke om videnskabshistorie som naturvidenskabelig idéhistorie. At bogen på 25 år er udkommet i ikke mindre end 17 oplag, er vistnok en dansk rekord, der vidner om dens kvaliteter. Direkte henvendt til gymnasieskolen var også seks radioforedrag, til hvilke Pihl i 1967 udgav en lille bog med titlen *Idéhistorie og naturerkendelse*, indeholdende oversættelser af korte, betydningsfulde tekster af en række af naturerkendelsens pionerer fra oldtid til nutid.

Andre publikationer sigtede på et endnu bredere publikum. Det gjaldt allerede den lille bog om *Den moderne naturerkendelse* fra 1952, der i 1963 udsendtes i en ny udgave forsynet med en tankevækkende efterskrift om *Humanisme og naturvidenskab*, et emne som Pihl også behandlede så at sige løbende i talrige foredrag og artikler. Han blev her aldrig træt af på en elskværdig måde at påpege det »klassiske« dannelsesideals utilstrækkelighed og nødvendigheden af at udvide det under hensyn til den »belæring«, som både den moderne fysik med Niels Bohr som repræsentant og kendskabet til fremmede kulturers tankeverdener kunne tilføre vore be-

greber om det menneskelige, – til styrkelse af den tolerante fordomsfrihed og skepsis over for alle autoritære »ortodoksier«, der til stadighed var grundelementer i Pihls humanistiske forkyndelse. Her må også nævnes bogen om *Atomfysikkens grundlag i elementær fremstilling*, som Pihl skrev sammen med Christian Møller i 1964 som et smukt eksempel på videnskabelig popularisering på et meget højt plan, og videre hans Søndagsuniversitets-forelæsninger i 1966 om *Nogle fysiske grundbegreber – det uundgåelige, det uforgængelige og det uoprettelige*. Pihl sluttede her med nogle meget karakteristiske ord om, at det er gennem de eksakte videnskabers nye indsigt i forholdet mellem tanken og virkeligheden »at vi i særlig grad belæres om nødvendigheden af en vidtgående fordomsfrihed i bestræbelserne på at sammenfatte vore erfaringer til rationelt beskrivelige helheder. Og i denne forstand er det ikke urimeligt at hævde, at de eksakte videnskaber skænker os en almenmenneskelig belæring«.

Denne alment oplysende virksomhed ledsagedes naturligt af et tilsvarende konkret arbejde i de mange ministerielle udvalg og kommissioner, som i slutningen af 1950'erne begyndte at kulegrave hele det danske undervisningssystem. Pihl blev til en begyndelse valgt som repræsentant for lærerne på Danmarks Lærerhøjskole (1956), der ønskede en mere central placering i planlægningen. Dette førte til hans medlemskab i 1956-1958 af den såkaldte teknikerkommission og videre til hans arbejde i læseplansudvalget for gymnasiet i 1959-1960, prognoseudvalget for gymnasiet 1959 og udvalget til studietidens begrænsning 1959. Her vandt ikke alle hans tanker tilslutning. Således frarådede han uden held nedlæggelsen af gymnasiernes mellemskoleafdelinger, og heller ikke hans ideer om et fire- eller femårigt gymnasium vakte gehør trods støtte fra undervisningsinspektør Sigurd Højby. På den anden side førte hans tanker om de naturvidenskabelige fags styrkelse, som en forudsætning for den tekniske udvikling, til en offentlig debat med blandt andre Carsten Høeg og Poul Johs. Jensen, der var foruroligede over at se fag som latin og græsk miste terræn, og vistnok noget ensidigt opfattede Mogens Pihl som bannerfører for et anslag mod den humanistiske dannelse. Mest fremgang fik hans arbejde på at udbygge Danmarks Lærerhøjskole, efter at det var blevet klart, at universiteterne ikke uden videre vilde påtage sig folkeskolelærernes videreuddannelse. Pihl gik derfor stærkt ind for en styrkelse af Lærerhøjskolens position ved oprettelse af egentlige professorater i en række fag og indretningen af store, moderne laboratorier for fysik og kemi. Dog var han i hvert fald i begyndelsen modstander af Lærerhøjskolens ret til at uddele akademiske grader.

Et særligt kapitel i Mogens Pihls virke handler om hans mangeårige tilknytning til UNESCO, i hvis første ledelse professor Jakob Nielsen indtog en fremtrædende plads. Pihl var allerede i 1948 og 1949 Unesco-stipendiat i henholdsvis England og Frankrig for at studere undervisningsforhold i disse lande. I 1951 kaldte organisationen ham til en større opgave som professor i matematik ved det nyoprettede naturvidenskabelige fakultet ved universitetet i Monrovia i Liberia. Her tilbragte han 18 måneder i 1951-1952. Senere omtalte han ofte denne periode som en af de bedste i sit liv, med et vigtigt og påkrævet arbejde om dagen, og »højt-læsning og Højskolesangbog« i familiens skød om aftenen på verandaen. Det var herefter naturligt, at han i 1957 indtrådte i den danske nationalkomite for UNESCO og efter Jakob Nielsens død i 1959 i dennes forretningsudvalg, hvor han forblev til 1972. I forlængelse heraf må man også se hans medlemskab i 1960 af regeringsudvalget for teknisk bistand til udviklingslandene, og af styrelsen for teknisk samarbejde med u-landene i 1964-1966, ligesom han fra 1975 til 1982 var Danmarks repræsentant i COSTED, den internationale komite for naturvidenskab og teknik i udviklingslande.

Til dette akademiske arbejde for u-landene kom også en mere direkte indsats for humanitær hjælp af en bredere karakter. Således blev Pihl i Januar 1957 af Mellemfølgelig Samvirke sendt til Ghana for at rapportere om det danske hjælpearbejde i denne stat, hvorefter han ved sin hjemkomst blev valgt til organisationens formand, et hverv han lagde overordentlig mange kræfter i indtil sin afgang i 1963. Dette førte videre til Pihls engagement i flygtningearbejdet, som han lærte at kende, blandt andet på en lang rejse i 1961 til Libanon, Gaza, Indien og Hong Kong, ledsaget på en del af turen af Sven Henningsen. Deres rapport herom indeholdt et stort og grundigt statistisk materiale til belysning af problemets omfang, der allerede dengang var alvorligt, omend langt mindre end i dag. Ti år senere overtog Pihl i 1971 hvervet som formand for Dansk Flygtningehjælp som han beklædte til 1977. Her kom hans humanitære indstilling til fuld udfoldelse, samtidig med at hans diplomatiske evner ved enkelte lejligheder blev sat på prøve, blandt andet ved hans indgriben i undervisningsprogrammet for flygtninge i tilfælde, hvor disse følte sig utrygge af angst for mulige spioner fra deres oprindelige hjemlande.

I forbindelse med Pihls internationale arbejde må man se hans interesse for forholdene i Sovjetunionen, som han besøgte både i 1954 og 1959 som medlem af delegationer af pædagoger. Derefter blev han i 1962 medlem af den kommission af fysikere, som var blevet inviteret til at

studere fysikundervisning i Moskva og Leningrad efter Niels Bohrs officielle besøg i landet året før. Herom udarbejdede han sammen med Højgaard Jensen, Ove Nathan og andre en omfattende og lærerig rapport. Der er ingen tvivl om, at Pihl opfattede disse besøg som beskedne bidrag til at fremme international forståelse, og at han var en på en gang fordomsfri og kritisk iagttager af det, han så. Han besøgte Sovjetunionen for sidste gang i 1964 sammen med fire andre fremtrædende socialdemokrater fra Norge, Sverige, Holland og England med det formål at skaffe oplysninger om jødernes kår. Gruppens lange rapport herom var meget veldokumenteret og citeredes overalt i verdenspressen, hvor den vakte opsigt ved klart at hævde eksistensen af antisemitiske elementer i den sovjetiske kulturpolitik.

Mogens Pihls livslange politiske engagement gjorde ham tidligt til medlem af Socialdemokratiet, som han aldrig senere svigtede. Han havde et meget nært forhold til Viggo Kampmann og var en god ven af K. B. Andersen. I årene 1959-1965 var han en af socialdemokratiets repræsentanter i Radiorådet og dettes programudvalg. Uden særlig partipolitisk tendens gjorde han sig her til talsmand for anvendelsen af radioen til voksenundervisning og syslede med tanker om en ny TV-kanal til dette formål, samtidig med at hans navn kom i folkemunde takket være nogle let forståelige ytringer om de vulgære og fordummende sangtekster, som underholdningsafdelingen lod sine popsangere velsigne befolkningen med. Iøvrigt er der ingen tvivl om, at Mogens Pihl gennem mange år spillede en diskret, men meget væsentlig rolle i udformningen af socialdemokratiets uddannelsespolitik, og at mange i ham så en kommende undervisningsminister. Selv har han flere gange bestemt dementeret, at dette nogen sinde har været på tale; det var hans velovervejede mening, at en decideret politisk karriere ikke var hans sag. Han opfattede da heller ikke sit formandsskab i det af socialdemokratiets kongres i 1959 nedsatte forskningsudvalg som et rent partipolitisk hverv, men snarere som et mere alment middel til at skabe kontakt mellem forskningen i Danmark og politikerne på Christiansborg.

Derimod kom Pihl til at spille en betydningsfuld rolle for udviklingen af universitetspolitikken. Han var siden 1960 medlem af Konsistorium ved Københavns Universitet og var dekan i 1966-1967. I denne periode fulgte han med sympati det såkaldte »amanuensisoprør«, som i 1965 bredte sig fra Århus til København, stærkt støttet af K. B. Andersen i dennes tid som undervisningsminister. Det var et første forsøg på at reformere universiteternes styreform og ændre den ulige balance mellem

professorer og »andre lærere« og slog blandt andet til lyd for, at alle styrende organer skulle vælges af hele det faste videnskabelige personale. Midt i disse fredelige bestræbelser kom det såkaldte »studenteroprør« i 1968 som en hjemlig udløber af de voldsomme rørelser, der havde bredt sig fra USA til Frankrig, Tyskland og andre lande. På dette tidspunkt var Mogens Pihl prorektor og Mogens Fog rektor ved Københavns Universitet. Når begivenhederne her fik et relativt fredeligt forløb uden direkte voldshandlinger fra nogen af siderne, skyldes det ikke mindst det snævre og tillidsfulde samarbejde mellem disse to mænd i universitetets øverste ledelse. Da disse begivenheder fandt sted i trekantregeringens tid, havde Pihl ingen direkte indflydelse på udformningen af den nye styrelseslov for universiteterne og de højere læreanstalter, der gennemførtes af Helge Larsen som undervisningsminister. Han blev derimod formand for det overgangsudvalg, som efter lovens vedtagelse forestod dens gennemførelse ved Københavns Universitet. Allerede på dette tidspunkt talte han om en kommende revision, der skulle inddrage det teknisk-administrative personale i de styrende organer.

Endnu en stor offentlig opgave ventede Pihl, der i 1973 udpegedes til formand for Planlægningsrådet for Forskningen og virkede som sådan indtil 1977. I dette arbejde som leder af forskningspolitikens højeste organ fik han lejlighed til i praksis at afprøve nogle af de tanker, han gennem årene havde gjort sig vedrørende de helt almene problemer om videnskabens stilling i det danske samfund. Hans grundindstilling var uforandret, men man anede en lille forskydning i betoningen. Hvor Pihl tidligere i manges øjne havde stået som repræsentant for en bestemt faggruppe, anlagde han nu i evalueringsdebatten et meget videre perspektiv. Således understregede han stadig landets forpligtelser til under alle forhold at opretholde discipliner, hvis blotte eksistens afhænger af indsatsen her i landet (for eksempel studiet af den danske litteratur), eller som traditionelt har fået et ganske specielt tilhørsforhold til Danmark (for eksempel arkæologien og den teoretiske fysik). Og da højtstående grupper, blandt andet i Socialdemokratiet, gjorde sig til talsmænd for at lægge fagenes samfundsmæssige »nytte« til grund for en prioritering, betænkte han sig i 1976 ikke på at anmelde Ebbe Spang-Hansens bog *Kulturblindhed – et forsvar for de humanistiske studier* som »et godt svar til Ritt Bjerregaard«, idet han i de mest forskellige sammenhænge understregede grundforskningens principielle betydning og uundværlighed på alle fagområder. Det var derfor naturligt, at netop Mogens Pihl i 1977

indledte Videnskabernes Selskabs række af-offentlige forelæsninger med at behandle emnet *Hvad er grundforskning?*

Efter at have virket ud fra Københavns Universitet i tyve år tog Mogens Pihl i 1977 sin afsked og flyttede sine teltpæle fra H. C. Ørsted-instituttet til Niels Bohr Instituttet, hvor han glædede sig til i fred og ro og i dagligt selskab med gamle venner fra studietiden at kunne arbejde videre med projekter, som lå ham meget på sinde, men som de mange års flittige og mere udadvendte aktivitet ikke havde levnet ham stunder til. På falderebet skrev han i de fysikstuderendes tidsskrift *Gamma* en lille afskedsartikel, hvori han gjorde status over de erfaringer, professortiden havde beriget ham med, idet han med skønsomhed søgte at afveje både studenteroprørets og universitetsreformens gode og mindre gode sider mod hinanden, – den større åbenhed og frihed i studenters og læreres daglige omgang, og alle berørte gruppers medansvar for beslutningerne, versus den ofte harske tone i debatten »med hyppige anvendelser af ord hentet fra fordøjelselivet«, det overhåndtagende møde- og papiruvæsen, og de studerendes naive tro på, at man kan gå demokratisk til værks uden at kende imødekommenhedens og kompromisets kunst. Man mærkede her mellem linierne en tydelig lettelse over nu at kunne frigøre sig fra alt dette i »alderens lidt uansvarlige ynde«, ledsaget af et eksplicit udtalt fromt ønske om i senilitetsstadiet at måtte være »stivnet i en venlig og liberal holdning«.

Ingen kan fundamentalt ændre sin karakter, og Mogens Pihls venlighed og liberalitet fulgte ham til det sidste, til glæde for de mange venner, der vedblev at trække på hans gode råd og store erfaring. Derimod bremsedes hans planer om større fremtidige arbejder brutalt af et benbrud i sommeren 1977, der førte til et næsten årelangt hospitalsophold og reducerede legemlige kræfter. Hans usvækkede åndelige styrke fremgår derimod klart af det video-interview, som Videnskabernes Selskab lod optage med ham kun en måned før hans død. Her talte han levende og engageret og med sædvanlig klarhed og sindsro om alt det, der havde optaget ham livet igennem, – fysikken før og nu, undervisningen og forskningen som menneskeligt noble aktiviteter, omsorgen for de underprivilegerede og de flygtede som en menneskelig pligt, og først og sidst om videnskaben i Danmark, hvis fremme altid var hans primære interesse. Dette er også formålet for dette Selskab, som Mogens Pihl agtede så højt.

Vi vil derfor også her ære hans minde.

1987 April 7

Fortegnelse over nogle af Mogens Pihls publikationer

- 1933 Teoretiske overvejelser angående forholdet mellem den moderne fysik og fysikundervisningen. *Fysisk Tidsskrift* 31, 101-105
- 1938 L. V. Lorenz' fysiske arbejder. *Fysisk Tidsskrift* 36, 6-23.
- 1939 Der Physiker L. V. Lorenz. *Eine kritische Untersuchung*. København, 128 s. (disputats).
- 1940 Biologi og kvanteteori. *Fysisk Tidsskrift* 38, 43-51.
Røntgenstrålernes biologiske virkning, *Fysisk Tidsskrift* 38, 167-173.
Den moderne fysik og biologien. *Naturens Verden* 24, 294-315.
Anmeldelse af Louis de Broglie: *Le principe de correspondance*, Paris 1938, *Fysisk Tidsskrift* 38, 202-203.
Anmeldelse af Francis Perrin: *Mécanique statistique quantique*, Paris 1939, *Fysisk Tidsskrift* 38, 204.
- 1941 Den eksperimentelle mutationsforskning. *Naturens Verden* 25, 368-.
Anmeldelse af E. Zimmer: *Umsturz im Weltbild der Physik*, München 1938, *Fysisk Tidsskrift* 39, 64.
- 1942 Den moderne naturerkendelse. *Gads Danske Magasin* 36, 616-628.
Kirstine Meyer. *Fysisk Tidsskrift* 40, 175-191.
Anmeldelse af E. S. Johansen: *Mekanisk fysik I*, København 1941. *Naturens Verden* 26, 95-96.
Anmeldelse af Vinding Kruse: *Erkendelseslæren og naturvidenskabens grundbegreber*, København 1941. *Fysisk Tidsskrift* 40, 103-108.
- 1943 Termodynamikkens grundlag. *Fysisk Tidsskrift* 41, 117-137.
Lidt om den moderne naturerkendelse. *Sursum Corda* 9, 3-9.
Svar til professor Vinding Kruse. *Fysisk Tidsskrift* 41, 92-93.
- 1944 *Ole Rømers videnskabelige liv*, København 1944, 98 s. (Det Kgl. Danske Videnskaberne Selskab).
Ole Rømers opdagelse af lysets tøven. *Fysisk Tidsskrift* 42, 187-200. Også i *Fra Fysikkens Verden* 6, 211-217.
Anmeldelse af Sonja Hauberg: *Syv år for Lea*, København 1944. *Politikens kronik* november 6.
- 1946 Den matematiske fysiks grundbegreber I-II. *Matematisk Tidsskrift A* 1946, 29-54 og 55-72.
- 1947 Videnskab og krig. *Politikens kronik* oktober 20.
- 1948 Duale tal og motorer, et geometrisk princip 50-års jubilæum. *Matematisk Tidsskrift* 1948, 1-15.

- Ole Rømers bevis for Fermats sætning. *Fysisk Tidsskrift* 46, 30-31.
Rejsebrev 1, *Vestre Borgerdyd*, december 1948 [1-2].
- 1949 Ole Rømer og John Flamsteed *Astronomisk Tidsskrift* 1949, 95-102.
Ole Rømers bevis for den pythagoræiske læresætning. *Matematisk Tidsskrift A* 1949, 87-88.
Ole Rømers virksomhed i Det Franske Akademi. *Naturens Verden* 33, 20-28.
Studiet af de eksakte videnskabers historie. *Gads Danske Magasin* 43, 213-223.
Ole Rømer, i *Store danske personligheder*, bd. 1. København, 58-74.
H. C. Ørsted, *ibid.* bd. II, København, 113-133.
Niels Bohr, *ibid.* bd. II, København, 406-423.
Forslag til reduktion af fysikpensum. *Gymnasieskolen* 32, 71-73.
Eksakt kundskabsstilegnelse – svar til rektor Gad. *Gymnasieskolen* 32, 609-611.
Rejsebrev 2, *Vestre Borgerdyd*, februar 1949 [4].
Atomfilosofisk samtale (med Thorkild Kemp, Bjarne Nørretranders og Erik Seidenfaden). *Informations kronik* september 13.
De sproglige liniers matematik. *Gymnasieskolen* 32, 639-655.
- 1950 Et lille bidrag til vægtstangsreglens historie. *Matematisk Tidsskrift B*, 1950, 123-127.
Hvad ved fysiken om verden 1950? – *Ledetråd ved folkelig Universitetsundervisning*, 3 s.
Cecil Frank Powell. *Information* november 11.
Johannes Trolle Hjelmslev. *Centaurus* 1, 79-80.
Anmeldelse af P. A. Schilp: *Albert Einstein*. *Information* marts 23.
Anmeldelse af Svend Poulsen: *Syntese*. *Information* marts 25.
Anmeldelse af B. L. van der Waerden: *Ontwakende Wetenschap*. *Centaurus* 1, 180-181.
- 1951 H. C. Ørstedes videnskabelige liv. *Fysisk Tidsskrift* 49, 36-51.
Theodoros-stedet i Platons *Theaitetos* og de irrationale tals første historie. *Matematisk Tidsskrift A* 1951, 19-38.
The teaching of mathematics in the Danish senior secondary school. *Euclides* 26, 152-157.
Ved Harald Bohrs død. *Information* januar 23.
Forsøgsgymnasiet og kritikken af gymnasieskolen. *Gymnasieskolen* 34, 10-12 og 71-72.
Anmeldelse af Iris Runge: *Carl Runge*, Göttingen 1949. *Centaurus* 2, 276.
Anmeldelse af A. Hooper: *Makers of Mathematics*. *Centaurus* 2, 87.
Anmeldelse af J. E. Hofmann: *Leibniz' matematiske Studien in Paris* og samme: *Die Entwicklungsgeschichte der Leibnizschen Mathematik*. *Centaurus* 2, 380-382.
- 1952 *Den moderne naturerkendelse*, København. 82 s.]Mennesket i tiden, bd. IV).
Axel Truels Kiørboe. *Matematisk Tidsskrift A*, 1952, 75-76.
- 1953 Det historiske islæt i gymnasiets matematik- og fysikundervisning. *Gymnasieskolen* 36, 605-615.
- 1954 Inertiens lov i videste forstand inden for den klassiske mekanik, *Fysisk Tidsskrift* 52, 70-84.

- Videnskab og undervisning i Sovjetunionen. *Verdens Gang* 8, 124-127
 Områder inden for fysik-, kemi- og matematikundervisningen, hvor et samarbejde er muligt og naturligt. *Beretning om den 2. nordiske fysik-, kemi- og matematiklærerkongres i Århus 1954*, 34-35.
 Anmeldelse af G. Sarton: *A History of Science I. Centaurus* 3, 245-246.
 Anmeldelse af S. I. Wawilow: *Isaac Newton. Centaurus* 3, 255-256.
 Anmeldelse af A. R. Hall: *Ballistics in the 17th Century. Centaurus* 3, 256-257.
 Anmeldelse af P. Olesen Larsen: *Videnskaben og mennesket, Information* juni 18.
 Anmeldelse af Ib Nørlund: *Videnskab i krise. Information* april 28.
- 1955 *Den klassiske mekanik i geometrisk beskrivelse*, København, 26 s. (Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Matematisk-Fysiske Meddelelser bd. 30, nr. 12; også i *Festskrift til Niels Bohr*, København 1955).
 Træk af vægtstangsreglens historie. *Nordisk Matematisk Tidsskrift* 3, 148-156.
 Den statistiske termodynamiks grundlag i elementær fremstilling. *Fysisk Tidsskrift* 53, 141-161.
 De absolutte sandheder og den moderne fysik. *Verdens Gang* 9, 229-232.
 Om den dialektiske materialisme. *Dialog* 5, 19-27.
 Geniet og verdensborgeren (nekrolog over A. Einstein). *Information* april 19.
 Niels Bohr og hans indsats. *Social Demokraten* oktober 7.
 Breve fra Thomas Henshaw og Rasmus Bartholin til Royal Society i London 1672-1675 (sammen med Hans Fussing). *Danske Magazin* 7. Rk. 6, 82-106.
 Anmeldelse af O. Ore: *Niels Henrik Abel. Information* maj 9.
 Anmeldelse af J. E. Hofmann: *Geschichte der Mathematik I. Centaurus* 4, 84-95.
- 1956 Lidt om den moderne teori for irreversible processer. *Fysisk Tidsskrift* 54, 57-72.
 Skolen og den tekniske udvikling. *Berlingske Aftenavis* kronik juni 9; også i *Gymnasieskolen* 39, 405-408.
 Hvad er atomenergi? *Tidens Stemme* 11, 49-51.
 Anmeldelse af H. V. Brøndsted: *Atomalderen og vor biologiske fremtid. Information* februar 2.
- 1957 Mennesket og den tekniske udvikling. *Polyteknikeren* 22, 134-136.
 Den teknisk-videnskabelige uddannelse og skolens opgaver. *Løn og Virke* 53, 242-244.
 Mennesket og udviklingen. *Fri Ungdom* 37, 4-5.
 Politisk, mellempfolkeligt og teknisk. *Information* september 17.
 Hvor analfabetismen forsvinder. *Tidens Stemme* 12, 59.
 Uddannelsesproblemerne. *Social Demokraten* marts 27.
 Automatiseringens perspektiver. *Social Demokraten* kronik juni 13.
 Skolen og den tekniske ekspansion. *Gymnasieskolen* 40, 405-412.
 Anmeldelse af Niels Bohr: *Atomfysik og menneskelig erkendelse. Social Demokraten* november 15.
- 1958 Joliot Curie død. *Berlingske Tidende* august 15.
 Forskningens klima i Sovjetunionen. *Politiken* kronik august 19.
 Vi, teknikken og fremtiden. *Politiken* kronik august 27.

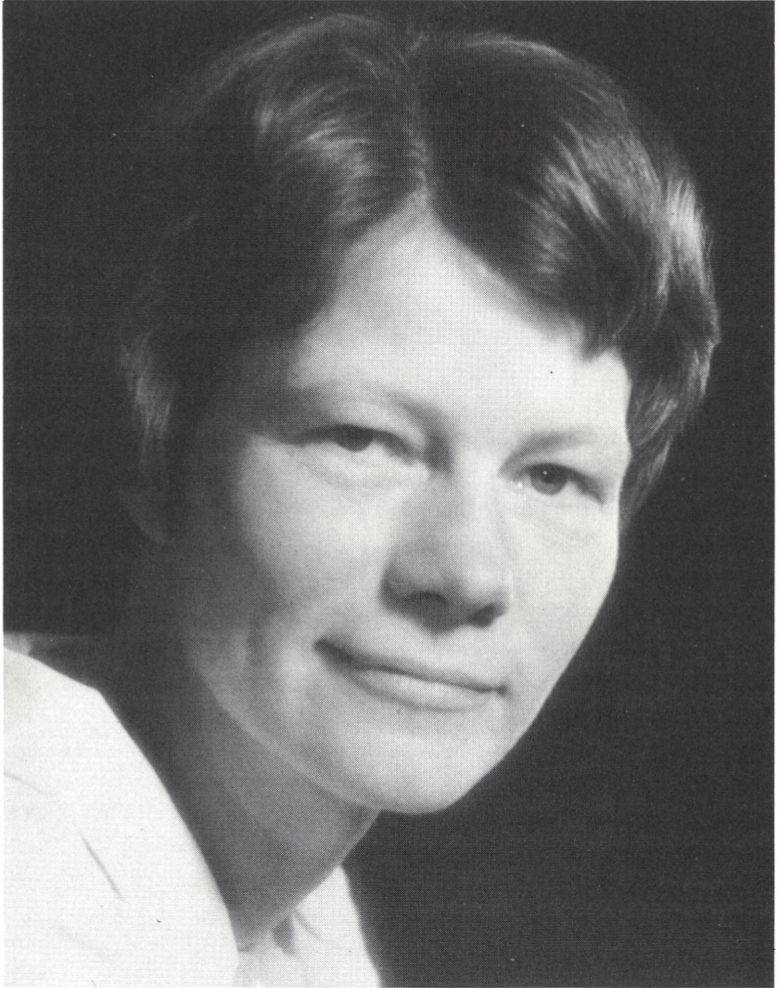
- Skal vi alle være teknikere? *Fremads Almanak* 50, 42-44.
 Mennesket og den tekniske udvikling. *Tidens Stemme* 14, 5-6.
 Mellemfolkeligt samvirke. *Pacifisten*, 25.
 Om mellemfolkelig forståelse. *Social Demokraten* kronik maj 12; også i bogen *Freds-
 spektiver i verdenspolitikken*, København, 23-27.
 Naturvidenskab og humaniora. *Gladsaxe Gymnasium 1958*, 5-7.
 Gymnasieskolen er ikke en sort skole. *Politiken* kronik juni 10.
 'Trolldmandens lærlinge' og kampen for humanismen. *Dialog* 8, 18-22.
 Mennesket i videnskabens nye verden. *Gutenberghus Årsskrift 1958*, 6-11; også i *Den
 frie Lærerskole* 8 (1959) 3-8.
 Europas ansvar og de underudviklede lande. *Kontakt* 12, 2-6.
 Gymnasieskolen og universitetet. *Gymnasieskolen* 41, 721-731; 772-775.
 Radioaktiv stråling og beskyttelsen herimod. *Electra* 30, 54-58.
- 1959 Niels Bohr. *Berlingske Aftenavis* marts 28.
 Akademikerens ansvar, i *Indlæg i debatten: Livsanskuelsesproblemet under diskussion*, Kø-
 benhavn, 72-91; også trykt separat.
 Iøvrigt mener Mogens Pihl. Kommentarer i *Aktuelt* om Absolutismen og den offen-
 tlige debat, april 10; Den forfængelige skeptiker, april 30; Objektiv oplysning om
 Sovjetunionen, juli 23; Forsvar og politik, december 4.
- 1960 Cauchy's ulighed i termodynamisk belysning. *Nordisk Matematisk Tidsskrift* 8, 72-74.
 Humanisme og naturvidenskab, i Fr. Nielsen og O. Hyltoft Petersen (red.): *Hug og
 Parade*. København, 60-70.
 Et samarbejde med Sovjetunionen, dets forudsætninger og muligheder. *Aktuelt* kron-
 ik april 24.
 Den mellemfolkelige forståelse i videnskaben og i de nye stater. *Aktuelt* kronik no-
 vember 11.
 De nye gymnasieplaner. *Politiken* kronik december 12.
 Johannes Novrup og Mellemfolkeligt Samvirke. Mindeord i *Politiken* december 28.
 Anmeldelse af W. Heisenberg: *Fysik og Humanisme*. *Politiken* kronik januar 9.
 Anmeldelse af A. Koestler: *The Sleepwalkers*. *Perspektiv* 8, 52-55.
 Iøvrigt mener Mogens Pihl: Imod lærerfriheden. *Aktuelt* februar 4.
- 1961 Johannes Novrup. *Gymnasieskolen* 44, 86-87.
 L. V. Lorenz' videnskabelige arbejder. *Danmarks tekniske Museums Årbog*, 320-332;
 også trykt i *Fysisk Tidsskrift* 61 (1963) 145-157.
 Indtryk af flygtningesituationen i det mellemste Østen og Hong Kong. *Vort Røde
 Kors* 9, 95-99.
 Mellemfolkeligt samvirke mellem Danmark og udviklingslandene. *Verdens Gang* 15,
 1-5.
 Hjælpen til U-landene. *Politiken* kronik marts 22.
 Ungdommen og udviklingslandene. *Politiken* kronik juli 17.
 Hvad kan folk li'? *Politiken* kronik august 25.
 Folkeskolelærernes videreuddannelse. *Aktuelt* september 26.
 Vi og U-landene. *Aktuelt* oktober 14; videre oktober 17.

- Fjernsyn og radio. *Aktuelt* kronik december 26.
 Anmeldelse af C. P. Snow: *Science and Government*. *Berlingske Tidende* kronik maj 19.
 Anmeldelse af W. Heitler: *Der Mensch und die naturwissenschaftliche Erkenntnis*. *Politiken* kronik november 26.
 Danmark, Nato og A-våbnene. *Aktuelt* kronik marts 26.
- 1962 *De europæiske ideers historie* (med Hans Lund og Johannes Sløk), København, 375 s.
Materielle og sociale problemer i Danmark – nu og snart, red. af Mogens Pihl, København.
 Heri indledning af Mogens Pihl, 9-11.
 Naturvidenskab og humanisme. *Stud.med.* 1962, 314-318; 345-347.
 Hvordan skal vi hjælpe U-landene? *Tidens Stemme* 17, 34-35.
- 1963 *Historisk indledning til den klassiske fysik* (med O. Pedersen), København, 328 s.
Lærebog i fysik for gymnasiet bd. 1 (med Henning Storm, København) (bd. 2, 1964; bd. 3, 1965).
Den moderne naturvidenskab. Humanisme og naturvidenskab, København, 91 s. (udvidet udgave af *Den moderne naturerkendelse* 1952).
 Niels Bohr og hans forskning. *Nordisk tidsskrift for vetenskap, konst och industri* 39, 81-96.
 The scientific achievements of L. V. Lorenz, i E. C. Jordan (ed.): *Electromagnetic Theory and Antennas*, Vol. I, Oxford 1963, xxi-xxx.
 Et 50-års minde (Bohrs 1913-afhandling). *Kristeligt Dagblad* kronik juli 6.
 Niels Bohrs Forskning, i *En ny virkelighed*, filmprogram, 2 sider.
 Den moderne naturvidenskab og barneskolen. *Den danske Realskole* 65, 951-964.
 Anmeldelse af M. Green: *Rutherford*. – Det begyndte i Manchester. *Berlingske Tidende* kronik maj 2.
 Ubestemt vrede. *Frit Forum* 1963, 9-10.
 Formens trælle. *Tidsskrift for Radio og Fjernsyn* 18, 53-60.
- 1964 *Atomfysikkens grundlag i elementær fremstilling* (med C. Møller) København, 76 s.
 Niels Bohrs indsats i fysikken (med C. Møller), i *Niels Bohr*, København, 234-253.
 Niels Bohr og det danske samfund, *ibid.* 281-290.
 Nogle almene træk af den klassiske og den moderne fysik. *Polyteknikereren* 30, 9-16.
 Kan børn forstå filosofi? *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* 12, 57-68.
 Rapport fra en international socialistisk studiegruppe om jødernes stilling i Sovjetunionen. Særnummer af *SJUF-bladet*, 16 s.
- 1965 Galileo Galileis videnskabelige liv. *Fysisk Tidsskrift* 62, 145-165.
 De sovjetiske jøders kulturelle situation. *Kristeligt Dagblad* kronik maj 31.
 Hvor bevæger radio og fjernsyn sig hen? *Politiken* kronik februar 2.
 Kommentar til en festdag (Danmarks Radio 40 år). *Aktuelt* april 1.
- 1966 *Nogle fysiske grundbegreber – Det uundgæelige, det uforgængelige, det uoprettelige*, København, 113 s. (Søndagsuniversitetet bd. 73).
 Tillykke med en virkelig kulturindsats (betænkningen om voksenundervisning i TV). *Aktuelt* marts 2.
 Demokratisering af de højere uddannelser. *Højskolebladet* 91, 653-655.

Anmeldelse af R. Havemann: *Dialektik uden dogmer*. *Politiken* kronik januar 30.

- 1967 *Idéhistorie og naturerkendelse. Udvalg af læsestykker i tilknytning til seks radioforedrag for gymnasieelever*. København, 68 s. (DR Danmarks Skoleradio).
 Myten om Københavns Universitet. *Politiken* kronik februar 25.
 Forskningen og dens filosofi. *Ingeniørens Ugeblad* 11, 24-25.
 Hvad kan cand.scient.-studiet føre til? *Scientia* oktober, 4-6.
 Nogle spredte bemærkninger om linieofficersuddannelsen. *Militært Tidsskrift* 96, 109-114.
 Ortodoksiens enhed. *Aktuelt* kronik august 19.
- 1968 Humanisme og naturvidenskab i det moderne samfund. *Magisterbladet* nr. 9, 12-15.
- 1969 Elektromagnetismens 150 år. *Danmarks tekniske Museums Årbog*, 7-16.
- 1970 Hans Christian Ørsted. *Fysisk Tidsskrift* 68, 98-105.
Kvantemekanikkens grundprincipper i algebraisk formulering. København, 100 s.
 De eksakte naturvidenskaber: Den moderne fysik og kemi. *Vor kulturaru*, red. Per Krarup, bd. 5, København, 171-194.
 Bjerknes, Carl Anton og Bjerknes, Vilhelm, i *Dictionary of Scientific Biography*, vol. II, New York, 166-169.
- 1971 Mennesket i den naturvidenskabelige-tekniske verden. *Dansk pædagogisk Tidsskrift* 19, 361-379.
 Træk af dansk fysisk historieforskning og undervisning. *Gymnasieskolen* 54, 1257-1264.
- 1972 *Betydningsfulde danske bidrag til den klassiske fysik*. København, 82 s. (Københavns Universitets Festskrift november 1972).
 The scientific achievements of L. V. Lorenz. *Centaurus* 17, 83-94.
 Hermann von Helmholtz og den klassiske fysiks fuldendelse. *Fysisk Tidsskrift* 70, 60-79.
 Jørgen Koch. Nekrolog i *Københavns Universitets Festskrift* 1972, 93-96.
 En demokratisk forskningspolitik. *Nordisk Forum*, 189-204.
 Nød og elendighed i Calcutta og Dacca. *Politiken* kronik januar 28.
 Anmeldelse af Michael Schrøder: *Poul Bergsøe og hans forfatterskab*. *Aktuelt* november 2.
 Anmeldelse af Johan Asplund: *Om undren overfor samfundet*. *Aktuelt*, september 28.
- 1973 The Copernican System of the Universe. *Oversigt over Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs virksomhed 1972-1973*, 165-182.
 Julius Hartmanns bidrag til magnetohydrodynamikkens grundlæggelse. *Fysisk Tidsskrift* 71, 59-73.
 Klingensstierna, Samuel, i *Dictionary of Scientific Biography*, vol. 7, New York, 403-404.
 Knudsen, Martin, *ibid.*, 416-417.
 Lorenz, L.V., *ibid.*, vol. 8, 501-502.

- En student fra 1925, i J. Jensen (red.): *Ordrup Gymnasium gennem 100 år*. København, 97-104.
 Anmeldelse af Kika Nørgaard og Annette Winding: *Forskning for samfundet*. *Aktuelt* maj 24.
 Anmeldelse af Forskning og samfundsudvikling, *AC-Debat* no. 7, 99-101.
 At gøre virkeligheden synlig. *Louisiana Revy* 14, 4-6.
- 1974 Hvor forandret! – eller? *Fysisk Tidsskrift* 72 (Festskrift til Chr. Møller), 52-57.
 Fysikerne og samfundet. *Gamma* nr. 20, 12-14.
 Anmeldelse af R. Reid: *Marie Curie*. London. *Berlingske Tidende* kronik november 2.
 Anmeldelse af H. V. Brøndsted: *Et liv – tre tidsperioder*. *Aktuelt* november 26.
 Anmeldelse af James Plunkett: *Strumpet City*. *Aktuelt* juni 10.
 Forskningen og læreanstalterne. *Politiken* april 3.
- 1975 Naturlovenes symmetri, i *Symmetri i videnskaben*. Århus. 14-31. (Det lærde Selskabs publikationer, Ny serie no. 7-8).
 Kun fri forskning kan tvivle på det beståendes værdi (svar til Ritt Bjerregaard). *Aktuelt* oktober 29.
 Energipolitik. *Ny Politik* 6, nr. 8, 10-23 (med andre).
- 1976 En nytårshilsen på falderebet. *Gamma* nr. 29, december, 33-39.
 De sagkyndige undervurderet i atomdebatten. *Politiken* januar 23.
 Werner Heisenberg. Nekrolog. *Fysisk Tidsskrift* 74, 76-79.
 Politiken der tør give plads for tvivlen vil vinde tiltro. *Aktuelt* november 11.
 Anmeldelse af Ebbe Spang-Hansen: *Kulturblindhed*. *Aktuelt* april 4.
- 1977 *Hvad er grundvidenskab?* København, 29 s. (Videnskabernes Selskabs Pjeceserie nr. 1).
 Objektiviteten i fysikken. *Fysisk Tidsskrift* 75, 19-26.
 Ludwig Boltzmann. *Gamma* 31, 11-19.
 For at vinde erkendelse må der kunne rejses tvivl om enhver forudsætning. *Information og Debat* marts 8, 4-5.
- 1978 Christiansen, Christian. *Dictionary of Scientific Biography*, vol. 15, New York, 83-84.
 Anmeldelse af J. D. Bernal: Videnskabens Historie 1-2. *Politiken* august 14.
 Anmeldelse af Herdis Møllehave: *Le*. *Aktuelt* august 23.
- 1979 Videnskabens væsen. *Universitetsavisen* (?) 6-7.
 Anmeldelse af J. D. Bernal: *Videnskabens Historie* bd. 3-4. *Politiken* august 14.
 Anmeldelse af O. Pedersen: *Studium Generale*. *Politiken* maj 4.
- 1980 Two contributions of L. V. Lorenz to mathematical physics. *Centaurus* 24, 361-368.
 Teknikken i samfundet. *DIF – Orientering*, 2, 3-7.
 Christian Møller. *Det kgl. Norske Videnskabers Selskab Forhandlinger* 1980, 69-72 (med Harald Wergeland).
- 1983 Krig, fred og tvivl. *Politiken* november 18.

Tove Birkelund

(28.11.1928 – 24.6.1986)

Tove Birkelund blev født d. 28.11.1928 i Nordby på Fanø som datter af skolebestyrer Niels Birkelund og hustru Ellen f. Toftrup.

Hun blev student fra Esbjerg i 1947 og cand.mag. i naturhistorie med geologi som hovedfag i 1954. I tiden fra aflagt eksamen til første ansættelse var hun stipendiat (Carlsbergfondet og Statens almindelige Videnskabsfond). I denne periode giftede hun sig med nuværende rektor ved Vallensbæk amts gymnasium cand.mag. Svend Andersen. I ægteskabet er der to sønner Peter og Svend.

I 1960 blev Tove Birkelund amanuensis ved Mineralogisk Museum og tre år senere afdelingsleder sammesteds. I 1958 modtog hun Københavns Universitets guldmedalje, og i 1965 disputerede hun for den filosofiske doktorgrad. I 1966 afløste hun professor Chr. Poulsen som professor i historisk geologi og palæontologi ved Københavns Universitet.

Tove kom som nævnt fra Fanø. Skulle det mon være en ren tilfældighed, at et meget betydeligt antal af Danmarks naturvidenskabsmænd, navnlig botanikere, fra de to sidste slægtled kommer fra samme egn: Det sydvestjyske område? Lad mig pege på navne som professorerne Eug. Warming, Chr. Raunkjær, P. Boysen-Jensen og Thorvald Sørensen, videre dr. H. Mølholm Hansen, alle botanikere. Af geologer kan nævnes statsgeolog dr. Sigurd Hansen, Tove Birkelund og mig selv. Fødestedene er henholdsvis Mandø, Lyne, Hjerting, Tistrup, Sejstrup Fanø og Ribe. Det kan videre oplyses, at dr. Lauge Koch, der kom fra Sjælland, tilbragte sine tre gymnasieår ved Ribe Kathedralskole.

I Sydvestjylland hænger landskabsformer og vegetation meget nøje sammen, og her konfronteres man med samspillet mellem ekstremer som: hvid og grå klit, vade, marsk og geest, lo og opgrøde, bakkeø og hedslette.

At jeg selv måtte gå i gang med naturhistorien var en helt selvskreven ting; jeg har på fornemmelsen, at Tove følte det på samme måde. Selvom Tove og jeg endte med at få fodfæste i hver sin side af geologien, havde vi

alligevel en klar forståelse af hinandens gøren og laden, som jeg tror var begrundet i det snævrere landsmandskab, som vi følte eksisterede imellem os. Yderligere gav vor opvækstdialekt os et privat frisprog til at kunne helt præcist karakterisere en person eller en situation; somme tider virker rigsdansk fattigt på nuancer.

Tove Birkelunds samtidige kollega prof. Henning Sørensen og to af hendes faglige arvtagere Walter Kegel Christensen og Finn Surlyk har allerede indleveret manuskript til en fyldig nekrolog over hende i Dansk geologisk Forenings Årbog. Den beskæftiger sig indgående med hendes videnskabelige fortjenester og gør det med væsentlig større faglig indsigt på palæontologiens område, end jeg besidder. Skal herefter mine mindeord retfærdiggøre deres fremkomst, må de få et noget andet tilsnit. Jeg er blevet så gammel, at de historiske forudsætninger for et hændelsesforløb er blevet betydningsfulde for mig. Jeg vil derfor indlede med at sige nogle ord om selve den disciplin, Tove Birkelund valgte som sin: Palæontologien, et fag som næppe eksisterede her i landet for hundrede år siden.

J. Fr. Johnstrup (1818-94), cand.polyt., var gennem hele sin funktionstid geologiens eneste professor i landet. Iværksættelsen af større udgravningsarbejder samt anlægget af hovedlandeveje og jernbaner afslørede gang på gang, at der under istidslagene fandtes udbredte, fossilrige aflejringer fra Tertiærtiden. Johnstrup erkendte nødvendigheden af at få forsteningerne i disse bestemt og henvendte sig derfor i udlandet om hjælp. Det blev professor A. von Koenen, Marburg, der foretog den første inddeling af Tertiæret i Danmark.

Efterfølgeren professor N. V. Ussing (1864-1911) var ligeledes cand. polyt. af uddannelse, men han kunne efterhånden støtte sig til en ung dansker ved navn J. P. J. Ravn, vor første universitetsuddannede geolog, der fik sin videreuddannelse hos den tids førende palæontolog professor K. A. Zittel i München. Hermed forholdt det sig således:

Botanikeren Eug. Warming var utvivlsomt den mest initiativrige professor i den naturhistoriske faggruppe i årene omkring århundredskiftet; han var også rådgiver udenfor sit fag. Han havde lagt mærke til en dygtig student, Ravn, og anbefalede ham til Ussing, der havde brug for hjælp ved udflytningen af de geologiske samlinger fra universitetskvadranten på Frue Plads til det nyopførte mineralogiske museum på Østervold i årene 1893-95.

Det midlertidige arbejde blev fortsat, indledningsvis gennem oprettelsen af en »ekstraassistentstilling« til Ravn. Selvom stillingen efterhånden blev noget mere sikker, måtte Ravn vente helt til 1907 med at blive

ansat som museumsinspektør, »hvem det blev overdraget at meddele undervisning i palæontologi«. I min studietid gik jeg til forelæsninger og øvelser hos J. P. J. Ravn.

Ved Ravns afgang som museumsinspektør i 1936 efterfulgtes han af dr.phil. Chr. Poulsen, der samtidig fik tillagt et nyoprettet lektorat i palæontologi. Ikke før end i 1945 kom Poulsen til at indtage landets første professorat i faget.

Inden vi imidlertid er nået så langt, må det være på sin plads kort at omtale nogle af de opgaver, som palæontologiens danske pioner måtte gå i gang med at løse. Som nævnt havde v. Koenen gjort foreløbig faunistisk rede for de tertiære aflejringer i Danmark, men resten af den geologiske lagsøjles forsteneringer var endnu kun sporadisk kendte. Ravn tog selv fat på Kridtet, og han begyndte fra nedden, d.v.s. på Bornholm, hvor de ældste lag findes.

Det varede ikke længe, inden der kom elever til faget. To af disse Chr. Poulsen og den allerede som ung afdøde Th. Bjerring Petersen satte Ravn i gang med faunaerne i de kambro-silure aflejringer ligeledes på Bornholm. De to næste H. Ødum og Alfr. Rosenkrantz sporede han ind på Daniet. Selv tog han fat på en finpudsning af Tertiæret, hvor lokalitetsnavne på teglværkerne i Skærum Mølle, Branden og Cilleborg samt det allerede tidligere undersøgte Vestre gasværk ved København afslører beliggenheden af de vigtige findsteder for tertiære faunaer. De oligocæne lag i jernbanegennemskæringen ved Århus blev behandlet af Poul Harder, der havde hjemme i denne by.

Indholdet af marine forsteneringer i den geologiske lagsøjle i Danmark var nu ved at være kendt og beskrevet, og man kunne nu med god samvittighed gå i gang med at uddanne og udvikle specialister i de vigtigste grupper af fossiler. Chr. Poulsen havde allerede fordybet sig i trilobiter og Bjerring Petersen i graptoliter, tendensen fortsatte.

I min egen studietid gik Johs. Troelsen i lag med foraminiferer og senere H. Wienberg Rasmussen med echinodermer og Tove Birkelund med cephalopoder, for nu blot at nævne nogle eksempler. Vejen lå derefter åben for på lige fod med omverdenens palæontologer at give sig i kast med opgaver, hvorsomhelst lejlighed bød sig. Således blev f.eks. Troelsen afskåret i Grønland under den 2. verdenskrig; han disputerede derefter i Yale og rejste til Brasilien, hvor han sluttede som chief-paleontologist i »Petrobras«. Af de to andre nævnte blev Wienberg Rasmussen inspektør ved Mineralogisk Museum og efter sin disputats en højt værdsat medarbejder vedrørende echinodermer ved »Treatise on Paleontology«, og

kom Tove Birkelund til at indtage lederposten i faget herhjemme som professor i historisk geologi og palæontologi.

Med Tove Birkelunds udnævnelse til denne stilling begyndte noget nyt for mig. Igennem tyve år havde mine to hidtidige kollegaprofessorer Chr. Poulsen og Alfr. Rosenkrantz, som begge var palæontologisk funderede, overladt røgt og pleje af geologiens ydre front til mig som den af undervisningsministeren udnævnte bestyrer; de var en halv snes år ældre end jeg. Nu fik den palæontologiske side af faget geologi selvstændigt mæle, også udadtil. Tove tog sin tørn på geologiens vegne, så det kunne mærkes; hun var tyve år yngre end jeg.

I det daglige arbejde kom Tove ofte til stærkt at præge det, hun gik i gang med. Hun var altid velforberedt, og hun havde sine egne meninger og modet til med fasthed at forsvare dem. Engagerede hun sig i noget, gjorde hun noget ved sagen.

Når jeg nu som ikke-palæontolog alligevel vover mig i kast med at give et indtryk af Tove Birkelunds videnskabelige løbebane, må fremstillingen blive farvet af den opfattelse, som jeg har dannet mig; anderledes kan det ikke være. Tove deltog i 1949 og 1952 i professor Alfr. Rosenkrantz's ekspeditioner til Nûgssuaq-halvøen i Vestgrønland, og her lærte hun for alvor det øvre Kridts fauna at kende. Både prisopogaven og disputatsen behandlede emner herfra. Men jeg tror, at en anden impuls udefra i 1965, som hun talte meget om, også fik afgørende betydning for hende, således at hun selv fik afsmittende virkning på en gruppe unge mennesker, som i dag markerer sig som hendes arvtagere.

Det år deltog hun i et symposium i Greifswald om stratigrafien og palæontologien i aflejringerne fra øvre Kridt. Dels på selve mødet, dels på en efterfølgende ekskursion til Rügen, hvor Kridtet ligesom i Danmark er udviklet i en helt anden lithofacies end i Grønland, oplevede hun, hvorledes en gruppe unge geologer havde udviklet en ny teknik til oparbejdelse og slemning, hvorved det var lykkedes at dele skrivekridt-materialet op i dets bestanddele, meget fint kokkolitslam med kornstørrelse på nogle få my og enorme mængder af kalkskaller, tilhørende en hel række invertebrater af op til nogle få mm i størrelse. Disse skaller stammede fra muslinger, kalksvampe, bryozøer, rørorme, brachiopoder m.fl., og hvad der virkede særlig inciterende, var det specielle, at de alle var så at sige ukendte.

Da Tove var kommet hjem, tog hun med Carlsbergfondets hjælp en tilsvarende opgave op i Danmark. Sammen med et par kolleger og en flok hovedfagsstuderende gik hun i gang. Projektet resulterede udadtil i en

guldmedaljeafhandling, tre licentiatarbejder og adskillige specialeafhandlinger.

For Tove selv betød det, at hun, da hun året efter blev udnævnt til professor, på forhånd var i fuld gang med en faglig opgave og havde etableret levende omgang med et opvoksende kuld af unge forskerrekutter. Det blev en tid med vækst i den palæontologiske side af geologien med Tove som igangsætter.

Kridtprojektet blev omtrent færdig først i 70'erne, men fik en meget relevant udløber. I 1976 blev Tove nemlig af International Union of Geological Sciences (IUGS) udset til at reorganisere The Subcommittee on Cretaceous Stratigraphy. I 1979 begyndte en ny, effektiv subkommission sit arbejde med hende som formand.

Kridt-Tertiærgrænsen markerer en meget vigtig skillelinje i det geologiske tidsskema, og typelokaliteten ligger i Danmark. Selve tidsafsnittet Danien, det ældste i Tertiæret, har navn efter dette land og har stor udbredelse her.

Subkommissionen holdt to internationale symposier i København, det første i 1979 med titlen: Cretaceous-Tertiary boundary events. Ved denne lejlighed præsenterede Walter Alvarez, Berkeley, for første gang den revolutionerende hypotese, at den masse-uddøen, som synes at have ramt jordens dyreliv ved Kridt-Tertiærgrænsen, skyldtes nedslaget af en kæmpe-meteorit. De to symposiebind, som hun udgav sammen med Rich. Bromley, dannede udgangspunkt for intense diskussioner verden over imellem videnskabsmænd, der havde vidt forskellige faglige tilhørsforhold. Om dette bind skriver professor Curt Teichert, Rochester, i brev til mig: »that this is a milestone in this area of research and personally I like her common-sense approach to the problem, regarding the Late-Cretaceous extinctions as a »multi-cause« event.«

Det andet symposium under Toves formandskab for subkommissionen blev afholdt i 1982 og var et mere udpræget specialismøde. Det havde titlen: Cretaceous stage boundaries.

Ammoniterne i Vestgrønland er såre velbevarede, det vil sige, at de fossile skaller ofte har både det indre perlemorslag og det ydre porcelæns-lag bevaret. Tove Birkelund begyndte derfor allerede i 1967 i samarbejde med H.J.Hansen at undersøge ammoniternes skalstruktur, først med transmissions- siden med scanning-elektronmikroskop.

Samme år publicerede hun en foreløbig notits; i 1974 udgav de to tilsammen et større arbejde om emnet. I forbindelse med et ammonitmøde i England gav Tove Birkelund dernæst en oversigt over skalstrukturen

hos cephalopoder fra Paleozoikum og Mesozoikum. Hun må betragtes som en af pionererne indenfor elektronmikroskopiske studier af skalstrukturer. Hendes arbejder med anvendelse af den ny teknik ligger på en måde i direkte fortsættelse af mineralogen professor O. B. Bøggilds klassiske skalstruktur-undersøgelser fra 1930'erne, denne gang styret af en palæontolog.

Den ulempe, det kan være at tilhøre et lille fag i et lille land, har ofte gjort sig gældende indenfor geologien i Danmark. Et par eksempler vil vise det.

Da det langt om længe var lykkedes for Johnstrup at få oprettet Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland (KVUG) i 1876, havde han ikke andre medarbejdere at sende i marken end selve mandskabet på det museum, han ledede; dette havde dengang til huse i kommunitetsbygningen. Da siden folk som cand.pharm K. J. V. Steenstrup og cand.polyt. N. V. Ussing var kommet geologisk vel i gang i Grønland, måtte de selvsamme personer nogle år senere, i 1888, gå i lag med geologien i Danmark, hvor regeringen netop havde oprettet Danmarks Geologiske Undersøgelse (DGU).

Da i mit eget slægtled en egentlig Grønlands Geologiske Undersøgelse (GGU) i 1946 etableredes, var det overvejende Mineralogisk Museums egne medarbejdere, der rykkede ud. Næppe var det lykkedes at få fast grund under fødderne i grønlandsarbejdet, før en stor del af dem måtte tilbage for at opbygge de geologiske institutter ved Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Danmarks tekniske Højskole (DtH).

Hver gang blev folk revet væk fra et påbegyndt arbejde for at gå i gang med et nyt. Samme skæbne overgik Tove Birkelund, da hun tog fat på sit andet videnskabelige hovedprojekt, studiet af Østgrønlands mesozoiske lagseries forsteningsindhold.

Jeg må mene, at det var GGU's påbegyndelse af arbejde i Østgrønland, der fik Tove til i 1967 at gå i gang med et projekt i de samme egne. Ved at gennemføre sin plan i forståelse med GGU kunne hun spare en betydelig del af det logistiske arbejde, og yderligere ville et fagligt samarbejde være til gavn for begge parter.

Indledningen til Østgrønlands-kampagnen fandt sted i form af en lille ekspedition, der bl.a. talte internationalt ansete geologer som R. Trümpy, Schweiz, og C. Teichert, USA. Den gik til den internationalt etablerede typelokalitet for grænsen mellem jordperioderne Perm og Trias ved Kap Stosch i Gael Hamkes Bugt.

Hensigten var at gå videre på det grundlag, som var skabt på Lauge

Kochs ekspeditioner; derfor tog Tove Birkelund en af hans tidligere ekspeditionsdeltagere (CT) med sig og opsøgte en primærlokaltet ledsaget af andre virkelige fagfolk; ikke nogen dårlig fremgangsmåde at vælge.

Året efter lagde hun ud på egen hånd, som antydtes med den uheldige virkning, at det igangværende Kridt-projekt i Danmark kom til at lide under det. Det blev de samme Tordenskjolds soldater, der måtte i gang med en ny opgave. Første del af denne omfattede en geologisk kortlægning af Jameson Land i det centrale Østgrønland, d.v.s. det område, der i de seneste år har været genstand for detail-geologisk og -geofysisk arbejde med henblik på en eventuel olieeftersøgning.

Kortlægnings-kampagnen strakte sig over årene 1968-71 og blev fulgt op af mere detaljerede studier, i hvilke også andre landområder blev inddraget. Tove Birkelund tog sig foruden af Mellem Jura på Jameson Land også af Øvre Jura i Milne Land, længere inde i Scoresbysundfjordsystemet. Finn Surlyk tog sig af områderne længere nord på, Shannon og Kuhn øerne og Wollaston Forland.

Den ekspertviden med hensyn til ammoniter, Tove efterhånden havde udviklet, kom i Østgrønland til fuld anvendelse. Lagene i området blev gennem undersøgelserne verdensberømte på grund af deres rigdom på disse dyr, men ikke mindre på grund af den overmåde kyndige behandling, de blev til del. Tove Birkelund beskrev detaljeret dyrenes slægtskabsforhold og stratigrafiske optræden i en serie grundlæggende afhandlinger forfattet i samarbejde med professor J. H. Callomon fra University of London. Resultatet af deres indgående arbejde er blevet, at Mellem-Øvre Juralagserien i Østgrønland i dag er anerkendt som den internationale standard for den biostratigrafiske datering af disse lag på den nordlige halvkugle, rækkende fra Sibirien over Spitzbergen (Svalbard) til Canada og Alaska, Nordsø-området indbefattet.

For tredje gang i sit liv fik Tove Birkelund en videnskabelig nyoplevelse af format, nemlig da GGU's indsamlinger fra det nordøstligste Grønland blev bragt hjem. Knapt et år før hun døde, deltog hun i en ekspedition til dette svært tilgængelige område for at sætte sig ind i forholdene på stedet og for at få lov til selv at være med til at indsamle det nye fossilmateriale. De foreløbige resultater fra denne region, der biostratigrafisk er meget vigtig, viste, at havde kræfterne rakt til, ville Tove endnu en gang have kunne markere sig videnskabeligt med et grønlandsk ammonitmateriale som baggrund.

Der kan hentes meget fyldige oplysninger om Tove Birkelunds talrige internationale engagementer og hendes ligeledes vidtgående aktive delta-

gelse i det videnskabelige liv her i landet i den nekrolog, som er befordret i trykken af H. Sørensen *et alii*; de skal ikke gentages af mig. Jeg vil indskrænke mig til at erindre om de tre opgaver af de mange, hun fik betroet, som i særlig grad har haft betydning for medlemmer af dette selskab. Tove Birkelund var medlem af Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd 1970-79, af Carlsbergfondets direktion 1978 til sin død og af Planlægningsrådet for Forskningen, hvis formand hun var fra 1981-84.

Jeg kan ikke afslutte disse mindeord uden en omtale af Tove Birkelunds sidste leveår, som blev meget strenge for hende, men som hun gennemlevede med en beundringsværdig holdning. I virkeligheden levede hun i lange perioder i pendulfart mellem hospitalets intensivbehandling og arbejdspladsens faglige opgaver. Hun bestræbte sig for at få tilrettelagt mest muligt, før den død indtrådte, som hun var forberedt på ville indhente hende inden længe. I samarbejde med kolleger, danske som udenlandske, lagde hun plan for, hvorledes det videnskabelige arbejde, som hun stod midt i, kunne føres videre af andre. Det var i sandhed tappert gjort.

Ved et symposium, arrangeret af Palæontologisk Klub i København d. 21.11.86, ærede danske og udenlandske forskere hendes minde. Må jeg opfordre medlemmerne af dette selskab til at gøre ligeså ved at rejse sig i erindring om hende og det, hun stod for.

Summary of the Yearbook

(Annual Report)

Members. In the course of the academic year 1986-87 the Academy lost 2 Danish members by death from the section for the natural sciences and 15 foreign members by death, 5 from the section for the humanities and 10 from the section for the natural sciences. This is indicated by a † before the relevant names in the membership list on pp. 5. In April 1987 the Academy elected 4 new Danish members and 6 new foreign members, all to the section for the humanities. At the end of the year the Academy had 205 Danish members, 85 in the section for the humanities and 120 in the section for the natural sciences) and 265 foreign members (98 in the section for the humanities and 167 in the section for the natural sciences).

The *officers* of the Academy and the members elected to commissions and other Danish and international bodies are listed on pp. 37

The Academy held 14 ordinary meetings for members, at which the following papers were read:

- 16.10. Troels Dahlerup: »How to Reform Denmark«.
- 30.10. Ib Kristian Moustgaard: »Alfred Lehmann and the Carlsberg Foundation«.
Bo Barker Jørgensen: »Evolution and Ecology of Primitive Bacterial Communities«.
- 13.11. Arne Noe-Nygaard: »Niels Steensen«.
Jens Erik Skydsgaard: »Some Comments on the History of the Olive Tree«.
- 27.11. Niels Thomsen: »Danish Universities on the Way to the Big Change c. 1970«.
Klaus Bechgaard: »Molecular Electrical Conductors and Superconductors«.
- 11.12. K. A. Jensen: »Niels Bohr's Periodic System«.
Hans Chr. Johansen: »The Danish Population in the Eighteenth Century«.
- 15.01. Knud Waaben: »Criminal Law and Forensic Psychiatry«.
Rodney Cotterill: »To Sleep! Perchance to Dream«.
- 29.01. Niels A. Thorn: »Studies of the Function of Neurosecretory Systems«.

- Knud Sørensen: »Word-Class Change in English with Special Reference to Deverbal Nouns like Comeback«.
- 12.02. Povl Krogsgaard-Larsen: »Medicinal Chemical Approaches to Neurodegenerative Disorders«.
Ole Fenger: »Anachronisms in Investigations into the Middle Ages«.
- 26.02. Holger Friis Johansen: »The Dictionary of Danish Medieval Latin«.
Ole Krogh Andersen: »Quantum Mechanical Calculations of the Properties of Solids«.
- 12.03. Sven-Aage Jørgensen: »Myths and Muses«.
Charles Kent Brooks: »The Continental Margin – a Link in the Understanding of Continental Development«.
- 26.03. Eli Fischer-Jørgensen: »A Phonetic Analysis of the Danish »Stød««.
Finn Surlyk: »Opening and Closure of a 570 Million Years Old Ocean – a Plate Tectonic Contest in North Greenland«.
- 09.04. Erik Fischer: »The Paintings by N. A. Abildgaard for the Banqueting Hall of Christiansborg Castle«.
- 23.04. Werner Fenchel: »A Presentation of Jakob Nielsen's Collected Mathematical Papers«.
- 07.05. Henrik Glahn: »Two Danish Musical Publications from the 16th Century«.
Søren Molin: »Differentiation and Evolution of Bacteria«.
Erik Dal: »A presentation of a Publication to mark 150 Years of Cooperation between the Academy and the Printing House of Bianco Luno«.

Summaries of the papers are printed on pp. 79

In the course of the year 1986-87 a series of public lectures was arranged by the Committee for External Activities in Denmark. The working title for the series was »Research of Topical Interest« and the titles of the lectures were as follows:

- 13.10. Jens Martin Knudsen: »Comets and the Origin of the Solar System«.
- 27.10. F.J. Billeskov Jansen: »Kierkegaard Research around the World«.

- 10.11. Lennart Olsson: »The Diversity of the Cancer Cell and the Immune System«.
- 24.11. Mogens Ørsnes: »Some Weapon-Offerings from Denmark's Iron Age«.
- 08.12. Niels Thorn: »Peptide Hormones – some recently discovered Signal Substances in the Nervous System«.
- 26.01. Axel Michelsen: »Sounds in the Language of the Honey Bee«.
- 09.02. Erik Eliassen: »Climate Models«.
- 23.02. Poul Chr. Matthiesen: »The Population of Denmark – Trends and Prospects«.
- 09.03. Rodney Cotterill: »Materials – Yesterday and Tomorrow«.
- 23.03. Ebbe Spang-Hanssen: »Machine Translation Today«.

On the 19th November a joint-meeting was arranged with The Filological-Historical Society. Professor John Boardman read a paper: »The Classical Sea-monster: From Copenhagen to India«.

The Academy Prize was awarded to Lic.Scient. Carsten Poulsen of the Carlsberg Laboratories' Physiological Department in spring 1986. Carsten Poulsen, who has been working at Rockefeller University, has not yet been able to come to Copenhagen to receive the Prize, and the silver medal will therefore be presented to him at the first ordinary meeting in October 1987.

International Representation

Rudi Thomsen and Jørgen Raasted participated in the General Assembly of Union Académique Internationale in Barcelona (June 14th-20th 1987). Jørgen Raasted was elected secretary for commission XII, while Rudi Thomsen was already functioning as secretary for commissions XVIII and XXVI. In addition Rudi Thomsen was elected to the committee of finance and accounts, which means that he is internal auditor of the Union (p. 97).

At the annual meeting of the ICSU-national committee, Eigil Ungstrup presented a report from the 21st General Assembly of ICSU that took place in Bern in September 1986.

The Assembly elected as president M. G. K. Menon, an Indian physicist. The main topics of the Assembly were:

The launching of an International Geosphere-Biosphere Programme:
A study of Global Change.

The appointment of a Scientific Committee on Biotechnology.

The Environmental Consequences of Nuclear War (ENUWAR).

The work of the Committee on the Free Circulation of Scientists (p. 105).

During the year the following Academy publications were issued (p. 79):

Hist.Fil.Medd. 53, Hist.Fil.Skr. 12, Biol.Skr. 28, Mat.Fys.Medd. 42.1..

Special publications:

Erik Dal: 150 Years of Cooperation. The Publications of the Royal Danish Academy of Sciences and Letters 1745-1837-1987. A book-historical survey published by Bianco Luno A/S and the Academy.

The main items of income of the Academy

(pp. 80).

A grant from the Government	564.000 DKK
A grant from the Carlsberg Foundation	1.359.000 DKK
A grant from the Research Council	438.612 DKK
Other grants	107.150 DKK

The following obituaries were read (printed on pp. 126):

16.10. Jón Helgason by Gillian Fellows-Jensen

09.04. Mogens Pihl by Olaf Pedersen

23.04. Tove Birkelund by Arne Noe-Nygaard

Henvisninger

- Selskabets publikationer 1742-1930, oversigt 1929-30, s. 175-365.
 Selskabets publikationer 1930-1935, oversigt 1935-36, s. 291-302.
 Selskabets publikationer 1936-1940, oversigt 1940-41, s. 235-250.
 Selskabets publikationer 1941-1945, oversigt 1945-46, s. 123-139.
 Selskabets publikationer 1946-1950, oversigt 1950-51, s. 140-153.
 Selskabets publikationer 1917-1956, særpubl. s. 1-98.
 Selskabets publikationer 1957-1962, oversigt 1961-62, s. 226-242.
 Selskabets publikationer 1963-1968, oversigt 1967-68, s. 199-214.
 Selskabets publikationer 1969-1973, oversigt 1973-74, s. 171-185.
 Selskabets publikationer prisl. 1966, oversigt 1966-67, s. 179-213.
 Biol. Skr. & Medd., prisl. 1919-77, særpubl. s. 1-18.
 Mat. Fys. Medd. & Skr., prisl. 1917-78, særpubl. s. 1-28.
 The Humanities, prisl. 1917-81, særpubl. s. 1-20.
 Legat og dotationsbestemmelser, oversigt 1939-40, s. 121-153.
 Fundatser:
 Niels Bohr Legatet, oversigt 1945-46, s. 39-40.
 Mag.art. Marcus Lorenzens Legat, oversigt 1946-47, s. 41-43.
 Professor Knud Sands Legat + forretningsorden, oversigt 1969-70, s. 53-56.
 Selskabets Bidragsfond, oversigt 1974-75, s. 56-59.
 Julie von Müllens Fond + tillæg, oversigt 1985-86, s. 159-161.
 Arne og Doris Truelsens Legat, oversigt 1985-86, s. 162.
 Aksel Tovborg Jensens Legat, oversigt 1985-86, s. 163-165.
 Inge Lehmann's Legat af 1983, oversigt 1985-86, s. 165-168.
 Grundforskningsfonden, oversigt 1985-86, s. 169-171.
 Lillian og Dan Finks Fond, oversigt 1986-87, s. 120.
 Beslutning vedr. Niels Bohr Legatet, oversigt 1955-56, s. 50.
 Beslutning vedr. Niels Bohr Legatet, oversigt 1962-63, s. 61.
 Beslutning vedr. Niels Bohr Legatet, oversigt 1964-65, s. 75.
 Beslutning vedr. Niels Bohr Legatet, oversigt 1965-66, s. 64-65.
 Fundatstillæg 1955 for Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk videnskabsmand, oversigt 1954-55, s. 41-42.

Fundatstillæg 1966 for samme, oversigt 1965-66, s. 62.

Fundatstillæg 1973 for samme, oversigt 1972-73, s. 64-65.

Tillæg 1965 til dotationsskrivelse for J. P. Suhr & Søns Legat, oversigt 1964-65, s. 75-76.

Selskabets Vedtægter og Forretningsorden, særpubl. s. 1-31.

Ændring af Vedtægter, §§ 9 og 21, oversigt 1982-83, s. 75.

Ændring til Forretningsorden § 5, oversigt 1977-78, s. 60.

Ændring til Forretningsorden § 2, oversigt 1980-81, s. 66.

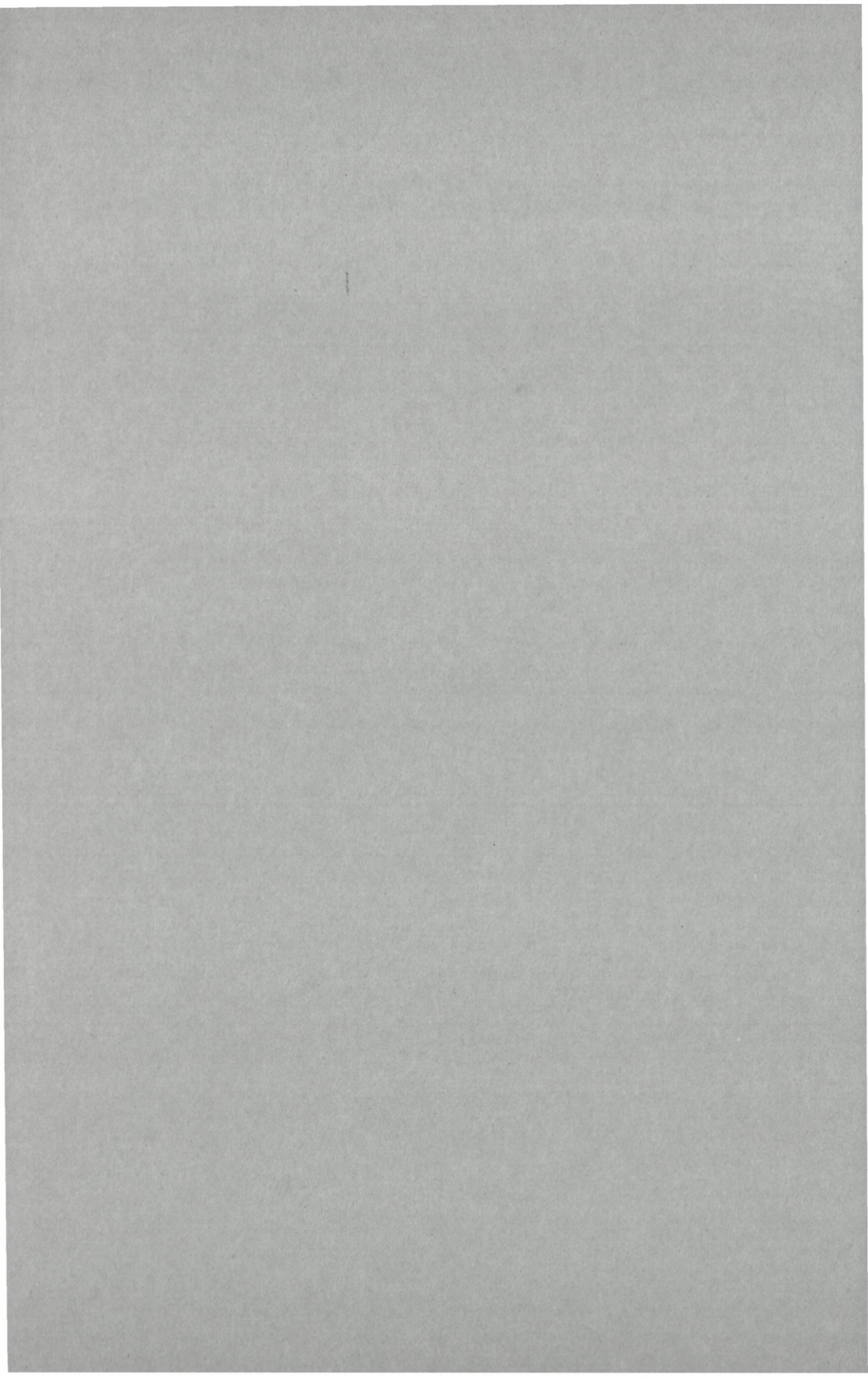
Ændring til Forretningsorden §§ 2,6,8, oversigt 1981-82, s. 65.

Selskabets bytteforbindelser, oversigt 1978-79, s. 227-255.

Rettelse til Selskabets Oversigt 1985-1986

p. 266 linie 25

i stedet for rigsantikvar → rigsarkivar

UDGIVNE PUBLIKATIONER

	DDK excl. moms
Oversigt over Selskabets virksomhed 1985-86. Annual Report with an English Summary. 278 s., 8 portr.	100,-
<i>Historisk-filosofiske Meddelelser</i>	
Bind 53. <i>Andersen, Lene</i> : Studies in Oracular Verses: Concordance to Delphic Responses in Hexameter. 1987. 274 s.	300,-
<i>Biologiske Skrifter</i>	
Bind 28. <i>Wunderlin, Richard; Larsen, Kai; og Larsen, Suppe Saksuwan</i> : Reorganization of the <i>Cercidae (Fabaceae: Caesalpinioideae)</i> . 1987. 40 s.	80,-
<i>Særpublikationer</i>	
Tönnies Fenne's Low German Manual of Spoken Russian, Pskov 1607, vol. III. 1985. 366 s.	200,-
Tönnies Fenne's Low German Manual of Spoken Russian, Pskov 1607, vol. IV. 1986. 323 s.	250,-
Vol. I udkommet 1961.	150,-
Vol. II udkommet i 1970.	150,-
The Danish Naval Officer Frederik Ludvig Norden. Three Chapters by Buhl, Marie Louise; Dal, Erik; og Colding, Torben Holck. 1986. 64 s.	50,-
150 års samarbejde. Det Kongelige Danske videnskabernes Selskab og Bianco Lunos bogtrykkeri A/S. 1987. 94 s.	100,-

Pris 100 kr.

Printed in Denmark by Special-Trykkeriet Viborg a-s

ISSN 0368-7201. ISBN 87-7304-179-3